Cornelia DAȘCĂLU Mihaela BOTEA

Contabilitate și tehnică bancară

Editura InfoMega

Scanned with OKEN Scanner

Cornelia DASCĂLU Mihaela BOTEA

CONTABILITATE ŞI TEHNICĂ BANCARĂ

Editura InfoMega
2005

Scanned with OKEN Scanner

© 2005 Editura InfoMega

Toate drepturile rezervate. Reproducerea materialelor din această lucrare se poate face doar cu acordul scris al editurii. Autorul îşi asumă răspunderea asupra materialelor publicate.

Editură acreditată de C.N.C.S.I.S.

Tehnoredactare computerizată: **Ştefan DASCĂLU**

0741 130677
e-mail: infomega@xnet.ro
http://www.infomega.ro

CIP nr. **4008 / 31. 03. 2005**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

DASCĂLU, CORNELIA
Contabilitate şi tehnică bancară / Cornelia Dascălu, Mihaela Botea. - Bucureşti : InfoMega, 2005
Bibliogr.
ISBN 973-86657-2-8

I. Botea, Mihaela

657:658.15
336.148

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS:

1. TRECUT ŞI PREZENT ÎN ACTIVITATEA FINANCIAR-BANCARĂ 5
1.1. Originile sistemului bancar 5
1.2. Evoluţia activităţii bancare în Ţările Române 9
1.3. Renaşterea sistemului bancar odată cu trecerea României la economia de piaţă 11
1.4. Sistemul bancar românesc 13
1.5. Banca Naţionala a României – funcţii şi operaţii specifice 14
1.6. Băncile – funcţii şi operaţii specifice 19
1.7. Organizarea unei bănci comerciale 26
2. TIPOLOGIA RISCURILOR BANCARE 30
2.1. Principalele riscuri bancare 30
2.2. Gestionarea riscurilor : obiective, funcţii, particularităţi 38
2.3. Piramida riscurilor 41
2.4. Riscul creditului 43
2.4.1.Metode de gestionare a riscului creditului 43
2.4.2.Evaluarea riscului creditului 45
2.4.3. Protecţia creditelor 47
3. ORGANIZAREA CONTABILITĂŢII INSTITUŢIILOR DE CREDIT ROMÂNEŞTI 57
3.1. Principiile contabile aplicabile sistemului bancar romanesc 58
3.2. Situaţiile financiare anuale ale unei instituţii de credit – noţiuni generale 60
3.2.1. Bilanţul contabil 62
3.2.2. Notele explicative 69
3.2.3. Contul de profit şi pierdere 70
3.3. Aspecte specifice planului de conturi pentru instituţiile de credit 74
3.4. Utilizarea codurilor IBAN în România 76
4. CONTABILITATEA DECONTĂRILOR INTRABANCARE ŞI INTERBANCARE 78
4.1. Decontări intrabancare 78
4.1.1. Prezentare generală 79
4.1.2.Circuitul cecului şi al ordinului de plată 79
4.1.3. Sisteme de verificare a decontărilor intrabancare 86
4.1.4. Contabilizarea decontărilor intrabancare 88
4.2. Decontările interbancare 100
4.2.1. Decontări prin sistemul conturilor de corespondent 101
4.2.2. Decontări prin reţeaua BNR 104
4.2.2.1. Decontări între băncile comerciale care nu au legături directe 104
4.2.2.2 Decontări prin compensare multilaterală 108
4.3. Sistemul Electronic de Plăţi (SEP) 121
4.3.1. Sistemul de decontare pe bază brută în timp real (RTGS) 122
4.3.2. Casa automată de compensare (ACH) 124
4.3.3. Sistemul de înregistrare şi decontare a titlurilor de stat (GSRS) 124
4.3.4. Sistemul de recuperare în caz de dezastre 125
5. CONTABILITATEA ALTOR OPERAŢIUNI INTERBANCARE 126
5.1. Depozite interbancare 126
5.2. Credite/împrumuturi interbancare 129

Scanned with OKEN Scanner

5.3. Împrumuturi de refinanţare 131
6. CREDITAREA CLIENTELEI NEFINANCIARE 133
6.1. Creditele bancare clasice 133
6.1.1. Clasificarea creditelor 133
6.1.2. Principalele tipuri de credite 138
6.2. Contabilitatea creditelor 150
6.2.1. Comisioanele bancare 152
6.2.2. Provizioanele specifice de risc 153
6.3. Abordări contabile ale operaţiilor de creditare 157
6.4. Contabilizarea creditelor consorţiale 163
6.5. Creanţe comerciale 167
6.5.1. Operaţiuni de scontare 168
6.5.2. Operaţiuni de factoring 170
7. ALTE OPERAŢII ÎN FAVOAREA CLIENTELEI NEFINANCIARE 174
7.1. Contabilitatea disponibilităţilor la vedere 174
7.2. Definirea, natura juridică şi caracterele specifice contractului de cont curent 175
7.3. Contabilitatea disponibilităţilor la vedere ale clienţilor 176
7.4. Depozitele bancare 180
7.4.1. Contractul de depozit 180
7.4.2. Contabilitatea depozitelor bancare 185
7.5. Operaţii cu carduri bancare 188
7.5.1. Principalele operaţii cu cardurile MAESTRO în lei 191
7.5.2. Principalele operaţiuni cu cardul VISA ELECTRON 193
7.5.3. Principalele operaţiuni cu cardul VISA CLASSIC (în lei) 194
8. CONTABILITATEA OPERAŢIUNILOR VALUTARE 195
8.1. Cadrul naţional privind operaţiunile şi piaţa valutară 195
8.2. Abordările contabile ale operaţiunilor în devize 201
8.3. Particularizări contabile pe tipuri de operaţiuni în devize 204
9. CONTABILITATEA OPERAŢIUNILOR CU TITLURI 217
9.1. Clasificarea titlurilor şi a operaţiunilor cu titluri 217
9.2. Contabilitatea titlurilor de tranzacţie 218
9.3. Contabilitatea titlurilor de plasament 222
9.4. Contabilitatea titlurilor de investiţii 229
9.5. Titluri în pensiune 234
9.5.1. Cadrul naţional privind pensiunea de titluri 234
9.5.2. Abordări contabile ale operaţiunilor în pensiune 235
9.5.2.1 Contabilitatea operaţiunilor în pensiunea simplă interbancară 235
9.5.2.2. Contabilitatea operaţiunilor în pensiune simplă în favoarea clientelei 237
9.5.2.3 . Contabilitatea operaţiunilor în pensiune livrată 241
PLANUL DE CONTURI APLICABIL INSTITUŢIILOR DE CREDIT 244
BIBLIOGRAFIE 282

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

1. TRECUT ŞI PREZENT ÎN ACTIVITATEA FINANCIAR-BANCARĂ

1.1. Originile sistemului bancar

Istoria sistemului bancar îşi găseşte originile în trecutul îndepărtat, existând mărturii foarte vechi ce atestă practica unor activităţi, care, într-o formă mai mult sau mai puţin evoluată, pot constitui primii paşi spre tărâmul practicii bancare. Activitatea bancară într-o formă primară a apărut cu foarte multe secole în urma în Orientul Apropiat, mai exact în *Mesopotamia* antică.

Există păreri diferite despre originea băncilor, însă dovezi ale unei activităţi bancare se regăsesc atât în Babilon cât şi în Egiptul Antic. Au fost descoperite mărturii scrise privind activitatea de depuneri şi împrumuturi efectuate de temple care, în acea perioadă erau atât loc de rugăciune, cât şi loc de păstrare a banilor şi a valorilor. Descoperirile arheologice atestă că primii "bancheri " au fost preoţii, iar primele "bănci" erau reprezentate de către temple.

În aceea perioadă "tranzacţiile bancare" constau în acordarea de împrumuturi sub formă de cereale sau alte alimente. Acestea proveneau din ofrandele aduse de credincioşi templului şi din surplusurile clasei înstărite depozitate, spre siguranţă, în lăcaşele de cult. Pentru împrumuturi şi celelalte servicii oferite bisericii îi erau cedate drept recunoştinţă importante cantităţi de grâne. Astfel preoţii realizau câştiguri uriaşe, drept mărturie fiind tăbliţele de lut descoperite sub un templu din Mesopotamia datând din perioada 3400 – 3200 i. e.n. Totodată proprietarii de terenuri acordau cu împrumut bunuri pretinzând dobânzi ridicate. Detalii referitoare la împrumuturi, dobânda percepută, depozite şi rambursarea creditelor s-au găsit în Codul lui Hammurabi (Hammurabi – fost suveran al regatului babilonean în secolul al XVIII-lea î.C.), Cod descoperit în 1901 la Sausa .

Codul Hammurabi este considerat de specialişti ca fiind prima lege bancară. Acest document gravat în piatră cuprindea norme ce reglementau împrumuturile, depozitele şi chiar contul de comision care mai târziu se va transforma în cont curent.

Grecia antică în perioada sa de înflorire înregistrează o bogată activitate comercială dublată de intensificarea împrumuturilor. Şi aici templele prin

reprezentanţii lor realizau schimburi de bunuri contra unui comision, celebru devenind pentru operaţiunile sale templul din Delos. Mai mult marile centre comerciale încep să bată monedă proprie. Aceste monede aveau reprezentate în relief simboluri care de cele mai multe ori reprezentau "blazonul" cetăţii, leul în Milet, bufniţa în cazul Atenei, sfinxul în Chios în această perioadă apar zarafii, cămătarii de mai târziu, care la început făceau comerţul cu bani în pieţele publice , iar apoi în clădiri destinate acestui gen de operaţii.

În Atena şi apoi în întreaga Grecie odată cu apariţia Legilor lui Solon se liberalizează dobânda. Pentru a limita influenţa acestor zarafi "trapezişti" şi pentru a diminua puterea templelor sunt infinitate băncile publice. Aceste instituţii preiau funcţia de emisiune de monedă. Totodată sunt însărcinate cu colectarea impozitelor. Acestea erau conduse şi controlate de agenţi publici după anumite norme ce pot fi asociate cu primele reglementări statale cu privire la activitatea băncilor.

Romanii nu au fost interesaţi de activităţi specifice băncilor, însă după ce au cucerit cetăţile greceşti şi au văzut şi înţeles importanţa băncilor, în tot Imperiul Roman au apărut atât bănci de stat, cât şi private.

Pentru facilităţile de împrumut acordate, aceste bănci aveau permisiunea să solicite plata unei taxe al cărei nivel nu era limitat, excepţie făcând băncile din Roma, unde au impus creditul mutual lipsit de dobândă. Aceste bănci nu percepeau dobânzi, dar percepeau comisioane pentru serviciile acordate şi furniza clienţilor situaţii ale conturilor pentru operaţiunile efectuate care erau într-un proces de diversificare.

Cu cât ne depărtam de Roma cu atât dobânda creste favorizând apariţia băncilor private. Se remarcă modul de evidenţiere a tuturor tranzacţiilor clienţii beneficiind de extras de cont . Deşi moneda romană a apărut destul de târziu (cu două secole după Grecia) ea s-a răspândit cu rapiditate în toate coloniile.

Considerat neproductiv, comerţul cu bani realizat în imperiul roman reunea mai multe genuri de operaţii : schimb de monede, constituiri de depozite, acordări de împrumuturi, plasamente băneşti în imperiu dar şi în afara acestuia, monedele române fiind recunoscute până în China antică.

Evul mediu reprezintă pentru practica bancară o perioadă întunecată. Poziţia bisericii faţă de practica perceperii dobânzii se schimbă devenind astfel o frâna în calea dezvoltării. Oficial, nu aveau voie să perceapă dobânzi, totuşi mănăstirile

Scanned with OKEN Scanner

puternice reuşesc să înlocuiască dobânda cu o ipoteca imobiliară urmărind limitarea riscului, pe de o parte, şi fructificarea integrală sau parţială a bunurilor astfel dobândite, pe de altă parte.

Primele instituţii de tip bancar efectuau preponderent operaţiuni de transfer (ceea ce astăzi se cunoaşte sub denumirea de casă de compensare), astfel încât sistemul de plăţi să fie mai eficient. Prima bancă de acest tip a fost Banca Veneţiei, creată în 1171 şi recunoscută oficial în 1587, ca Banca di Rialto.

Dezvoltarea comerţului şi a băncilor a condus la necesitatea existenţei unor centre permanente de afaceri. Astfel, în 1531 s-a deschis la Anvers prima piaţă financiară, cunoscută ca bursă de valori şi, imediat după aceea a apărut şi Bursa din Londra.

Renaşterea aduce cu ea revigorarea activităţii bancare. Marile imperii care "se nasc" acum se bazează tot mai mult pe forţa banilor .
Italia prin vestitele cetăţi Veneţia, Milano, Napoli redau băncilor publice forţa de altădată. "Banco di Veneţia", "Banco di Rialto", "Sacra Monte della Pieta" sau "Banca di San Ambroggio" sunt numai câteva bănci care acordau împrumuturi cu dobânzi reduse. Bancherii italieni cuceresc Europa fiind recunoscuţi până în Anglia .În Franţa curtea regală apela la finanţarea bancherilor italieni .

Spania cuceritoarea "Lumii Noi" dispune de reţele de bănci private tot mai bogate începând să se afirme ca o puternică forţă bancară..

La curtea Franţei , în Germania şi chiar în Anglia comerţul cu bani se extinde conturându-se noţiunile de bancă, bancher, depozit, împrumut. Marile familii îşi creează bănci particulare care vor dăinuii peste secole.

În secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea, activitatea bancară se desfăşura în toate formaţiunile statale din Europa. Banca din Amsterdam (1609) şi Banca Angliei (1694) au devenit modelul pe care s-au bazat structurile bancare create ulterior.

Odată cu dezvoltarea comerţului între oraşele unei ţări, precum şi cel internaţional, băncile au început să răspundă noilor cerinţe ale comercianţilor: S-au stabilit relaţii între bănci prin care să se asigure finanţarea dezvoltării afacerilor şi a comerţului. Unul din factorii care au impulsionat activitatea bancară, pe plan naţional cât şi internaţional, a fost revoluţia industrială din Anglia, când sistemele de transport s-au îmbunătăţit substanţial, aceste schimbări determinând necesitatea supravegherii şi reglementării guvernamentale. În această perioadă au apărut şi băncile care îndeplineau funcţiile care astăzi pot fi echivalate cu acelea ale băncilor centrale.

Scanned with OKEN Scanner

În 1791, în SUA, Congresul a autorizat crearea şi funcţionarea "Primei Bănci a SUA" – The First Bank of The United States – care a îmbinat rolul unei bănci centrale cu operaţiuni specifice băncilor comerciale, dar care a funcţionat numai până în 1811.

Prima bancă de scont a apărut în 1776 în Franţa ca urmare a mai multor încercări de creare a băncii centrale, Banca Franţei fiind creată numai în 1800.

Dezvoltare comerţului, nevoia tot mai mare de bani, creşterea riscului în cazul transportului acestora pe distanţe foarte lungi, anumite reglementări cu privire la calculul şi acordarea dobânzii au generat apariţia cambiei şi a certificatelor de depozit considerate primii bani de hârtie. Certificatele puteau fi răscumpărate de bancă la termen posesorii lor primind dobânda stabilită, înainte de termen acceptând să piardă o parte din dobândă sau puteau fii vândute de posesori terţilor pentru o nouă valoare .

În a doua jumătate a secolului XVII şi mai ales în secolul XVIII în Europa sunt înfiinţate băncile de emisiune fiind recunoscute biletele de banca.

Cu secolul XIX se intră în **perioada modernă** a activităţii bancare, sistemul bancar structurându-se pe trei domenii specifice:

- ✓ băncile de emisiune, care deţineau monopolul emiterii de bancnote naţionale;
- ✓ băncile comerciale, care activau ca instituţii de intermediere financiară;
- ✓ instituţiile financiare specifice – casele de economii şi cooperativele de credit.

Marile imperii îşi definesc moneda stabilind exact cantitatea de metal preţios conţinută de etalonul monetar. Mai mult pe piaţă circulau trei categorii de monede: moneda metalică – de aur sau argint, moneda fiduciară – bancnota şi moneda scriptică – cambia şi biletul la ordin.

În acest secol activitatea bancară se va dezvolta foarte mult . Astfel activitatea de emisiune se restrânge devenind monopol al unei singure bănci – banca centrală.

Acum apar băncile comerciale specializate în tranzacţionarea efectelor de comerţ, implicându-se tot mai mult în finanţarea activităţii comerciale. Mai târziu din rândul acestora se vor desprinde băncile de afaceri specializate în finanţarea marilor afaceri cu implicare directă în conducerea firmelor industriale.

Tot din această perioadă datează şi primele instituţii bancare destinate populaţiei cu venituri reduse. Astfel se înfiinţează case de economii care atrag de la populaţie

Scanned with OKEN Scanner

orice sume plasându-le în condiţii limitate de risc şi oferind astfel clienţilor o posibilitate de păstrare în siguranţă a economiilor chiar dacă dobânda nu era semnificativă.

O variantă a acestor instituţii o constituie casele de economii pentru construcţii care acordau împrumuturi pentru construcţia de locuinţe celor cu venituri mici în anumite condiţii .

Cooperativele de credit sau băncile populare se nasc în aceeaşi perioadă. Oricine cumpăra parţi sociale devenea membru cooperator. Indiferent de participarea la capitalul social fiecare membru avea un singur vot. Iniţial cooperativele de credit acordau împrumuturi numai membrilor cooperatori contra unor dobânzi modeste. Cu timpul se creează reţele naţionale la care aderă tot mai mulţi membrii, creditul popular devenind o forţă pe piaţa financiară.

1.2. Evoluţia activităţii bancare în Ţările Române

În Ţările Române activitatea bancară, în formă instituţionalizată, apare foarte târziu în secolului al XVIII-lea . Până atunci cu acordarea de împrumuturi de bani se ocupau cămătarii, de cele mai multe ori străini. Cu mult mai vechi se pare că era schimbul de monede, ocupaţia principală a zarafilor greci sau armeni. Operaţiile de acest gen erau frecvente ţinând cont că pe teritoriul celor trei ţări române circulau peste 70 de monede române şi străine.

Prima instituţie bancară este înfiinţată la Sibiu în 1721. Activitatea era restrânsă şi din punct de vedere al operaţiilor realizate, în principal bazate pe acordarea de împrumuturi, dar şi din punct de vedere teritorial deservind cu precădere nobilimea din zonă.

Deşi au existat şi anterior încercări de creare a unei bănci, prima instituţie bancară ce-şi desfăşura activitatea pe teritoriul României, a fost Banca Naţională a Moldovei, cu sediul la Iaşi, creată abia în 1856, ca urmare a demersurilor unui bancher prusac şi a fost concesionată acestuia, dar în anul următor, banca a dat faliment datorită lipsei de fonduri, recurgerii la credite din străinătate şi datorită faptului că, din capitalul subscris, a fost vărsată doar o mică parte.

Ca urmare a legii adoptată la 24.11.1864, după unirea Ţării Româneşti cu Moldova din 1859, a fost fondată Casa de Depuneri şi Consemnaţiuni, fiind principala bancă de emisiune de pe teritoriul Principatelor Unite până în 1880 când s-a creat Banca Naţională a României, care a fost concepută din punct de vedere

Scanned with OKEN Scanner

organizatoric după modelul băncii Naţionale a Belgiei (la rândul ei folosise modelul Angliei). Acesta a fost începutul dezvoltării unui sistem bancar nou şi modern.

Crearea băncii centrale în România a suscitat multe discuţii referitoare la structura capitalului băncii şi proporţia capitalului străin maxim permis. În final, s-a decis ca majoritatea capitalului să fie constituit din surse româneşti, astfel încât să se asigure controlul asupra economiei naţionale şi, totodată, să nu existe posibilitatea ca sistemul său bancar să fie supus dominaţiei străine.

Statutul prin care s-a creat Banca Naţională a României a fost aprobat de Parlamentul Principatelor Unite la 17 aprilie 1880. Destinaţia acestei instituţii a fost de a credita activităţile economice şi comerciale, de a sconta cambiile şi operaţiunile cu alte instrumente financiare, ulterior Banca Naţională a României (B.N.R.) a acordat un sprijin semnificativ modernizării sectorului agricol.

Corespunzător dezvoltării economice a ţării, la început, activitatea băncilor se baza, în principal, pe acordarea de credite persoanelor particulare. Odată cu industrializarea şi, implicit, cu dezvoltarea forţelor de producţie, a apărut necesitatea concentrării sumelor disponibile, pentru a fi satisfăcute proiectele concepute de proprietarii de pământ, de comercianţi şi de marii industriaşi. Procesul de creare a noilor instituţii de credit a fost accelerat prin aportul de capital autohton, aparţinând reprezentanţilor burgheziei şi moşierimii române, dar şi prin fuziunea de capital străin.

În 1881, la Bucureşti, a fost înfiinţată Bursa de Valori şi apoi Bursa de Mărfuri.

După 1880, a crescut numărul şi importanţa băncilor româneşti, de la numai cinci bănci existente între 1880-1890, la aproape 200 de bănci, înainte de primul război mondial.

În perioada primului război mondial s-a intensificat activitatea bancară în România, datorită neutralităţii ei în război, apărând oportunităţi noi cu toate ţările implicate în conflict.

Anii care au urmat imediat războiului au condus specula şi inflaţia la niveluri record în ţările din întreaga Europă, dar când acestea au început să-şi refacă economia, acest fenomen s-a resimţit şi în România, rezultatele lui regăsindu-se şi în sistemul bancar.

Scanned with OKEN Scanner

În 1934 a fost înfiinţat Consiliul Superior Bancar, al cărui preşedinte era guvernatorul B.N.R.. Au fost adoptate mai multe legi, atât pentru a ajuta economia, cât şi pentru a îmbunătăţi sistemul bancar.

Cele mai importante reglementări, cu incidenţă asupra activităţii bancare au fost:

- ✓ în 7 aprilie 1934 – legea pentru lichidarea datoriilor agricole şi urbane;
- ✓ în 8 mai 1934 – legea pentru organizarea şi reglementarea comerţului de bancă;
- ✓ în 20 aprilie 1935 – legea pentru înlesnirea şi refacerea creditului.

Aceste legi au contribuit la salvarea băncilor mai mari, dar aproximativ 600 de bănci au fost lichidate sau au fuzionat (adică dacă în 1934 existau 1204 bănci, în 1940 mai erau operaţionale doar 446 de bănci).

În anii '40, sistemul bancar a fost dominat de 5 bănci principale: Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Comercială Română, Banca Comercială Italiană şi Română şi Societatea Bancară Română, bănci ce realizau peste 50% din totalitatea operaţiunilor bancare din România.

Până în 1947, sistemul bancar românesc cunoscuse o dezvoltare remarcabilă, dar după acest an, el a fost restrâns datorită trecerii la economia de comandă şi intrării României în zona de influenţă sovietică.

1.3. Renaşterea sistemului bancar odată cu trecerea României la economia de piaţă

Până în 1989, sistemul bancar românesc oferea un număr limitat de servicii şi produse bancare.

După 1989, România a fost martoră a mai multe schimbări, iar trecerea la economia de piaţă a determinat creşterea numărului de agenţi economici privaţi, acest aspect determinând nevoia dezvoltării unui sistem bancar care să răspundă solicitărilor pieţei şi să asigure oferta de produse şi servicii bancare necesare unei economii de piaţă.

Reforma sistemului bancar a început în 1990-1991, prin elaborarea şi adoptarea unei noi legislaţii bancare privind organizarea şi funcţionarea băncii centrale şi a băncii comerciale. Această legislaţie se referă la Legea privind activitatea bancară (nr. 33/1991), la Legea privind Statutul B.N.R. (nr. 34/1991) şi la Legea societăţilor comerciale (nr. 31/1990). Aceste legi au fost concepute de a acorda

Scanned with OKEN Scanner

flexibilitate economiei de piaţă şi să încurajeze iniţiativa privată, dar pentru a fi realizabilă, România a primit sprijinul ţărilor cu sisteme bancare dezvoltate.

Sistemul bancar din România este structurat pe două nivele: o bancă centrală şi instituţiile financiare, cărora, prin lege, li s-a acordat statutul de bănci.

B.N.R. – banca centrală – coordonează şi stabileşte reglementările în domeniile: monetar, de credit, valutar şi de plăţi, asigurând totodată supravegherea celorlalte instituţii bancare. B.N.R. are un grad ridicat de independenţă şi răspunde numai în faţa Parlamentului. Guvernatorul şi Consiliul de Administraţie al băncii sunt aleşi de Parlament, pe baza recomandărilor Primului Ministru.

În 1991, s-a constituit Asociaţia Română a Băncilor (A.R.B.), în vederea organizării şi coordonării activităţii bancare. Aderarea la A.R.B. se face pe bază de liber consimţământ, iar în prezent participă majoritatea băncilor comerciale. Pentru a supraveghea integritatea şi credibilitatea profesională, acest organism ia în considerare numai cererile de aderare ale băncilor ce au desfăşurat o activitate comercială pe o perioadă mai mare de 6 luni şi au o evoluţie bună.

Principalele obiective ale A.R.B. sunt:

- ✓ să reprezinte interesele comunităţii financiare şi bancare faţă de B.N.R., Guvern şi alte instituţii de stat;
- ✓ să îmbunătăţească şi să dezvolte standardul şi statutul profesional al tuturor celor care lucrează în sectorul bancar;
- ✓ să reprezinte sectorul bancar românesc în relaţiile internaţionale cu asociaţii profesionale similare.

În octombrie 1991 a fost creat Institutul Bancar Român (I.B.R.), ce a devenit operaţional în ianuarie 1992, având drept fondatori B.N.R. şi A.R.B., iniţiativa lor fiind confirmată prin hotărâre de guvern

În vederea continuării dezvoltării sistemului bancar, există câteva elemente de progres care au fost sau vor fi aplicate şi care pot avea o influenţă semnificativă:

- ✓ concurenţa, care a jucat în trecut un rol important în sistemul bancar românesc şi care poate să redobândească acelaşi rol;
- ✓ schimbările legislative şi standardele internaţionale sunt foarte importante şi a fost introdusă o nouă legislaţie pentru îmbunătăţirea operaţiunilor bancare;
- ✓ automatizarea şi informatizarea sunt, de asemenea, foarte importante într-un sistem bancar modern;

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ aderarea la U.E. este foarte importantă pentru România, care urmăreşte, în prezent, integrarea în structurile europene;
- ✓ învăţământul şi instruirea profesională.

Deci, după cum s-a putut observa din cele arătate mai sus, de la începutul anilor 1990 au avut loc numeroase schimbări, al căror ritm se va accelera în viitor:

1.4. Sistemul bancar românesc

Activitatea bancară ce se desfăşoară în România este reglementată de Legea bancară nr. 58/1998 şi de Legea nr. 312/2004 privind statutul Băncii Naţionale a României.

În conformitate cu acest act normativ activitatea bancară în România se desfăşoară prin instituţii de credit autorizate, în condiţiile legii.

Instituţia de credit reprezintă:

- ✓ entitatea care desfăşoară cu titlu profesional activitate de atragere de depozite sau alte fonduri rambursabile de la public şi de acordare de credite în cont propriu;
- ✓ entitatea emitentă de monedă electronică,

Potrivit acestor acte normative sistemul bancar român este organizat pe două paliere :

- ✓ Banca Naţională a României (BNR);
- ✓ Instituţii de credit autorizate

În România instituţiile de credit se pot constitui şi pot funcţiona ca:

- ✓ bănci comerciale,
- ✓ organizaţii cooperatiste de credit,
- ✓ instituţii emitente de monedă electronică
- ✓ case de economii pentru domeniul locativ.

Începând cu data aderării României la Uniunea Europeană vor devenii funcţionale pe piaţa financiară atât instituţiile emitente de monedă electronică şi casele de economii pentru domeniul locativ, cât şi instituţiile financiare autorizate în alt stat membru, care vor funcţiona în România printr-o sucursală sau furnizează servicii în mod direct.

Instituţii emitente de monedă electronică

O categorie aparte de instituţii de credit este reprezentată de instituţiei emitente de monedă electronică, altele decât băncile. Acestea sunt supuse reglementării şi supravegherii Băncii Naţionale a României.

Capitalul iniţial, condiţiile de autorizare, nivelul minim al fondurilor proprii şi investiţiile permise ale instituţiilor emitente de monedă electronică vor fi stabilite de Banca Naţională a României prin reglementări adecvate.

Instituţiile emitente de monedă electronică trebuie să dispună de un management prudent şi sănătos, de proceduri administrative şi contabile şi sisteme de control intern adecvate, care să le permită evaluarea riscurilor financiare şi nefinanciare la care sunt expuse, inclusiv a riscurilor tehnice şi procedurale şi a celor rezultate din cooperarea cu entităţile care le furnizează servicii conexe.

Instituţiile financiare

Prin excepţie de la dispoziţiile exprese pentru instituţiile de credit , instituţiile financiare autorizate şi supravegheate de autoritatea competentă dintr-un stat membru pot desfăşura în România, în limita autorizaţiei acordate de statul membru de origine, activitate bancară ori alte activităţi de natură financiară printr-o sucursală sau în mod direct, fără a fi necesară obţinerea unei autorizaţii din partea Băncii Naţionale a României.

Acestea vor notifica Băncii Naţionale a României deschiderea de reprezentanţe în România, în conformitate cu reglementările date de aceasta. Reprezentanţele îşi vor limita activitatea la acte de informare, de reprezentare, de cercetare a pieţei, contactare de clienţi şi nu vor efectua nici un fel de operaţiuni supuse dispoziţiilor prezentei legi.

Instituţia de credit va putea să înceapă activitatea prin intermediul sucursalei, de la data primirii comunicării din partea Băncii Naţionale a României sau, în lipsa acesteia, după trecerea termenului legal.

1.5. Banca Naţionala a României – funcţii şi operaţii specifice

Banca Naţională a României este banca centrală cu personalitate juridică şi instituţie publică independentă ce are ca obiectiv fundamental asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor. Principalele atribuţii ale Băncii Naţionale sunt conform statului BNR următoarele:

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ elaborarea şi aplicarea politicii monetare şi a politicii de curs de schimb;
- ✓ autorizarea, reglementarea şi supravegherea prudenţială a instituţiilor de credit, promovarea şi monitorizarea bunei funcţionării a sistemelor de plăţi pentru asigurarea stabilităţii financiare;
- ✓ emiterea bancnotelor şi a monedelor ca mijloace legale de plată pe teritoriul României;
- ✓ stabilirea regimului valutar şi supravegherea respectării acestuia;
- ✓ administrarea rezervelor internaţionale ale României.

De pe poziţia de bancă centrală Banca Naţională a României îndeplineşte următoarele funcţii:

- ✓ funcţia de emisiune monetară;
- ✓ funcţia de creditare;
- ✓ funcţia de centru valutar;
- ✓ funcţia de "bancă a băncilor";
- ✓ funcţia de "bancă a statului"

Banca Naţională a României desfăşoară, conform statutului său de funcţionare, 6 categorii de operaţiuni:

☒ Operaţiuni de piaţă monetară şi valutară. Se referă la achiziţionarea de pe piaţa primară a creanţelor asupra statului, autorităţilor publice centrale şi locale, regiilor autonome, societăţilor naţionale, companiilor naţionale şi altor societăţi cu capital majoritar de stat. BNR poate acorda credite instituţiilor de credit, dar nu poate credita în descoperire de cont statul şi toate celelalte entităţi care-l reprezintă.

☒ BNR stabileşte regimul rezervelor minime obligatorii pe care instituţiile de credit trebuie să le menţină în conturi deschise la aceasta. Pentru resurse în valută rezervele minime obligatorii se constituite în valută. Rezervele sunt purtătoare de dobândă cel puţin egală cu nivelul ratei dobânzii medii pentru depunerile la vedere practicate de instituţiile de credit.

☒ BNR desfăşoară politica de schimb a României fiind abilitată în aceste sens:

- ✓ să elaboreze balanţa de plăţi şi alte lucrări privind poziţia investiţională, internaţională a ţării;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ să stabilească cursurile de schimb pentru operaţiile proprii pe piaţa valutară, să calculeze şi să publice cursurile medii pentru evidenţa statistică;
- ✓ să păstreze şi să administreze rezervele internaţionale ale statului.

BNR reglementează modalităţile de control a tuturor tranzacţiilor valutare efectuate pe teritoriul tarii. Valutele se pot tranzacţiona prin casele de schimb valutar din cadrul băncilor sau prin intermediul caselor de schimb valutar autonome, dar toate trebuie să aibă autorizarea BNR

☒ Emisiune monetară – BNR este unica instituţie autorizată să emită bancnote şi monedă metalică, elaborând programe de emisiune monetară şi asigurând emisiunea regulată în funcţie de necesitatea de lichiditate din economie.

☒ Operaţiuni cu instituţiile de credit (Cooperative de credit, Societăţi de Valori Mobiliare, Fonduri Mutuale):

- ✓ *Rescontarea efectelor de comerţ* prezentate de către băncile comerciale – pentru efectuarea acestor tipuri de operaţiuni, BNR stabileşte taxa scontului, precum şi condiţiile de participare la operaţiunile de scontare şi rescontare..
- ✓ *Acordarea de credite de refinanţare* – au scopul de a susţine financiar bacile comerciale şi alte instituţii financiare. Pentru efectuarea acestei operaţiuni BNR stabileşte rata de refinanţare care reprezintă rata dobânzii aferentă creditelor de refinanţare.
- ✓ *Stabileşte regimul rezervelor minime* obligatorii pe care orice societate bancară este obligată să le deţină în conturile speciale deschise la BNR.
- ✓ *Emite autorizările de funcţionare pentru băncile comerciale şi supervizează sistemul bancar în ansamblul său.*

☒ Operaţiuni de supraveghere prudenţială a instituţiilor de credit. În acest sens BNR este împuternicită:

- ✓ să emită reglementări, să ia măsuri pentru impunerea respectării acestora şi să aplice sancţiuni legale în cazurile de nerespectare;
- ✓ să controleze şi să verifice pe baza raportărilor primite şi prin inspecţii la faţa locului, registrele, conturile şi orice acte documente ale instituţiilor de credit autorizate pe care le consideră necesare.

☒ Operaţiuni pe contul statului. BNR primeşte încasări pentru contul general al trezoreriei statului şi efectuează plăţi în limita disponibilităţilor existente în acest

Scanned with OKEN Scanner

cont. BNR percepe comisioane pentru operaţiunile în contul curent al statului şi plăteşte dobânzi la disponibilităţile din acest cont. Ea acţionează ca agent al statului în alegerea instituţiilor de credit agreate să primească depozite ale trezoreriei statului BNR poate în baza convenţiilor încheiate cu Ministerul Finanţelor Publice să efectueze în numele statului cu perceperea unui comision diverse operaţiuni cu titluri de stat

☒ Operaţiuni cu aur şi active externe. În cadrul lor BNR stabileşte şi menţine rezerve internaţionale care sunt alcătuite cumulativ sau selectiv din următoarele elemente :

- ✓ aur din tezaurul ţării sau depozitat în străinătate;
- ✓ active externe sub formă de disponibilităţi în conturi la bănci sau alte instituţii financiare din străinătate;
- ✓ orice alte active de rezervă (cumpărări de la FMI în cadrul tranşei de rezervă, deţineri de DST);
- ✓ cambii, cecuri, bilete la ordin, obligaţiuni şi alte valori mobiliare recunoscute pe plan internaţional;
- ✓ bonuri de tezaur, obligaţiuni şi alte titluri de stat emise sau garantate de guverne străine sau instituţii interguvernamentale.

Din punct de vedere contabil, tipurile de operaţiuni se regăsesc în bilanţul BNR sub formă de operaţiuni active şi pasive:

- ✓ **Operaţiunile active** reprezintă operaţiunile de plasare a resurselor BNR;
- ✓ **Operaţiunile pasive** reprezintă sursele se proveniență a resurselor BNR.

☒ **Operaţiunile active** – principalele tipuri de operaţiuni active sunt:

1. **Operaţiuni referitoare la aur şi creanţe externe** – se referă în principal la achiziţionarea aurului monetar şi a valutelor efective. Aceste categorii se regăsesc în bilanţul BNR în cadrul următoarelor posturi bilanţiere:
   - ✓ **"Aur";**
   - ✓ **"Disponibilităţi la vedere în străinătate"** – valute în cont deţinute de către BNR la bănci centrale din străinătate;
   - ✓ **"Alte disponibilităţi în străinătate"** – se cuprind contribuţiile României la Fondul Monetar Internaţional şi la alte organisme financiare internaţionale.

Scanned with OKEN Scanner

2. **Creanţe asupra statului** – sumele pe care BNR le pune la dispoziţia statului pentru acoperirea cheltuielilor curente
3. **Creanţe asupra economiei** - rezultă ca urmare a operaţiunilor de refinanţare efectuate în favoarea băncilor comerciale. Acestea sunt creanţe asupra economiei deoarece lichidităţile ajunse la băncile comerciale sunt distribuite agenţilor economici şi populaţiei din sistemul bancar. Astfel, băncile comerciale reprezintă clientela financiară pentru BNR, BNR având în acest fel relaţii directe numai cu acest tip de clientelă financiară. Agenţii economici şi populaţia reprezintă clientela nefinanciară şi reprezintă categoria predominantă a clientelei băncilor comerciale.

Principalele operaţiuni generatoare de creanţe sunt:

- ✓ **Rescontarea efectelor de comerţ** – operaţiunea prin care BNR cumpăra de la băncile comerciale efecte de comerţ pe care acestea le deţin în portofoliu. În schimbul lor BNR acordă moneda efectivă.

  Moneda efectivă = Valoarea nominală a efectelor de comerţ - Agio

  Agio = rescont + comision BNR

  Pentru ca rescontarea să fie posibilă, băncile comerciale trebuie să deţină un portofoliu de efecte de comerţ. Acest portofoliu ia naştere în urma scontării efectelor de comerţ de către agenţii economici.

  Valoarea efectelor rescontate se acoperă din disponibilul BNR sau din emisiune monetară în lipsa acestuia.

  Rescontarea are caracterul unei operaţiuni de refinanţare.

- ✓ **Achiziţionarea de efecte publice** – efectele publice sunt formate din bonuri de tezaur, certificate de trezorerie, obligaţiuni; ele sunt titluri de valoare garantate de stat sau de către o societate comercială cu capital majoritar sau integral de stat. Achiziţionarea de efecte publice este o modalitate de plasament a resurselor BNR prin intervenţia directă a acesteia pe piaţa financiară.

- ✓ **Acordarea de credite pe gaj de titluri** - se referă la avansurile în cont curent acordate de către BNR băncilor comerciale, societăţilor publice sau private, avansuri acordate de către acesta pe gaj de efecte publice. Aceste împrumuturi mai poartă denumirea de credite LOMBARD şi au caracterul unor credite acordate în descoperire de cont pe baza garanţiei reprezentată de efecte publice.

Scanned with OKEN Scanner

☒ **Operaţiunile pasive** – principalele tipuri de operaţiuni pasive, de mobilizare a resurselor, sunt:

- ✓ **Bilete de banca în circulaţie** – reprezintă:
  - ✓ Masa monetară existentă în economie;
  - ✓ Angajamentele asumate de către BNR faţă de deţinătorii acestora.
- ✓ **Angajamente externe** – corespund disponibilităţilor în cont ale agenţilor financiari externi şi ale băncilor comerciale din străinătate. Aici se includ creditele obţinute de către BNR de la băncile din străinătate, precum şi angajamentele pe termen scurt rezultate din operaţiunile de SWAP;
- ✓ **Contul curent general al trezoreriei statului;**
- ✓ **Conturile curente ale agenţilor financiari** – sunt reprezentate de conturile curente ale băncilor deschise la BNR, în care trebuie să existe ca depozit la BNR cel puţin suma reprezentând rezerva minimă obligatorie. Rezervele minime obligatorii se constituie în funcţie de valoarea depozitelor fiecărei bănci comerciale în parte. Valoarea acestor rezerve se recalculează lunar. Aceste conturi nu sunt purtătoare de dobânda. BNR trebuie să verifice periodic dacă soldul conturilor privind rezervele minime obligatorii este creditor;
- ✓ **Capitalul propriu** – este foarte rar utilizat ca sursă de finanţare a operaţiunilor băncii. Capitalul social reprezintă obligaţia BNR fata de unicul său acţionar – statul. Alături de capitalul social, BNR îşi constituie un fond de rezervă pe baza profiturilor anuale. Ele sunt utilizate pentru acoperirea pierderii din anii precedenţi, sau au alte destinaţii în funcţie de deciziile Consiliului de Administraţie.

1.6. Băncile – funcţii şi operaţii specifice

Băncile sunt persoane juridice comune, care se constituie exclusiv sub formă de societăţi pe acţiuni, cu respectarea Legii 31 modificată privind societăţile comerciale, a Legii bancare nr.58 în 1998 şi cu autorizarea BNR.

Băncile comerciale pot fi pe scurt caracterizate ca:

- ✓ Elemente articulate neincluse în BNR;

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ Instituţii cu personalitate juridică ce desfăşoară toate tipurile de operaţiuni bancare, reprezentate în principal de constituirea disponibilităţilor şi depozitelor, dar şi de distribuirea lor sub formă de credite;

În România există la momentul actual un număr mare de bănci comerciale, care, în funcţie de structura capitalului subscris, pot fi clasificate astfel:

Bănci cu capital integral sau majoritar de stat: ex. Banca Comercială Română (BCR); Casa de Economii şi Consemnaţiuni (CEC)

Bănci cu capital privat, cooperatist sau mixt: Banca Ţiriac, BancPost, Banca Română de Dezvoltare – Grup Société Generale etc.

Băncile comerciale desfăşoară toate tipurile de operaţiuni bancare.

- ✓ în favoarea persoanelor fizice şi juridice ce alcătuiesc clientela nefinanciară;
- ✓ în nume propriu sau pentru alte bănci ce alcătuiesc clientela financiară.

Băncile comerciale îndeplinesc următoarele ***funcţii***:

- ✓ Funcţia de mobilizare a activelor monetare disponibile în economie;
- ✓ Funcţia de utilizare a resurselor prin distribuirea de credite;
- ✓ Funcţia de decontare între titularii de cont.

Aceste funcţii se regăsesc în practică sub formă de servicii şi produse bancare denumite generic activităţi. În conformitate cu legea bancară băncile pot desfăşura, în limita autorizaţiei acordate, următoarele activităţi:

- ✓ atragere de depozite şi de alte fonduri rambursabile;
- ✓ contractare de credite, incluzând printre altele: credite de consum, credite ipotecare, finanţarea tranzacţiilor comerciale, operaţiuni de factoring, scontare, forfetare;
- ✓ leasing financiar;
- ✓ servicii de transfer monetar;
- ✓ emitere şi administrare de mijloace de plată, cum ar fi: cărţi de credit, cecuri de călătorie şi altele asemenea, inclusiv emitere de monedă electronică;
- ✓ emitere de garanţii şi asumare de angajamente;
- ✓ tranzacţionare în cont propriu sau în contul clienţilor, în condiţiile legii, cu:

- instrumente ale pieţei monetare, cum sunt: cecuri, cambii, bilete la ordin, certificate de depozit;
- valută;
- contracte futures şi options;
- instrumente având la bază cursul de schimb şi rata dobânzii;
- valori mobiliare şi alte instrumente financiare;

✓ intermediere, în condiţiile legii, în oferta de valori mobiliare şi alte instrumente financiare, prin subscrierea şi plasamentul acestora ori prin plasament şi prestarea de servicii aferente;
✓ acordare de consultanţă cu privire la structura capitalului, strategia de afaceri şi alte aspecte legate de aceasta, consultanţă şi prestare de servicii cu privire la fuziuni şi achiziţii de societăţi comerciale;
✓ intermediere pe piaţa interbancară;
✓ administrare de portofolii ale clienţilor şi consultanţă legată de aceasta;
✓ păstrare în custodie şi administrare de valori mobiliare şi alte instrumente financiare;
✓ prestare de servicii privind furnizarea de date şi referinţe în domeniul creditării;
✓ închiriere de casete de siguranţă.

Băncile pot desfăşura, în limita autorizaţiei acordate, şi alte activităţi permise de legislaţia în vigoare, cum ar fi: depozitarea activelor fondurilor de investiţii şi societăţilor de investiţii, distribuirea de titluri de participare la fonduri de investiţii şi acţiuni ale societăţilor de investiţii, acţionarea ca operator al Arhivei Electronice de Garanţii Reale Mobiliare, operaţiuni cu metale şi pietre preţioase şi obiecte confecţionate din acestea, operaţiuni în mandat, servicii de procesare de date, administrare de baze de date ori alte asemenea servicii pentru terţi, participare la capitalul social al altor entităţi.

Băncile pot presta servicii auxiliare sau conexe legate de activităţile desfăşurate, cum ar fi: deţinerea şi administrarea de bunuri mobile şi imobile necesare desfăşurării activităţii sau pentru folosinţa salariaţilor, şi pot efectua orice alte activităţi ori operaţiuni necesare pentru realizarea obiectului de activitate autorizat, fără a fi necesară includerea lor în autorizaţia acordată.

Operaţiunile de leasing financiar vor putea fi desfăşurate în mod direct începând cu data aderării României la Uniunea Europeană. Până la această dată, operaţiunile

Scanned with OKEN Scanner

de leasing financiar pot fi desfăşurate prin societăţi distincte, constituite ca filiale în acest scop.

Aceste activităţi se regăsesc în rapoartele financiare fiind grupate în operaţiuni pasive - de mobilizare a resurselor şi operaţiuni active – de distribuire a acestora .

Principalele operaţii pasive pe care o bancă le raportează pot fi astfel regrupate:

☒ Constituirea depozitelor

Depozitele bancare reprezintă un serviciu bancar şi se constituie din depunerile pe termen ale clientelei contra unei dobânzi . În funcţie de durată depozitele pot fi la vedere şi la termen.

- ✓ **Depozitele la vedere –** cuprind disponibilităţile în contul curent, de care titularul poate dispune în orice moment. Datorita posibilităţilor reduse ale băncilor de a dispune de aceste sume, depozitele la vedere sunt purtătoare de o dobândă mult mai mică decât dobânda oferită pentru depozitele la termen.
- ✓ **Depozitele la termen –** sunt disponibilităţi în cont de care titularul poate dispune numai după expirarea termenului de păstrare. Au la baza un contract de depozit în care sunt prevăzute suma, termenul, rata dobânzii, modul de acordare a dobânzii. Deoarece banca poate utiliza aceste sume o perioadă mai îndelungată dobânda aferentă este mai mare decât cea aferentă depozitelor la vedere. Această dobândă poate fi sau nu capitalizată, în funcţie de contractul încheiat:
  - ✓ dacă **dobânda se capitalizează**, ea face obiectul unui nou cont de depozit la termen. Pentru a-si atrage clientela băncile pot calcula şi plătii dobânda la intervale mai mici decât durata depozitului. În ultima perioadă frecvent pentru depozitele pe termen scurt dobânda se plăteşte lunar, cu posibilitatea de a fi capitalizată.

    Noul depozit = valoarea iniţială + dobânda acumulată după expirarea primului termen
  - ✓ dacă dobânda **nu se capitalizează**, contul de depunere la termen este însoţit de un cont la vedere, în care se virează dobânda, care poate fi ridicată în orice moment de către titular.

    La expirarea termenului depozitul la termen constituit iniţial poate fi reînnoit pentru aceeaşi sumă, sau poate fi retras.

Scanned with OKEN Scanner

Dobânda din contul de depozit la vedere este purtătoare de dobânda la vedere.

☒ Rescontarea şi alte tehnici specifice

Pentru băncile comerciale **rescontarea** reprezintă o formă de împrumut de refinanţare acordat de către BNR în schimbul cedării de către băncile comerciale a portofoliului de efecte de comerţ.

În schimbul rescontării banca comercială achită către BNR Rescontul + comisioanele BNR, rescontul calculându-se similar scontului, pe baza aceleiaşi taxe.

Similar cu operaţiunea de rescontare este şi operaţiunea de **lombardare** prin care băncile comerciale obţin un credit pe termen scurt de la BNR, credit obţinut în schimbul cedării portofoliului de efecte publice.

☒ Constituirea capitalului propriu

Capitalul propriu al unei bănci comerciale este format din:

- ✓ **Capital social**

În conformitate cu legea bancară capitalul social al unei bănci trebuie vărsat, integral şi în formă bănească, la momentul subscrierii acestuia.

Nivelul minim al capitalului iniţial este stabilit de Banca Naţională a României prin reglementări, fără a putea fi mai mic decât echivalentul în monedă naţională a 5 milioane de euro.

La constituire, aportul de capital va fi vărsat într-un cont deschis la o instituţie de credit, care va fi blocat până la înmatricularea băncii în registrul comerţului.

La constituirea unei bănci, capitalul iniţial este egal cu capitalul social, cu excepţia cazurilor în care banca nou-constituită este rezultată dintr-un proces de reorganizare prin fuziune sau divizare.

La deschiderea unei sucursale, capitalul iniţial se va asigura prin punerea la dispoziţie acesteia a capitalului de dotare de către instituţia de credit străină.

Băncile îşi pot majora capitalul social numai prin utilizarea următoarelor surse:

- ✓ noi aporturi în formă bănească;
- ✓ prime de emisiune sau de aport şi alte prime legate de capital, integral încasate, rămase după acoperirea cheltuielilor neamortizate cu astfel de operaţiuni, precum şi rezervele constituite pe seama unor astfel de prime;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ dividende din profitul net cuvenit acţionarilor, după plata impozitului pe dividende, potrivit legii;
- ✓ rezerve constituite din profitul net, existente în sold, potrivit ultimului bilanţ contabil.

Sucursalele instituţiilor de credit străine, autorizate să funcţioneze în România, pot majora capitalul de dotare prin utilizarea următoarelor surse:

- ✓ noi aporturi în formă bănească puse la dispoziţie sucursalei de către instituţia de credit străină, cu destinaţia "capital de dotare";
- ✓ rezerve constituite din profitul net, existente în sold potrivit ultimei situaţii financiare anuale.

✓ **Fond de rezervă**.

Acesta se constituie din profit astfel:

- o 20% din profitul brut până când fondul de rezerva egalează valoarea capitalului social;
- o 10% din profitul brut până când fondul de rezerva egalează dublul valorii capitalului social;
- o n% din profitul net, în funcţie de hotărârea consiliului de administraţie al băncii

Începând cu exerciţiul financiar al anului 2004, băncile constituie fondul de rezervă potrivit dispoziţiilor legislaţiei privind societăţile comerciale.

✓ **Fond de risc** care conform legii se constituie din:

- o Din profitul brut în proporţie de 2% din totalul creditelor acordate;
- o Din profitul net sau din alte surse, conform hotărârii consiliului de administraţie al băncii.

Începând cu exerciţiul financiar al anului 2004 fondul pentru riscuri bancare generale se constituie din profitul contabil determinat înainte de deducerea impozitului pe profit, în limita a 1% din soldul activelor purtătoare de riscuri specifice activităţii bancare, aşa cum sunt stabilite prin reglementările Băncii Naţionale a României, cu avizul Ministerului Finanţelor Publice, în măsura în care sumele respective se regăsesc în profitul net.

Principalele operaţii active raportate de către băncile comerciale sunt:

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

☒ **Acordarea de credite.**

În îndelungata practică bancară sfera creditelor acordate de bănci s-a diversificat foarte mult. Astfel atunci când se abordează problema creditelor bancare se impune o identificare mai exactă a acestora . Câteva din criteriile de clasificare ale acestora sunt:

a. durata împrumutului - conform căreia deosebim :
   - ✓ credite pe termen scurt;
   - ✓ credite pe termen mediu;
   - ✓ credite pe termen lung;

b. după modul de rambursare al împrumutului deosebim:
   - ✓ credite rambursabile în rate constante;
   - ✓ credite rambursabile prin anuităţi constante;
   - ✓ credite rambursabile integral la scadenţă.

Creditele acordate unui singur debitor nu pot depăşi valoarea cumulată a 20% din capitalul social + rezervele băncii. Dacă această limită este depăşită, băncile comerciale sunt obligate să comunice BNR titularii de astfel de împrumuturi, precum şi creditele acordate acestora, împreună cu garanţiile solicitate.

Creditele acordate de către băncile comerciale por îmbrăca şi forme specifice:

✓ *Creditul pe gaj de mărfuri:* se acordă proprietarilor de bunuri aflate în depozite sau în curs de transport

Documentele ce însoţesc acest tip de credite sunt:
- ✓ warantul pentru bunurile depozitate sau în curs de transport;
- ✓ conosamentul pentru bunurile aflate în transport pe mare;
- ✓ scrisoarea de bunuri pentru bunurile aflate în transport prin cărăuşi.

✓ *Creditul pe gaj de efecte publice* : se acordă deţinătorilor de efecte atunci când aceştia au nevoie de lichidităţi, dar nu vor să renunţe la veniturile ce le produc aceste efecte.

☒ **Avansuri în contul curent –** se referă la creditele pe termen scurt ce se pun la dispoziţia titularilor de conturi pe baza unei linii de credit convenite şi confirmate de către parţi, linii de credit denumite "Linii de credit în descoperire de cont (Overdraft)".

Acestea se acordă în baza bugetului de trezorerie prezentat de către o societate comercială. Se acordă de regulă până la data la care societatea comercială respectivă va incasa o sumă care va evita descoperirea de cont.

☒ **Operaţiunile cambiale** – sunt reprezentate de către:

- ✓ Scontare = formă de creditare pe termen scurt în baza cedării efectelor de comerţ băncii comerciale la care posesorul are deschis contul. în schimbul efectelor comerciale, băncile acord credite de scont şi percep un scont + comision, în funcţie de valoarea tranzacţiei.
- ✓ Împrumutul pe gaj de efecte de comerţ – se acordă când banca comercială apreciază pozitiv solvabilitatea beneficiarului efectului de comerţ, dar are rezerve cu privire la capacitatea de plată a celorlalţi semnatari ai efectului.
- ✓ Pensiunea – se utilizează în relaţiile băncii cu firme mari sau în relaţiile cu alte bănci. Presupune preluarea în gestiune a efectelor de comerţ de către o bancă, cu condiţia răscumpărării lor la scadenţă de către posesorii iniţiali.
- ✓ Achiziţia de efecte publice – reprezintă plasarea fondurilor băncii prin cumpărarea de efecte publice în scopul revânzării profitabile a acestora.

Sistemul bancar mai cuprinde din aprilie 1995 şi Casele de Compensaţie care funcţionează în cadrul structurii BNR. Acestea efectuează decontări între băncile comerciale pe baza sumei nete. Scopul înfiinţării lor a fost de a accelera procesul de decontare între băncile comerciale şi reducerea fluxurilor monetare prin virament.

1.7. Organizarea unei bănci comerciale

Modul de organizare al unei bănci comerciale este influenţat de felul în care echipa de direcţie înţelege să satisfacă funcţiile întreprinderii bancare; să efectueze operaţiunile active şi pasive proprii băncilor; să respecte reglementările privind organizarea şi desfăşurarea activităţii bancare şi nu în ultimul rând să urmeze strategia de dezvoltare a băncii.

Prin *funcţie* se înţelege un ansamblu de preocupări şi activităţi care se desfăşoară cu un anumit scop. La realizarea unei funcţii participă, de obicei mai multe compartimente organizatorice, direcţii, birouri sau servicii. Rezultă că o *structură organizatorică* poate fi definită ca un ansamblu de mijloace umane şi materiale reunite sub aceeaşi autoritate ierarhică. Ea deţine, în general o anumită autonomie

Scanned with OKEN Scanner

decizională şi trebuie să îndeplinească o anumită sarcină sau un ansamblu de sarcini complementare sau conexe.

Principalele funcţii bancare sunt următoarele:

✓ *Funcţii de conducere generală* – sunt cele care asigură formulează strategia băncii şi definesc orientările de ansamblu ale activităţii şi evoluţiei sale;

✓ *Funcţii comerciale* – asigură clientela, întreţinerea şi dezvoltarea relaţiilor cu aceasta precum şi atragerea de noi clienţi.;

✓ *Funcţiile de execuţie* – sunt definite de totalitatea activităţilor ce vin să ducă la bun sfârşit activităţile comerciale iniţiate atât de clientelă cât şi de direcţiile comerciale proprii. Aceste activităţi au de cele mai multe ori caracter repetitiv şi tehnic;

✓ *Funcţiile cu caracter funcţional* – sunt definite de totalitatea activităţilor de organizare, consultanţă, control şi asistenţă de specialitate;

✓ *Funcţiile administrative* – sunt acele activităţi prin care se realizează toate obligaţiile legate de relaţiile sociale, fiscale şi profesionale ale băncii precum şi cele prin care se realizează difuzarea normelor de funcţionare internă.

Pentru îndeplinirea acestor funcţii, băncile comerciale îşi concep structuri organizatorice proprii din care nu trebuie să lipsească:

☒ **Direcţii comerciale şi asimilate** – sunt cele mai importante structuri deoarece întreţin şi dezvoltă relaţiile cu clientela, producând astfel venituri bancare. Pot fi structurate în:

- ✓ *Direcţii de clientelă* – care gestionează diferitele categorii ale clientelei, existând direcţii pe fiecare categorie omogenă de clienţi: clientela tradiţională (societăţi comerciale nebancare grupate funcţie de mărime şi naţionalitate); clientela specializată (gestionează clientela cu anumite particularităţi organizatorice şi funcţionale); direcţii de reţea – gestionează componentele reţelei bancare din interiorul şi exteriorul ţării, au deci funcţie logistică şi funcţională a reţelei bancare.
- ✓ *Direcţii financiare, de piaţă şi afaceri* – existenţa lor este determinată de diversificarea produselor şi serviciilor financiar bancare pe piaţa naţională şi internaţională.

☒ **Servicii de execuţie** – efectuează activităţi care vin să completeze acţiunile desfăşurate de direcţiile de clientela. Ele se împart in:

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ *Servicii de execuţie a operaţiunii la nivel naţional* – cuprind: servicii de casă, servicii de portofoliu, secretariat bancar, serviciu de cauţiuni şi garanţii;
- ✓ *Servicii de execuţie a operaţiunii cu străinătatea* – organizarea lor se justifică dacă volumul clientelei străine şi op cerute de aceasta sunt de importanţă mare. Dacă nu, ele pot fi un sector distinct al serviciului de execuţie a operaţiilor la nivel naţional;
- ✓ *Servicii de execuţie a operaţiunii bursiere* – efectuează toate operaţiunile necesare pieţei financiare şi operaţiuni de gestionare şi conservare a titlurilor;
- ✓ *Secretariat tehnic* – efectuează toate operaţiunile de gestionare şi punere în aplicare a activităţilor iniţiate de direcţiile comerciale.

☒ **Servicii de intendenţă generală** – cuprind activităţi care nu sunt legate direct şi imediat de produsele şi serviciile bancare, dar sunt necesare mai multor sectoare sau întregii bănci. Aceste servicii cuprind:

- ✓ Serviciul de contabilitate;
- ✓ Serviciul de prelucrare a datelor;
- ✓ Serviciul de contencios;
- ✓ Serviciul de personal;
- ✓ Serviciul administrare generală.

☒ **Servicii funcţionale şi administrative** – realizează activităţi de organizare, consultanţă, control, asistenţă de specialitate precum şi toate activităţile care ţin de relaţiile sociale ale băncii şi de difuzarea normelor de funcţionare internă. Aceste servicii pot fi structurate în:

- ✓ Serviciul de inspecţie şi control;
- ✓ Serviciul de control al angajamentelor;
- ✓ Serviciul juridic;
- ✓ Serviciul fiscalitate;
- ✓ Serviciul de organizare şi metodologie;
- ✓ Serviciul administrativ.

Pentru ca activitatea bancară să se desfăşoare eficient, băncile şi-au dezvoltat puternice reţele în teritoriu. Acest lucru este necesar datorită permanentei

Scanned with OKEN Scanner

diversificări a operaţiunilor cerute de clienţi cât şi datorită creşterii numărului de solicitanţi ai serviciilor bancare.

Structura teritorială reprezintă organizarea pe verticală a băncilor comerciale, care cuprinde:

- ✓ **Centrala bancară** cu personalitate juridică, cu rol exclusiv de îndrumare, analiză şi control a activelor unităţilor bancare din reţea;
- ✓ **Sucursalele bancare** sunt unităţi bancare fără personalitate juridică, care au un dublu rol:
  - o operativ (desfăşurând şi diversificând relaţiile cu clientela);
  - o de îndrumare, analiză şi control a unităţilor bancare din subordine.
- ✓ **Reprezentanţele bancare** sunt unităţi bancare fără personalitate juridică, cu rol exclusiv operativ. Ele se află, de regulă, în subordinea sucursalelor sau, în cazuri excepţionale, în subordinea centralei bancare. reprezentanţele se deschid acolo unde sucursalele nu acoperă volumul clientelei şi operaţiunile ordonate de către acestea;
- ✓ **Agenţiile bancare** sunt unităţi bancare fără personalitate juridică cu rol operativ, deschise pe lângă reprezentanţe sau sucursale;
- ✓ **Punctele de lucru** sunt unităţi bancare fără personalitate juridică deschise în locuri publice unde volumul clientelei şi operaţiunile cerute sunt mari.

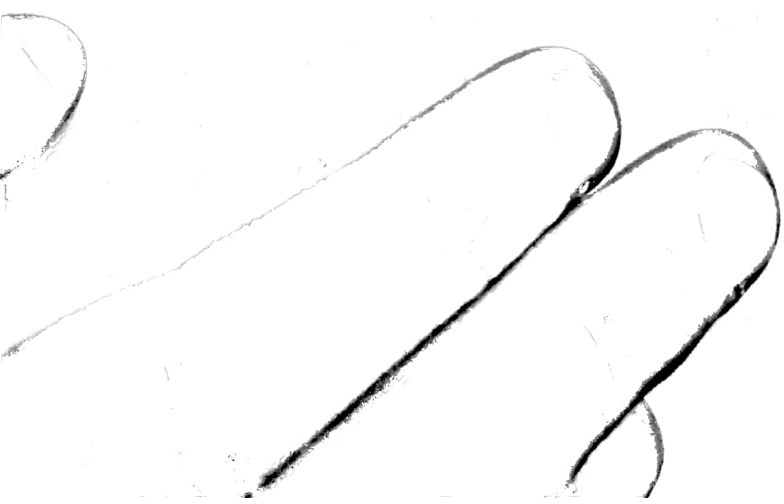

Scanned with OKEN Scanner

2. TIPOLOGIA RISCURILOR BANCARE

Ca orice întreprindere, banca este confruntată cu anumite riscuri, unele specifice iar altele comune tuturor agenţilor economici.

Clasificarea acestora, fără a fi exhaustive, conduce la stabilirea distincţiei dintre riscurile generale şi riscurile specifice bancii.

În categoria riscurilor generale se includ:

- ✓ Riscurile comerciale (riscul client/produs, riscul de piaţă, riscul de imagine comerciala);
- ✓ Riscurile aferente bunurilor şi persoanelor (riscul accidentelor, riscul de delict)
- ✓ Riscuri operaţionale şi tehnice (riscul asupra tratamentului operaţiunilor, riscul asupra sistemului legat de telecomunicaţii)
- ✓ Riscuri de gestiune internă (riscul reglementărilor, riscul deontologic, riscul strategic, riscul de insuficienţă funcţională, riscul asupra gestiunii personalului, riscul de dependenţă tehnologică, riscul de comunicaţii)

Riscurile specifice băncilor cuprind:

- ✓ Riscurile financiare (riscul de rată a dobânzii, riscul de lichiditate, riscul asupra titlurilor cu venit variabil)
- ✓ Riscuri de semnatură sau contrapartidă (riscul clientelei, riscul interbancar, riscul de ţară)

În continuare sunt prezentate principalele riscuri bancare, faptele generatoare, cauzele şi consecintele acestora asupra activităţii bancare.

2.1. Principalele riscuri bancare

Riscul de ţară (risc suveran) corespunde sumei totale a creanţelor, indiferent care este termenul sau natura acestora, asupra debitorilor privaţi sau publici, rezidenţi într-o ţară cu risc sporit, sau reprezintă suma totală a creditelor acordate debitorilor rezidenti într-o ţară considerată neriscantă, dar a căror naţionalitate este cea a unei ţări considerate riscantă.

În general, un asemenea risc poate fi generat de un razboi, de o revoluţie, de o schimbare de guvern, o catastrofă naturală, o gestionare necorespunzătoare, o

Scanned with OKEN Scanner

conjunctură economică sau politică nefavorabilă sau o scădere a preţului materiior prime.

Principala consecinţă pentru banca ce a acordat credit unei ţări riscante, este de pierdere totală sau parţială a capitalului şi a dobânzilor, în funcţie de eventualele renegocieri ale împrumuturilor. Se recomandă o supraveghere constantă a ţărilor riscante, practicarea asigurării creditelor, constituirea de provizioane şi recurgerea la piaţa secundară a creanţelor.

Riscul de management, cunoscut şi sub denumirea de risc politic sau risc strategic, corespunde riscului generat de absenţa unei strategii sau existenţa uneia ineficiente, în unul sau mai multe sectoare ale băncii. O bancă specializată în acordarea de credite persoanelor fizice, dacă încearcă să se dezvolte şi pe piaţa întreprinderilor, în conditiile neadaptării strategiei, va alege numai în treprinderi în dificultate, motiv pentru care este necesară consultarea experţilor şi elaborarea proiectelor de investiţii de către agenţii economici solicitanţi ai creditului.

Riscul de lichiditate corespunde riscului de încetare a plăţilor datorită imposibilităţii băncilor de referinţă de a se refinanţa, sau pierderilor legate de dificultatea băncii de a-şi procura fondurile în condiţii normale de pe piaţa monetară.

Principala cauză a acestui risc este structura dezechilibrată a bilanţului, respectiv credite acordate pe termen mediu, lung şi finanţate prin depozite la vedere, precum şi cotarea bursieră tot mai degradată. Principalul efect antrenat de acest risc îl constituie majorarea costului împrumutului pe care banca trebuie să îl suporte pentru a-şi onora angajamentele sale la scadenţă.

Dintre masurile speciale care pot fi utilizate pentru coordonarea riscului, poate fi precizata o buna masurare a nevoilor de finatare şi a costului acestora.

Riscul de solvabilitate este riscul de a nu dispune de fonduri proprii suficiente pentru absorbtia pierderilor eventuale. În schimb, **riscul de credit** arată riscul degradării solvabilităţii contrapartidelor, nu a instituţiei împrumutătoare.

Acest risc rezultă pe de o parte din suma totală a fondurilor proprii disponibile şi, pe de altă parte, din riscurile ce se produc (de credit, de piaţă, de rată, de schimb etc.). Reglementările prudenţiale fixează praguri minime pentru fondurile proprii în funcţie de riscurile la care instituţiile bancare sunt expuse. Analizele specifice ale riscurilor sunt indispensabile pentru definirea adecvării "obiective" a fondurilor proprii la riscurile realmente posibile. Sumele de fonduri proprii

Scanned with OKEN Scanner

definite în funcţie de măsurarea riscurilor sunt numite fonduri proprii "economice". Dificultăţile de evaluare a fondurilor proprii economice, "adecvate" la riscuri, sunt metodologice şi practice. Această evaluare necesită evaluarea cu probabilitate a pierderilor "posibile" şi a nivelului de protecţie ca fondurile proprii să facă faţă acestor pirderi.

Alături de riscul de credit, **riscul de piaţă** devine componentă principală a sistemului de gestiune a riscurilor financiare.

Riscul de piaţă exprimă probabilitatea ca o variatie a condiţiilor de pe pieţele financiare să afecteze negativ profitul bancii.

Modificarea conditiilor de pe pieţele financiare poate afecta banca prin trei canale de transmisie interdependente şi anume: prin variaţia tendinţei de evoluţie şi a nivelului ratelor dobânzilor, prin variaţia cursului valutar, prin variaţia cursului activelor financiare.

Riscul de piaţă se referă la posibilitatea de a influenta pozitiv sau negativ valoarea de piaţă şi/sau profitul unei institutii financiare ca urmare a producerii unor variatii de preţ neaşteptate.

Gestiunea riscului de piaţă se poate realiza prin: transferarea riscurilor prin asigurare, gestiunea activelor şi a pasivelor, folosirea instrumentelor derivate.

Factorii care determină concentrarea conducerii băncilor asupra riscului de piaţă sunt: creşterea gradului de concurenţă pe pieţele financiare, liberalizarea cadrului legislativ de desfaşurare a activităţii bancare, creşterea volatilităţii pieţelor, inflaţia, extinderea folosirii noilor tehnologii şi a noilor produse.

Riscul de rată a dobânzii denumit şi risc de transformare, corespunde unui risc de pierdere sau de absenţă a câstigului, fiind legat de evoluţia ratelor dobânzilor active si pasive.

De exemplu, o bancă ce acordă un credit cu rată fixă a dobânzii de 30%, pe o perioadă de 5 ani, în decursul căreia rata dobânzii ajunge la 35%, se va confrunta cu acest tip de risc.

Un asemenea risc poate fi generat şi de o repartizare necorespunzătoare între creditele cu rata fixă şi rata variabilă a dobânzii, şi de deţinerea de către bancă a unei poziţii nefavorabile în raport cu piaţa, din punct de vedere al rate de dobândă.

Consecinţele acestui tip de risc se concretizează într-o pierdere financiară şi în absenţa câstigurilor.

Scanned with OKEN Scanner

Gestionarea riscului ratei de dobândă poate fi realizată prin următoarele metode:

- ✓ punerea în aplicare, pentru operaţiunile de piaţă a unui tabel al expunerilor la risc la o rată a dobânzii, pentru a cunoaşte, în orice moment, poziţia în raport cu alte active de referinţă;
- ✓ măsurarea marjelor previzionate şi a sensibilităţii la variaţiile de rată de dobândă (pentru operaţiunile bilanţiere şi extrabilanţiere);
- ✓ utilizarea instrumentelor financiare în scopul acoperirii operaţiunilor (swap de dobanda).

Riscul de schimb/ riscul valutar corespunde pierderii antrenate de variaţia cursului devizelor în raport cu moneda de referinţă în care banca şi-a exprimat creanţele sau datoriile.

De exemplu, o bancă românească acordă un credit în dolari, la momentul t_0 când nivelul cursului este de 26.000 lei/$, iar la momentul rambursării cursul de schimb este 28.000 lei/$.

Acest tip de risc este generat de o evolutie nefavorabilă a cursului de schimb între moţede şi de o repartizare nefavorabilă a cursului de schimb între monede şi de o repartizare nefavorabilă a riscurilor pe devize, antrenează o pierdere financiară sau absentă câştigului estimat.

Pentru gestionare pot fi adoptate următoarele măsuri:

- ✓ aplicarea unei bune repartiţii ale riscului pe devize;
- ✓ punerea în aplicare a unui scadenţar pe devize şi consolidat în moneda de referinţă a băncii;
- ✓ crearea unui comitet al angajamentelor;
- ✓ acoperirea sistematică a acestor riscuri prin operatii la termen.
- ✓ utilizarea instrumentelor financiare în scopul acoperirii pierderilor din diferentele de curs (swap valutar).

Riscul asupra titlurilor cu venit variabil, denumit şi risc asupra acţiunilor, risc de emisiune sau risc de tranzacţionare, corespunde riscului de pierdere sau de absenţa a câştigului ca urmare a variaţiei valorii titlurilor deţinute de bancă. De exemplu o bancă deţine un portofoliu de acţiuni evaluate la un anumit curs iar valoarea acestuia se va diminua, întrucât rezultatele financiare ale întreprinderii emitente sunt slabe şi nu se distribuie dividende.

Rezultă astfel că principalele cauze ale acestui risc constau în degradarea situaţiei financiare a întreprinderii ale căror titluri sunt deţinute în portofoliu şi în absenţa

Scanned with OKEN Scanner

diversificării. În vederea eliminării acestui tip de risc se poate proceda la valorizarea periodică a portofoliului de titluri, supravegherea pieţei bursiere, crearea unui comitet finaciar.

Riscul de faliment, denumit risc al clientelei, risc de credit sau risc contencios, corespunde riscului asumat de bancă în cazul falimentului unuia dintre clienţii băncii. O bancă puternic angajată într-o întreprindere prin participaţii la capitalul acesteia, precum şi prin credite de exploatare, se va confrunta cu acest risc, în cazul falimentului sectorului respectiv.

Factorii care antrenează un asemenea risc sunt: conjunctura economică dificilă, starea de sănătate financiară necorespunzătoare a clienţilor şi absenţa supravegherii clienţilor. Pentru bancă efectele antrenate se materializează în pierderi totale sau parţiale ale capitalului împrumutat şi pierderi ale dobânzilor, în funcţie de natura garanţiilor şi de posibilităţile de valorificare ale acestora. În general se recomandă pentru o bună gestionare a riscului, o serie de măsuri din care:

- ✓ constituirea sistematică de garanţii;
- ✓ punerea în aplicare a unui serviciu de centralizare a riscurilor;
- ✓ supravegherea riguroasă a limitelor autorizate la acordarea creditelor.

Riscul interbancar cunoscut şi sub denumirea de risc de contrapartidă interbancară sau risc de semnatură interbancară, corespunde riscului asumat de o bancă atunci când se produce riscul unei institutii de credit naţionale sau străine. Atunci când o bancă acordă un împrumut unei alte bănci care ajunge în stare de faliment, neputându-l rambursa, prima instituţie înregistrează pierderi de capital şi de dobânzi, parţiale sau totale. Din acest motiv, se recomandă ca băncile să procedeze la selectarea clienţilor interni sau externi, printr-o evaluare corespunzătoare prin rating şi o supraveghere frecventă a contrapartidelor.

Riscul client/produs, constituie riscul de lansare al unui nou produs sau riscul concurenţial şi provine din inadaptarea unui produs sau serviciu la nevoile şi aşteptările clientelei, sau din starea concurenţei la un moment dat. De exemplu, o bancă decide, în cadrul diversificării activităţilor sale, să practice alte tipuri de servicii, să ofere servicii de asigurări şi de voiaj, ceea ce va afecta alte activităţi. Ca generatoare ale acestui risc provin din slaba şi insuficienta studiere a produsului ori a pieţei, şi dintr-o organizare internă necorespunzătoare. Efectele sunt: slaba rentabilitate a investiţiior (dezvoltarea produsului, elaborarea unor proceduri de

Scanned with OKEN Scanner

tratament, formarea personalului, publicitatea) şi o scădere a activităţilor tradiţionale.

Recomandările date de specialişti în vederea eliminării acestui risc vizează: realizarea unor studii de piaţă prin testarea clienţilor, crearea unui comitet de marketing şi organizarea eficientă a activităţii.

Riscul sectorial corespunde riscului legat de strategia de poziţionare a băncii pe piaţă şi poate fi generat de o puternică concentrare a rentabilităţii asupra unui număr redus de pieţe. Acest risc poate genera pierderi financiare şi o rentabilitate tot mai scăzută.

Atunci când se produce o perceptie negativă a acţiunilor comerciale ale băncii de către clienţii acesteia, se manifestă **riscul de imagine comercială** (denumit şi risc de politică comercială).

Dacă relaţiile băncii cu publicul sunt nefavorabile, dacă presa publică articole nefavorabile referitoare la activitatea bancară, riscul de imagine comercială poate antrena o scădere a activităţii, un timp important pentru soluţionarea reclamaţiilor clienţilor şi o majorare a bugetului de comunicare şi publicitate necesar pentru corijarea imaginii. Realizarea de anchete sau sondaje asupra clienţilor, mai buna coordonare a relaţiilor cu publicul, segmentarea clienţilor după comportament reprezintă modalităţi prin care poate fi gestionat acest tip de risc.

Riscul accidental denumit şi risc de insecuritate fizică corespunde riscului legat de un eveniment neintenţionat care afectează securitatea fizică a persoanelor din bancă, sau a bunurilor băncii.

Un colaborator al băncii care a avut un accident cu un autovehicul aparţinând băncii este un exemplu de risc accidental şi antrenează o majorare a costului plăţilor de asigurare, cheltuieli de securitate, înlocuirea sau repararea bununilor distruse şi a indemnizaţiei plătite personalului, în cazul în care accidentul l-a afectat.

Riscul de deturnare a fondurilor, sau riscul de furt, corespunde unei operaţii ilegale efectuate de un angajat al băncii în profitul său. O astfel de situaţie antrenează pierderi fnanciare importante, cheltuieli de recuperare şi o afectare a imaginii.

Un exemplu clasic îl constituie deturnarea de fonduri din conturile cienţilor de către un angajat al băncii, ceea ce necesită ca în practică să se utilizeze o atribuire a

Scanned with OKEN Scanner

portofoliilor clenţilor pentru durate determinate şi o bună supraveghere a conturilor.

Riscul din tratamentul operaţiunilor, denumit risc operaţional, administrativ sau risc de "back-office" corespunde riscului legat de tratamentul administrativ şi contabil al operaţiunilor. Faptele generatoare ale acestui risc sunt o supraveghere incorectă a operaţiilor, o procedură de control ineficientă şi erori neconstatate la timp, situatii care necesită timp de corectare a anomaliilor, precum şi o deteriorare a imaginii băncii. Gestionarea riscului poate fi realizată prin proceduri eficiente, o separare a funcţiilor (autorizare, realizare, control de prim rang) un cod de acces informatic confidenţial şi utilizarea de tablouri de bord ale activităţii.

Riscul reglementarilor este cunoscut şi sub denumirea de risc juridic, risc fiscal sau penal şi corespunde riscului legat de neaplicarea dispoziţiilor legale sau a reglementărilor. Dacă o bancă nu nespectă normele prudenţiale impuse de reglementările bancare, atunci va suporta consecinţele, sub forma unor sanctiuni ale Comisiei bancare, amenzi sau retragerea autorizaţiei de funcţionare.

Riscul deontologic — reprezintă riscul de procedură sau riscul de control intern, care corespunde riscului legat de nerespectarea de către bancă a principiilor deontologice specifice sectorului bancar.

Profesia bancară posedă o foarte puternică deontologie care este comparabilă cu cea a medicilor, avocatilor sau preoţilor. În Franţa, o ordonanţă din anul 1673 asupra Comerţului preciza că *"primul iucru pe care trebuie să-l observe un agent de bancă este de a cunoaşte totul, de a înţelege totul, şi de a nu spune nimic "*.

Legile bancare din fiecare ţară, precizează normele şi regulile pe care trebuie să le respecte instituţiile bancare şi personalul acestora. Astfel, funcţionarii bancari trebuie:

- ✓ să fie transparenţi, în ceea ce priveste operaţiunile lor personale;
- ✓ să aibă un comportament exemplar;
- ✓ în caz de demisie să nu dăuneze băncii (principiul concurenţei sănătoase şi loiale)

De asemenea, normele precizează operaţiunile interzise angajaţilor, astfel:

- ✓ să nu comunice unor terţe persoane informaţii cu privire la operaţiunile clienţilor şi ale băncii;
- ✓ să nu profite de informaţii confidenţiale;
- ✓ să nu abuzeze de poziţia lor în materie de credite;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ să nu accepte cadouri, avantaje materiale;
- ✓ să nu utilizeze bunurile băncii în scopuri personale.

Un exemplu de risc deontologic îl poate constitui utilizarea de către un director al băncii a informaţiilor bursiere confidenţiale pentru efectuarea de speculaţii pe cont propriu. O asemenea faptă antrenează sancţiuni ale organismelor de supraveghere bancară şi bursieră şi afectează imaginea societăţii bancare respective.

Riscul de insuficienţă funcţională corespunde insuficientei organizări a uneia sau mai multor funcţiuni de gestiune importante ale băncii: contabilitate, audit, control intern, control de gestiune, organizare, resurse umane, marketing. Atunci când o bancă, pentru a realiza economii la cheltuieile de personal, reduce efectivele senviciului "control de gestiune" se manifestă un asemenea risc, care antrenează, ca principal efect o pierdere a informaţiilor cu privire la rentabilitatea reală a operaţiunilor.

Corelat cu riscul descris mai sus se manifestă şi **riscul de gestiune a personalului**, denumit şi risc uman sau social, care se concretizează în falimentul sistemului de gestionare a resurselor umane ale băncii. Asemenea situaţii apar, cu precădere în cazul băncilor internaţionale care încearcă să armonizeze gestiunea personalului în diferite ţări unde există filiale implantate. Dacă managementul resurselor umane nu se adaptează la specificul socio-cultural al ţărilor respective, atunci pot fi antrenate revendicări sociale şi o demotivare a personalului.

Riscul de dependenţă tehnologică apare atunci când utilizarea unei tehnologii leagă banca de furnizorul acesteia. Cauzele pot fi enumerate astfel: specificul materialelor de construcţii, absenţa competenţei tehnice a personalului, costul ridicat al schimbării tehnologiei şi a procedurilor de lucru.

Principala consecinţă a riscului de dependenţă tehnologică este imposibilitatea evolutiei sistemului informatic, motiv pentru care se recomandă, ca procedură de gestionare a riscului, utilizarea unei tehnologii comune de către mai multi furnizori de materiale şi echipamente.

Riscul de comunicare sau de imagine corespunde riscului financiar sau comercial legat de comunicarea de către bancă a rezultatelor şi strategiei sale. Dacă o bancă face publice rezultatele şi orientările strategice, principala consecinţă constă în pierderea independenţei şi în absenţa unor câştiguri, ca urmare a reacţiilor din partea concurenţei. în vederea limitării acestui risc, se recomandă,

Scanned with OKEN Scanner

evaluarea tuturor anunţurilor comerciale şi financiare din punct de vedere al efectelor antrenate de divulgarea anumitor informaţii.

2.2. Gestionarea riscurilor : obiective, funcţii, particularităţi

Gestionarea riscurilor are ca obiectiv optimizarea riscurilor şi performanţelor şi planificarea dezvoltării finaţării lor cu consecvenţă.

Cele patru scopuri principale sunt:

1. Asigurarea perenităţii instituţiei, prin evaluarea riscurilor, care se traduc mai devreme sau mai târziu în costuri viitoare.
2. Extinderea controlului intern al urmăririi performanţelor prin supravegherea riscurilor asociate şi posibilitatea comparării performanţelor între centrele de responsabiliate, clienţi, produse, ţinând cont de riscurile asociate.
3. Facilitatea preţului deciziei pentru operaţiuni noi prin cunoaşterea riscurilor, şi, în particular, permiterea facturării lor la clienţi.
4. Reechilibrarea portofoliilor de activităţi sau a portofoliilor de operaţiuni, pe baza rezultatelor şi efectelor diversificării portofoliilor. În această optică, chiar o activitate mai puţin rentabilă se justifică dacă ea reduce riscul de ansamblu.

Gestionarea riscurilor stabileste două tipuri de pasarele: între gestionarea globală şi gestionarea internă, pe de o parte, şi între sfera financiară şi sfera comercială pe de altă parte.

Legatura între gestionarea globală şi gestionarea internă. Gestionarea riscurilor trebuie să facă legatura între gestionarea globală şi gestionarea internă. Este vorba de o gestiune "verticală" de-a lungul ierarhiei instituţiei.

De sus în jos ("top down") constă în traducerea obiectivelor şi a limitelor globale ale riscurilor în semnale adresate responsabililor operaţionali;

De jos în sus ("bottom-up") constă în consolidarea rezultatelor şi riscurilor rezultate din operaţiuni, urmărirea realizărilor şi compararea cu obiectivele.

Un dispozitiv complet de gestionare a riscurilor comportă alte două relaţii către gestionarea internă a performanţelor şi riscurilor. Obiectivul lor este de a defini semnalele la adresele din diferite unităţi operaţionale, şi să coordoneze informaţiile cerute către vârful ierarhiei. Acestea sunt reprezentate ca:

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ Sistemul preţurilor interne de cesiune între diferite centre de responsabilitate. Printre alte funcţiuni, el permite calcularea marjelor şi fixarea obiectivelor.
- ✓ Sistemul alocării capitalului şi riscurilor între aceste centre de responsabilitate căci, altfel, nici performanţele, nici riscurile lor nu pot fi comparate.

Sistemele preţurilor de cesiune există în majoritatea institutiilor. Dar o atenţie deosebită trebuie să fie acordată coerenţei lor cu imperativele gestiunii financiare globale.

De exemplu, preţurile de cesiune trebuie să reflecte o "realitate" a costurilor de refinanţare a operaţiunilor; ele sunt utilizate, de asemenea, ca un sistem de incitaţie comercială. În lipsa lui, facturarea clienţilor poate diverge condiţiile reale de refinanţare, şi această divergenţă induce diferenţele între obiective şi rezultate. Această divergenţă, poate fi, cu toate acestea, acceptată, dar în condiţiile în care obiectivele comerciale şi financiare sunt bine precizate.

Sistemele alocării fondurilor proprii sunt mai recente.

Dispozitivul alocării fondurilor proprii este, în realitate, un mecanism de alocare a riscurilor la centrele de responsabilitate, la produse, la clienţi, la operaţiuni individuale.

Motivul este simplu. În concepţia modernă, fondurile proprii "economice" sunt, în mod prcis, acelea care permit acoperirea, conform exigenţelor conducerii şi autorităţii tutelare, a riscurilor la care se expun diferite entităţi responsabile.

În lipsa acestei alocaţii, gestionarea se reduce la aceea a marjelor şi volumelor, fără luarea în considerare a riscurilor provocate de aceste activităţi sau aceste operaţiuni.

Reprezentarea acestor sisteme ce realizează trecerea de la gestionarea globală la cea internă este evidenţiată în figura următoare:

Scanned with OKEN Scanner

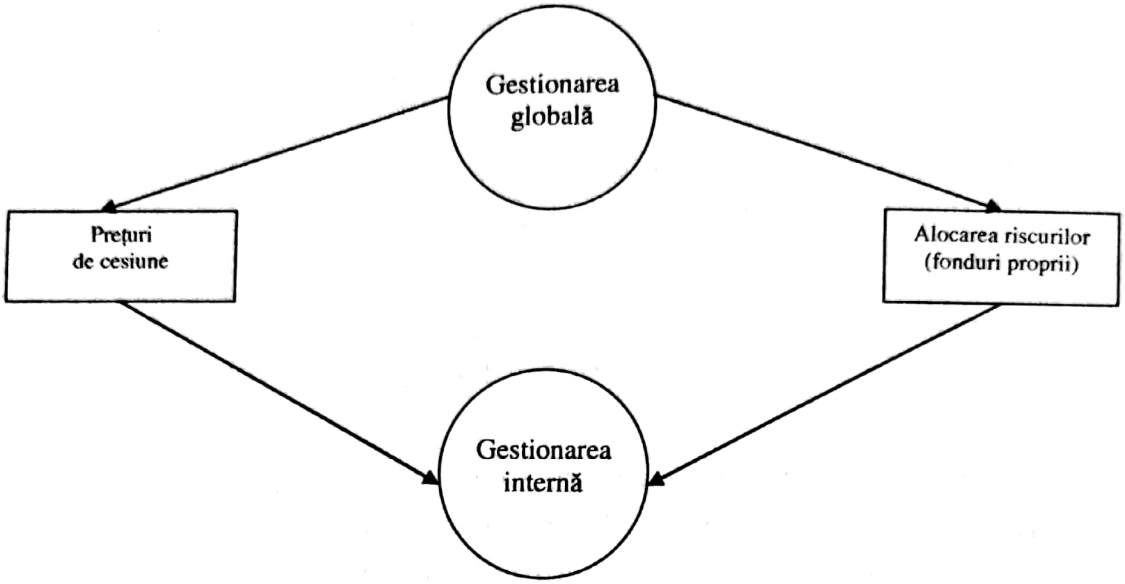

Legarea sferelor financiară şi comercială este a doua funcţie a gestionării riscurilor. Pe de o parte, politica comercială se formulează în termenii cuplului: produse-clienţi. Pe de altă parte, politica finaciară se exprimă prin cuplul: rentabilitate-risc. Trecera dintr-un plan în altul este evidentă.

Dimensiunea "clienţi" este imperativ într-o perspectivă de facturare. Dimensiunea "produse" este în perspectiva măsurării riscurilor, căci expunerile la risc depind în mod strâns de caracteristicile produselor. Dimensiunea "entităţi" sau "funcţiuni" este preponderent într-o optică a gestiunii interne. Este imposibilă omiterea uneia dintre aceste dimensiuni.

Toată problema, în materie de gestiune internă a riscurilor, este de a aloca rentabilitatea şi riscul de-a lungul acestor axe (figura următoare).

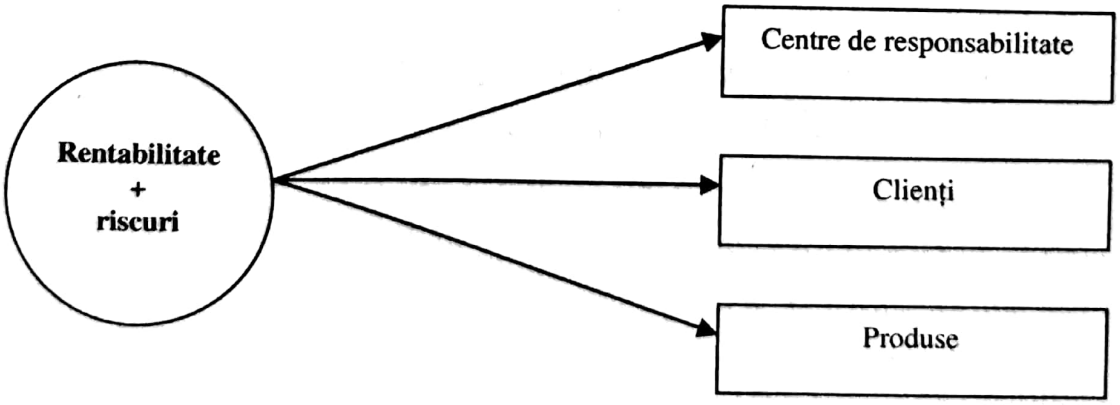

Scanned with OKEN Scanner

2.3. Piramida riscurilor

Particularitatea este aceea de a fi diversificabile. În mod consecvent, riscul unui portofoliu de tranzacţii este întotdeauna inferior sau cel mult egal cu suma riscurilor tranzactiilor individuale.

Aşa cum atestă regulile intuitive de divizare a riscurilor, concentraţia de risc pe o zonă geografică produce riscuri ce sunt reduse prin diversificarea angajamentelor în alte zone geografice.

Dacă conjuncturile sunt opuse, efectele nefavorabile cresc în una, când ele tind să se reducă în alta. Aceeaşi observaţie poate fi efectuată pentru riscurile sectoriale diversificate în industrii şi ale căror conjuncturi nu evoluează în paralel.
Aceasta sugerează reprezentarea riscurilor într-o piramidă (figura următoare).

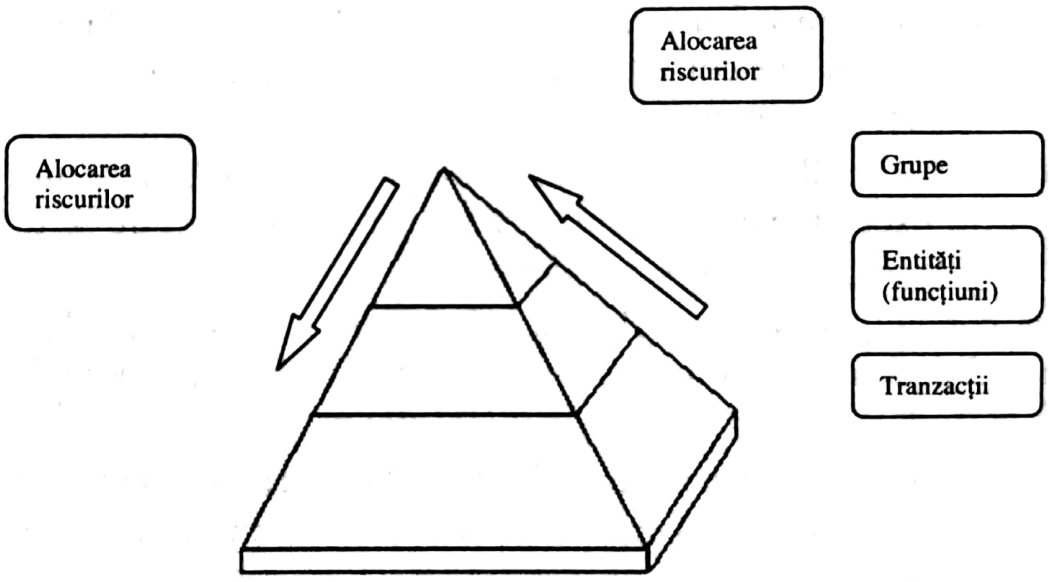

Diversificarea riscurilor este din ce în ce mai puternică atunci când urcăm de la bază, nivelul tranzacţiilor, către vârf, conducerea instituţiei sau a grupului.
Riscurile sunt mai mici la vârf decât la bază şi ele diminuează în trecerea de la un "etaj" la nivelul imediat superior din cauza diversificării.

Această reducere a riscurilor prin lărgirea perimetrului portofoliilor în "urcare" trebuie să fie cuantificabilă. Altfel nu putem să apropiem preţul riscurilor la bază, pe fiecare decizie individuală, la riscul consolidat şi diversificat, singurul care trebuie, în ultimă instanţă, să fie acoperit din fondurile proprii.

Scanned with OKEN Scanner

În vârful piramidei, obiectivele de performanţă, limitele de risc şi alocările globale de resurse sunt decise. Baza piramidei este locul tranzacţiilor individuale. Fiecare faţă a piramidei reprezintă o dimensiune a riscului.

Imaginea piramidei simbolizează un aspect important al aritmeticii riscurilor: Două riscuri de 1 nu se traduc într-un risc de 2, dar se traduc mai adesea printr-un risc inferior, cuprins între 0 şi 2. altfel spus, riscurile unei sume de tranzacţii nu sunt suma riscurilor tranzacţiilor. Acest aspect particular capătă o importantă considerabila în toate problemele alocării riscurilor.

"Originea" riscurilor precizează localizarea momentelor când riscurile sunt generate. Problema este de a şti care operaţiuni provoacă riscuri, şi ce riscuri generează, pe ce pieţe, la ce produse şi la ce clienţi?

Riscurile sunt diverse şi au multiple dimensiuni. Ele se pot manifesta în momente diferite, provocate de evenimente distincte, la diferite nivele ale activităţii bancare (la nivelul activităţii curente a băncii, la nivelul intrabancar şi interbancar şi la nivelul internaţional).

Considerarea riscurilor nu semnifică faptul că trebuie anticipate toate evenimentele excepţionale, ci semnifică luarea în considerare a unei fracţiuni importante a evoluţiilor adverse nefavorabile.

În aceste condiţii, gestionarea riscurilor încetează a fi inspirată de reticenţa sau aversiunea faţă de risc, pentru a se orienta către rentabilizarea riscurilor explicitate şi calculate.

Din ce în ce mai mult banca seamănă cu o "maşina de riscuri". Aceasta preia riscurile, le transformă şi le încorporează în serviciile şi produsele bancare.

Cu siguranţă, riscurile bancare nu pot fi evaluate eficace fără un sistem de informaţii adaptat. Pe baza informaţiilor financiare proprii, fiecare bancă poate obţine o radiografie a performanţelor sau non-performanţelor.

În acest demers câştigurile şi riscurile trebuie simultan balansate aşa cum se procedează în sistemul de analiză "du Pont".

Scanned with OKEN Scanner

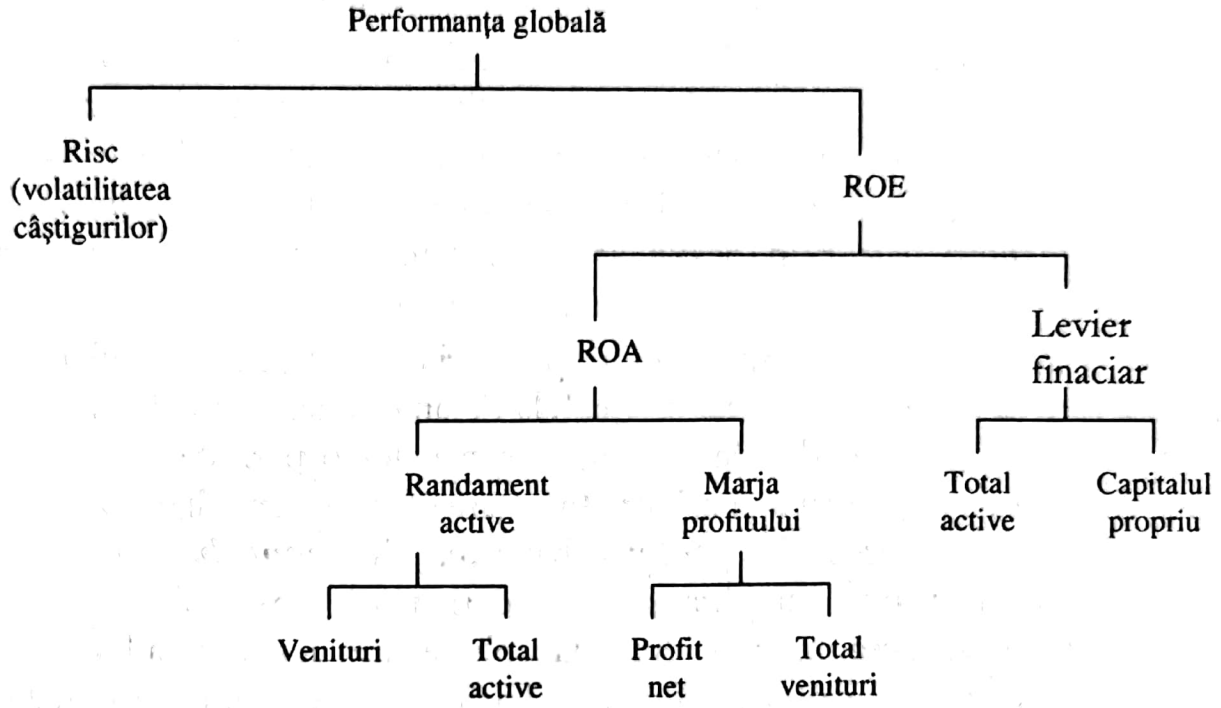

ROE – Return on equity = rata rentabilităţii financiare
ROA – Return on assets = rata rentabilităţii economice

2.4. Riscul creditului

Riscul de credit este riscul pierderii prin nerecuperarea creanţelor –principal plus dobânda – de la clientela financiară sau nefinanciară. Teoretic, derivarea riscului de credit include trei variabile întâmplătoare: rata neachitată, expunerea şi recuperarea.

Este mai uşor de determinat valoarea cauzei producătoare când numai una dintre variabile este presupusă a fi nesigură. Nu mai este acelaşi caz atunci când toate variabilele sunt nesigure.

2.4.1.Metode de gestionare a riscului creditului

Gestiunea riscului de credit global are la bază două principii: diviziunea şi limitarea riscurilor.

Diviziunea riscului de creditare urmareste evitarea concentrarii riscurilor prin diversificarea plasamentelor şi a creditelor în special. Concentrarea clienţilor într-un singur domeniu de activitate este relative periculoasă pentru o bancă

universală: în perioada de recesiune pot intervene greutăţi de exploatare. În sfera creditării particularilor, diversificarea portofoliului este în primul rând o diversificare teritorială. La creditarea agenţilor economici importantă este diversificarea sectorială sau economică, iar în ceea ce priveste clienţii suverani – diversificarea geografica. În cazul Romaniei, băncile îşi propun o diversificare a portfoiilor institutionale prin dezvoltarea activităţilor de creditare a sectorului privat.

Pe de altă parte se poate întampla ca întreprinderile de talie mare să aiba nevoi de creditare care să depăşească limita rezonabilă de angajament a unei singure bănci. De regulă, acolo unde gradul de dezvoltare a pieţelor o permite, astfel de firme recurg direct la pieţe pentru a-şi asigura finanţarea fără intermediar. O altă soluţie o reprezintă constituirea de pool-uri bancare. Un ***pool bancar*** reprezintă ansamblul băncilor unei singure întreprinderi mari, ansamblu structurat şi organizat de o maniera precisă. Această soluţie are dezavantajul că diluează responsabilitatea băncilor participante, dar şi avantajul divizării riscurilor. **Pool-ul** permite şi participarea băncilor mici la finanţarea marilor întreprinderi (operaţie mai puţin riscantă şi mai puţin costisitoare) şi are şi autoritate mai mare în impunerea unui plan de redresare a debitorului în caz de dificultate. Într-o relaţie consorţială (pool bancar) băncile care participă se diferenţiază astfel:

Banca şef de filă – banca unde se află contul solicitantului de credit

Băncile participante – celelalte bănci care participă la creditarea clientului respectiv.

Obiectul acestor credite îl constituie creditele pe termen mediu şi lung:

- ✓ Credite pentru export;
- ✓ Credite pentru echipament;
- ✓ Credite pentru bunuri imobiliare.

Creditele consorţiale se acordă clienţilor foarte buni ai băncii, cărora li se cere o garanţie materializată în chiar bunul ce face obiectul creditării, sau i se solicita referinţe bancare reprezentate de către depozite la termen (de regulă) deschise la băncile participante sau la alte bănci neafiliate organizaţiei.

Limitarea riscurilor are caracter normativ şi autonormativ. Fiecare bancă, în funcţie de calitatea mediului economic şi de evoluţia parametrilor săi proprii, asigură limitarea riscurilor în două feluri: global şi analitic, astfel:

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ fixând o limită proprie, internă angajamentului său global în operaţii riscante (dar rentabile). Se stabileşte o limită maximă (de exemplu 75%) pentru ponderea activităţilor (plasamentelor) riscante în total active sau relativ la capitalul bancar;
- ✓ fixând plafoane de credite pe debitor, grup de debitori, sector de activitate sau zonă geografică pentru a preveni ca modificări semnificative ale situaţiei economice a acestor grupe să îi afecteze negativ expunerea la risc.

Se mai pot stabili plafoane de tip „stop-loss" care definesc riscurile maxime referitor la pierderile constatate sau la provizioanele constituite.

Foarte utile se pot dovedi şi limitele interne stabilite pe baza unor scenarii de criză, limite greu de definit în momentul în care criza se produce; preferabil este ca banca să fie pregatită pentru eventualitatea producerii unei crize, oricât de improbabilă ar părea aceasta într-un context dat.

Pe de altă parte, banca centrală, ca autoritate bancara, îşi asumă responsabilitatea limitării expunerii consolidate la risc în cadrul sistemului bancar, stabilind norme cu caracter obligatoriu. Rolul autorităţii bancare este de impulsionare, control şi sancţionare.

2.4.2.Evaluarea riscului creditului

Analiza creditului reprezintă procesul de evaluare a riscului de creditare.

Riscul de creditare trebuie apreciat în funcţie de ceea ce banca se asteaptă să realizeze de pe urma creditarii. Procesul de creditare este potential purtator de câştiguri; acestea se pot grupa în două categorii: câştigurile directe şi cele indirecte.

Aşa cum prevede IAS 30, banca trebuie să prezinte următoarele:

a) Procedura de înregistrare ca pierdere a creditelor şi de scoatere din activ a creditelor şi avansurilor considerate neperformante;

Atunci când creditele şi avansurile nu mai pot fi recuperate, ele sunt scoase în afara bilanţului, prin utilizarea reducerii pentru pierderi din credite. În unele cazuri, ele nu sunt scoase în afara bilanţului până când nu au fost îndeplinite toate procedurile legale şi valoarea pierderii nu a fost determinată definitiv.

Dacă, însă, ele sunt scoase în afara bilanţului mai devreme, după ce a trecut o anumită perioadă fără rambursări de principal si/sau dobânda, valoarea bruta scoasă în afara bilanţului poate diferi semnificativ.

Scanned with OKEN Scanner

Este de aceea important ca banca să prezinte politica sa cu privire la trecerea în afara bilanţului a creditelor şi avansurilor nerecuperabile.

b) Detalii privind modificarea reducerilor pentru pierderi şi avansuri în cursul perioadei. Separat trebuie prezentata valoarea recunoscuta ca şi cheltuiala în perioada curentă, aferentă pierderilor rezultate în afara bilanţului şi valoarea creditată în perioada curentă aferentă creditelor şi avansurilor trecute pe pierderi anterior, şi care au fost recuperate.

Este inevitabil, ca parte normală a operaţiunilor unei bănci, să se înregistreze pierderi datorită nerecuperării parţiale sau totale a creditelor, avansurilor şi altor facilităţi de credite.

Valoarea pierderilor specific identificate este recunoscută ca şi cheltuială şi dedusă din valoarea categoriei respective de credite şi avansuri sub forma unei reduceri.

Valoarea pierderilor potenţiale care nu sunt specific identificate, dar pe care experienţa le indică drept fiind prezentate în portofoliul de credite este de asemenea recunoscută ca şi cheltuială şi dedusă din valoarea categoriei respective de credite şi avansuri sub forma unei reduceri.

Evaluarea acestor pierderi depinde de judecata profesională a managementului; este esenţial, însă, ca managementul să aplice evaluările în mod consistent de la o perioadă la alta.

Analiza creditului este un proces care trebuie să se deruleze periodic: inainte de acordarea creditului în vederea fundamentarii deciziei de creditare şi apoi, în funcţie de scadenţă creditului, la intervale de timp determinate, de regulă atunci când rapoartele financiare ale clientului sunt puse la dispoziţie.

Procesul de analiză a creditului are două dimensiuni: o dimensiune cantitativă şi o alta calitativă.

Dimensiunea cantitativă a analizei creditului are la bază o serie de activităţi specifice de colectare, prelucrare şi interpretare a tuturor informaţiilor referitoare la client, la care banca are acces. Acestea sunt: analiza datelor financiare, prognoza evoluţiei viitoare a activităţilor clientului, evaluarea capacităţii de rambursare prin analiza şi prognoza fluxurilor viitoare anticipate de venituri şi cheltuieli, evaluarea capacităţii debitorului de a rezista la socuri. Rezultatele acestor activităţi sunt relativ usor cuantificabile şi pot contribui la fundamentarea unei decizii obiective privind expunerea băncii la risc, care rezulta din angajarea creditului analizat. Nu trebuie însă să pierdem din vedere cea de-a două dimensiune a procesului, şi

Scanned with OKEN Scanner

anume dimensiunea clitativa; ea poate completa în mod fericit rezultatela analizei cantitative sau (mai rar) le poate rasturna spectaculos.

Analiza calitătivă presupune adunarea şi actualizarea tuturor informaţiilor referitoare la responsabilitatea financiara a debitorului, determinarea scopului real al contractarii împrumutului, identificarea riscurilor cu care se poate confrunta debitorul şi estimarea seriozitatii şi implicarii debitorului în respectarea angajamentelor asumate faţă de bancă.

Elementele determinante ale gestiunii riscului individual de creditare sunt:

- ✓ capacitatea de plată,
- ✓ caracterul debitorului – dorinţa de a se face plata,
- ✓ capitalul – averea debitorului,
- ✓ garanţia (reală sau personală),
- ✓ condiţiile de mediu.

Dintre acesti cinci factori primul este cel mai important.

Se apreciază că principalele slăbiciuni în gestiunea riscului de creditare sunt unele de ordin intern: selecţia defectuoasă a dosarelor şi supravegherea internă improprie a evoluţiei (practiv a involutiei) calităţii debitorilor. Riscul de selecţie improprie a dosarelor poate fi minimizat prin: rigoare în continutul dosarelor, apreciere interna a calităţii clienţilor pe baze unitare, prin punctaj, dubla avizare a deciziei de creditare şi stabilirea unei marje corespunzătoare a dobânzii percepute.

Regulamentul 5 din 22 iulie 2002 se aplică băncilor persoane juridice române şi reglementează:

- ✓ clasificarea creditelor acordate clientelei din sectorul nebancar;
- ✓ clasificarea creditelor acordate altor bănci şi a plasamentelor constituite la acestea;
- ✓ constituirea, regularizarea şi utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit.

2.4.3. Protecţia creditelor

Într-o economie reală cu numeroase greutăţi şi capcane, plină de incertitudini, în care avansul se realizează mai ales prin derapaj mai mult sau mai puţin controlat, riscul te pândeşte la orice pas, manifestându-se în general de la o anume afacere sau segment de activitate până la soarta de ansamblu a oricărui agent economic aparent prosper la un moment dat.

Scanned with OKEN Scanner

Pe plaja creditului, cu toate măsurile asiguratorii prealabile luate prin sistemul de garanţii, datorită inflaţiei, devalorizării şi decapitalizării, dar şi a neformării unei anume concepţii manageriale în afaceri, riscul capătă dimensiuni nebănuite.

De aceea protecţia împotriva riscului general de credit trebuie privită în sistemul bancar cel puţin la fel de importantă ca derularea însăşi a procesului normal de creditare, cu atât mai mult cu cât el reprezintă zona centrală a activităţii băncilor.

Conform legii, dar şi practicilor internaţionale, protecţia creditelor în special, dar şi a altor categorii de creanţe, pe lângă sistemul de garantare/ gajare prealabila, se realizează pe două canale principale: rezerva generala pentru riscul de credit şi sistemul provizioanelor.

A. Rezerva generală pentru riscul de credit

Rezerva generală pentru riscul de credit este reglementată prin norme ale Băncii Naţionale a României, care, actualmente se bazează pe următoarea procedura:

- ✓ Societăţile bancare au obligaţia să constituie rezerva generală pentru riscul de credit, în limita a 2% din soldul creditelor acordate, existent la sfârşitul anului.
- ✓ Sumele utilizate de societăţile bancare pentru constituirea sau majorarea rezervei generale pentru riscul de credit în limita celor 2% sunt deductibile fiscal la determinarea profitului impozabil.

Rezerva generală pentru riscul de credit se utilizează exclusiv pentru acoperirea de pierderi din creanţe şi numai în situaţia în care au fost epuizate toate celelalte masuri legale de recuperare a creditelor şi de acoperire a eventualelor pierderi aferente acestora, inclusiv după consumarea provizioanelor constituite în acest scop.

B. Provizioanele specifice de risc de credit

Provizioanele specifice de risc de credit reprezintă provizioanele care sunt constituite de bănci în scopul acoperirii unor pierderi potenţiale din credite şi plasamente, sistematizate din punct de vedere al categoriilor de active pe care le rectifică, precum şi al structurării în principal şi dobândă a categoriei de active rectificate.

Problematica provizioanelor va fi reluata si tratata detaliat la capitolul destinat contabilităţii creditelor bancare clasice acordate clientelei.

Scanned with OKEN Scanner

C. Regimul garanţiilor

Prima şi cea mai avantajoasă cale de protecţie împotriva riscului de credit şi dobândă nerambursate şi plătite la scadenţă o reprezintă garanţiile/gajurile, a căror paletă este infinit mai largă decât ne imaginăm la prima vedere.

Sub noţiunea generală de "garanţii" se ascund două mari categorii şi anume: garanţia propriu-zisă şi angajamentele.

Garanţia

Garanţiile sunt formate din bunuri imobiliare ipotecate, depozite blocate, titluri luate în custodie, garanţii şi angajamente prin intermediar, etc. formate în favoarea băncii în acordarea unui credit clientelei comerciale (inclusiv persoane fizice), de regulă fără deposedare şi care rămân blocate până la rambursarea întregului serviciu al creditului (capital, interese, comisioane). Ele sunt evaluate, nominalizate, dimensionate după anumite proceduri menţionate expres în "dosarul de credit" al fiecărui client şi ocupă cea mai laborioasă muncă specific bancară premergătoare acordării unui credit. De regulă acestea nu au efecte patrimoniale asupra băncii, cel puţin direct, fapt pentru care nu se înregistrează în contabilitate.

Deci garanţia reprezintă un instrument sau angajament accesoriu contractului de credit emis în favoarea băncii sau lăsat la dispoziţia ei, în virtutea contractului de credit încheiat, al cărei scop este de a asigura banca de îndeplinirea obligaţiilor contractuale asumate, respectiv recuperarea sumelor avansate cu titlu de împrumut, inclusiv costurile aferente în cazul nerambursării acestora de către împrumutat.

Astfel obligaţia din contractul de împrumut este prevederea principală. În virtutea ei, clientul este obligat să ramburseze ratele scadente şi costurile aferente la termenele cuvenite.

Garanţia cerută suplimentar de bancă da naştere unei a două relaţii, secundare; dacă obligaţia iniţial asumată nu a fost îndeplinită, banca apelează la executarea garanţiei.

Si totuşi în **fundamentarea deciziei** de acordare a unui credit nu garanţiile deţin ponderea ci un ansamblu problematic general, care include:

- ✓ situaţia financiară actuală şi de perspectivă a clientului solicitant de credite;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ relaţia anterioară cu banca (durata, rulaje, eventuale credite achitate la scadenţă);
- ✓ date despre solicitant (perioada de existenta a societăţii; capitalul social, bilanţul pe ultimii 3 ani, experienţa şi continuitatea la nivel de management);
- ✓ suma solicitată, obiectul şi durata creditului;
- ✓ pieţe de desfacere şi capacitatea de rambursare;

Orice credit acordat beneficiază de două garanţii necondiţionate: dreptul de gaj general şi cel "de retenţie".

Riscul garanţiilor se determină întotdeauna plecându-se de la premise cea mai nefavorabilă banii, şi anume, executarea garanţiilor în cazul transformării creditului acordat într-un credit neperformant.

Banca acordă credite numai după analiza amănunţită a "bonităţii" clientului, a surselor de rambursare a creditelor şi a garanţiilor constituite de client pentru acoperirea creditului, dobânzilor şi a altor costuri ale clientului.

Analiza garanţiilor constituite de client în favoarea băncii are drept scop:

- ✓ eliminarea garanţiilor care nu prezintă interes, verificarea documentelor necesare pentru garanţii;
- ✓ cuantificarea riscului pe care si-l asuma banca prin acceptarea acestora în vederea garantării la un nivel acoperitor a creditelor acordate.

Garanţiile acceptate de bancă de la clientelă se pot împărţi în trei categorii:

a) Garanţii materiale precum:
- ✓ clădiri, construcţii, maşini, utilaje etc. (deci valori imobiliare)
- ✓ stocuri de mărfuri (uneori şi de materii prime)
- ✓ opere de artă, bijuterii de valoare, metale şi pietre preţioase.

b) Garanţii nemateriale:
- ✓ titluri de valoare (cambia, acţiuni, obligaţiuni etc.)
- ✓ depozite colaterale;
- ✓ scrisori de garanţie interne (garanţii şi contragaranţii de la alte bănci, garanţii emise de MF. Fondul Român de Garantare a Creditelor)
- ✓ scrisori de garanţie externe (acordate de bănci nerezidente agregate)
- ✓ elemente intangibile;
- ✓ cash-flow (are la bază studiul de fezabilitate).

Scanned with OKEN Scanner

c) Alte tipuri de garanţii:
- ✓ alte creanţe – altele decât cele provenite din titluri de valoare;
- ✓ acreditive de export;
- ✓ garanţii personale;
- ✓ fondul de comerţ;

Cele mai uzuale tipuri de garanţii sunt:
- ✓ garanţia principală a creditorului;
- ✓ depozitul bancar;
- ✓ ipoteca
- ✓ gajul;

1. Garanţia principală a creditorului

În orice sistem de drept, obligaţia asumată prin contract este obligaţia principală.

Garanţia principală a creditorului este consacrată în legislaţie sub denumirea de *drept de gaj general asupra tuturor bunurilor mobile sau imobile ale debitorului.*

Dreptul de gaj general nu presupune indisponibilizarea bunurilor ce constituie patrimoniul debitorului.

Pentru bancă, garanţia principală a creditorului presupune cel puţin două riscuri:
- ✓ primul risc derivă din dreptul de gaj de care se bucură toţi creditorii unui debitor; astfel, în cazul în care obligaţiile de plată asumate de debitori sunt de valori mari şi faţă de mai mulţi creditori (de exemplu, debitorul băncii a luat credite şi din alta parte), patrimoniul poate deveni insuficient pentru a acoperi toate sumele datorate;
- ✓ al doilea risc derivă din faptul că debitorul poate, oricând, înstrăina o parte sau întregul său patrimoniu, iar banca (creditorul) nu mai poate să-si recupereze creanţele.

La aceste dezavantaje se mai poate adăuga şi faptul că, în cazul în care debitorul refuză să plătească, este necesară acţionarea sa în judecată. Acest demers poate presupune cheltuieli însemnate şi perioada îndelungată până la recuperarea banilor de către bancă; în acest timp, debitorul dispune în continuare de patrimoniul său.

Garanţia principală a creditorului poate fi luată în considerare de bănci numai în cazul clienţilor cu integritate şi situaţie financiară foarte bună şi cunoscută de bancă.

Scanned with OKEN Scanner

Riscurile insolvabilităţii debitorului pot fi evitate prin *sistemul garanţiilor*, care cuprinde: depozitul bancar, ipoteca, gajul, etc.

2. Depozitul bancar

La prima vedere, depozitul bancar este o garanţie ideală. Cu toate acestea, clienţii care oferă drept garanţie un depozit bancar nu sunt debitorii doriţi de bancă.

Depozitul bancar îndeplineşte cele mai multe din cerinţele unei garanţii:

- ✓ este accesibil oricând;
- ✓ se constituie sub forma unei sume fixe, cunoscute de bancă;
- ✓ în cazul în care depozitul este constituit în alta monedă decât cea în care s-a dat împrumutul, la stabilirea nivelului depozitului drept garanţie banca trebuie să aibă în vedere riscurile rezultate din fluctuaţiile cursului de schimb al celor două monede (moneda depozitului şi moneda în care s-a acordat împrumutul).

Dezavantajul depozitului bancar este legat de faptul ca o bancă nu poate lua ca angajamentul legal de plată, în favoarea unui terţ, propriile sale pasive. Aceasta ar putea părea o afirmaţie care nu are legătura cu problema constituirii unui depozit bancar drept garanţie, dar numerarul depozitat în bancă este reflectat, din punct de vedere contabil, în pasivul bilanţului său.

Acest neajuns poate fi evitat dacă depozitul este constituit la altă bancă. Banca la care exista acel depozit poate emite o garanţie în favoarea băncii care acordă împrumutul. Acest proces este însă adesea dificil şi costisitor.

Avantaje:

În cazul în care depozitul se constituie la o altă bancă, în vederea emiterii de către aceasta a unui angajament de plată în favoarea băncii creditoare, sunt utilizate de fapt două garanţii:

- ✓ garanţia reală, depozitul bancar constituit la o terţă bancă în vederea asumării angajamentului de plată faţă de banca creditoare;
- ✓ garanţia personală, respectiv garanţia de plată, documentul prin care banca depozitară se angajează să plătească băncii creditoare, în cazul în care debitorul respectiv nu va rambursa creditul. Aceasta garanţie de plată se regăseşte sub forma scrisorii de garanţie bancară de rambursare a creditului.

Scanned with OKEN Scanner

Depozitul bancar este uşor de evaluat şi (dacă nu este un depozit în alta monedă) nu este dificil de încasat, în cazul în care debitorul nu plăteşte ratele scadente.

Dezavantaje:

În evaluarea cheltuielilor bancare asociate constituirii depozitului şi emiterii garanţiei, pot apare dificultăţi care conduc la creşterea costurilor creditului.

3. Ipoteca

Ipoteca este una din formele de garantare cele mai utilizate. Ipoteca serveşte la garantarea obligaţiilor debitorului faţă de creditorul său printr-un bun imobil din propriul său patrimoniu, anume desemnat pe cale legală în acest scop.

Ipoteca se materializează printr-un *contract de ipoteca*, care este un contract accesoriu la contractul de creditare.

Garantarea plăţii prin ipoteca, în esenţa, constă în aceea ca, dacă la scadenţă debitorul nu rambursează ratele şi obligaţiile aferente bunului ipotecat, iar din suma obţinută să-şi acopere creanţa.

Avantaje:

- ✓ procesul preluării în garanţie este bine cunoscut;
- ✓ banca este protejată;
- ✓ proprietatea ipotecată în favoarea băncii nu poate fi vândută;
- ✓ garanţia este uşor de identificat.

Dezavantaje:

- ✓ pot exista dificultăţi în evaluarea garanţiei şi întârzieri în executarea ipotecii (vânzarea şi încasarea banilor);
- ✓ repunerea în posesie a proprietăţii poate implica responsabilităţi şi costuri substanţiale pentru bancă.

4. Gajul

Gajul, spre deosebire de ipotecă, presupune înstrăinarea bunului şi constă în remiterea de către debitor în favoarea creditorului a unui bun mobil care, în cazul în care datoria nu va fi achitată la scadenţă, va fi vândut si, din banii obţinuţi se va acoperi datoria debitorului.

Contractul de gaj este un contract accesoriu pentru că implică o obligaţie principală pe care o garantează, el urmând soarta acesteia în ceea ce priveşte existenta şi stingerea sa. Totodată este un contract unilateral, deoarece creează

Scanned with OKEN Scanner

obligaţii numai în sarcina creditorului gajist, respectiv de a păstra bunul şi de a-l restitui după ce a fost plătit efectiv.

Alături de gajul cu deposedare, legislaţia din ţară noastră permite gajul fără deposedare.

În ultimul caz, bunurile rămân în posesia debitorului. Contractul de gaj fără deposedare este un contract consensual, remiterea bunului nemaiconstituind o condiţie a existentei contractului.

În principiu, orice bun poate fi utilizat drept gaj. Pentru a accepta un bun drept gaj, acesta trebuie să îndeplinească anumite condiţii:

- ✓ bunul gajat să aibă o valoare îndestulătoare în raport cu creanţa garantată;
- ✓ valoarea să fie constantă sau crescătoare în timp;
- ✓ în cazul unui bun material, acesta să fie asigurat la o societate de asigurare sau depozitat spre păstrare la instituţii specializate.

Ca şi în cazul ipotecii, bunurile gajate îşi pot modifica valoarea în timp. Din acest motiv, la preluarea unui bun drept gaj se stabileşte un anumit procent din valoarea sa pentru acoperirea garanţiei (practic între 10-60%) şi se procedează la verificarea şi evaluarea lunară a garanţiei, mai ales în cazul gajului fără deposedare (care poate fi constituit din stocuri de materii prime, semifabricate sau produse finite).

Avantaje:

- ✓ acest tip de garanţie este uşor de preluat de către bancă;
- ✓ are un cadru legislativ stabilit şi cunoscut de părţile implicate;
- ✓ clienţii îl pot folosi drept garanţie a împrumutului prin gajarea bunurilor investite în afacere.

Dezavantaje:

- ✓ evaluarea bunurilor constituite drept gaj este uneori dificilă, mai ales din punct de vedere al evoluţiei viitoare;
- ✓ bunurile pot "dispărea" (de exemplu, când s-a gajat un stoc de materiale);
- ✓ dificultatea vânzării lor pe piaţă (datorită evoluţiei preţurilor, a lipsei cumpărătorilor interesaţi etc.).

Scanned with OKEN Scanner

Tipul de garanţie	Coeficientul pentru deducere din expunerea băncii faţă de entitatea de risc
Garanţii exprese, irevocabile şi necondiţionate aleadministraţiei publice centrale de specialitate a statuluiromân sau ale Băncii Naţionale a României	1
Titluri emise de administraţia publică centrală de specialitate a statului român sau de Banca Naţională a României	1
Garanţii exprese, irevocabile şi necondiţionate ale administraţiilor centrale, băncilor centrale din ţările din categoria A sau ale Comunităţilor Europene	1
Titluri emise de administraţiile centrale, băncile centrale din ţările din categoria A sau ale Comunităţilor Europene	1
Depozite colaterale plasate la banca însăşi	1
Certificate de depozit sau instrumente similare emise de bancă însăşi şi încredinţate acesteia	1
Garanţii exprese, irevocabile şi necondiţionate ale băncilor de dezvoltare multilaterală sau ale Băncii Europene de Investiţii	0.8
Titluri emise de către băncile de dezvoltare multilaterală sau de Banca Europeană de Investiţii	0.8
Garanţii exprese, irevocabile şi necondiţionate ale administraţiilor locale din România	0.8
Garanţii exprese, irevocabile şi necondiţionate ale băncilor din România	0.8
Garanţii exprese, irevocabile şi necondiţionate ale administraţiilor regionale sau locale din ţările din categoria A	0.8
Garanţii exprese, irevocabile şi necondiţionate ale băncilor din ţările din categoria A	0.8
Ipoteci în favoarea băncii, de ranguri superioare ipotecilor instituite în favoarea altor creditori, asupra locuinţelor care sunt sau vor fi ocupate de debitor sau care sunt date cu chirie de către acesta	0.5

Scanned with OKEN Scanner

5. Angajamentul

Angajamentele date in principal de societatea bancară în favoarea terţilor diverşi, pentru garantarea unor credite sau a derulării unor operaţii de decontare atemporale, care implică patrimonial indirect şi imediat banca, fapt pentru care este necesară o evidenţă extrabilanţieră strictă şi detaliată a acestora.

În această accepţiune, când vorbim de angajamente trebuie să avem în vedere cel puţin următoarele categorii:

a) **Angajamente de finanţare**, reprezentând promisiuni irevocabile de finanţare a trezoreriei (deschideri de credite confirmate sau acorduri de refinanţare) date în favoarea unu beneficiar (bancă sau client).

b) **Angajamentele de garanţie**, efectuate în special sub formă de cauţiuni, sunt operaţiuni prin care o bancă (garantul) se angajează în favoarea unui terţ (beneficiarul) să-şi asume, la ordinul şi în contul unui client sau unei bănci (ordonatorul) sarcina unei obligaţii, consimţite de acesta din urmă, dacă se află în imposibilitatea de a o asuma singur.

Scanned with OKEN Scanner

3. ORGANIZAREA CONTABILITĂŢII INSTITUŢIILOR DE CREDIT ROMÂNEŞTI

Pe plan mondial contabilitatea bancară funcţionează potrivit unor principii contabile general acceptate, cunoscute sub denumirea de GAAP.

Acestea corespund standardelor internaţionale predominate de cele americane.

Aceste principii sunt:

1. ***Principiul obiectivităţii*** – presupune că informaţia contabilă trebuie prezentată conform realităţii şi nu prin prisma opţiunilor celor ce o vehiculează;
2. ***Principiul conservării*** – evidenţiază şi ia în calcul (contabilizează) minusurile posibile de valoare aferente veniturilor şi activelor sau plusurile de valoare aferente cheltuielilor şi pasivelor, şi în necontabilizarea plusurilor posibile de valoare aferente veniturilor şi activelor sau minusurilor de valoare aferente cheltuielilor şi pasivelor, chiar daca acestea sunt foarte probabile;
3. ***Principiul costurilor*** – determină costurile serviciilor bancare în funcţie de valoarea de schimb acceptată de părţi în momentul tranzacţiei;
4. ***Conceptul afacerii ca entitate*** – presupune individualizarea patrimoniului băncii;
5. ***Principiul continuităţii activităţii*** – are în vedere desfăşurarea fluentă a activităţii băncii într-un viitor previzibil. Pe parcursul desfăşurării activităţii bancare în contabilitate se determină valorile contabile sau reale, aplicând în principal principiul costurilor istorice şi al conservării. în situaţia lichidării băncii acest principiu nu se mai aplica, deoarece activul bancar se va calcula pe baza valorilor lichidative, care se stabilesc în principal pe baza preţului pieţii.
6. ***Conceptul monetar*** – presupune evaluarea în etalon bănesc a tuturor operaţiunilor bancare;
7. ***Principiul consecvenţei*** – presupune utilizarea în decursul timpului a aceloraşi metode de evaluare şi de contabilizare astfel încât să se facă posibilă comparabilitatea în timp a datelor oferite de situaţiile contabile.

Scanned with OKEN Scanner

3.1. Principiile contabile aplicabile sistemului bancar romanesc

La baza conducerii contabilităţii instituţiilor de credit româneşti se afla Reglementările contabile armonizate cu Directiva Comunităţii Economice Europene şi Standardele Internaţionale de Contabilitate împreună cu Legea Contabilităţii. în conformitate cu aceste reglementari principiile care guvernează contabilitatea instituţiilor de credit româneşti sunt :

✓ ***Principiul continuităţii activităţii***. Acesta presupune că instituţia de credit îşi continuă în mod normal funcţionarea într-un viitor previzibil, fără a intra în imposibilitatea continuării activităţii sau fără reducerea semnificativă a acesteia. Dacă administratorii instituţiei de credit au luat cunoştinţă de unele elemente de nesiguranţă legate de anumite evenimente care pot duce la incapacitatea acesteia de a-şi continua activitatea, aceste elemente trebuie prezentate în notele explicative. În cazul în care situaţiile financiare anuale nu sunt întocmite pe baza principiului continuităţii activităţii, această informaţie trebuie prezentată, împreună cu explicaţii privind modul de întocmire a raportării financiare respective şi motivele ce au stat la baza deciziei conform căreia instituţia de credit nu îşi mai poate continua activitatea.

✓ ***Principiul permanenţei metodelor***. Acesta presupune continuitatea aplicării aceloraşi reguli şi norme privind evaluarea, înregistrarea în contabilitate şi prezentarea elementelor de activ şi de pasiv, precum şi a rezultatelor, asigurând comparabilitatea în timp a informaţiilor contabile.

Modificările politicii contabile sunt permise doar dacă sunt cerute de lege, de un standard contabil sau au ca rezultat informaţii mai relevante sau mai credibile referitoare la operaţiunile instituţiilor de credit.

Este foarte importantă menţionarea în notele explicative a oricăror modificări ale politicilor contabile, pentru ca utilizatorii să poată aprecia: dacă noua politică contabilă a fost aleasă în mod adecvat, efectul modificării asupra rezultatelor raportate ale perioadei şi tendinţa reală a rezultatelor activităţii instituţiei de credit.

✓ ***Principiul prudenţei***. Valoarea oricărui element trebuie să fie determinată pe baza principiului prudenţei. În mod special, se vor avea în vedere următoarele aspecte:

a) se vor lua în considerare numai profiturile recunoscute până la data încheierii exerciţiului financiar;

Scanned with OKEN Scanner

b) se va ţine seama de toate obligaţiile previzibile şi de pierderile potenţiale care au luat naştere în cursul exerciţiului financiar încheiat sau pe parcursul unui exerciţiu anterior, chiar dacă asemenea obligaţii sau pierderi apar între data încheierii exerciţiului şi data întocmirii bilanţului;

c) se va ţine seama de toate ajustările de valoare datorate deprecierilor, chiar dacă rezultatul exerciţiului financiar este profit sau pierdere.

✓ ***Principiul independenţei exerciţiului***. Se vor lua în considerare toate veniturile şi cheltuielile corespunzătoare exerciţiului financiar pentru care se face raportarea, fără a se ţine seama de data încasării sumelor sau a efectuării plăţilor.

✓ ***Principiul evaluării separate a elementelor de activ şi de pasiv***. În vederea stabilirii valorii totale corespunzătoare a unei poziţii din bilanţ, se va determina separat valoarea aferentă fiecărui element individual de activ sau de pasiv. Evaluarea posturilor cuprinse în situaţiile financiare anuale ale unei instituţii de credit trebuie să fie efectuată în acord cu toate celelalte principii prezentate .

✓ ***Principiul intangibilităţii***. Bilanţul de deschidere al unui exerciţiu trebuie să corespundă cu bilanţul de închidere al exerciţiului precedent, cu excepţia corecţiilor impuse de aplicarea IAS 8.

✓ ***Principiul necompensării***. Valorile elementelor ce reprezintă active nu pot fi compensate cu valorile elementelor ce reprezintă pasive, respectiv veniturile cu cheltuielile, cu excepţia compensărilor între active şi pasive, admise de Standardele Internaţionale de Contabilitate.

✓ ***Principiul prevalenţei economicului asupra juridicului***. Informaţiile prezentate în situaţiile financiare anuale trebuie să reflecte realitatea economică a evenimentelor şi tranzacţiilor, nu numai forma lor juridică.

✓ ***Principiul pragului de semnificaţie***. Orice element care are o valoare semnificativă trebuie prezentat distinct în cadrul situaţiilor financiare anuale. Elementele cu valori nesemnificative care au aceeaşi natură sau cu funcţii similare trebuie însumate, nefiind necesară prezentarea lor separată. Pentru acele elemente a căror valoare este nesigură şi care trebuie incluse în situaţiile financiare anuale, în contabilitate trebuie făcute cele mai bune estimări. În acest scop, este necesară uneori revizuirea valorilor lor pentru a reflecta evenimentele ulterioare datei de închidere a exerciţiului financiar, schimbările de circumstanţe sau dobândirea unor noi informaţii, ori de câte ori acele valori sunt semnificative. Efectul unei

Scanned with OKEN Scanner

asemenea modificări trebuie inclus în cadrul aceleiași poziții din bilanț, respectiv din contul de profit și pierdere, unde a fost reflectată și estimarea contabilă inițială.

Evenimentele care apar după data bilanțului pot furniza, de asemenea, informații suplimentare cu privire la estimările făcute de management la data bilanțului. Dacă aceste informații ar fi fost cunoscute la data bilanțului, managementul ar fi putut face estimări mai bune. Prin urmare, dacă situațiile financiare anuale nu au fost aprobate, ele trebuie ajustate pentru a reflecta și informațiile suplimentare.

3.2. Situațiile financiare anuale ale unei instituții de credit – noțiuni generale

În conformitate cu prevederile Legii contabilității, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fiecare instituție de credit are obligația să întocmească situații financiare anuale.

Situațiile financiare anuale ale unei instituții de credit trebuie să cuprindă:

- ✓ bilanțul;
- ✓ contul de profit și pierdere;
- ✓ situația modificărilor capitalului propriu;
- ✓ situația fluxurilor de trezorerie;
- ✓ politici contabile și note explicative.

Situațiile financiare anuale trebuie să ofere o imagine fidelă a poziției financiare, performanței, modificărilor capitalului propriu și fluxurilor de trezorerie ale instituției de credit pentru respectivul exercițiu financiar. Informațiile furnizate de situațiile financiare anuale trebuie să fie:

- ✓ relevante pentru nevoile utilizatorilor de luare a deciziilor; și
- ✓ credibile în sensul că:
  - ✓ reprezintă fidel rezultatele și poziția financiară a instituției de credit;
  - ✓ reflectă substanța economică a evenimentelor și tranzacțiilor și nu doar forma juridică;
  - ✓ sunt neutre, adică nepărtinitoare;
  - ✓ sunt prudente;
  - ✓ sunt complete sub toate aspectele semnificative.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Contabilitatea se ţine în limba română şi în moneda naţională. Contabilitatea operaţiunilor efectuate în valută se ţine atât în moneda naţională, cât şi în valută. Pentru necesităţile proprii de informare, instituţiile de credit pot opta pentru întocmirea situaţiilor financiare anuale şi într-o monedă stabilă (EURO, USD) etc.

Conţinutul ,structura şi modul de elaborare al situaţiilor financiare au la bază:

- ✓ reglementările contabile armonizate cu Directiva Comunităţilor Economice Europene nr. 86/635/CEE şi cu Standardele Internaţionale de Contabilitate aplicabile instituţiilor de credit
- ✓ cadrul general de întocmire şi prezentare a situaţiilor financiare prevăzut de Standardele Internaţionale de Contabilitate;
- ✓ standardele Internaţionale de Contabilitate.

Dacă în împrejurări speciale ce privesc o instituţie de credit, respectarea uneia din prevederile prezentelor reglementări, ale Cadrului general de întocmire şi prezentare a situaţiilor financiare, prevăzut de Standardele Internaţionale de Contabilitate, şi ale Standardelor Internaţionale de Contabilitate nu răspunde cerinţei de a prezenta o imagine fidelă, administratorii instituţiei de credit se pot abate de la cerinţele acestora atât cât este necesar pentru a prezenta o imagine fidelă. În acest caz, instituţia de credit trebuie să prezinte în notele explicative următoarele aspecte:

- ✓ faptul că administratorii au ajuns la concluzia că situaţiile financiare anuale prezintă o imagine fidelă . a poziţiei financiare, performanţei, fluxurilor de trezorerie şi a modificărilor capitalului propriu;
- ✓ menţiunea că instituţia de credit a respectat sub toate aspectele semnificative prevederile prezentelor reglementări contabile, ale Cadrului general de întocmire şi prezentare a situaţiilor financiare, prevăzut de Standardele Internaţionale de Contabilitate, şi ale Standardelor Internaţionale de Contabilitate, cu excepţia abaterilor de la o anumită cerinţă a acestora, în vederea obţinerii unei imagini fidele;
- ✓ prevederea sau standardul de la care s-a făcut abatere, natura acesteia, tratamentul contabil solicitat de reglementări sau de standarde şi motivul pentru care tratamentul prevăzut de reglementări sau de standarde a fost considerat necorespunzător în împrejurările respective, precum şi tratamentul adoptat;
- ✓ impactul financiar al abaterilor asupra capitalurilor proprii, profitului net sau pierderii nete a instituţiei de credit, activelor, datoriilor şi asupra fluxurilor de

trezorerie ale instituţiei de credit, pentru fiecare dintre exerciţiile financiare prezentate.

3.2.1. Bilanţul contabil

Bilanţul este documentul contabil de sinteză prin care se prezintă elementele de activ şi de pasiv ale instituţiei de credit la încheierea exerciţiului financiar, precum şi în celelalte situaţii prevăzute de lege.

În conformitate cu cerinţele Ministerului Finanţelor Publice şi cele ale BNR formatul cerut pentru bilanţ este următorul:

ACTIV

1. Casa, disponibilităţi la bănci centrale
2. Efecte publice, şi alte titluri acceptate pentru refinanţare la băncile centrale
   - **(a)** Efecte publice şi valori asimilate
   - **(b)** Alte titluri acceptate pentru refinanţare la băncile centrale
3. Creanţe asupra instituţiilor de credit
   - **(a)** la vedere
   - **(b)** alte creanţe
4. Creanţe asupra clientelei
5. Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix
   - **(a)** emise de organisme publice
   - **(b)** emise de alţi emitenţi, din care:
     - obligaţiuni proprii
6. Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil
7. Participaţii, din care:
   - participaţii la instituţii de credit
8. Părţi în cadrul societăţilor comerciale legate, din care:
   - părţi în cadrul instituţiilor de credit
9. Imobilizări necorporale, din care:
   - cheltuieli de constituire
   - fondul comercial, în măsura în care a fost achiziţionat cu titlu oneros
10. Imobilizări corporale, din care:
    - terenuri şi clădiri utilizate în scopul desfăşurării activităţilor proprii
11. Capital subscris nevărsat
12. Acţiuni şi părţi proprii

Scanned with OKEN Scanner

13. Alte active
14. Cheltuieli înregistrate în avans şi venituri angajate

PASIV

1. Datorii privind instituţiile de credit
(a) la vedere
(b) la termen
2. Datorii privind clientela
(a) depozite, din care:
- la vedere
- la termen

(b) alte datorii, din care:
- la vedere
- la termen

3. Datorii constituite prin titluri
(a) titluri de piaţă interbancară, obligaţiuni, titluri de creanţă negociabile în circulaţie
(b) alte titluri
4. Alte pasive
5. Venituri înregistrate în avans şi datorii angajate
6. Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli, din care:
(a) provizioane pentru pensii şi obligaţii similare
(b) alte provizioane
7. Datorii subordonate
8. Capital social subscris
9. Prime legate de capital
10. Rezerve
11. Rezerve din reevaluare
12. Rezultatul reportat
13. Rezultatul exerciţiului financiar

ELEMENTE ÎN AFARA BILANŢULUI

1. Datorii contingente, din care:
- acceptări şi andosări
- garanţii şi active gajate

Scanned with OKEN Scanner

2. Angajamente, din care:

- angajamente aferente tranzacţiilor de vânzare cu posibilitate de răscumpărare

Bilanţul cuprinde toate elementele de activ şi de pasiv grupate după natură, destinaţie şi lichiditate, respectiv, natură, proveniență şi exigibilitate. În cazul în care un element de activ sau o datorie este în relaţie cu mai mult de un alt element bilanţier, relaţia sa cu celelalte elemente trebuie prezentată fie sub elementul la care apare, fie în notele explicative, dacă prezentarea este esenţială pentru înţelegerea situaţiilor financiare anuale.

Acţiunile şi părţile proprii, precum şi acţiunile deţinute în filiale vor fi prezentate distinct la posturile prevăzute pentru acestea.

Toate angajamentele sub forma garanţiilor, girurilor şi ipotecilor de orice fel, în cazul în care nu îndeplinesc condiţiile pentru a fi recunoscute în bilanţ ca active sau datorii, trebuie să fie prezentate în mod clar în notele explicative. Pentru orice garanţie semnificativă care a fost constituită trebuie făcută o prezentare detaliată, făcându-se totodată distincţie atât între diferitele tipuri de garanţii recunoscute de legislaţia română, cât şi între acestea şi tipurile de garanţii pe care legislaţia română nu le recunoaşte. Dacă angajamentele menţionate mai sus există faţă de societăţi din cadrul grupului, se va face o prezentare separată.

Pentru fiecare element de activ reprezentând active imobilizate care se prezintă în cadrul posturilor 5, 6, 7, 8, 9 şi 10 trebuie furnizate următoarele informaţii în notele explicative:

a) valorile corespunzătoare care privesc acest element, la începutul şi la încheierea exerciţiului financiar;

b) mişcările privind acest element ocazionate de:

- ✓ modificarea valorii (inclusiv reevaluări) în cursul exerciţiului,
- ✓ intrări de active în timpul exerciţiului financiar;
- ✓ ieşiri de active în timpul exerciţiului respectiv; şi
- ✓ transferurile de active către şi din acel post bilanţier, efectuate în timpul exerciţiului.

Pentru fiecare element de activ imobilizat se va prezenta:

a) valoarea amortizării cumulate şi a provizioanelor pentru depreciere la începutul şi la sfârşitul exerciţiului;

b) valoarea amortizării şi a provizioanelor pentru depreciere care privesc exerciţiul financiar respectiv;

Scanned with OKEN Scanner

c) valoarea ajustărilor efectuate cu privire la amortizări şi provizioane pentru depreciere în cursul exerciţiului, ca urmare a ieşirii de active imobilizate;

d) valoarea ajustărilor efectuate asupra amortizării şi provizioane pentru depreciere care privesc exerciţiile anterioare.

În cazul în care în primul exerciţiu financiar de aplicare a acestor reglementări, costul de achiziţie sau costul de producţie al unui activ nu este cunoscut şi nu există informaţii privind preţurile sau cheltuielile necesare pentru determinarea lui sau în cazul în care astfel de informaţii nu pot fi obţinute fără cheltuieli sau întârzieri nejustificate, costul de achiziţie sau costul de producţie va fi reprezentat, de valoarea justă atribuită activului. Această situaţie va fi prezentată la începutul exerciţiului financiar.

Mişcările elementelor reprezentând active imobilizate se vor prezenta, ţinându-se seama de valoarea rezultată din reevaluare.

Cheltuielile efectuate în cursul exerciţiului financiar, dar care se referă la un exerciţiu ulterior, precum şi veniturile care se înregistrează în exerciţiul financiar în care au apărut, fără a se ţine seama de momentul efectiv al încasării acestora, se vor prezenta la "Cheltuieli înregistrate în avans şi venituri angajate". Acest element se va prezenta în bilanţ la elementul de Activ 14.

Atunci când orice valoare prezentată în cadrul elementului de Activ 14 - Cheltuieli înregistrate în avans şi venituri angajate este semnificativă, în notele explicative trebuie prezentate particularităţile fiecărei categorii de cheltuieli înregistrate în avans şi venituri angajate, precum şi explicaţii privind natura şi valoarea acestora.

Veniturile recunoscute înainte de data încheierii exerciţiului, dar care se referă la un exerciţiu financiar ulterior, precum şi cheltuielile care se înregistrează în exerciţiul financiar în care au apărut, fără a se ţine seama de momentul efectiv al plăţii acestora, se vor prezenta la "Venituri înregistrate în avans şi datorii angajate". Acest element se va prezenta în bilanţ la elementul de Pasiv 5.

Atunci când orice valoare prezentată în cadrul elementului de Pasiv 5 - Venituri înregistrate în avans şi datorii angajate este semnificativă, în notele explicative trebuie prezentate particularităţile fiecărei categorii de venituri înregistrate în avans şi datorii angajate, precum şi explicaţii privind natura şi valoarea acestora.

Un provizion va fi recunoscut numai în momentul în care:

a) o instituţie de credit are o obligaţie curentă (legală sau implicită) generată de un eveniment anterior;

Scanned with OKEN Scanner

b) este probabil ca o ieşire de resurse care să afecteze beneficiile economice să fie necesară pentru a onora obligaţia respectivă;

c) poate fi realizată o bună estimare a valorii obligaţiei.

Dacă aceste condiţii nu sunt îndeplinite, nu trebuie recunoscut un provizion. Provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli nu pot avea drept scop corectarea valorilor elementelor de activ, iar suma lor trebuie corelată strict cu riscurile şi cheltuielile previzibile.

Provizioanele care figurează în bilanţ la postul 6 (b) "alte provizioane" trebuie prezentate în notele explicative în măsura în care acestea sunt semnificative.

Activ: Elementul 1 - Casa, disponibilităţi la bănci centrale

Acest element cuprinde:

- ✓ numerarul aflat în casieria băncii, bancnote şi monede româneşti şi străine care au curs legal;
- ✓ cecuri de călătorie cumpărate şi neremise spre încasare emitenţilor;
- ✓ soldurile conturilor de disponibilităţi la băncile centrale şi instituţiile de emisiune din România şi/sau din ţările unde instituţia de credit este implantată. Aceste solduri trebuie să fie disponibile cu promptitudine în orice moment. Celelalte creanţe privind aceste instituţii trebuie prezentate la "Creanţe asupra instituţiilor de credit" (elementul de Activ 3).

Activ: Elementul 2 - Efecte publice şi alte titluri acceptate pentru refinanţare la băncile centrale

Acest element trebuie să cuprindă, la lit. (a), certificatele de trezorerie şi titlurile de creanţă asupra organismelor publice, emise în România, precum şi instrumente de aceeaşi natură emise în străinătate, în situaţiile în care sunt acceptate pentru refinanţare de banca centrală a ţării sau ţărilor în care este implantată instituţia de credit. Acele titluri de creanţă emise de organismele publice care nu îndeplinesc condiţiile de mai sus trebuie prezentate la subelementul 5 (a) de Activ.

Acest element trebuie să cuprindă, la lit. (b), titluri acceptate pentru refinanţare de banca centrală a ţării sau ţărilor în care este implantată instituţia de credit, cum ar fi titlurile deţinute în portofoliu, care au fost achiziţionate de la instituţii de credit sau de la clientelă, în cazul în care sunt acceptate, conform legislaţiei naţionale, pentru refinanţare de banca centrală a ţării sau ţărilor în care este implantată instituţia de credit.

Scanned with OKEN Scanner

Activ: Elementul 3 - Creanţe asupra instituţiilor de credit.

Acest element cuprinde ansamblul creanţelor, inclusiv creanţele subordonate generate de operaţiunile bancare cu instituţiile de credit naţionale şi străine ale instituţiei de credit care întocmeşte situaţiile financiar-contabile anuale, indiferent de destinaţiile lor actuale, cu excepţia creanţelor materializate printr-un titlu care trebuie prezentate la elementul 5 din Activ.

Activ: Elementul 4 - Creanţe asupra clientelei

Acest element cuprinde ansamblul creanţelor, inclusiv creanţele subordonate şi creanţele aferente operaţiunilor de factoring, pentru instituţiile de credit care efectuează acest gen de operaţiuni cu caracter accesoriu, deţinute asupra clienţilor naţionali şi străini, alţii decât instituţiile de credit, indiferent de destinaţiile lor actuale. Singura excepţie o reprezintă creanţele materializate printr-un titlu care trebuie prezentate la elementul 5 din Activ.

Activ: Elementul 5 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

Acest element cuprinde obligaţiunile şi alte titluri cu venit fix, inclusiv titlurile subordonate, emise de instituţiile de credit, de alte societăţi sau de organisme publice; asemenea titluri emise de organismele publice trebuie incluse numai în cazul în care nu trebuie prezentate la elementul 2 din Activ.

Sunt asimilate obligaţiunilor şi altor titluri cu venit fix titlurile cu dobândă care variază în funcţie de anumiţi factori specifici, ca de exemplu rata dobânzii pe piaţa interbancară sau pe piaţa europeană. Doar obligaţiunile proprii răscumpărate şi negociabile pot fi incluse în subelementul 5 (b).

Pasiv: Elementul 1 - Datorii privind instituţiile de credit

Acest element cuprinde ansamblul datoriilor, cu titlu de operaţiuni bancare, faţă de alte instituţii de credit naţionale sau străine, ale instituţiei de credit care întocmeşte situaţiile financiare anuale, indiferent de destinaţiile lor actuale, cu excepţia datoriilor subordonate, care trebuie prezentate la elementul 7 din Pasiv şi a datoriilor constituite prin titluri, care trebuie prezentate la elementul 3 sau la elementul 7 din Pasiv.

Pasiv: Elementul 2 - Datorii privind clientela

Acest element cuprinde ansamblul datoriilor faţă de clientelă, alta decât instituţiile de credit, cu excepţia datoriilor subordonate, care trebuie prezentate la elementul 7 din Pasiv şi a datoriilor materializate prin titluri care trebuie prezentate la

Scanned with OKEN Scanner

elementul 3 sau la elementul 7 din Pasiv. În acest element nu se includ certificatele de depozit care sunt titluri negociabile

Pasiv: Elementul 3 - Datorii constituite prin titluri

Acest element cuprinde datoriile constituite prin titluri cesionabile, emise de instituţia de credit în România şi în străinătate, cu excepţia titlurilor subordonate care sunt înscrise la elementul 7 din Pasiv. De asemenea, se înscriu certificatele de depozit, titlurile de piaţă interbancară şi titlurile de creanţe negociabile emise în România, titlurile de aceeaşi natură emise în străinătate, precum şi obligaţiunile şi alte titluri cu venit fix.

Pasiv: Elementul 7 - Datorii subordonate

În această poziţie se înregistrează fondurile provenind din emisiunea de titluri sau din împrumuturi subordonate, a căror rambursare, în caz de lichidare a băncii, nu este posibilă, decât după plata celorlalţi creanţieri.

Pasiv: Elementul 8 - Capital social subscris

Acest element cuprinde toate sumele, indiferent de destinaţia lor actuală, care, în funcţie de natura juridică a instituţiei respective, sunt privite, în conformitate cu legislaţia naţională, ca fiind părţi subscrise de către acţionari sau alţi investitori.

Pasiv: Elementul 10 – Rezerve

Acest element cuprinde rezervele legale, rezerva generală pentru riscul de credit, rezervele statutare sau contractuale, rezervele pentru acţiuni şi părţi proprii şi alte rezerve.

Elemente în afara bilanţului: 1 - Datorii contingente

Acest element cuprinde toate tranzacţiile prin care o instituţie de credit

a garantat obligaţiile unei terţe părţi. În notele explicative trebuie prezentate natura şi valoarea oricărui tip de angajament de garanţie, care este semnificativ în raport cu ansamblul activităţii instituţiei de credit.

Angajamentele reprezentând andosări de efecte rescontate, precum şi acceptările se includ la acest element.

Garanţiile şi activele gajate cuprind toate garanţiile asumate şi activele date în garanţie în contul unei terţe părţi, în special cauţiunile şi acreditivele irevocabile.

Elemente în afara bilanţului: 2 – Angajamente

Scanned with OKEN Scanner

Acest element cuprinde toate angajamentele irevocabile care ar putea da naştere unui risc. În notele explicative trebuie prezentate natura şi valoarea oricărui tip de angajament de finanţare, care este semnificativ în raport cu ansamblul activităţii instituţiei de credit.

Angajamentele rezultate din tranzacţii de vânzare cu posibilitate de răscumpărare cuprind angajamentele asumate de către o instituţie de credit în cadrul tranzacţiilor de vânzare cu posibilitate de răscumpărare, pe baza unor contracte ferme de vânzare cu opţiuni de răscumpărare.

3.2.2. Notele explicative

Pentru creanţele şi datoriile către anumite societăţi sunt necesare în notele explicative, următoarele informaţii.

Valorile următoarelor elemente trebuie să fie prezentate pentru fiecare din elementele de Activ de la 2 - 5:

a) creanţele (reprezentate sau nu prin titluri) asupra societăţilor legate;

b) creanţe (reprezentate sau nu prin titluri) asupra societăţilor în care instituţia de credit are un interes de participare.

Valorile următoarelor elemente trebuie să fie prezentate pentru fiecare din elementele de Pasiv 1, 2, 3 şi 7:

a) datoriile (reprezentate sau nu prin titluri) faţă de societăţile legate;

b) datoriile (reprezentate sau nu prin titluri) asupra societăţilor în care instituţia de credit are un interes de participare.

Active subordonate

Activele subordonate trebuie prezentate cu detalierea celor semnificative în notele explicative. În acest scop, activele (reprezentate sau nu prin titluri) sunt subordonate dacă, în cazul lichidării sau al falimentului, vor fi rambursate numai după satisfacerea celorlalţi creditori.

Active gajate

Activele gajate sau date în garanţie, cu excepţia numerarului, sunt menţinute în toate cazurile în bilanţul instituţiei de credit, iar activele primite în gaj sau garanţie, cu excepţia numerarului, nu figurează în bilanţul instituţiei de credit, chiar dacă se referă la angajamente proprii sau în contul terţilor.

Credite consorţiale de finanţare

Scanned with OKEN Scanner

În cazul acestor credite, fiecare instituţie de credit care face parte din consorţiu sau sindicat prezintă doar acea parte din credit pe care aceasta a finanţat-o.

În cazul unui credit consorţial, dacă valoarea fondurilor garantate de o instituţie de credit depăşeşte suma pe care aceasta a finanţat-o, garanţia suplimentară trebuie prezentată ca datorie contingentă (la elementul 1 în afara bilanţului, rândul 2).

Fonduri administrate

Fondurile pe care o instituţie de credit le administrează în nume propriu dar în contul unei terţe părţi trebuie să fie prezentate în bilanţ dacă instituţia de credit achiziţionează titlul legal pentru activele respective. Valoarea totală a unor asemenea active şi datorii trebuie să fie prezentată separat, sau în notele explicative, detaliate conform diferitelor elemente de Activ şi Pasiv.

Activele achiziţionate în numele şi în contul unei terţe părţi nu trebuie să fie prezentate în bilanţ.

Pensiuni şi tranzacţii de vânzare cu posibilitate de răscumpărare

În cazul pensiunilor, activele cedate continuă să figureze în bilanţul cedentului; preţul de achiziţie primit de cedent trebuie prezentat ca o sumă datorată celui la care a fost transferat activul (cesionarului). Acesta nu are dreptul să prezinte activele transferate în bilanţul său; preţul de cesiune trebuie să fie prezentat ca o datorie a cesionarului. Valoarea activelor transferate trebuie să fie prezentată într-o notă explicativă de către transferator.

În cazul unei tranzacţii considerată vânzare cu posibilitate de răscumpărare, cedentul nu are dreptul să prezinte în bilanţul său activele transferate; aceste elemente trebuie să fie prezentate ca active în bilanţul celui la care au fost transferate (cesionarului). Cedentul trebuie să includă la elementul 2 în afara bilanţului o sumă egală cu preţul convenit la care acesta îşi poate exercita opţiunea de răscumpărare.

3.2.3. Contul de profit şi pierdere

Contul de profit şi pierdere al unei instituţii de credit cuprinde: veniturile şi cheltuielile exerciţiului, grupate după natura lor, precum şi rezultatul exerciţiului financiar (profit sau pierdere).

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Rezultatul pe acţiune se prezintă atât pentru exerciţiul curent, cât şi pentru cel precedent, indiferent că este pozitiv sau negativ, în conformitate cu prevederile IAS 33.

Formatul cerut de reglementările în vigoare pentru contul de profit şi pierdere este următorul:

CONT DE PROFIT ŞI PIERDERE

1. Dobânzi de primit şi venituri asimilate, din care:
- aferente obligaţiunilor şi altor titluri cu venit fix

2. Dobânzi de plătit şi cheltuieli asimilate

3. Venituri privind titlurile
- **(a)** Venituri din acţiuni şi alte titluri cu venit variabil
- **(b)** Venituri din participaţii
- **(c)** Venituri din părţi în cadrul societăţilor comerciale legate

4. Venituri din comisioane

5. Cheltuieli cu comisioane

6. Profit sau pierdere netă din operaţiuni financiare

7. Alte venituri din exploatare

8. Cheltuieli administrative generale
- **(a)** Cheltuieli cu personalul, din care:
  - Salarii
  - Cheltuieli cu asigurările sociale, din care:
    - cheltuieli aferente pensiilor
- **(b)** Alte cheltuieli administrative

9. Corecţii asupra valorii imobilizărilor necorporale şi corporale

10. Alte cheltuieli de exploatare

11. Corecţii asupra valorii creanţelor şi provizioanelor pentru datorii contingente şi angajamente

12. Reluări din corecţii asupra valorii creanţelor şi provizioanelor pentru datorii contingente şi angajamente

13. Corecţii asupra valorii titlurilor transferabile care au caracter de imobilizări financiare, a participaţiilor şi a părţilor în cadrul societăţilor comerciale legate

14. Reluări din corecţii asupra valorii titlurilor transferabile care au caracter de imobilizări financiare, a participaţiilor şi a părţilor în cadrul societăţilor comerciale legate

15. Impozitul pe rezultatul activităţii curente

16. Rezultatul activităţii curente după impozitare
17. Venituri extraordinare
18. Cheltuieli extraordinare
19. Rezultatul activităţii extraordinare
20. Impozitul pe rezultatul activităţii extraordinare
21. Rezultatul activităţii extraordinare după impozitare
22. Alte impozite ce nu apar în elementele de mai sus
23. Rezultatul exerciţiului financiar
24. Rezultatul pe acţiune
- de bază
- diluat

Reglementări referitoare la contul de profit şi pierdere

În notele explicative se vor prezenta informaţii privind valoarea şi natura veniturilor şi cheltuielilor extraordinare (prezentate la poz. 17 şi 18), cu excepţia cazului în care aceste valori sunt nesemnificative pentru aprecierea rezultatelor. În mod similar, vor fi prezentate veniturile şi cheltuielile care se referă la exerciţiul financiar precedent.

Elementul 1 - Dobânzi de primit şi venituri asimilate

Acest element cuprinde veniturile generate de activitatea bancară, incluzând:

a) veniturile realizate provenind din elementele înscrise la poz. 1 - 5 şi 13 din activul bilanţului, oricum ar fi calculate. Asemenea venituri trebuie să includă şi veniturile generate de eşalonarea discountului pentru activele achiziţionate la o valoare mai mică şi datoriile contractate la o valoare mai mare şi suma de plătit la scadenţă;

b) veniturile rezultate din operaţiunile de schimb la termen încheiate cu scop de acoperire, eşalonate pe durata efectivă a operaţiunii şi care au caracter de dobândă;
c) taxe şi comisioane de primit, cu caracter de dobândă şi calculate în funcţie de durată sau la valoarea creanţei sau a angajamentului dat.

Elementul 2 - Dobânzi de plătit şi cheltuieli asimilate

Acest element cuprinde cheltuielile generate de activitatea bancară, incluzând:

a) cheltuielile provenind din elementele înscrise la poz. 1 - 4 şi 7 din pasivul bilanţului, oricum ar fi calculate. Asemenea cheltuieli trebuie să includă şi cheltuielile generate de eşalonarea primei pentru activele achiziţionate la o valoare

Scanned with OKEN Scanner

mai mică şi datoriile contractate la o valoare mai mare şi suma de plătit la scadenţă;

b) cheltuielile rezultate din operaţiunile de schimb la termen încheiate cu scop de acoperire, eşalonate pe durata efectivă a operaţiunii şi care au caracter de dobândă;
c) taxe şi comisioane de plătit, cu caracter de dobândă şi calculate în funcţie de durata sau valoarea datoriei sau a angajamentului primit.

Elementul 3 - Venituri privind titlurile

Acest element cuprinde dividendele şi alte venituri aferente acţiunilor şi altor titluri cu venit variabil (titluri de participare, titluri ale activităţii de portofoliu şi părţi în societăţile comerciale legate). Venitul din acţiuni în societăţi de investiţii trebuie, de asemenea, inclus la acest element.

Elementul 4 - Venituri din comisioane şi elementul 5 - Cheltuieli cu comisioane

Veniturile din comisioane includ veniturile aferente serviciilor acordate terţelor părţi, iar cheltuielile cu comisioanele includ cheltuielile aferente serviciilor primite de la terţe părţi, în special:

- ✓ comisioane pentru garanţii, administrarea creditelor în contul altor creditori şi pentru tranzacţiile cu titluri în contul unor terţe părţi;
- ✓ comisioane pentru plata operaţiunilor comerciale şi alte cheltuieli sau venituri aferente acestora, cheltuieli de administrare a conturilor şi comisioane pentru păstrarea în custodie şi administrarea titlurilor;
- ✓ comisioane percepute pentru operaţiunile de schimb şi pentru vânzarea şi cumpărarea de monede sau metale preţioase în contul unor terţe părţi;
- ✓ comisioane percepute în calitate de intermediar pentru operaţiuni de credit sau de plasament a contractelor de economii sau a celor de asigurări.

Elementul 6 - Profit sau pierdere netă din operaţiuni financiare

Acest element cuprinde:

a) rezultatul net din tranzacţii cu titluri care nu au caracter de imobilizări financiare şi corecţiile şi reluările din corecţii asupra valorilor acestor titluri;
b) rezultatul net din operaţiunile de schimb

c) rezultatul net din alte operaţiuni de vânzare-cumpărare care implică instrumente financiare, inclusiv metale preţioase.

Scanned with OKEN Scanner

Elementul 11 - Corecţii asupra valorii creanţelor şi provizioanelor pentru datorii contingente şi angajamente şi **elementul 12** - Reluări din corecţii asupra valorii creanţelor şi provizioanelor pentru datorii contingente şi angajamente

Aceste elemente cuprind:

- ✓ cheltuieli pentru corecţii asupra valorii creanţelor prezentate la elementele 3 şi 4 din Activul bilanţului şi venituri din recuperări de creanţe trecute anterior pe pierderi;
- ✓ cheltuieli pentru corecţii asupra elementelor din afara bilanţului prezentate la elementele în afara bilanţului 1 şi 2 şi reluări din corecţii asupra valorii provizioanelor constituite anterior.

Elementul 13 - Corecţii asupra valorii titlurilor transferabile care au caracter de imobilizări financiare, a participaţiilor şi a părţilor în cadrul societăţilor comerciale legate şi **elementul 14** - Reluări din corecţii asupra valorii titlurilor transferabile care au caracter de imobilizări financiare, a participaţiilor şi a părţilor în cadrul societăţilor comerciale legate. Aceste elemente cuprind:

- ✓ cheltuieli pentru corecţiile asupra valorilor elementelor de Activ de la 5 - 8;
- ✓ reluări din corecţii efectuate anterior asupra elementelor respective, în măsura în care cheltuielile şi veniturile se referă la titluri înregistrate ca imobilizări financiare.

3.3. Aspecte specifice planului de conturi pentru instituţiile de credit

Planul de conturi în vigoare pentru instituţiile de credit cuprinde următoarele clase de conturi:

Clasa 1 "Operaţiuni de trezorerie şi operaţiuni interbancare" grupează conturi care reflectă tranzacţiile efectuate de bănci în lei şi valute prin trezoreria proprie, în nume propriu şi în relaţii cu alte bănci partenere, inclusiv cu banca centrală;

Clasa 2 "Operaţiuni cu clientela" regrupează conturi care ţin evidenţa relaţiilor băncii cu clienţii, persoane fizice şi persoane juridice, atât sub aspectul gamei de tranzacţii solicitate de clienţi, cât şi sub aspectul naturii clientelei;

Clasa 3 "Operaţiuni cu titluri şi operaţiuni diverse" cuprinde conturi în care sunt înregistrate operaţiunile cu titluri de valoare, efectuate în nume propriu dar şi în numele clienţilor. O componentă importantă a acestei clase de conturi o

Scanned with OKEN Scanner

reprezintă structura contabilă specifică relaţiilor între sediile aceleiaşi bănci, denumite în practica bancară, decontări intrabancare;

Clasa 4 „Valori imobilizate" este alcătuită din conturi care evidenţiază aspectele legate de imobilizările băncilor, dar şi conturi care sunt specifice activităţilor de leasing şi creditare subordonată;

Clasa 5 "Capitaluri proprii, asimilate şi provizioane" este clasa conturilor de surse proprii ale băncilor unde sunt reflectate rezultatul exerciţiului şi rezultatul reportat;

Clasa 6 "Cheltuieli" reuneşte conturi care evidenţiază cheltuielile după natură;

Clasa 7 "Venituri" reuneşte conturi care evidenţiază veniturile după proveniență;

Clasa 9 "Operaţiuni în afara bilanţului" cuprinde conturi care înregistrează angajamente bancare ce nu afectează patrimonial bancar.

Clasa 8 regrupa conturi care evidenţiau operaţiuni efectuate de bănci în numele statului. Această clasă nu mai există deoarece operaţiunile în numele statului sunt efectuate, în prezent de către Trezoreria statului, direcţie specializată a Ministerului Finanţelor Publice. Băncile comerciale nu mai sunt abilitate să efectueze aceste operaţiuni decât în măsura în care într-o localitate sunt instituţii publice dar nu există o unitate a trezoreriei prin care să se poată efectua operaţiile.

Clasele de conturi sunt simbolizate cu o cifră şi nu au funcţie contabilă. Ele conţin grupe de conturi, car de asemenea nu au funcţii contabile şi care sunt simbolizate cu două cifre. Grupele sunt formate din conturi sintetice de gradul I, simbolizate cu trei cifre, conturi sintetice de gradul al doilea, simbolizate cu patru cifre şi conturi sintetice de gradul al treilea simbolizate cu cinci cifre.

Simbolurile conturilor sintetice sunt urmate de un şir de caractere care reprezintă analiticele create în funcţie de necesităţile informative ale managerilor băncii şi cerinţele formulate de către Banca Naţională a României. Astfel, de exemplu, la un cont din clasa 2 " Operaţiuni cu clientela " analiticul poate fi construit având în vedere:

- ✓ statutul juridic al clientului;
- ✓ apartenenţa sau nu la domeniul financiar – bancar;
- ✓ moneda de tranzacţie;
- ✓ felul operaţiunii;
- ✓ perioada de gestiune în care are loc tranzacţia;
- ✓ suportul operaţiunii etc.

Scanned with OKEN Scanner

Din analiza planului de conturi pentru instituţii de credit rezultă clar obiectul de activitate pentru care a fost conceput. Pondere covârşitoare au conturile care evidenţiază tranzacţii cu bani şi titluri, contabilizează dobânzi, comisioane, datorii, creanţe. De asemenea conturile de provizioane îşi găsesc locul în fiecare dintre primele patru clase. În toate cazurile ele sunt cuprinse în grupe care au pe poziţia a doua în simbol, cifra 9. Provizioanele create pentru evenimentele consemnate în conturile acestor clase sunt deprecierile potenţiale ale valorilor rezultate din tranzacţii ce fac obiectul activităţii principale a unei bănci, adică: relaţii interbancare, relaţii cu clienţii, tranzacţii cu titluri şi alte operaţii specifice.

O altă caracteristică a primelor patru clase este aceea că în toate se regăseşte o grupă de conturi care are pe poziţia a doua în simbol, cifra 8. Aceste grupe reunesc conturi de creanţe restante şi îndoielnice pentru relaţiile între bănci, operaţiunile cu clienţii, cele cu titluri şi respectiv credite subordonate şi leasing. Toate acestea trag după ele dobânzi penalizatoare, comisioane suplimentare etc.

Conturile de cheltuieli şi venituri au simbolurile construite în aşa fel încât să putem identifica din simpla citire evenimentul care le-a generat. De exemplu, pentru înregistrarea unui depozit interbancar la banca deponentă (titulară) se foloseşte contul 131 "Depozite la bănci". Depozitul este purtător de dobândă, care este venit al băncii şi se contabilizează în contul 7013 "Dobânzi de la conturile de depozit la bănci". Dacă menţinem genul de operaţiune, constituire depozit, dar schimbăm partenerul, deci depozitul este al unui client persoană fizică, atunci conturile afectate vor fi:

- ✓ 253 "Conturi de depozite";
- ✓ 6025 "Dobânzi la conturi de depozite".

3.4. Utilizarea codurilor IBAN în România

Începând cu 1 septembrie 2004 toate instrucţiunile de plată primite de la clienţi se execută de către bănci doar în măsura în care conţin codurile IBAN ale conturilor.

Codul **IBAN** (**I**nternational **B**ank **A**ccount **N**umber) înseamnă un şir de caracter care identifică, în mod unic la nivel internaţional, contul uni client la o instituţie, cont utilizat pentru efectuarea plăţilor în cadrul sistemelor de plăţi. Procesul de generare a codului IBAN este unic şi se desfăşoară conform unei proceduri explicitate prin regulament BNR.

Scanned with OKEN Scanner

Structura codului IBAN pentru România cuprinde un şir de 24 de caractere alfanumerice care citite de la dreapta la stânga, au următoarea semnificaţie:

Număr caractere	Tipul caracterelor	Semnificaţie
2	Alfabetice	Codul de ţară al României (respectiv „RO")
2	Numerice	Caractere de verificare a codului IBAN (determinate după o metodă standard prezentată în regulament)
4	Alfabetice	Caractere care identifică în mod unic instituţia, respectiv primele patru caractere ale codului BIC (*Bank Identifier Code)* atribuit instituţiei
16	Alfanumerice	Caractere care identifică în mod unic unitatea teritorială a instituţiei şi contul clientului de la respectiva unitate teritorială

Caracterele eligibile pot fi majusculele din alfabetul latin şi cifrele arabe, de la 0 la 9, fără caractere de separare sau spaţii. Ultimele 16 caractere, care identifică unitatea teritorială şi contul clientului se stabilesc de către banca respectivă şi se comunică Direcţiei Supraveghere din BNR.

Pentru casele centrale ale cooperativelor de credit, setul de caractere de identificare a unităţii teritoriale şi a contului clientului va identifica atât sediul secundar al casei centrale cât şi cooperativele de credit afiliate casei centrale respective.

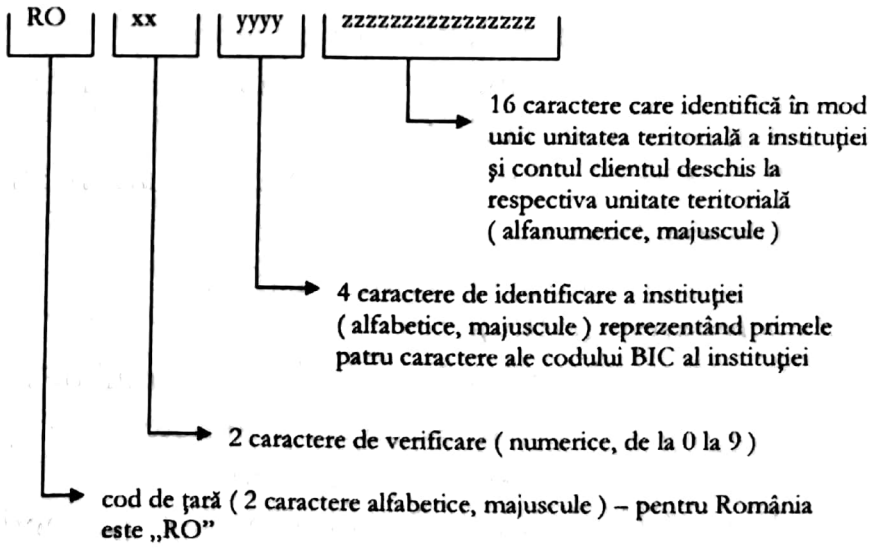

Structura codului IBAN în România se suprapune modelului prezentat mai sus:

Scanned with OKEN Scanner

4. CONTABILITATEA DECONTĂRILOR INTRABANCARE ŞI INTERBANCARE

În sistemul bancar au loc, zilnic, foarte multe operaţiuni de plăţi între bănci, ca urmare a relaţiilor financiare care se stabilesc între clienţi, de natură comercială sau necomercială. Aceste operaţiuni reprezintă, de fapt, transferuri de fonduri între bănci şi prin numărul şi valoarea lor antrenează valori foarte mari care intra în circuitul bancar. Pentru a avea o imagine cât mai concretă, din datele statistice ale băncii centrale reiese că, în ultimii ani, volumul decontărilor în tara noastră a fost de 4-5 ori mai mare decât volumul produsului intern brut (PIB). Decontările bancare sunt generate de operaţii desfăşurate între bănci diferite, care se referă la:

- ✓ Operaţii în nume propriu
- ✓ Încasări şi plăţi ordonate de clienţii băncilor
- ✓ Constituirea depozitelor între componentele sistemului bancar
- ✓ Acordarea/primirea de credite de către/de la băncile componente ale sistemului bancar

Decontările se împart în două mari categorii:

- ✓ Decontări intrabancare - în cazul în care relaţia se stabileşte între două componente ale aceleiaşi bănci
- ✓ Decontări interbancare - în cazul în care relaţia se stabileşte între două bănci diferite

Decontările interbancare se clasifică astfel :

- ☒ decontări prin BNR
  - ✓ decontări intebancare prin sistemul de compensare multilaterală
  - ✓ decontări interbancare prin sistemul plaţilor de mare valoare
  - ✓ decontări prin reţeaua BNR
- ☒ decontări prin sistemul conturilor de corespondent

4.1. Decontări intrabancare

Decontările intrabancare sunt operaţiuni care au loc între unităţi aparţinând aceleiaşi societăţi bancare. Ele se mai numesc decontări în cadrul reţelei sau decontări între sedii.

Scanned with OKEN Scanner

Aceste operaţiuni se desfăşoară fie în nume propriu, fie în numele clienţilor. Când se desfăşoară în numele clienţilor ele sunt generatoare de plăti şi încasări în numele acestora consemnate , de regulă pe instrumente de decontare cum ar fi ordinul de plată şi cecul.

4.1.1. Prezentare generală

Decontările intrabancare sunt acele decontări care se efectuează între unităţile aceleiaşi societăţi bancare, fie în interesul băncii, fie în interesul clienţilor ei. Fiecare societate bancară efectuează aceste decontări printr-un sistem propriu de decontare. Conform Regulamentului BNR din 11 iunie 1992 (privind efectuarea şi controlul operaţiunilor de decontare între societăţile bancare), Direcţia Contabilităţii Generale şi Decontărilor Bancare din BNR poate aproba, pentru societăţile bancare nou înfiinţate şi numai pentru o perioadă de timp determinată, efectuarea decontărilor intrabancare ale acestora prin sistemul de decontări intrabancare al BNR.

4.1.2.Circuitul cecului şi al ordinului de plată

Ordinul de plată

Ordinul de plată este un instrument de decontare care cuprinde o dispoziţie necondiţionată pe care emitentul o transmite băncii sale, de a pune la dispoziţia unei terţe persoane, denumită beneficiar, o anumită suma la o anumită data.

Aceste decontări sunt iniţiate din ordinul plătitorului (prin depunerea unui ordin de plată la bancă) sau din ordinul beneficiarului (prin depunerea spre încasare a unui cec). În ambele cazuri, unitatea bancară la care se depune instrumentul spre decontare se numeşte bancă iniţiatoare, iar cealaltă unitate bancară care finalizează decontarea se numeşte unitate bancară destinatară.

Astfel, un client plătitor se va prezenta la bancă cu un ordin de plată completat în trei exemplare care vor avea următoarea destinaţie, conform Circularei nr. 18/17.05.1995:

- ✓ exemplarul numărul 1 (alb) va servi la debitarea contului emitentului şi va fi arhivat de către unitatea bancară iniţiatoare la actele zilei;
- ✓ exemplarul numărul 2 (roz) va fi folosit pentru creditarea contului beneficiarului şi va fi anexat la extrasul de cont al acestuia;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ exemplarul numărul 3 (vernil) va fi restituit plătitorului, după efectuarea operaţiunii de plată, ca anexă la extrasul său de cont.

Un client plătitor se poate prezenta la bancă cu mai multe ordine de plată, însoţite sau nu de un borderou centralizator, pe fiecare unitate bancară.

După ce ordinul de plată a fost autentificat şi verificat să corespundă atât prin completarea corectă cât şi din punct de vedere al existenţei sumei respective în contul clientului plătitor, acesta va fi acceptat de referentul de la ghişeu prin aplicarea ştampilei, datei şi a semnăturii.

Ordinele de plată se execută în ziua bancară în care au fost acceptate sau cel mai târziu în ziua bancară următoare.

Executarea ordinelor de plată se efectuează prin debitarea contului plătitorului şi prin emiterea unui aviz OIS de creditare către unitatea bancară ce gestionează contul beneficiarului. Unitatea bancară destinatară va finaliza operaţiunea de decontare prin creditarea contului curent al beneficiarului.

În cazul în care atât plătitorul cât şi beneficiarul sunt clienţii aceleiaşi unităţi bancare, nu se va întocmi avizul de creditare.

În cursul unei decontări, pot exista, din diverse motive, refuzuri de executare. Acestea pot fi iniţiate de banca iniţiatoare sau de cea destinatară. În caz că unitatea bancară iniţiatoare nu poate executa un ordin de plată, întocmeşte "Comunicare de refuz de executare" (CRE). Comunicarea de refuz de executare se semnează de persoanele desemnate de conducerea unităţii băncii şi se înregistrează într-un "Registru de evidenţă a CRE". Apoi, CRE-ul se va preda plătitorului cu ordinul de plată refuzat anexat la acesta, în cadrul termenului de executare (în aceeaşi zi cu primirea documentului în bancă sau cel mai târziu în următoarea zi lucrătoare).

În cazul în care ordinul de plată a fost transmis unităţii bancare destinatare, iar aceasta nu poate efectua creditarea contului beneficiarului, se va proceda astfel:

- ✓ pentru operaţiunile transmise prin telex sau modem, unitatea bancară primitoare întocmeşte un CRE în două exemplare, ale cărui elemente de identificare ale ordinului de plată refuzat se vor comunica prin telex sau modem unităţii bancare iniţiatoare. Pe această bază, banca iniţiatoare va credita contul plătitorului (suma de bani se întoarce în cont). Exemplarul numărul 1 al CRE va rămâne la unitatea bancară care a efectuat refuzul, iar al 2-lea exemplar, împreună cu ordinul de plată, se restituie băncii emitente care le va preda plătitorului;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ în cazul ordinelor de plată primite letric şi refuzate, acestea se remit unităţii bancare iniţiatoare, în ziua primirii sau cel mai târziu în următoarea zi lucrătoare, însoţite de CRE.

În cazul în care emitentul şi beneficiarul OPH-ului au conturile deschise la aceeaşi unitate a băncii, referentul de ghişeu ce administrează contul plătitorului şi procedează la acceptarea OPH-ului, verificând:

- ✓ denumirea beneficiarului, aşa cum figurează în Registrul Comerţului;
- ✓ simbolul contului beneficiarului;
- ✓ concordanţa sumei înscrise în cifre şi în litere;
- ✓ eventualele menţiuni suplimentare.

OPH-urile neacceptate se restituie referentului de ghişeu ce administrează contul plătitorului, pentru a fi înapoiate emitentului, operaţiunea de debitare a contului anulându-se.

În situaţia în care decontările se efectuează între unităţi ale băncii amplasate în localităţi diferite, OPH-urile se primesc cu aviz OIS letric, telex sau modem.

În cazul în care unitatea bancară destinatară a utilizat fondurile băneşti care fac obiectul unui OPH pe care l-a recepţionat, comunică beneficiarului în cauză justificarea utilizării printr-o "Comunicare de reutilizare a fondurilor".

Dacă un transfer nu este finalizat, unitatea bancară iniţiatoare este obligată să returneze plătitorului suma primită de la acesta în baza OPH-ului, prin creditarea contului acestuia.

Pentru finalizarea cu întârziere a transferului-credit, băncile participante, la cererea celor îndreptăţiţi, datorează dobânzi de întârziere. Dobânzile de întârziere se recuperează de la unitatea bancară care a cauzat întârzierea în finalizarea transferului-credit.

O unitate bancară destinatară este obligată să plătească emitentului ordinului de plată penalităţi pentru orice sumă primită de la acesta, pentru perioada pentru care a reţinut suma respectivă peste perioada de executare, în cazul în care nu se face comunicare de referire la:

- ✓ neexecutarea ordinului de plată datorită costurilor excesive sau întârzierilor în finalizarea transferului-credit;
- ✓ neexecutarea ordinului de plată deoarece nu conţine menţiunile obligatorii sau datorită insuficienţei sau inconsecvenţei datelor înscrise în OPH.

Scanned with OKEN Scanner

Penalităţile se calculează pe zile de întârziere şi se achită la cererea celor îndreptăţiţi.
Sintetic circuitul ordinului de plată se prezintă astfel:

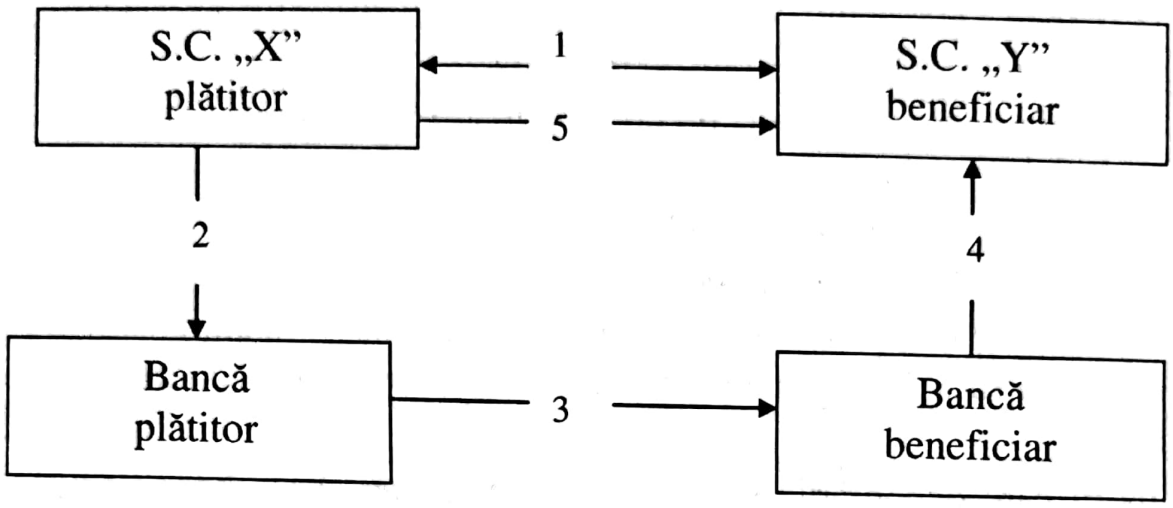

1. Între cele două societăţi există o relaţie comercială
2. Societatea "X" emite un ordin de plată către banca sa, care în momentul primirii ordinului debitează contul curent al clientului emitent
3. Banca plătitorului iniţiază operaţiunea de plată către banca beneficiarului, care creditează contul clientului "Y"
4. Clientul "Y" este înştiinţat de încasarea sumei, datorată de către "X", prin extras de cont

Se stinge creanţa beneficiarului faţă de plătitor.

Cecul

Cecul – este un instrument de plată care pune în legătură 3 persoane:

- ✓ **Trăgătorul** – este cel care emite cecul. Trăgătorul este pe poziţie de plătitor faţă de o terţă societate comercială cu care are o relaţie comercială
- ✓ **Trasul** – execută ordinul de plată. Trasul este întotdeauna o bancă.
- ✓ **Beneficiarul** – este posesorul de drept al filei cec şi va intra în posesia sumei prin prezentarea spre achitare a cecului remis de către emitent

În cazul în care decontarea se face pe baza unui cec atunci ea este iniţiată de beneficiar. Astfel posesorul documentului ce urmează a fi decontat, conform Circularei nr. 17/17.05.1995 privind cecul, se poate prezenta pentru încasarea

Scanned with OKEN Scanner

cecului la unitatea bancară trasă, în cazul unui cec de numerar, sau la unitatea bancară cel deserveşte, în cazul cecului barat.

Dacă posesorul cecului se prezintă la unitatea bancară trasă, atunci el îl poate încasa fie în numerar, fie în cont. În cazul în care optează pentru încasarea sumei în numerar, acesta prezintă cecul referentului de ghişeu care, după efectuarea verificărilor de formă şi de fond (existenţa disponibilului în contul trăgătorului), semnează pe faţa cecului şi aplică ştampila triunghiulară, ceea ce atestă că cecul poate fi plătit. Cecul se înregistrează de referentul de ghişeu în jurnalul de casă şi apoi se remite, pe cale internă casieriei, pentru efectuarea plăţii. Pe fila de cec, casierul aplică ştampila cu menţiunea "achitat" şi achită suma în numerar posesorului, care semnează de primire a banilor pe verso-ul cecului (inclusiv numele şi prenumele, seria şi numărul actului de identitate, data emiterii şi organul emitent). Cu ocazia achitării cecului în numerar, casierul menţionează fie pe verso-ul cecului, fie pe un adaos la acesta, monetarul sumei plătite.

Cecul nestipulat "la purtător" va putea fi încasat în numerar la banca trasă, numai dacă delegatul beneficiarului prezintă procura sau împuternicirea expresă a beneficiarului.

În cazul în care posesorul solicită încasarea cecului prin cont acesta va introduce filele de cec în bancă însoţite de un borderou de încasare întocmit în trei exemplare. Destinaţia celor trei exemplare ale borderoului este următoarea:

- ✓ exemplarul numărul 1 şi cecul (cecurile) se reţin la banca trasă pentru evidenţă;
- ✓ exemplarul numărul 2 se remite la banca beneficiarului ca act de credit;
- ✓ exemplarul numărul 3 se restituie deponentului ca dovadă de prezentare spre încasare (după ce referentul de ghişeu l-a semnat şi ştampilat pe faţă sau pe verso).

Borderoul se întocmeşte distinct pentru fiecare plătitor din contul căruia urmează a se încasa cecurile prezentate.

Dacă posesorul cecului depune cecul spre încasare la unitatea bancară unde are deschis contul său curent, suma înscrisă pe cec nu poate fi ridicată direct de la casieria unităţii, ci poate fi doar virată în cont. Astfel, posesorul introduce filele de cec la bancă ce îl deserveşte, în vederea încasării în cont, însoţite de un borderou de încasare întocmit în trei exemplare:

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ exemplarul numărul 1 se reţine la banca beneficiarului pentru evidenţă (arhivând-ul pentru o perioadă de trei ani într-un dosar special privind "Evidenţa cecurilor remise la încasare");
- ✓ exemplarele numărul 2 şi 3, împreună cu cecul (cecurile), se remit la tras în vederea plăţii.

Banca trasă, după efectuarea verificărilor de formă şi de fond, debitează conturile plătitorilor pe baza filelor de cec acceptate. Exemplarele 2 şi 3 ale borderoului, ştampilate şi semnate de referentul de ghişeu care administrează conturile plătitorilor, se restituie băncii beneficiarului.

În situaţia în care una sau mai multe file de cec nu pot fi onorate la plată, acestea se anulează din ambele exemplare ale borderoului şi se restituie băncii beneficiarului împreună cu cecurile refuzate.

Banca beneficiarului creditează contul acestuia (pe baza exemplarului 2 al borderoului), iar exemplarul 3 este returnat beneficiarului (împreună cu eventualele cecuri refuzate).

Termenele de prezentare la plată cecurilor emise şi plătibile în România sunt:

- ✓ 8 zile, dacă cecul este plătibil chiar în localitatea în care a fost emis;
- ✓ 15 zile, dacă cecul este plătibil între localităţi diferite.

Termenele de prezentare la plată a cecurilor se calculează începând cu ziua următoare datei emiterii cecului către trăgător.

Cecurile pot fi plătite de banca trasă şi după expirarea termenelor de prezentare, cu condiţia ca trăgătorul să nu fi revocat ordinul de plată.

În cazul în care disponibilul din contul de depozit al trăgătorului este insuficient pentru plata integrală a cecului, unităţile teritoriale ale băncii comerciale achită parţial cecul, făcând menţiunea "achitat parţial suma de ..... lei" pe faţa cecului pentru a certifica valabilitatea instrumentului numai pentru restul sumei şi numai în situaţia în care acesta a fost prezentat la plată de către beneficiar, direct la ghişeele băncii trase, în vederea încasării sumei în numerar sau în cont.

Posesorul (beneficiarul), căruia i s-a făcut plata parţial, este obligat să elibereze băncii trase o chitanţă separată (tipizată sau de mână) pentru plata făcută, cecul fiind restituit posesorului pentru a face dovada că cecul este valabil numai pentru restul sumei. Chitanţa emisă de beneficiarul sumei se anexează ca document justificativ la notă contabilă întocmită de referentul de ghişeu care a decontat

Scanned with OKEN Scanner

cecul (plata prin virament) şi respectiv anexă la ordinul de plată către casierie (plata în numerar).

Cecurile remise la încasare prin banca beneficiarului şi refuzate de bancă trasă (în cazul în care plătitorul şi beneficiarul au cont deschis la unităţi diferite), se returnează băncii beneficiarului cu scrisoare de restituire după ce au fost înscrise pe faţa cecului menţiunile referitoare la refuz.

În situaţia în care cecul este depus de beneficiar la banca trasă, împreună cu cele trei exemplare ale borderoului, în vederea încasării lui (cash sau în cont) refuzul se formulează de referentul de ghişeu pe faţa cecului, urmând ca cecul (cecurile) în cauză să fie restituite beneficiarului împreună cu exemplarul 3 al borderoului pe care s-au făcut modificările corespunzătoare. Exemplarul 2 al borderoului se remite băncii beneficiarului, de către banca plătitorului (ca act de credit). Exemplarul 1, împreună cu cecurile acceptate, sunt reţinute la banca trasă. Eventualele modificări (cecuri refuzate) se efectuează pe toate cele trei exemplare ale borderoului, odată cu aplicarea semnăturii şi ştampilei triunghiulare a referentului de ghişeu.

Unităţile teritoriale ale băncii au obligaţia să arhiveze cecurile care au făcut obiectul operaţiunilor lor pe o perioadă de 5 ani de la data plăţii. Cecurile achitate beneficiarilor în numerar, se arhivează la casierie ca acte de casă, iar cecurile decontate prin virament se arhivează la dosarul cu actele zilei.

Emiterea unui cec de către un trăgător, fără ca acesta să dispună de fondurile necesare la tras, în momentul emiterii lui, atrage obligaţia băncii trase de a refuza cecul la plată, iar pentru trăgător sancţiuni civile şi penale.

La sucursale, decontările intrabancare se efectuează prin reţea TELE OIS. Astfel, când un client se prezintă la ghişeul băncii, referentul de ghişeu, după ce a efectuat toate verificările necesare, înregistrează în calculator toate datele decontării. Acestea sunt transmise prin reţea, în timp real. În acelaşi timp se creditează contul beneficiarului sau se debitează contul plătitorului.

Scanned with OKEN Scanner

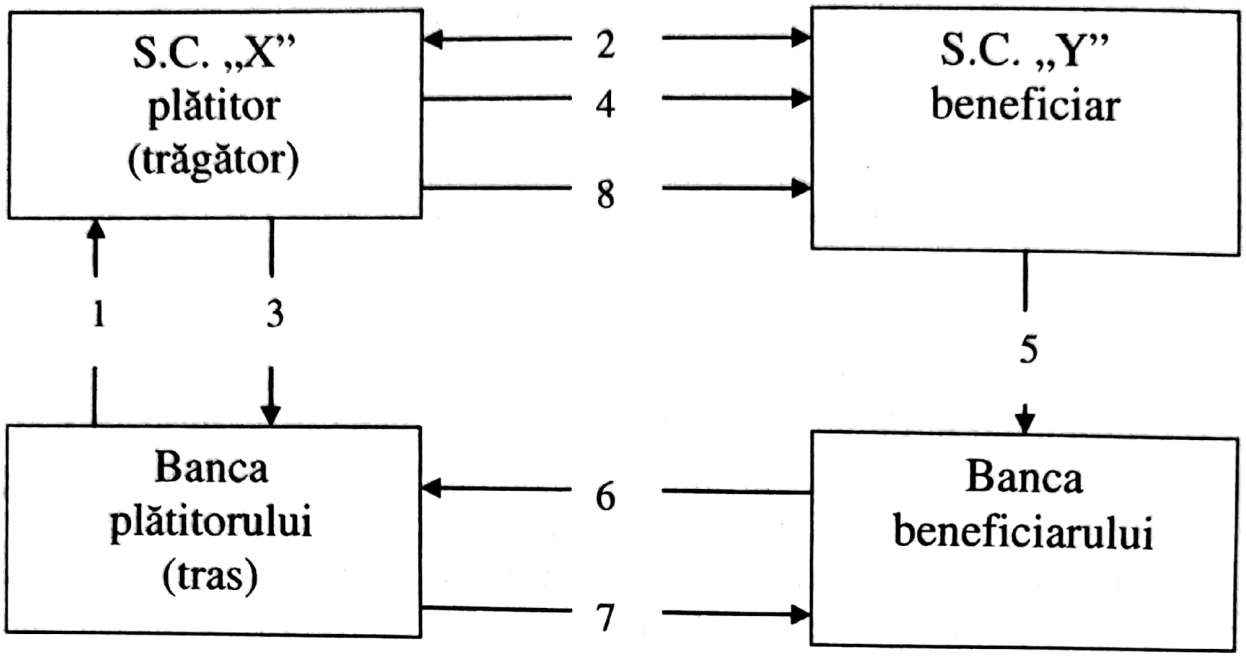

1. În baza disponibilului din contul curent, banca societăţii "X" acordă acesteia un carnet de cecuri
2. Între cele două societăţi comerciale există o relaţie comercială
3. Societatea comercială "X" trage asupra băncii sale o filă de cec reprezentând contravaloarea prestaţiei efectuată de beneficiar
4. Societatea comercială "X" remite fila de cec beneficiarului sumei
5. Societatea comercială "Y" prezintă fila de cec spre achitare băncii sale
6. Banca beneficiarului dă ordin băncii plătitorului ca în baza disponibilului în contul curent al societăţii comerciale "X" să-i achite fila de cec
7. Trasul achită fila de cec băncii beneficiarului
8. Se stinge creanţa beneficiarului faţă de plătitor

4.1.3. Sisteme de verificare a decontărilor intrabancare

Ordinele între sedii se transmit între unităţile aceleiaşi bănci prin:

- ✓ **Scrisoare** – modalitate de transmitere des utilizată, datorită costurilor mici şi posibilităţii de transmitere a documentelor autentice
- ✓ **Fax** – modalitate relativ des utilizată, datorită posibilităţilor de transmitere a elementelor de identificare a documentelor
- ✓ **Swift** – presupune interconectarea tuturor unităţilor bancare şi chiar a titularilor de cont la un centru de calcul unic pentru fiecare bancă

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Indiferent de modalitatea de transmitere a ordinelor între sedii, decontările între sedii se verifică periodic.

Modalităţile de verificare sunt:

☒ Sistemul descentralizat – presupune verificarea decontărilor între sedii de către persoanele care le-au efectuat. Este un sistem rapid de verificare, dar generator de erori. În momentul verificării, ordinele emise greşit sau omise la înregistrare pot fi omise şi în verificare, cu preluare eronată a datelor, ca şi în procesul de transmitere.

☒ Sistemul centralizat – presupune intervenţia între două unităţi operative aflate pe poziţii de sediu A şi sediu B, al unui al treilea pe poziţia de controlor. Poziţia de controlor este îndeplinită, de regulă, de către centrala bancară sau de către sucursalele de judeţ.

Controlul se desfăşoară astfel:

- ✓ Sediul A iniţiator emite ordinele între sedii, direct către controlor;
- ✓ Controlorul le centralizează într-o situaţie şi le transmite ulterior sediului B;
- ✓ La primire, sediul B le înregistrează în fişe de cont, denumite ***cartoteca.*** Verificarea se face între sediile B şi controlor pe baza datelor înscrise în cartoteca şi în situaţia centralizatoare. Acest sistem de control este relativ rar utilizat datorită prelungirii timpului de decontare.

☒ Sistemul mixt – presupune intervenţia unui sediu controlor

Sediul A emite ordinele între sedii, în dublu exemplar. Originalul se transmite sediului B destinatar, iar copia se transmite sediului controlor. Sediul B înregistrează în cartotecă ordinele între sedii primite. Sediul controlor întocmeşte pe baza copiilor ordinelor situaţia centralizatoare, care cuprinde:

- ✓ Sediul A emitent;
- ✓ Tipul ordinului între sedii
- ✓ Documentul care stă la baza ordinului
- ✓ Valoarea
- ✓ Sediul B destinatar

Sediile controloare întocmesc atâtea situaţii centralizatoare câte sedii B există.

Verificarea are loc la sediul B, prin punctare între datele înscrise în cartoteca şi cele cuprinse în situaţia de verificare. În urma punctării pot rezulta 3 situaţii:

(1) Valoarea înscrisă în cartotecă = Valoarea situaţiei de verificare

În acesta situaţie, la nivelul centralei bancare, conturile de decontări între sedii, deschise pe analitice, se închid.

(2) Valoarea înscrisa în cartotecă > Valoarea înscrisa în situaţia de verificare

Este situaţia cel mai des întâlnită, datorită decalajului în timp al transmiterii de către sediile A, a ordinelor între sedii. În acesta situaţie, la analiticele conturilor de decontări intrabancare rămân solduri, care reprezintă solduri, care reprezintă sume în tranzit către sedii.

(3) Valoarea înscrisă în cartotecă < Valoarea înscrisă în situaţia de verificare

În această situaţie, diferenţa se înscrie în contul de decontări intrabancare şi, după caz, în contul "Alţi creditori diverşi", în funcţie de ceea ce reprezintă decontarea (plată sau încasare). Suma înscrisă la Debitori/Creditori diverşi trebuie soluţionată prin verificare directă cu sediul A.

4.1.4. Contabilizarea decontărilor intrabancare

Decontările intrabancare se soluţionează în contabilitate diferit, în funcţie de locul unde există conturile curente ale partenerilor de decontare, astfel:

☒ Dacă conturile curente se află la nivelul aceleiaşi unităţi operative a unei bănci, rezolvarea contabilă generică este:

Cont plătitor = Cont beneficiar

☒ Dacă conturile curente se află la unităţi operative diferite, dar aparţinând aceleiaşi reţele, trebuie identificate unitatea operativă iniţiatoare şi unitatea operativă destinatară. Potrivit circularei BNR, unităţile operative participante la decontări între sedii sunt denumite convenţional astfel:

✓ Unitatea operativă care are iniţiativa decontării este sediul A

✓ Unitatea operativă care confirmă şi finalizează decontarea este sediul B

Dacă decontarea are loc pe baza de ordin de plată, rezolvarea contabilă este:

Sediul A	Sediul B
Cont plătitor = OIS	OCS = Cont beneficiar

OIS = operaţiuni iniţiate între sedii

OCS = operaţiuni confirmate între sedii

Dacă decontarea are loc pe baza de cec, rezolvarea contabilă este:

Scanned with OKEN Scanner

Sediul A	Sediul B
OIS= Cont beneficiar	OCS = Cont plătitor

Între unităţile operative ale unei bănci circulă documente interne, denumite **ordine între sedii.** Ele sunt emise întotdeauna de unitatea operativă iniţiatoare a decontării (Sediile A).

În funcţie de poziţia sediului A, ordinele între sedii pot fi:

a. **Ordine de creditare** – au la baza ordine de plată

Ele presupun creditarea contului de decontări intrabancare (OIS) şi sunt întotdeauna unităţile operative ale clienţilor plătitori.

b. **Ordine de debitare –** au la bază cecuri

Presupun în contabilitatea unităţii iniţiatoare debitarea contului de decontări intrabancare. În această situaţie sediile A sunt întotdeauna unităţile bancare ale clienţilor beneficiari.

Evidenţa contabilă a decontărilor intrabancare se realizează cu ajutorul conturilor:

- ✓ 341 "Decontări intrabancare"
- ✓ 2511 "Conturi curente"

Aceste conturi sunt dezvoltate de către fiecare bancă cât mai semnificativ, în funcţie de nevoile informaţionale.

Contul 341 "Decontări intrabancare" este un cont de legătură între unităţile aceleiaşi societăţi bancare (bifuncţional).

341 – "Decontări intrabancare" – este un cont bifuncţional care operează în contabilitatea tuturor unităţilor operative, inclusiv la sediile controloare implicate în decontări între sedii.

În funcţie de poziţia unităţilor operative în decontare, contul 341 înregistrează în debit sau în credit următoarele:

- ✓ sume virate din contul clienţilor către/de la alte unităţi operative din aceeaşi reţea;
- ✓ alimentări cu numerar de la alte unităţi operative;
- ✓ sume încasate/primite în nume propriu în cadrul decontărilor intrabancare;
- ✓ avansuri spre decontare acordate personalului din alte unităţi operative;
- ✓ transferul soldurilor conturilor de venituri şi cheltuieli.

Soldul poate fi debitor sau creditor şi reprezintă sume aflate în tranzit între sedii.

Dezvoltarea analitică se face pentru fiecare sediu operativ în parte.

Scanned with OKEN Scanner

La sfârşitul lunii, contul 341 se închide la nivelul centralei bancare prin transfer de solduri între analiticele sale, care reprezintă unităţile operative intrate în decontări între sedii.

Astfel el este utilizat în contabilitatea Banc Post-ului sub următoarea formă:
341.nn.m.ll.aaa.uuu.k,

având următoarele semnificaţii:
nn– natura operaţiei
m– moneda
ll– luna
aaa– codul sucursalei Constanţa (140)
uuu– codul sucursalei cu care se lucrează
k– cifra de control a codului

Cifrele, din codul contului, simbolizând natura operaţiei, vor avea următoarele valori:
01 – iniţiere de operaţiuni de încasări şi plăţi pentru agenţii economici;
02 – confirmare iniţiere de operaţiuni de încasări agenţi economici;
03 – redistribuire între unităţi;
06 – iniţiere operaţiuni proprii privind mijloace fixe, obiecte de inventar, materiale, alocaţii, venituri, cheltuieli, închidere OIS etc.;
57 – cont închidere sold avize OIS (este folosit numai de Centrală).

Contul 2511"Conturi curente" are funcţie contabilă de pasiv, înregistrând în credit încasările în numele clientului, iar în debit plăţile ordonate de client. Soldul contului trebuie să fie creditor reprezentând disponibilităţi în cont, pentru care titularul contului încasează dobândă la vedere. Dacă soldul contului devine debitor, atunci clientul este declarat în incapacitate de plată.

Dezvoltarea analitică a contului 2511 , pe exemplul Banc Post , se prezintă astfel:
2511.tt.m.gg.aaa.cccccc.nn.k cu următoarele semnificaţii:

tt – felul disponibilităţilor:
01 - conturi curente clienţi
02 - disponibilităţi ale salariaţilor
03 - conturi curente de pensii
....
49- alocaţii
50- cont CARD comerciant

m – moneda

gg – categoria agentului economic

Scanned with OKEN Scanner

regii autonome
societăţi comerciale cu capital de stat
societăţi comerciale cu capital parţial de stat etc.
(Agenţii economici care au convenţii speciale încheiate cu Centrala, pentru a fi urmăriţi mai uşor în contabilitate, au codul lor specific)
70 – Regia Autonomă Poşta Română
72 – Regia Autonomă Romtelecom
74 – SNCFR etc.

aaa – codul sucursalei
ccccc – numărul de ordine al clientului
nn – natura operaţiei:
00 – pentru activitatea de bază
01 – pentru activitatea de investiţii
02 – pentru activitatea de transfer
03 – credit BERD
04 – dobândă BERD
k – cifra de control

✓ În cazul în care plătitorul şi beneficiarul au conturi deschise la aceeaşi unitate bancară, nu se mai întocmeşte aviz OIS, decontarea efectuându-se imediat de către referentul de la ghişeu debitându-se contul clientului plătitor şi creditându-se contul beneficiarului.

2511/plătitor	=	2511/beneficiar	"X lei"
"Conturi curente"		"Conturi curente"	

✓ În cazul în care la bancă se depune un ordin de plată către un beneficiar cu cont deschis la aceeaşi bancă, dar la o altă unitate, atunci se va înregistra în contabilitate , pentru luna martie N:

2511/plătitor	=	341 01 03 sediu B
"Conturi curente"		"Decontări intrabancare"

Dacă la bancă se depune un cec spre încasare, atunci înregistrarea va fi:

341 01 03 sediu B	=	2511/beneficiar
"Decontări intrabancare"		"Conturi curente"

În cazul în care banca primeşte spre confirmare şi finalizează decontarea iniţiată de o altă unitate operativă a aceleiaşi bănci, înregistrările în contabilitate vor fi:

✓ pentru ordin de plată

2511/beneficiar "Conturi curente"	=	341 02 03 sediu A "Decontări intrabancare"

✓ pentru cec

34102 03 sediu A "Decontări intrabancare"	=	2511/plătitor "Conturi curente"

Aceste decontări între sedii sunt verificate periodic de Centrala bancară. Verificarea datelor tranzacţionate în reţea, reprezentate de soldurile din balanţele zilnice, se face de către Centrala printr-un program special. În cazul în care există diferenţe între unităţi, le comunică acestora telefonic. Unităţile operative implicate iau legătura între ele clarificând neconcordanţa. Dacă un OIS este emis pe 30/31 ale lunii, iar cealaltă unitate îl primeşte pe data de 1 a lunii viitoare, înregistrarea în contabilitate se face cu data emiterii OIS-ului (deoarece luna se află în componenţa descrierii contului 341). Pentru a evita diferenţele dintre unităţile operative, Centrala Banc Post face închiderea de lună cu 2-3 săptămâni mai târziu, adică în a două jumătate a lunii viitoare. Astfel, Centrala va trimite un document de forma următoare fiecărei unităţi operative:

SUCURSALA.....

În vederea închiderii operaţiunilor între sedii (OIS)
pe luna .....N, vă rugăm să întocmiţi un aviz de creditare
pentru soldurile creditoare ale conturilor:

341011.....
341021.....
341061.....
341071.....

şi un aviz de debitare pentru soldurile debitoare ale conturilor

341011.....
341021.....
341061.....
341071.....

Avizele se iniţiază în luna curentă 341061, sediul B fiind 88006-Direcţia Contabilităţii Generale.

Soldurile conturilor transmise de la centrală se verifică cu cele din notele contabile şi apoi se emit avizele cerute de Centrală. Aceste avize se completează de mână în două exemplare, unul este trimis la Centrală, iar celălalt este anexat la dosarele proprii. Prin aceste avize se închid conturile 341.01/.02/.06/.07 prin 341.06:

Scanned with OKEN Scanner

341.01=341.06 "pentru soldul creditor al lui 341.01" , ş.a.m.d.

Exemple

☒ S.C. Delta S.R.L. din Constanţa are de plătit în luna mai unui furnizor din Brăila, care are cont curent deschis tot la Banc Post, suma de 14.538.506 lei. Pentru aceasta se prezintă la sucursala Constanţa cu un ordin de plată întocmit pentru aceeaşi sumă. După ce referentul de ghişeu va face toate verificările necesare, va face înregistrarea:

251101	=	3410105 Constanţa "Decontări intrabancare"	14.538.506 lei

şi va întocmi şi un aviz OIS de creditare, specificând:

Sediul "A" Banc Post Constanţa
Sediul "B" Banc Post Brăila
Sold anterior creditor: 1.095.420.879
Sold actual creditor: 1.109.959.385

☒ În luna iunie s-a primit la sucursala Constanţa, de la Direcţia Contabilităţii Generale, următoarea notă:

În vederea închiderii operaţiunilor între sedii (OIS) pe luna mai N, vă rugăm să întocmiţi un aviz de creditare pentru soldurile creditoare ale conturilor:

341011: 76.653.281.848,97
341061: 33.451.044.311,79
341071: 286.849.551,70

şi un aviz de debitare pentru soldul debitor al contului:

341021: 61.034.963.710,82

Avizele se iniţiază în luna curentă 34106106,sediul B fiind 88006-Direcţia Contabilităţii Generale.

După compararea sumelor din nota primită cu cele din nota contabilă pentru lichidarea OIS-urilor se vor întocmi următoarele note contabile:

341011 = 34106106		76.653.281.848,97 lei
341061 = 34106106		33.451.044.311,79 lei
341071 = 34106106		286.849.551,70 lei
34106106 = 341021		61.034.963.710,82 lei

Decontările intrabancare se desfăşoară în 3 direcţii:

☒ În numele clienţilor cu conturi curente deschise la aceeaşi unitate operativă
Se utilizează sinteticul de gradul II: 2511 "Conturi curente".

Scanned with OKEN Scanner

2511 "Conturi curente" – este un cont bifuncţional, care începe sa funcţioneze prin creditare. În credit se înregistrează sumele încasate de la bancă în numele titularilor de cont. În debit se înregistrează sumele plătite de banca din ordinul clienţilor titulari de cont.

Soldul creditor reprezintă disponibilul în banca pe numele titularilor de cont.

Soldul debitor reprezintă descoperire de cont pentru care banca, în baza unei convenţii încheiate cu titularul de cont, poate deschide o linie de credit.

Înregistrarea contabilă pentru acest tip de decontare este:

2511/ plătitor "Conturi curente"	=	2511/ beneficiar "Conturi curente"

☒ În numele clienţilor cu conturi curente deschise la unităţi operative diferite

Unitatea bancară a clientului, care are iniţiativă decontării devine banca iniţiatoare, deci sediu A.

Unitatea bancara unde există contul curent al clientului destinatar al instrumentului de plată devine unitate destinatară, deci sediu B.

Soluţionarea contabilă a acestui tip de decontare de face diferit în funcţie de instrumentul de plată aflat la baza decontării în luna mai:

✓ Pentru ordine de plată (pe baza cărora se emite aviz de creditare)

Sediul A			Sediul B		
2511/plătitor "Conturi curente"	=	3410105B "Decontări intrabancare"	3410205A "Decontări intrabancare"	=	2511/beneficiar "Cont curent"

✓ Pentru cecuri (pe baza cărora se emite aviz de debitare)

Sediul A			Sediul B		
3410105B "Decontări	=	2511/beneficiar "Conturi curente" intrabancare"	2511/plătitor "Conturi curente"	=	3410205A "Decontări intrabancare"

Exemplul 1

În cursul lunii martie BCR-SMB (sucursala municipiului Bucureşti) trimite spre BCR Braşov ordine de plată în valoare de 10 milioane lei. BCR Braşov confirmă documente în valoare de 8 milioane lei.

Situaţia centralizatoare a centralei BCR are valoarea de 10 mil. lei.

Scanned with OKEN Scanner

Evidenţiaţi în contabilitatea BCR decontarea, controlul, soluţionarea diferenţelor şi închiderea conturilor.

BCR – SMB este unitatea bancară ce are iniţiativa decontării în baza ordinelor de plată primite de la clienţi. Ea este deci, sediu A şi emite ordine de creditare.

2511/ plătitori "Cont curent"	=	3410103 BCR – Braşov "Decontări intrabancare"	10.000.000

BCR – Braşov este sediul care finalizează decontarea iniţiată la Bucureşti, devenind astfel sediu B.

341/BCR – SMB "Decontări intrabancare"	=	2511/beneficiari "Cont curent"	8.000.000

Situaţia centralizatoare are o valoare superioară cartotecii contului 341. Diferenţa în plus se contabilizează la sediul B ca o datorie a sediului emitent. Contul utilizat pentru evidenţierea datoriei este 3566 "Alţi creditori diverşi".

Contul **3566 "Alţi creditori diverşi"** are funcţia contabilă de pasiv. În creditul său se înregistrează constituirea datoriei. În debit se înregistrează stingerea datoriei.

341/SMB "Decontări intrabancare"	=	3566 "Creditori diverşi"	2.000.000

Diferenţa reprezintă un ordin de plată destinat Braşovului care a ajuns la centrala BCR, dar nu şi la Braşov. După efectuarea punctării ordinelor de plată soseşte şi este înregistrat la Braşov, prin stingerea datoriei SMB şi alimentarea concomitentă a contului curent al beneficiarului sumei.

3566	=	2511/beneficiar "Creditori diverşi"	2.000.000

După soluţionare, soldurile conturilor analitice ale lui 341 sunt egale şi inverse. Ele se închid la nivelul ***centralei*** BCR prin preluarea soldurilor unul de către celălalt.

341/Braşov "Decontări intrabancare"	=	341/SMB "Decontări intrabancare"	10.000.000

REGULI de înregistrare

- ✓ Conturile de decontări între sedii nu se află pe aceeaşi parte la cele două unităţi operative;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ Controlul se evidenţiază contabil numai la sediile B (implicit şi soluţionarea);
- ✓ Controlul se evidenţiază în situaţia în care valoarea comunicată de către sediul controlor este mai mare decât valoarea cuprinsă în cartoteca sediului.
- ✓ Atunci când valoarea situaţiei centralizatoare este mai mică decât valoarea cuprinsă în cartoteca sediului, există 2 variante:
  a) Fie în cursul aceleiaşi luni, sediul B primeşte o nouă situaţie centralizatoare care soluţionează diferenţa, fără ca prima situaţie centralizatoare să se fi înregistrat contabil;
  b) Dacă până la sfârşitul lunii nu se primeşte o nouă situaţie, suma rămâne în sold la 341 drept sumă în tranzit între sedii. În acest caz 341 nu se închide decât în luna următoare, când controlul cuprinde în situaţia sa suma neclarificată.

Exemplul 2

BCR-SMB primeşte de la societatea comercială "X" un ordin de plată în valoare de 3 milioane lei. Ordinul de plată cuprinde pe verso, un refuz de 500.000 lei pe care BCR-SMB îl omite la întocmirea avizului de creditare (AC).

BCR-Braşov, unitatea bancare a societăţii comerciale "Y", confirmă avize de creditare în valoare de 3 mil. lei. Ulterior, BCR-SMB întocmeşte aviz de creditare rectificativ pentru valoarea de 500.000 lei, aviz care ajunge la Braşov după închiderea lunii.

Situaţia centralizatoare a centralei BCR are de asemenea valoarea de 3 mil. lei.

BCR – SMB (sediu A) înregistrează avizul de creditare în valoare de 3.000.000 lei:

2511/ X	=	341/BCR – Braşov	3.000.000
"Cont curent"		"Decontări intrabancare"	

BCR – Braşov (sediu B) înregistrează şi confirmă avizul primit de la SMB:

341/SMB	=	2511/ Y	3.000.000
"Decontări		"Cont curent"	
		intrabancare"	

Avizele de creditare rectificative au aceeaşi natură cu cel iniţial, indiferent dacă este vorba despre mărirea sau micşorarea sumei din avizul de creditare iniţial.

Când avizul de creditare rectificativ reprezintă o diminuare a avizului de creditare iniţial, înregistrarea contabilă se face la ambele sedii prin stornare în roşu,

Scanned with OKEN Scanner

deoarece răsturnarea formulei contabile conduce la ideea unei decontări pe baza ceculuí şi nu a ordinului de plată cum este real.

La BCR – SMB se înregistrează avizul de creditare rectificativ:

2511/plătitor "Cont curent" = 341/Braşov "Decontări intrabancare" 500.000

La BCR – Braşov se confruntă situaţia centralizatoare cu cartoteca; valorile fiind identice nu sunt necesare înregistrări contabile.

Astfel, la sfârşitul lunii curente conturile analitice ale sinteticului 341 au solduri inverse dar diferite ca valoare şi anume:

341/SMB – are sold creditor în valoare de 2.500.000 lei;

341/Braşov – are sold debitor în valoare de 3.000.000 lei.

La BCR- SMB

341/Braşov

"Decontări intrabancare "

D	C
	3.000.000
	500.000
	SC 2.500.000

La BCR - Braşov

341/SMB

"Decontări intrabancare"

D	C
3.000.000	
SD 3.000.000	

În acest moment 341/ Braşov ar avea un sold final creditor de 2.500.000 lei, iar SMB ar avea un sold final debitor de 3.000.000 lei, aşa cum se vede şi în situaţia de mai sus.

Însă, la sfârşitul lunii, centrala BCR închide cele două analitice pentru sumele existente în ambele sedii (închide conturile în funcţie de analiticul cu soldul cel mai mic).

341/Braşov "Decontări intrabancare" = 341/SMB "Decontări intrabancare" 2.500.000 lei

La sfârşitul lunii, fişele de cont vor arăta (simplificat) astfel:

BCR-Braşov

D	341	C
2.500.000		3.000.000
		500.000
		SFC 0

BCR-SMB

D	341	C
	3.000.000	2.500.000
SD	500.000	

Soldul la BCR-SMB reprezintă avizul de creditare rectificativ, emis de SMB dar nesosit la Braşov. Reprezintă deci o sumă în tranzit între Bucureşti şi Braşov.

La Braşov soseşte în luna următoare avizul de creditare rectificativ, care se înregistrează conform naturii sale:

341/SMB "Decontări intrabancare"	=	2511/"Y" "Conturi curente"	500.000

Această înregistrare aduce egalitate între analiticele contului 341, soluţionând problema sumei în tranzit între cele două sedii.

☒ Decontările intrabancare în nume propriu se referă în principal la:
- ✓ Transfer de stocuri între unităţile aceleiaşi bănci;
- ✓ Alimentări/retrageri de numerar;
- ✓ Transferul soldurilor conturilor de cheltuieli şi venituri de la sucursale şi agenţii bancare către centrală;
- ✓ Avansuri spre decontare acordate prin alte unităţi operative decât cea la care este angajată persoana respectivă.

Transferul de stocuri între sedii – operaţiune frecventă, determinată de faptul că aprovizionarea cu stocuri de orice natură se efectuează, în majoritatea cazurilor, de către unităţi operative cu personalitate juridică , acestea transferând ulterior o parte a stocurilor, reprezentanţelor şi agenţiilor bancare din subordine.

Transferul de stocuri între sedii presupune utilizarea conturilor sintetice de gradul I, din grupa 36 "Conturi de stocuri".

Cu excepţia contului 364 "Uzura obiectelor de inventar", toate conturile din grupa 36 sunt de activ.

Ele înregistrează în debit costul de achiziţie sau valoarea de utilitate a stocurilor intrate; în credit valoarea aferentă ieşirilor din stoc. Soldul debitor reprezintă valoarea materialelor existente în stoc.

Presupunem că sucursala BRD-SMB transferă stocuri la BRD-Sect. 3:

BRD-SMB			BRD-Sector 3		
341/sector "Decontări intrabancare"	=	362 "Materiale"	362 "Materiale"	=	341/SMB "Decontări intrabancare"

Alimentări/retrageri de numerar – presupun utilizarea contului 101 "Casa". Contul "Casa" este un cont de activ. În debitul său se înregistrează intrările de numerar în casierie sub toate formele. În creditul contului se înregistrează ieşirile

Scanned with OKEN Scanner

de numerar din casierie. Soldul sau debitor reprezintă numerarul existent în casieria unităţii operative.

Alimentări cu numerar a casieriilor agenţiilor:

BRD-SMB			BRD-Sector 3		
341/sector 3 "Decontări intrabancare"	=	101 "Casa"	101 "Casa"	=	341/SMB "Decontări intrabancare"

Transferul soldurilor conturilor de cheltuieli şi venituri de la reprezentanţe şi agenţii bancare către sucursale – presupun intervenţia conturilor din clasa 6 "Cheltuieli" şi din clasa 7 "Venituri".

Reprezentanţele (sediul A)			Sucursalele (sediul B)		
341/sucursala "Decontări Intrabancare"	=	ct. clasa 6 "Cheltuieli"	ct. clasa 6 "Cheltuieli"	=	341/reprezentanţe "Decontări intrabancare"
ct. clasa 7 "Venituri"	=	341/sucursale "Decontări intrabancare"	341/reprezentanţe "Decontări intrabancare"	=	ct. clasa 7 "Venituri"

Acordare de avansuri spre decontare prin alte unităţi operative – avansurile acordate pentru deplasare se evidenţiază cu sinteticul de gradul II 3552 "Debitori din avansuri spre decontare". Contul 3552 este un cont de activ. În debit se înregistrează sumele acordate în avans şi eventualele suplimentări acordate. În credit se înregistrează decontul ce justifică sumele date drept avans. Soldul debitor reprezintă avansuri date şi nejustificate.

Cheltuielile de transport, cazare, masă , diurnă, sunt cheltuieli de deplasare ce se înregistrează pe baza documentelor specifice anexate la decont, în contul 6345 "Cheltuieli cu deplasări, detaşări, transferări şi transportul personalului şi bunurilor"

Exemplul 3

BCR-SMB acordă unui salariat pentru deplasarea la Braşov în vederea procurării de tipizate, un avans spre decontare de 2.000.000 lei. Salariatul ajuns la Braşov solicită la BCR-Braşov o suplimentare a avansului cu 500.000 lei. Decontul depus la întoarcerea din delegaţie cuprinde:

- ✓ Transport, cazare şi masă: 400.000 lei
- ✓ Factura pentru tipizate: 2.000.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

✓ Numerar neutilizat: 100.000 lei

Înregistrări la BCR-SMB:

Acordare avans:

3552/persoană "Debitori din avansuri spre decontare ‘	=	101/lei "Casa”	2.000.000 lei

Angajatul băncii solicită o suplimentare cu 500.000 lei a avansului, la sucursala din Braşov a BCR. Aceasta acordă banii angajatului sucursalei Bucureşti şi iniţiază operaţiune de încasare către SMB, în baza unui aviz de debitare:

341/SMB “Decontări intrabancare”	=	101/lei “Casa”	500.000

BCR – SMB confirmă operaţiunea de suplimentare a avansului, sporind corespunzător debitul constituit pe numele angajatului delegat:

3552/persoană "Debitori din avansuri spre decontare “	=	341/Braşov "Decontări intrabancare”	500.000 lei

În baza documentelor justificative, se decontează suma primită drept avans (înregistrarea are loc la BCR – SMB)

%	=	3552/persoană	2.500.000
6345 “Cheltuieli cu deplasări, transport”			400.000
362 “Materiale”			2.000.000
101/lei “Casa”			100.000

Decontările intrabancare au o sferă de aplicabilitate foarte largă. Ele asigură legătura între toate componentele societăţii bancare şi fac posibile operaţiuni în numele clienţilor fără deplasarea inutilă a acestora.

4.2. Decontările interbancare

Decontările interbancare sunt generate de operaţii desfăşurate între bănci diferite, care se referă la:

- ✓ Operaţii în nume propriu;
- ✓ Încasări şi plăţi ordonate de clienţii băncilor;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ Constituirea depozitelor între componentele sistemului bancar;
- ✓ Acordarea/primirea de credite de către/de la băncile componente ale sistemului bancar.

Decontările între bănci îmbracă două forme:

- ✓ Decontări prin sistemul conturilor de corespondent
- ✓ Decontări prin reţeaua BNR
  - o Decontări între băncile comerciale ce nu au legături directe
  - o Decontări între băncile comerciale prin compensare multilaterală

4.2.1. Decontări prin sistemul conturilor de corespondent

Conturile de corespondent au natura unor conturi curente deschise de către o bancă la alte bănci comerciale din ţară sau din străinătate. De aici reiese că:

- ✓ la banca proprietară, contul are natura unui plasament, deci funcţia de cont de activ;
- ✓ la bancă gestionarea contului, contul are natura de sursă atrasă, deci cont de pasiv.

În prezent, conturile de corespondent se utilizează numai în relaţiile băncilor româneşti cu străinătatea. De la 01.01.1998 contul de corespondent va deveni principala formă de decontare între bănci.

Practica bancară internaţională denumeşte contul care funcţionează la banca proprietară **"NOSTRO"**, iar contul care funcţionează la banca gestionară **"LORRO"**.

Contabilitatea decontărilor prin cont de corespondent implică identificarea foarte clară:

- ✓ a băncii titulare de cont care va fi denumită **Bancă proprietară**;
- ✓ a băncii gestionare a contului care se va numi **Bancă rezidentă**.

Deschiderea conturilor de corespondent este precedată de o analiză amănunţită ce are în vedere:

- ✓ interesul pentru o zonă anume, apreciat prin volumul clienţilor din zona respectivă şi diversitatea operaţiilor ordonate de către aceştia;
- ✓ interesul pentru o anumită bancă, apreciat prin renumele ei, capitalul social, facilităţile pe care le acordă la decontare pentru conturile curente, bonificaţii lunare şi dobânzi, nivelul comisioanelor, modalităţi de transmitere.

Scanned with OKEN Scanner

Contabilitatea decontărilor prin sistemul conturilor de corespondent se realizează astfel:

- ***la banca proprietară*** funcţionează conturile:
  - ✓ 121 – "Conturi de corespondent la bănci" – "nostro"
  - ✓ 1271 – "Creanţe ataşate"

121 "Conturi de corespondent la bănci" este un cont de activ, care înregistrează în debit sumele încasate prin orice modalitate, în numele băncii titulare; în credit se înregistrează sumele plătite din ordinul băncii proprietare. Soldul este debitor şi reprezintă disponibilul în cont al băncii proprietare la banca rezidentă.

1271 – "Creanţe ataşate" este un cont de activ, care ţine evidenţa dobânzilor aferente conturilor de corespondent şi înregistrează în debit creanţe din dobânzile calculate şi neajunse la scadenţă aferente conturilor de corespondent, iar în credit înregistrează dobânzile încasate aferente conturilor de corespondent şi sume reprezentând dobânzi restanţe sau devenite îndoielnice. Soldul este debitor şi reprezintă creanţe exprimând dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă.

- ***la banca rezidentă*** funcţionează conturile:
  - ✓ 122 – "Conturi de corespondent ale băncilor" – "lorro"
  - ✓ 1272 – "Datorii ataşate"

122 - "Conturi de corespondent ale băncilor" este un cont de pasiv, care înregistrează în credit sumele încasate de către banca rezidentă în numele băncii proprietare, iar în debit sumele plătite de către banca rezidentă din ordinul băncii proprietare. Soldul său este creditor şi reprezintă disponibilităţile aflate la banca rezidentă pe numele băncii proprietare.

1272 – "Datorii ataşate" este un cont de pasiv care ţine evidenţa datoriilor privind dobânzile calculate de către banca rezidentă şi cuvenite băncii proprietare, iar în creditul sau se înregistrează datoriile din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă, iar în debit dobânzile virate aferente conturilor de corespondent. Soldul său este creditor şi reprezintă datoria din dobânzile calculate de către banca rezidentă, dar neajunse la scadenţă.

Dobânzile aferente conturilor de corespondent sunt calculate întotdeauna de către băncile rezidente; conturile de corespondent fiind conturi curente, dobânzile se calculează în funcţie de felul ratei dobânzii, după metoda directă sau în scară.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Pentru băncile rezidente, dobânda aferentă conturilor de corespondent reprezintă o cheltuială ce se înregistrează în contul **6012 – 'Dobânzi la conturile de corespondent"**.

Pentru băncile proprietare de cont, dobânda reprezintă un venit şi se înregistrează în contul **7012 –"Dobânzi de la conturile de corespondent"**

Exemplul 1

BCR îşi deschide două conturi de corespondent, astfel:

- la BRD – 100.000.000 lei;
- la o bancă din Franţa – 700.000 €, la un curs de 1 € = 3.000 lei.

BCR primeşte de la un client un ordin de plată în valoare de 50.000.000 lei pe numele unui furnizor cu cont la BRD şi o filă cec în valoare de 90.000.000 lei al cărei emitent are cont la BRD.

Banca din Franţa primeşte de la un client dispoziţia de a plăti unui client al BCR 100.000€, la un curs de 1 € = 3.005 lei.

BCR decide să-şi constituie un depozit la termen la banca franceză în valoare de 400.000 €, la cursul de 1 € = 3.005 lei.

BCR primeşte un împrumut de 60.000.000 lei pentru 10 zile, de la BRD. Conturile de corespondent s-au constituit pe data de 10.03.N, dobânda aferentă urmând a se încasa pe 10.05.N; la sfârşitul lunii, băncile îşi înregistrează creanţele, respectiv datoriile din dobânzi, astfel:

- ✓ BRD – 3.000.000 lei;
- ✓ BCR – 3.000.000 lei şi 10.000 € la cursul de 1 € = 3.015 lei.

Înregistrări contabile:

BCR					**BRD**	
121/BDR "Conturi de corespondent la bănci"	=	101/lei "Casa"	100 mil.	101/lei "Casa"	=	122/BCR "Conturi de corespondent	100 mil.

121/Bc. Fr. "Conturi de corespondent la bănci"	=	101/€ "Casa"	2,1 mld.

2511/plătitor "Conturi curente	=	121/BRD "Conturi de corespondent la bănci"	50 mil.	122/BCR "Conturi de corespondent ale băncilor"	=	2511/benef. "Conturi curente"	50 mil.

121/BRD "Conturi de corespondent la bănci	=	2511/benef. "Conturi curente	90 mil. lei	2511/plătitor "Conturi Curente"	=	122/BCR „Conturi de corespondent ale băncilor"	90 mil.

121/Bc. Fr. "Conturi de corespondent la bănci"	=	2511/benef. "Conturi curente	300,5 mil. Lei

131 "Depozite la bănci"	=	121/Bc. Fr "Conturi de corespondent la bănci"	1.202 mld. lei

121/BRD "Conturi de corespondent la bănci"	=	142 "Împrumuturi primite de la bănci"	60 mil. lei	141 "Credite acordate băncilor"	=	122/BCR "Conturi de corespondent ale băncilor"	60 mil. Lei

- ✓ la BRD se evidenţiază acordarea împrumutului BCR prin cont de corespondent;
- ✓ la BCR se evidenţiază împrumutul primit.

4.2.2. Decontări prin reţeaua BNR

4.2.2.1. Decontări între băncile comerciale care nu au legături directe

Această variantă se utilizează pentru toate decontările pe baza de ordin de plată cu valoare mai mare de 1 miliard lei şi pentru toate celelalte decontări ordonate de clienţi sau efectuate în nume propriu de către o bancă cu alte bănci cu care nu are relaţie de corespondenţă sau care nu îndeplinesc condiţiile pentru compensare.

În funcţie de locul unde se realizează compensarea, există:

- ✓ **Decontare locală** efectuată între băncile comerciale din aceeaşi localitate;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ **Decontare intrajudeţeană** efectuată între băncile comerciale care au sediul în localităţi diferite, dar care aparţin aceluiaşi judeţ;
- ✓ **Decontare interjudeţeană** are loc atunci când decontarea se face între bănci cu sediul în localităţi din judeţe diferite.

Această ultimă formă de decontare îmbracă următoarele variante:

a. *Decontare în judeţul beneficiarului* – este posibilă atunci când banca plătitorului are unităţi operative în judeţul băncii beneficiarului sumei.

Băncile care intră în această relaţiei de decontare sunt:

Judeţul X (plătitor) Judeţul Y (beneficiar)

$BP_x \longrightarrow BP_y \longrightarrow BNR_y \longrightarrow BB_y$

Unde: BP_x = banca plătitorului din judeţul X
BP_y = banca plătitorului din judeţul Y
BNR_y = sediul BNR din judeţul Y
BB_y = banca plătitorului din judeţul Y

1: Unitatea operativă a băncii plătitorului din judeţul sau (X) transmite prin reţeaua intrabancară documentul de decont către unitatea operativă a aceleiaşi bănci din judeţul beneficiar (Y);

2: Banca plătitorului (BP) şi banca beneficiarului (BB), neavând legături directe, efectuează decontul prin intermediul unităţii operative a BNR din judeţul beneficiarului sumei; ca urmare, BP_y transmite documentul de decont prin reţeaua interbancară, unităţii operative a BNR din judeţul beneficiarului (Y);

3: Unitatea operativă a BNR_y transmite prin reţeaua interbancară documentul către unitatea operativă a băncii beneficiarului din judeţul său (Y).

b. *Decontare în judeţul plătitorului* – are loc atunci când banca beneficiarului are unităţi operative în judeţul plătitorului.

Băncile care intră în această relaţiei de decontare sunt:

Judeţul X (plătitor) Judeţul Y (beneficiar)

$BP_x \longrightarrow BNR_x \longrightarrow BB_x \longrightarrow BB_y$

Unde: BP_x = banca plătitorului din judeţul X
BNR_x = sediul BNR din judeţul X
BB_x = banca plătitorului din judeţul X
BB_y = banca plătitorului din judeţul Y

Scanned with OKEN Scanner

c. Decontare între bănci care nu dispun de unităţi operative una în judeţul celeilalte – implică unităţi operative ale BNR atât în judeţul plătitorului, cât şi în judeţul beneficiarului.

Băncile care intră în această relaţiei de decontare sunt:

Judeţul X (plătitor) Judeţul Y (beneficiar)

$BP_x \longrightarrow BNRx \longrightarrow BNR_y \longrightarrow BB_y$

Unde: BP_x = banca plătitorului din judeţul X
BNR_x = sediul BNR din judeţul X
BNR_y = sediul BNR din judeţul Y
BB_y = banca plătitorului din judeţul Y

Evidenţa contabilă a decontărilor între băncile comerciale fără legături directe se realizează cu ajutorul contului 111 "Cont curent la Banca Naţională a României".

Contul 111 "Cont curent la BNR" funcţionează numai la băncile comerciale şi este un cont de activ. În debit se înregistrează depunerile şi intrările de numerar pe numele băncii titulare; în credit se înregistrează retragerile şi plăţile de orice fel ordonate de către băncile titulare. Soldul final al contului este debitor şi reprezintă disponibilul aflat în cont la BNR.

Soldul final al contului 111 trebuie să fie întotdeauna debitor, deoarece băncile comerciale sunt obligate să-şi păstreze la BNR rezerva minimă obligatorie, constituită conform legii.

Exemplu

La BCR-SMB se primesc ordine de plată în valoare de 3 miliarde lei în favoarea unor clienţi cu conturi deschise la BRD-Suceava.

Decontarea are loc astfel:

a. BCR are unităţi operative în Suceava;
b. BRD are unităţi operative în Bucureşti;
c. BRD nu are unităţi operative în Bucureşti; BCR nu are unităţi operative în Suceava.

a. BCR are unităţi operative în Suceava

BCR-SMB ⟶ **BCR-Suceava** ⟶ **BNR-Suceava** ⟶ **BRD-Suceva**

Înregistrări contabile

Scanned with OKEN Scanner

BCR-SMB:

2511/plătitor	=	341/Suceava	3 miliarde lei
Conturi curente		Decontări intrabancare	

BCR-Suceava:

341/SMB	=	111/	3 miliarde lei
Decontări intrabancare		Cont curent la BNR	

BNR-Suceava:

Cont curent/BCR	=	Cont curent /BRD	3 miliarde lei

BRD-Suceava:

111	=	2511/beneficiar	3 miliarde lei
Cont curent la BNR		Conturi curente	

Singurul punct comun al planului de conturi al BNR cu planul de conturi al băncilor comerciale este utilizarea contului 341 "Decontări intrabancare". La BNR contul curent la băncilor comerciale are funcţia contabilă de pasiv şi un simbol diferit, conform planului de conturi al BNR.

b. BRD are unităţi operative în Bucureşti

BCR-SMB ⟶ BNR-SMB ⟶ BRD-SMB ⟶ BRD-Suceava

Înregistrări contabile

BCR-SMB:

2511/plătitor	=	111/cc la BNR	3 miliarde lei
Conturi curente		Cont curent la BNR	

BNR-SMB:

Cont curent/BCR	=	Cont curent/BRD	3 miliarde lei

BRD-SMB:

111	=	341/BRD-Suceava	3 miliarde lei
Cont curent la BNR		Decontări intrabancare	

BRD-Suceava:

341/BRD-SMB	=	2511/benef	3 miliarde lei
Decontări intrabancare		Conturi curente	

c. BRD nu are unităţi operative în Bucureşti; BCR nu are unităţi operative în Suceava

BCR-SMB ⟶ BNR-SMB ⟶ BNR-Suceava ⟶ BRD-Suceva

Scanned with OKEN Scanner

Înregistrări contabile

BCR-SMB:

2511/plătitor Conturi curente	=	111/ Cont curent la BNR	3 miliarde lei

BNR-SMB:

Cont curent/BCR	=	41/BNR-Suceava Decontări intrabancare	3 miliarde lei

BNR-Suceava:

341/BNR-Suceava Decontări intrabancare	=	Cont curent/BRD	3 miliarde lei

BRD-Suceava:

111 Cont curent la BNR	=	2511/beneficiar Conturi curente	3 miliarde lei

4.2.2.2 Decontări prin compensare multilaterală

Compensarea ca normă de drept este recunoscută încă din dreptul roman: DEBIT ET CREDIT INTER SE CONTRIBUTIO şi se subînţelege că a fost utilizată în relaţiile economice, în special, pe plan bilateral.

Preocupările pentru aplicarea pe scară mai largă a compensării apar pe măsura amplificării vieţii economice. Astfel, este semnificativa ordonanţa guvernamentală din 2 iulie 1667, din Franţa, prin care se statua obligaţia comercianţilor cu operaţiuni de lichidat, de a se reuni în acest scop, trimestrial în cadrul aşa-zisei „loges des changes", o speţă de cameră a comercianţilor din epocă.

Casele de compensaţii bancare se înfiinţează mai târziu, pe măsură ce numărul băncilor şi dimensiunile operaţiunilor de decontări între agenţii economici cresc şi anume la 1760 şi 1773, ca asociaţii ale bancherilor din Edimburgh şi Londra. Amploarea vieţii economice accelerează progresul manifestat prin angajarea în procesul de compensare a Băncii Angliei (1864) şi în constituirea de case de compensaţie în principalele oraşe: Manchester, Liverpool, Newcastle etc.

Şi alte ţări se angajează, în paralel, pe acest făgaş al evoluţiei sistemului modern de plăţi. Case de compensaţii se înfiinţează în 1853 la New York, în 1872 la Paris, în oraşele italiene (1881) şi la Berlin (1883).

Scanned with OKEN Scanner

În **România** „*Casa de compensaţiune*" începe să funcţioneze în Bucureşti *la 20* februarie 1920, cu participarea a 14 bănci importante, ca o asociaţie a băncilor, condusă de BNR printr-un delegat al său.

Potrivit regulamentului, Casa de compensaţiune îşi propune „să înlesnească stingerea prin cec şi apoi prin compensaţie a creanţelor pe care membrii Casei le au unii asupra altora".

Deci, în aceasta primă etapă, compensarea nu se făcea direct, ci prin intermediul unui instrument intermediar „cecul de compensaţiune".

În România, până nu de mult, decontările interbancare se realizau fie prin conturi de corespondent (Nostro/Loro), fie prin reţeaua Băncii Naţionale a României; ambele tipuri au caracter bilateral.

Începând cu luna aprilie a 1995, s-a introdus o a treia modalitate de realizare a decontărilor - compensarea multilaterală. Denumirea este foarte sugestivă :

- ✓ compensare, deoarece compară creanţele cu datoriile băncilor participante;
- ✓ -multilaterală, deoarece procesul se realizează între toate instituţiile bancare înscrise.

Schema teoretică a compensării multilaterale se prezintă astfel:

Bănci	*B.C.R.*	*B.A.*	....	...	*Total datorii*	*Datorii nete*
B.C.R. B.A. ... . Total creanţe Creanţe nete						

În practica bancară internaţională, decontările prin compensare multilaterală au o pondere relativ ridicată în totalul operaţiunilor interbancare; în Franţa, de exemplu, decontările prin compensare multilaterală reprezintă circa 75% din totalul decontărilor interbancare, iar în Italia au o pondere de 50%.

În condiţiile utilizării tehnicii de calcul, pe plan internaţional, asistăm la dematerializarea informaţiei contabile bancare. În acest sens culegerea datelor se face la nivelul fiecărei societăţi bancare ce participă la compensare; de aici datele

Scanned with OKEN Scanner

sunt transmise în mod automat către casa de compensare, unde situaţiile nete sunt determinate de computer. Mai mult, arhivarea datelor de pe documentele primare se face sub formă de microfilme depuse în biblioteci speciale.

Cadrul instituţional al desfăşurării decontărilor îl reprezintă "casele de compensare" aflate , de regulă , sub supravegherea Băncii centrale, singura în măsură să înregistreze direct rezultatele acestor tranzacţii (compensare publică). În diverse ţări europene, cum ar fi Marea Britanie, decontarea se poate realiza şi prin intermediul unor instituţii special constituite (compensare privată).

Reţeaua prin care se realizează compensarea diferă de la ţară la ţară. Astfel în **Franţa** există 104 case de compensare : una la Paris , 102 camere departamentale, toate dirijate de Banca Franţei şi una în regatul Monaco. Compensarea se realizează zilnic indiferent dacă decontările sunt locale sau interregionale.

În **Germania** există două circuite paralele de decontare , primul guvernat de Deutshe Bundesbank , realizat prin reţeaua acesteia, zilnic şi destinat Băncilor Comerciale, iar cel de-al doilea este destinat Caselor de Economii.

În **Italia** există de asemenea două nivele : primul este format din 11 camere de compensare deschise în marile oraşe , iar cel de-al doilea sub forma unor servicii de compensare deschise în oraşele mai mici.

În **Marea Britanie** unde există vechi tradiţii în compensare , s-a creat , în 1985 , "Asociaţia pentru servicii de compensare" , având ca membri instituţiile bancare cu tradiţie, care participă la decontare; ea are drept scop gestionarea întregii activităţi de compensare. În mod concret decontările se realizează pe două trepte astfel:

- ✓ ordinele de încasare şi cele de plată, curente, sunt decontate prin Societatea de compensare, fiind înregistrate a doua zi după ce au fost introduse în compensare, fluxurile financiare efective realizându-se în a treia zi;
- ✓ documentele de mari valori (peste 10.000 lire sterline) intră în decontare şi sunt soluţionate (plătite sau restituite) în aceeaşi zi. De aceste tranzacţii se ocupă societăţi specializate în decontări de mari valori.

În **Spania** există 4 case de compensare la Madrid , Barcelona , Bilbao şi Zaragosa. Ele sunt în legătura telefonică (printr-o reţea specială - "Serviciul telefonic al pieţei monetare") cu Banca Spaniei, decontările realizându-se zilnic.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

În **Belgia** , Banca centrală coordonează activitatea a 21 camere de compensare. O particularitate o reprezintă Centrele de schimb pentru cecuri unde sunt operate cecurile de mare valoare (peste 25.000 franci belgieni) şi celelalte documente foarte urgente.

În **SUA** compensarea este divizată; astfel există o decontare la nivel local realizată prin Case de compensare şi decontări la nivel federal realizat prin Sistemul Rezervelor Federale care dispune de o reţea de transport aerian. Termenele de decontare sunt de 2 zile pentru decontări în interiorul statului şi de 4 zile pentru decontările "deplasate".

În **Japonia** compensarea se realizează prin 180 de case specializate. Soldurile nete sunt calculate până a doua zi la ora 10 şi sunt înregistrate până la ora 3 p.m.

În **România** compensarea multilaterală se desfăşoară conform regulamentului nr. 10 / 14.11.1994. emis în temeiul legii privind activitatea bancară. Astfel, obiectul compensării multilaterale îl constituie decontările interbancare fără numerar pe suport de hârtie.

În vederea realizării decontării pe baza sumei nete a fost necesară înfiinţarea de structuri organizatorice specializate. La nivelul " Direcţiei de plăţi şi decontări bancare " din BNR s-a organizat "Serviciul de compensare multilaterală a plăţilor fără numerar pe suport de hârtie". Compensarea se realizează în şedinţe de compensare ce au loc în fiecare zi lucrătoare şi sunt conduse de către un inspector de compensare, care trebuie să existe în fiecare sucursală şi în centrala BNR.

Societăţile bancare, ce prezintă documente la compensare sunt obligate să aleagă, dintre salariaţii săi, câte un reprezentant pentru fiecare unitate bancară proprie care participă la compensare. Acest reprezentant devine agent de compensare.

Unităţile bancare ce pot participa la compensare, în funcţie de rolul lor în aceasta operaţiune, sunt:

- ✓ *unitate bancară iniţiatoare*, care ordonă o decontare fără numerar, pentru contul unui client al său, ori în numele şi pe contul sau propriu, având astfel iniţiativa începerii operaţiunii de decontare fără numerar;
- ✓ *unitate bancară prezentatoare*, care introduce documentele în compensare. Ea poate îndeplini simultan rolurile de bancă iniţiatoare şi prezentatoare, dacă decontarea are loc la ordinul unui client al său, ori în numele ei propriu. Dacă îndeplineşte numai rolul de intermediar între banca iniţiatoare şi o sucursală sau centrală BNR, atunci ea face parte din aceeaşi reţea bancară cu unitatea iniţiatoare. Rezultă deci, că unităţile bancare iniţiatoare şi prezentatoare sunt

componente ale aceleiaşi reţele bancare, transmiterea documentelor între ele făcându-se prin operaţiune intrabancară;

- ✓ *unitate bancară primitoare*, care primeşte documentele compensate şi care pot fi destinate ei înşişi, sau destinate altei unităţi bancare aparţinând aceleiaşi reţele bancare. În al doilea caz transmiterea documentelor compensate are loc, de asemenea, prin operaţiune intrabancară;
- ✓ *unitate bancară destinatară* (beneficiară), care primeşte din partea unei unităţi bancare iniţiatoare o plată fără numerar sau care primeşte ordinul de a efectua o plată fără numerar. Ea este cea care finalizează o decontare fără numerar, prin compensare.

Instrumentele de decontare compensabile se împart in:

- ✓ **Instrumente de plată de debit** – sunt cele care circulă de la unitatea bancară a plătitorului către unitatea bancară a beneficiarului şi care au drept efect debitarea contului plătitorului şi creditarea contului beneficiarului. Principalul instrument de plată de debit este **ordinul de plată**.
- ✓ **Instrumente de plată de credit –** circulă de la unitatea bancară a beneficiarului către unitatea bancara a plătitorului. Ele au drept efect creditarea contului beneficiarului şi debitarea contului plătitorului. În această categorie intră:
  - ✓ **Cecul;**
  - ✓ **Cambia;**
  - ✓ **Biletul la ordin.**

Cecul este instrument compensabil de la intrarea în vigoare a decontărilor prin compensare (01.04.1995).

Cambia şi biletul la ordin sunt instrumente compensabile din iunie 1996 şi au acelaşi procedeu de compensare şi acelaşi circuit bancar ca şi cecul.

Ordinul de plată este o dispoziţie necondiţionată, dată de către emitentul acesteia unei societăţi bancare receptoare de a pune la dispoziţia unui beneficiar o anumită sumă de bani. Ordinul de plată pe suport de hârtie (OPH) este dispoziţia necondiţionată dată în formă scrisă unei societăţi bancare de a plăti o anumită sumă de bani unui beneficiar. El trebuie să conţină următoarele menţiuni:

- ✓ ordinul necondiţionat de a plăti o anumită sumă de bani în cifre şi litere; ordinul trebuie sa fie clar şi precis exprimat şi să se refere la plata unei sume de bani în lei;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ numele sau denumirea plătitorului, aşa cum figurează în Registrul de comerţ, şi eventual numărul contului acestuia la unitatea bancară iniţiatoare;
- ✓ numele sau denumirea beneficiarului, şi eventual numărul contului acestuia deschis la unitatea bancară destinatară;
- ✓ denumirea unităţii bancare iniţiatoare aşa cum figurează în Registrul Comerţului;
- ✓ denumirea unităţii bancare destinatare aşa cum figurează în Registrul Comerţului;
- ✓ elementul de autentificare a emitentului de către unitatea bancară iniţiatoare, adică semnătura emitentului sau a persoanei împuternicite;
- ✓ data emiterii, care trebuie să fie unică, posibilă şi certă;
- ✓ informaţii din care să se poată reconstitui întregul circuit al ordinului de plată.

Dacă se consideră necesar societatea bancară poate conveni cu emitentul ca acesta să completeze pe faţa OPH menţiuni suplimentare referitoare la: data plăţii, adresa beneficiarului, referinţe privind conţinutul economic al operaţiunii, etc.

Cecul barat, cel de-al doilea instrument de decontare compensabil, este valabil în posesia ultimului deţinător. Bararea se face prin trasarea pe faţa cecului a două linii paralele oblice sau verticale. Bararea poate fi:

- ✓ generală, atunci când între cele două linii nu se indica nimic ori se face menţiunea "societate bancară" sau alt termen echivalent. Cecul cu barare generală nu poate fi plătit de tras decât unei societăţi bancare sau unui client al trasului;
- ✓ specială, atunci când între cele două linii se înscrie denumirea unei societăţi bancare. Cecul cu barare specială nu poate fi plătit de tras decât societăţii bancare înscrise în cec, sau dacă aceasta este trasul, unui client al acestei societăţi bancare.

Bararea poate fi făcută la emiterea cecului de către trăgător sau în cursul circulaţiei acestuia, de către oricare dintre posesorii instrumentului respectiv. Bararea generală poate fi transformată în barare specială prin înscrierea denumirii unei societăţi bancare între cele două linii paralele. Bararea specială nu se poate transforma într-o barare generală. Un cec poate fi barat special numai de două ori. Una dintre cele două bărări speciale trebuie să fie destinată încasării prin intermediul unei case de compensaţii. Aceasta permite prezentarea la compensare

Scanned with OKEN Scanner

a unui cec de către o societate bancară neafiliată la o casă de compensaţii prin intermediul unei alte societăţi bancare, membră a acestei instituţii. Pentru aceasta, societatea bancară desemnată prin prima barare specială va înscrie o nouă barare în care va redacta formula "pentru încasare prin", urmată de denumirea societăţii bancare membră a casei de compensaţii. Aceasta din urmă va prezenta cecul respectiv la încasare prin compensare.

Ca şi ordinul de plată, cecul cuprinde o serie de menţiuni obligatorii cum sunt:

- ✓ denumirea de cec trecută în însuşi textul titlului şi exprimată în limba română;
- ✓ ordinul necondiţionat de a plăti o anumită sumă de bani;
- ✓ numele celui care trebuie să plătească (trasul);
- ✓ locul unde trebuie efectuată plata;
- ✓ data şi locul emiterii;
- ✓ semnătura celui care a emis cecul (trăgătorul).

În funcţie de amplasarea din punct de vedere geografic a părţilor implicate în decontări prin compensare, acestea din urmă se pot efectua astfel:

- ✓ decontare locală, când are loc între două unităţi bancare situate în aceeaşi localitate, cu menţiunea că această localitate trebuie să fie reşedinţa de judeţ;
- ✓ decontare intrajudeţeană, când decontarea se efectuează între două unităţi bancare situate pe teritoriul aceluiaşi judeţ şi care aparţin unor societăţi bancare diferite;
- ✓ decontare interjudeţeană, când decontarea se efectuează între două unităţi bancare situate în judeţe diferite. În funcţie de ramificarea reţelei fiecărei societăţi bancare participante la decontare, aceasta se poate realiza interjudeţean în următoarele variante:
  - a) societatea bancară iniţiatoare să dispună de o unitate bancară în judeţul de destinaţie. Aceasta implică efectuarea compensării la sucursala BNR din judeţul de destinaţie;
  - b) societatea bancara destinatară dispune de o unitate bancara în judeţul de iniţiere. Aceasta implică efectuarea compensării la sucursala BNR din judeţul de iniţiere;
  - c) nici una dintre cele două societăţi bancare (iniţiatoare şi destinatară) nu au sucursale în judeţele corespondente. În acest caz compensarea are loc la centrala BNR din Bucureşti.

Scanned with OKEN Scanner

În regulamentul privind compensarea multilaterală sunt prevăzute termene şi intervale de timp pentru efectuarea compensării şi decontării interbancare. Ambele sunt obligatorii şi se calculează în funcţie de ziua de compensare. Aceasta reprezintă ziua lucrătoare în care se desfăşoară şedinţa de compensare. Pentru nerespectarea termenelor şi a procedurii de desfăşurare a compensării, se percep penalizări care sunt debitate automat din conturile curente ale societăţilor bancare în cauză.

Pentru serviciile de compensare oferite, BNR percepe comisioane şi speţe, care sunt folosite pentru acoperirea cheltuielilor cu desfăşurarea activităţii de compensare.

Regulamentul de desfăşurare a compensării prevede pentru toate documentele câte 5 circuite diferenţiate în funcţie de locul de decontare:

- ✓ locală;
- ✓ intrajudeţeană;
- ✓ interjudeţeană:
  - o în judeţul plătitor
  - o în judeţul beneficiar;
  - o în ambele judeţe sau în Bucureşti

Circuitul ordinului de plată în varianta decontării prin compensare în Bucureşti, pe baza ordinului dat de un client cu cont în judeţul X, ordin adresat unei bănci din judeţul Y

1 Clientul plătitor emite un ordin de plată, pe care îl transmite băncii sale. Aceasta îi debitează contul şi devine bancă iniţiatoare a procesului de compensare.

Banca iniţiatoare poate fi componentă a reţelei bancare (agenţie, sucursală), cu rol operativ.

2. Banca iniţiatoare transmite prin reţeaua intrabancară ordinul de plată către banca prezentatoare, care este în acest caz sucursala din Bucureşti a băncii plătitorului.

Banca prezentatoare poate fi orice unitate operativă a unei bănci cu cont deschis la BNR (sucursalele).

3. Banca prezentatoare introduce documentul în compensare la Casa de compensaţie din centrală sau sucursala BNR.

Casa de compensaţie sediul unde se desfăşoară compensarea - băncile fac schimbul de documente.

Scanned with OKEN Scanner

4. La finalul şedinţei de compensare, documentele compensate sunt transmise, prin decontare interbancară, băncii partenere, care devine bancă primitoare.

Banca primitoare transmite documentele compensate prin reţeaua intrabancară unităţii operative a băncii beneficiarului. Aceasta devine bancă destinatară, care finalizează decontările prin compensare.

5. Banca primitoare transmite documentele compensate prin reţeaua intrabancară unităţii operative a băncii beneficiarului. Aceasta devine bancă destinatară, care finalizează decontările prin compensare.

6. Banca destinatară înştiinţează clientul beneficiar asupra valorii ordinului de plată încasat şi compensat. Banca destinatară creditează contul clientului beneficiar al sumei.

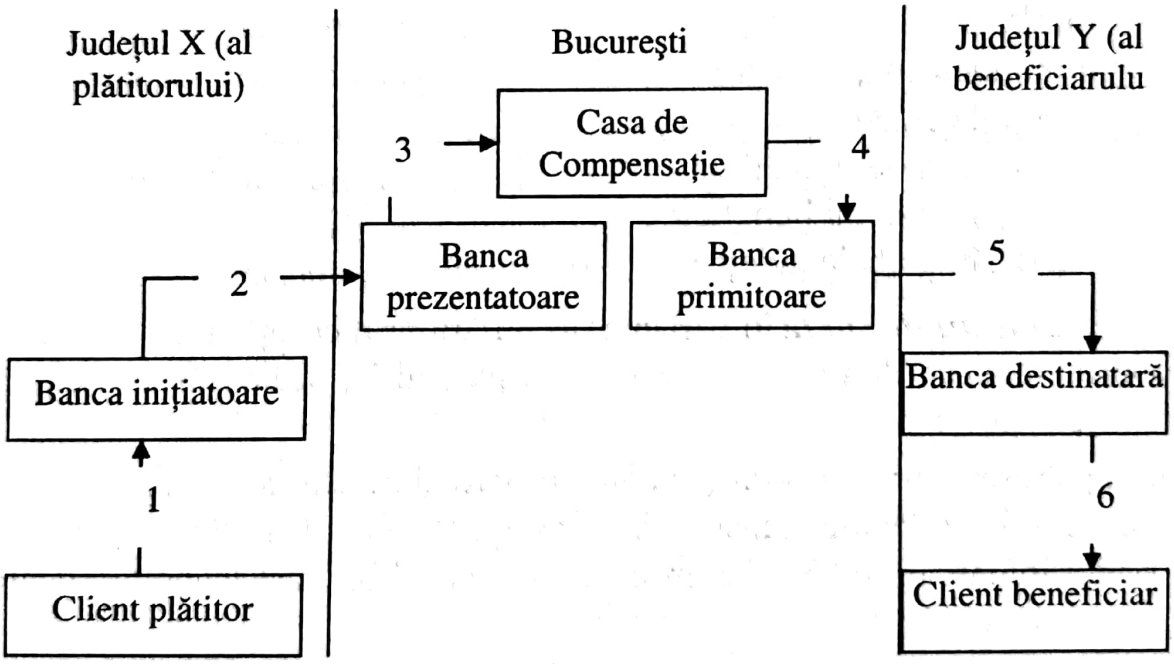

Circuitul cecului compensabil

1. Clientul beneficiar remite cecul băncii sale

2. Prin reţeaua intrabancară, banca iniţiatoare transmite cecurile băncii prezentatoare

3. Banca prezentatoare, ocolind Casa de compensaţie transmite cecurile băncii primitoare în vederea supunerii spre acceptare şi verificare a sumei disponibile în contul plătitorului;

Scanned with OKEN Scanner

4. Banca primitoare, prin reţeaua intrabancară, transmite cecurile spre acceptare băncii destinatare

5. Banca destinatară supune cecurile acceptării clientului plătitor

6. Banca destinatară debitează contul clientului plătitor cu valoarea cecurilor acceptate, iar pe circuitul invers primirii, transmite date scriptice referitoare la cecurile acceptate

6'. Circuitul invers al datelor scriptice, până la banca prezentatoare care va introduce datele scriptic în compensare

7. Banca prezentatoare introduce scriptic cecurile acceptate în compensare

8. Banca prezentatoare comunică băncii iniţiatoare date referitoare la cecurile acceptate şi compensate

9. Banca prezentatoare creditează contul clientului beneficiar cu valoarea cecurilor acceptate şi compensate.

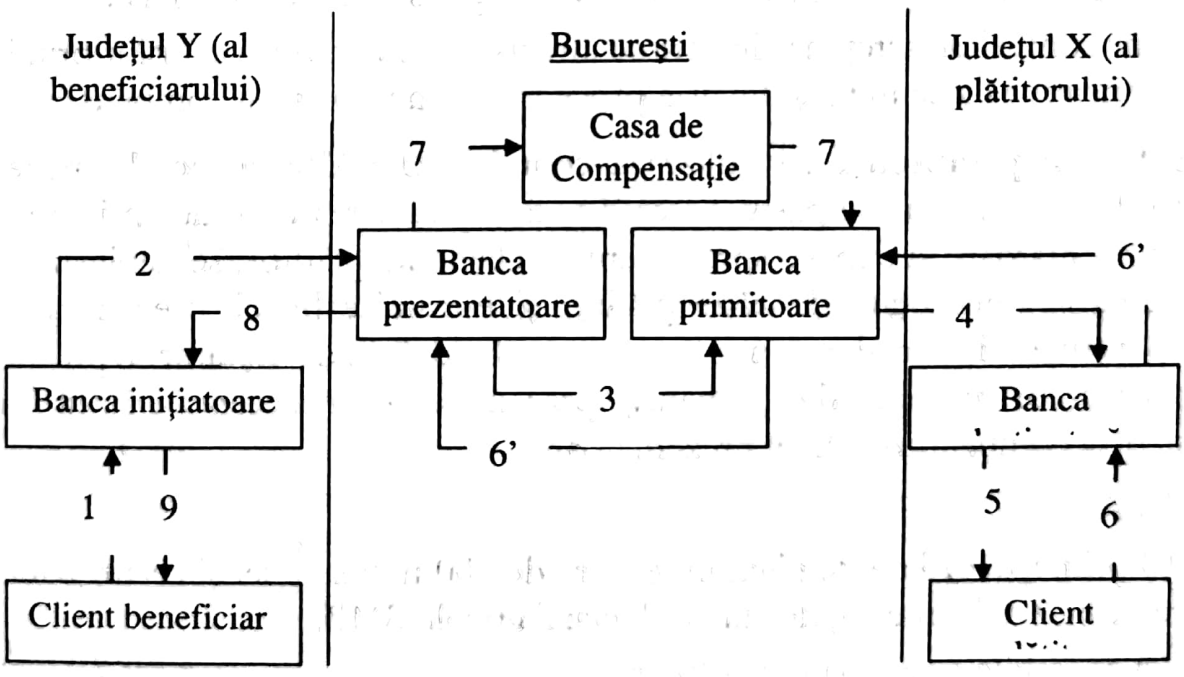

Evidenţa decontărilor prin compensare multilaterală se realizează cu ajutorul contului **111 "Cont curent la BNR"**, la care se deschide un analitic distinct "Compensare multilaterală".

Scanned with OKEN Scanner

Înregistrările contabile respectă întocmai circuitul instrumentelor de plată compensabile.

Pentru **cecuri,** care se compensează după acceptarea lor de către plătitor, se utilizează conturi de aşteptare, astfel:

☒ **la banca iniţiatoare se utilizează conturile:**

3712 "Valori primite la încasare". 3712 este un cont de activ. Se debitează cu valoare cecurilor primite de la banca prezentatoare spre compensare şi încasare; se creditează cu valoarea cecurilor transmise băncii primitoare spre acceptare şi compensare ulterioară. Soldul său este debitor şi reprezintă valoarea cecurilor primite spre încasare şi netransmise spre acceptare şi compensare.

3716 "Conturi indisponibile privind valorile la încasare". Contul 3716 este de pasiv. Se creditează cu valoarea cecurilor primite spre încasare; se debitează cu valoarea cecurilor acceptate şi compensate, prin creditarea contului curent al clientului beneficiar. Soldul creditor reprezintă valoarea cecurilor primite spre încasare pentru care procedura de acceptare şi compensare nu s-a încheiat.

Acestea sunt conturi de aşteptare în care se înregistrează valoarea cecurilor primite pentru care urmează a se iniţia şi finaliza procedura de acceptare şi compensare.

☒ **la banca primitoare** se utilizează contul **1621 "Alte sume datorate".** Contul 1621 este un cont de pasiv. Se creditează cu valoarea cecurilor primite de la banca prezentatoare şi supuse spre acceptare clientului plătitor; se debitează cu valoarea cecurilor acceptate de către plătitor şi transmise băncii prezentatoare, scriptic, pentru a fi introduse în compensare. Soldul final creditor reprezintă valoarea cecurilor primite de la banca prezentatoare, neacceptate încă sau transmise spre compensare băncii prezentatoare.

Exemplul 1

BCR-SMB primeşte ordine de plată în valoare de 400 milioane lei şi cecuri barate în valoare de 800 milioane lei, destinate Băncii Agricole-SMB.

Înregistrări contabile ocazionate de către aceste operaţii:

1. Înregistrarea ordinului de plată

✓ *la BCR-SMB (banca iniţiatoare, prezentatoare):*

2511/plătitor	=	111/cm	400.000.000 lei
Conturi curente		Cont curent la BNR	

unde cm = compensare multilaterală

✓ *la BA-SMB (banca primitoare, destinatară):*

111/cm	=	2511/beneficiar	400.000.000 lei
Cont curent la BNR		Conturi curente	

2. Înregistrarea cecului

✓ *la BCR-SMB "banca iniţiatoare, prezentatoare):*

Primirea cecurilor spre încasare

3712	=	3716	800.000.000 lei
Valori primite la încasare		Conturi indisponibile privind valori la încasare	

Transmiterea spre acceptare şi compensare ulterioară

111/cm	=	3712	800.000.000 lei
Cont curent la BNR		Valori primite la încasare	

✓ *la BA-SMB (banca primitoare, destinatară):*

Clientul plătitor acceptă cecurile, Banca Agricolă îi debitează contul şi transmite scriptic valoarea cecurilor acceptate băncii prezentatoare (BCR-SMB)

2511/ plătitor	=	111/cm	800.000.000 lei
Conturi curente		Cont curent la BNR	

✓ *la Casa de compensaţie (BNR-SMB)*

Cont curent/Banca Agricolă	=	cont curent/BCR	400.000.000 lei

3. Înregistrarea încasării de către beneficiar a sumei înscrise pe cec

✓ *la BCR-SMB (banca iniţiatoare, prezentatoare):*

După compensare se înregistrează la BCR-SMB

3716	=	2511/beneficiar	800.000.000 lei
Conturi indisponibile privind valori la încasare		Conturi curente	

Exemplul 2

BCR-Braşov primeşte ordine de plată în valoare de 400.000.000 lei şi cecuri barate în valoare de 800.000.000 lei, destinate Băncii Agricole-Oradea

1. Înregistrarea ordinului de plată

✓ *la BCR-Braşov (banca iniţiatoare)*

Scanned with OKEN Scanner

2511/plătitor = 341/BCR-SMB 400.000.000 lei
Conturi curente Decontări intrabancare

✓ *la BCR-SMB (banca prezentatoare)*

341/BCR-Braşov = 111/cm 400.000.000 lei
Decontări intrabancare Cont curent la BNR

✓ *la Banca Agricola-SMB (banca primitoare)*

111/cm = 341/Banca Agricolă-Oradea 400.000.000 lei
Cont curent la BNR Decontări intrabancare

✓ *la Banca Agricola-Oradea (banca destinatară)*

341/Banca Agricola-SMB = 2511/beneficiar 400.000.000 lei
Decontări intrabancare Conturi curente

2. Înregistrarea cecului

✓ *la BCR-Braşov (banca iniţiatoare)*

Primire cec spre încasare

3712 = 3716 800.000.000 lei
Valori primite Conturi indisponibile
la încasare privind valori la încasare

Trimitere mai departe spre acceptare şi compensare ulterioară

341/BCR-SMB = 3712 800.000.000 lei
Decontări Valori primite la încasare
intrabancare

✓ *la BCR-SMB (banca prezentatoare)*

Trimitere mai departe spre acceptare şi compensare ulterioară

111/cm = 341/BCR-Braşov 800.000.000 lei
Cont curent la BNR Decontări intrabancare

✓ *la Banca Agricola-SMB (banca primitoare)*

Evidenţierea datoriei faţă de BCR şi iniţierea unei operaţii de încasare către Banca Agricolă-Oradea

341/Banca Agricola-Oradea = 111/cm 800.000.000 lei
Decontări intrabancare Cont curent la BNR

✓ *la Banca Agricolă-Oradea (banca destinatară)*

2511/plătitor = 341/BancaAgricola-SMB 800.000.000 lei
Conturi curente Decontări intrabancare

✓ *la Casa de compensaţie (BNR-SMB)*

Cont curent/Banca Agricolă = cont curent/BCR 400.000.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

3. Înregistrarea încasării de către beneficiar a sumei înscrise pe cec

✓ *la BCR-SMB (banca iniţiatoare, prezentatoare):*

După compensare se înregistrează la BCR-SMB

3716	=	2511/beneficiar	800.000.000 lei
Conturi indisponibile privind valori la încasare		Conturi curente	

4.3. Sistemul Electronic de Plăţi (SEP)

Prima etapă a procesului de modernizare a sistemului naţional de plăţi, proiectat de Banca Naţională a României (1995-1998) a avut ca principale obiective modernizarea sistemului de plăti pe suport hârtie, întărirea capacităţii BNR de a implementa politica monetară prin intermediul mijloacelor de supraveghere a lichidităţii pe parcursul zilei precum şi stabilirea bazei care să permită tranziţia spre o societate predominant fără numerar.

Cea de a doua etapă a procesului de modernizare are ca obiective generale:

- ✓ facilitarea dezvoltării economiei prin sporirea securităţii şi a eficienţei sistemului de plăti interbancare;
- ✓ trecerea la o societate predominant fără numerar;
- ✓ stabilirea unei baze legale bine fundamentate pentru sistemele de plăti de importanţă sistemică şi pentru sistemele de decontare a tranzacţiilor cu valori mobiliare.

Pentru atingerea acestor obiective se impune implementarea Sistemului Electronic de Plăti (SEP).

Sistemului Electronic de Plăti, care va contribui la dezvoltarea economiei în general si, în particular, la dezvoltarea sectorului bancar atât prin fluidizarea sporită a plăţilor în sistem cât şi prin reducerea perioadei de decontare şi a costului de procesare al plăţilor interbancare, va avea următoarele componente:

- ✓ RTGS – Real Time Gross Settlement system – sistemul de decontare pe bază brută în timp real;
- ✓ ACH – Automated Clearing House – casa de compensare automată
- ✓ GSRS – Government Securities Registration and Settlement – sistemul de înregistrare şi decontare a titlurilor de stat;
- ✓ Sistemul de Back-up şi recuperare în caz de dezastre.

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, implementarea Sistemului Electronic de Plăţi va determina adoptarea unui cadru legal şi contractual clar definit cu privire la participarea la sistemul interbancar de plăţi precum şi completarea cadrului legal cu prevederi referitoare la transferurile electronice de fonduri, în special prin adoptarea cerinţelor legale din Uniunea Europeana în domeniul sistemelor de plăti şi de decontare a valorilor mobiliare.

Managementul tehnic al sistemului va fi asigurat de TransFonD. Ca rezultat al cooperării cu sectorul bancar, TransFonD deţine un rol cheie în implementarea SEP.

4.3.1. Sistemul de decontare pe bază brută în timp real (RTGS)

În temeiul Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României, BNR asigură prin intermediul sistemului **ReGIS** servicii de decontare în timp real titularilor de conturi curente deschise în evidenţele sale.
Sistemul ReGIS este un sistem de decontare pe bază brută în timp real care asigură schimbul de instrucţiuni de plată între participanţi şi decontarea finală (definitivă) a transferurilor de fonduri aferente acestora în mod continuu, tranzacţie cu tranzacţie, precum şi decontarea finală (definitivă) a poziţiilor nete provenite de la sistemele cu decontare pe bază netă şi a transferurilor de fonduri aferente operaţiunilor cu instrumente financiare.

Sistemul cu decontare brută în timp real, va procesa zilnic instrucţiunile de tip transfer credit de mare valoare sau urgenţe şi, în situaţii bine definite, instrucţiuni de tip direct debit pentru decontarea poziţiilor nete calculate de casele de compensare interbancare şi decontarea transferurilor aferente tranzacţiilor cu titluri de stat.

Participanţii la sistemul ReGIS vor fi:

a) instituţii de credit, aşa cum sunt definite de legea privind activitatea bancară, cu modificările şi completările ulterioare, care sunt autorizate şi supravegheate de Banca Naţională a României;

b) Banca Naţională a României;

c) Trezoreria Statului;

d) organizaţii care furnizează servicii de compensare sau decontare şi care sunt supravegheate de o autoritate competentă.

BNR şi sistemul ReGIS

Scanned with OKEN Scanner

BNR are o poziţie cheie în organizarea şi funcţionarea acestui nou sistem, având o implicare multilaterală. Astfel :

1. BNR este administrator de sistem al ReGIS.

În această calitate, BNR gestionează şi controlează funcţionarea sistemului, autorizează participarea la sistem, stabileşte şi modifică regulile de funcţionare, urmăreşte respectarea acestora de către participanţi şi aplică sancţiuni în cazul încălcării lor.

2. BNR este de agent de decontare

În această calitate, BNR deschide şi administrează conturi de decontare pentru participanţii la sistemul ReGIS

3. BNR este «finanţatorul» sistemului

În calitate de bancă centrală, BNR furnizează lichiditate pe parcursul zilei participanţilor la ReGIS, cu anumite excepţii, prevăzute expres în normele metodologice, pentru a asigura funcţionarea eficientă şi fără perturbări a sistemelor de plăţi.

4. BNR este participant

În această calitate, BNR utilizează sistemul pentru decontarea transferurile de fonduri aferente operaţiunilor de piaţă monetară şi valutară şi facilităţilor permanente ale BNR, precum şi a oricăror altor operaţiuni care necesită transferuri de fonduri între conturile de decontare ale participanţilor.

BNR poate delega orice activităţi/sarcini operaţionale unei terţe părţi, caz în care BNR va notifica participanţii cu privire la aceasta. Această delegare nu afectează răspunderea BNR faţă de participanţi. Un posibil operator tehnic al acestui sistem poate fi TransFonD, în calitate de agent al BNR.

În etapa următoare se doreşte extinderea sistemului prin decontarea poziţiilor nete înregistrate şi transmise zilnic de către VISA şi EUROPAY (pentru tranzacţii cu carduri în moneda naţională), de către Societatea Naţională de Compensare, Decontare şi Depozitare a Valorilor Mobiliare şi de către Bursa de Valori Bucureşti. Sistemul va procesa plăţi în moneda naţională, urmând ca ulterior să fie iniţiate aranjamente tehnice care să permită migrarea la euro. Decontarea este efectuată în limita disponibilităţilor existente în conturile de decontare ale participanţilor.

Scanned with OKEN Scanner

4.3.2. Casa automată de compensare (ACH)

Sistemul ACH este proiectat să asigure procesarea instrucţiunilor de plată de mică valoare, între instituţiile de credit şi în relaţia cu Trezoreria Statului şi iniţierea decontării finale şi irevocabile a rezultatelor compensării multilaterale prin sistemul RTGS.

Sistemul ACH va procesa următoarele tipuri de instrucţiuni de plată de mică valoare, în format electronic:

- ✓ transfer credit;
- ✓ debit direct.

Casa automată de compensarea va permite implementarea ulterioară a unor module care să realizeze :

- ✓ compensarea plăţilor efectuate pe baza instrumentelor de plată de debit (cecuri, cambii, bilete la ordin);
- ✓ compensarea operaţiunilor cu carduri.

Sistemul va permite configurarea numărului, duratei şi orei de început a şedinţelor de compensare, asigurând pentru început 3 şedinţe de compensare.

La sistemul ACH pot participa:

- ✓ instituţii de credit, aşa cum au fost definite în Legea nr. 58/1998, cu modificările şi completările ulterioare;
- ✓ Banca Naţională a României;
- ✓ Trezoreria Statului.

Atunci când va fi aplicabil, la sistemul ACH vor putea participa şi instituţiile de credit supravegheate, conform Directivei Parlamentului European , în măsura în care acestea sunt stabilite în interiorul Spaţiului Economic European (EEA);

4.3.3. Sistemul de înregistrare şi decontare a titlurilor de stat (GSRS)

Sistemul de înregistrare şi decontare a titlurilor de stat, ca parte componentă a Sistemului Electronic de Plăti, va ţine evidenţa emisiunilor de titluri în circulaţie (funcţie de registru), va asigura decontarea operaţiunilor cu titluri de stat cu respectarea principiului „livrare contra plată".

Sistemul de înregistrare şi decontare a titlurilor de stat se va afla în interdependenţă cu ACH şi RTGS, gestionând garanţiile sub forma titlurilor de

Scanned with OKEN Scanner

stat aferente ACH, precum şi operaţiunile REPO intraday aferente sistemului cu decontare brută în timp real.

4.3.4. Sistemul de recuperare în caz de dezastre

Necesitatea asigurării continuităţii activităţii în caz de avarie, justifică oportunitatea conceperii şi implementării unui sistem de back-up şi a unui centru de recuperare în caz de dezastru.

În ceea ce priveşte condiţia de continuitate a activităţii sistemului în caz de întrerupere a funcţionării centrului primar, echipa proiectului a luat în considerare implementarea unui centru de procesare alternativ, astfel încât procesarea să poată fi reluată într-un interval de timp foarte scurt, care să nu perturbe activitatea de plăţi interbancare şi managementul lichidităţii la nivelul participanţilor.

Scanned with OKEN Scanner

5. CONTABILITATEA ALTOR OPERAŢIUNI INTERBANCARE

Frecvent în derularea activităţii curente băncile interacţionează. Ele se susţin financiar creditându-se reciproc sau constituind depozite unele la nivelul celorlalte.

Din punct de vedere al riscurilor la care se expun acest gen de operaţii sunt mai puţin riscante decât cele derulate cu clientela nefinanciară.

În categoria altor operaţii interbancare vom prezenta cu prioritate depozitele şi creditele în care cei doi parteneri sunt bănci comerciale.

5.1. Depozite interbancare

Băncile comerciale desfăşoară între ele operaţiuni de constituiri de depozite, care pot fi:

- ✓ la vedere: constituite pe o perioada de cel mult o zi lucrătoare;
- ✓ la termen: constituite pe o perioada mai mare de o zi lucrătoare;
  - termen scurt – 1-365 zile
  - termen mediu – 1-5 ani
  - termen lung – peste 5 ani
- ✓ colaterale: sunt constituite drept garanţii sau pentru efectuarea unor operaţiuni ulterioare;

Cele doua bănci care intră în contact abordează de pe poziţii diferite acest gen de operaţii.

Astfel pentru banca care îşi constituie un depozit (banca proprietară) acesta reprezintă un plasament scopul fiind fie de fructificare a sumelor temporar disponibile prin încasarea dobânzii , fie de respectare a unor clauze contractuale sau respectarea unor prevederi legale. În această a doua situaţie vorbim despre depozitele colaterale.

Bancă la care se constituie depozitul (banca depozitara) îl tratează ca pe o sursa atrasă.

Evidenţa contabilă a depozitelor interbancare se ţine cu ajutorul conturilor:

☒ La banca proprietară

✓ 131 - "Depozite la bănci"

Contul se dezvolta pe sintetice de gradul II, pe cele trei tipuri de depozite.

✓ 1311 - "Depozite la vedere la bănci"
✓ 1312 - "Depozite la termen la bănci"
✓ 1313 - "Depozite colaterale la bănci"

Contul **131 "Depozite la bănci"** este un cont de activ. Se debitează cu ocazia constituirii depozitului şi a eventualelor depuneri în depozitul constituit; se creditează cu ocazia lichidării depozitului sau a transferului într-o altă categorie de depozit. Soldul debitor reprezintă valoarea depozitelor unei bănci constituite la alte bănci. Contul 131 funcţionează la banca titulară a depozitului.

Ataşat acestui cont funcţionează contul 1317 "Creanţe ataşate", cont de activ, în care se evidenţiază dobânda aferenta depozitului, calculată de băncile gestionare şi neajunsă la scadenţă.

Vorbind de dobândă trebuie să prezentăm şi contul de venit specific depozitelor interbancare. Acesta este 7013 „ Dobânzi de la conturile de depozite de la bănci „

☒ <u>la banca depozitară</u>

✓ 132 – "Depozite ale băncilor"

Contul **132 "Depozite ale băncilor"** este un cont de pasiv, care funcţionează la banca gestionară a depozitelor altor bănci.. Se creditează cu valoarea depozitelor constituite şi se debitează cu valoarea depozitelor retrase la scadenţă sau înnoite de această dată situaţie în care dobânda se recalculează.

Contul se dezvoltă pe sintetice de gradul II, pe categorii de depozite:

✓ 1321 - "Depozite la vedere ale băncilor"
✓ 1322 - "Depozite la termen ale băncilor "
✓ 1323 - "Depozite colaterale ale băncilor

El are ataşat contul 1327 "Datorii ataşate", în care se evidenţiază dobânda calculata şi neajunsă la scadenta.

Această dobândă reprezintă pentru bancă o cheltuială gestionată cu ajutorul contului

6012 „ Dobânzi la depozite ale băncilor "

Exemplu

BRD-SMB îşi constituie un depozit pe termen de o lună la BCR-SMB, unde are deschis cont de corespondent.

Scanned with OKEN Scanner

Depozitul are valoarea de 50 milioane lei, iar rata dobânzii este de 40% pe an.
BRD primeşte de la BancPost - SMB un împrumut pe 10 zile în valoare de 60 milioane lei, cu o rata a dobânzii de 50% pe an.
BRD şi BancPost nu au legături directe.

Înregistrări contabile generate de aceste operaţii:

☒ Constituirea depozitului la băncile corespondente

✓ BRD-SMB (NOSTRO) constituirea depozitului prin cont de corespondent:

1312/BCR "Depozite la termen la bănci"	=	121/BCR "Conturi de corespondent la bănci"	50.000.000

✓ BCR-SMB (LORO) se evidenţiază depozitul drept sursa atrasă:

122/BRD "Conturi de corespondent ale băncilor"	=	1322/BRD "Depozite la termen ale băncilor"	50.000.000

Dobânda este calculată de către banca gestionară:

$$D = \frac{50.000.000 \times 0,40 \times 30 zile}{360 zile} = 1.666.666,6 lei$$

✓ Evidenţierea creanţei privind dobânda la BRD:

1317 "Creanţe ataşate"	=	70132 "Dobânzi de la depozitele la termen"	1.666.666,6 lei

✓ Evidenţierea datoriei privind dobânda la BCR

60132 „Dobânzi la depozitele la termen"	=	1327 "Datorii ataşate"	1.666.666,6 lei

☒ Când dobânda ajunge la scadenţă, ea se virează în contul prin care s-a evidenţiat decontarea privind depozitul interbancar:

✓ Alimentarea contului de corespondent, cu stingerea creanţei privind dobânda:

121/BCR „Conturi de corespondent la bănci"	=	1317 "Creanţe ataşate"	1.666.666,6 lei

Scanned with OKEN Scanner

✓ Stingerea datoriei şi alimentarea contului de corespondent al BRD la BCR cu valoarea dobânzii:

1327 "Datorii ataşate"	=	122/BRD "Conturi de corespondent ale băncilor"	1.666.666,6 lei

5.2. Credite/împrumuturi interbancare

În derularea activităţii curente o formă de plasare de resurse/atragere de surse o reprezintă creditele/împrumuturile bancare.

În funcţie de durata şi scopul pentru care au fost încheiate contractele împrumuturile sunt grupate astfel :

- ✓ Împrumuturi de pe o zi pe alta – sunt împrumuturi fără garanţie, acordate sau primite în baza unei convenţii sau a unui contract, pe o perioada de cel mult o zi lucrătoare;
- ✓ Împrumuturi la termen – sunt împrumuturi fără garanţie acordate sau primite pe un termen fix, în baza unei convenţii sau a unui contract, pentru o durata mai mare de o zi lucrătoare;
- ✓ Împrumuturile financiare – sunt împrumuturile acordate sau primite de către bănci nerezidente, având drept beneficiari agenţii economici nefinanciari.

Pentru împrumuturile acordate reciproc între băncile comerciale, se utilizează conturile:

☒ <u>la banca care acordă creditul</u>

141 "Credite acordate băncilor" . Prin planul de conturi dezvoltarea pe sintetice de gradul II în funcţie de tipul creditului este obligatorie

- ✓ 1411 "Credite de pe o zi pe alta acordate băncilor"
- ✓ 1412 "Credite la termen acordate băncilor"
- ✓ 1413 "Credite financiare acordate băncilor"

Contul 141 "Credite acordate băncilor" este un cont de activ, care funcţionează la băncile creditoare.

Contul are ataşat un cont de "Creanţe privind dobânda", şi anume contul 1417 "Creanţe ataşate" – cont de activ. în care se evidenţiază dobânda calculată şi neajunsă la scadenţă.

Scanned with OKEN Scanner

7014 „Dobânzi de la credite la bănci „ –evidenţiază dobânda înregistrată pentru aceste plasamente.

☒ la banca debitoare:

142 "Împrumuturi primite de la bănci"

Contul 142 "Împrumuturi primite de la bănci" este un cont de pasiv, care funcţionează la banca debitoare. Se creditează cu valoarea împrumutului obţinut şi se debitează cu valoarea ratelor rambursate băncii proprietare

Contul se dezvolta pe sintetice de gradul II, pe feluri de împrumuturi

- ✓ 1421 "Împrumuturi de pe o zi pe alta primite de la bănci"
- ✓ 1422 "Împrumuturi la termen primite de la bănci"
- ✓ 1432 "Împrumuturi financiare primite de la bănci"

Contului îi este ataşat contul 1427 "Datorii ataşate", în care se evidenţiază dobânzile calculate şi neajunse la scadenţă aferente împrumuturilor primite.

Dobânda reprezintă pentru bancă o cheltuială care va fi gestionată cu ajutorul contului 6014 „ Dobânzi la împrumuturi de la bănci „

Exemplu (informaţiile au fost prezentate în textul aplicaţiei de la depozite interbancare)

☒ Crearea relaţiei de credit/împrumut:

✓ la BancPost-SMB acordarea creditului către BRD-SMB:

1412	=	111	60.000.000 lei
"Credite la termen acordate"		"Cont curent la BNR"	

✓ La BRD-SMB primirea împrumutului de la BancPost-SMB:

111	=	1422	60.000.000 lei
"Cont curent la BNR"		"Împrumuturi la termen primite de la bănci"	

Creditul este acordat pe o perioada de 10 zile, iar BancPost calculează dobânda astfel:

$$D = \frac{60.000.000 \times 0,50 \times 10 zile}{360 zile} = 833.333,3 lei$$

✓ Evidenţierea creanţei privind dobânda la BancPost:

1417	=	70142	833.333,3lei
"Creanţe ataşate"			

✓ Evidenţierea datoriei privind dobânda la BRD-SMB:

Scanned with OKEN Scanner

60142 „Dobânzi la împrumuturi de la bănci”	=	1427 "Datorii ataşate”	833.333,3 lei

☒ Rambursarea şi plata dobânzii se fac prin intermediul contului prin care s-a evidenţiat acordarea. Operaţiunea este începută de către banca debitoare:

✓ rambursarea creditului scadent şi plata dobânzii aferente:

%	=	111	60.833.333,3 lei
1422 "Împrumuturi la termen primite de la bănci”		"Cont curent la BNR”	60.000.000,0 lei
1427 „Datorii ataşate”			833.333,3 lei

✓ încasarea creditului scadent şi a dobânzii aferente:

111 „Cont curent la BNR”	=	%	60.833.333,3 lei
		1412 "Credite la termen acordate băncilor”	60.000.000,0 lei
		1417 „Creanţe ataşate”	833.333,3 lei

5.3. Împrumuturi de refinanţare

O categorie aparte de împrumuturi o constituie împrumuturile de refinanţare acordate de către BNR băncilor comerciale, in scopul susţinerii activităţii acestora. Împrumuturile de refinanţare îmbracă următoarele forme:

- ✓ împrumuturi colateralizate cu active eligibile pentru garantare sunt împrumuturi garantate cu active efecte de comerţ sau cu alte titluri acceptate de către BNR;
- ✓ împrumuturi lombard (overdraft) sunt o formă de refinanţare cu totul specială ce se acorda peste noapte pentru asigurarea plăţilor zilnice ale băncilor;
- ✓ alte împrumuturi.

Scanned with OKEN Scanner

Contabilitatea împrumuturilor de refinanţare se ţine cu ajutorul sinteticelor de gradul II ale contului 112 "Împrumuturi de refinanţare de la Banca Naţională a României" :

- ✓ 1121 - „Împrumuturi colateralizate cu active eligibile pentru garantare";
- ✓ 1122 – „ Împrumuturi lombard "
- ✓ 1123 – „ Alte împrumuturi "

Dobânda aferentă acestor împrumuturi calculată dar neajunsă la scadenţă este înregistrată cu ajutorul contului 1172 „Datorii ataşate" ea reprezentând pentru banca comercială o cheltuială înregistrată în contul 6011 „Dobânzi la împrumuturi de refinanţare"

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

6. CREDITAREA CLIENTELEI NEFINANCIARE

6.1. Creditele bancare clasice

Credit este un cuvânt de origine latină "creditum-creditare" – ce semnifică a crede, a avea încredere şi defineşte un principal instrument al operaţiunii de creditare, în ceea ce priveşte vederea lui etno-etimologică.

În general, creditul reprezintă o operaţiune prin care se ia în stăpânire imediată resurse, în schimbul unei promisiuni de rambursare viitoare, de obicei însoţită de plata unei dobânzi ce remunerează pe împrumutător.

6.1.1. Clasificarea creditelor

Complexitatea relaţiilor de creditare într-o economie , diversele forme sub care se prezintă creditul , impun clasificarea acestora în funcţie de o serie de criterii relevante :

I. ***din punctul de vedere al calităţii creditorului*** se disting două forme de credit:

- ✓ credit comercial;
- ✓ credit bancar;

a) **Creditul comercial** se individualizează în ansamblul relaţiilor de credit prin următoarele caracteristici :

- ☒ participanţii (subiecţii) la relaţia de credit comercial sunt întreprinzători activi din diverse ramuri sau domenii ale economiei (industrie , agricultură , comerţ , etc.) care se împrumută reciproc ;
- ☒ obiectul creditului comercial îl constituie transmiterea de capital de împrumut sub formă de marfă (vânzare pe datorie a mărfurilor, fără ca în acel moment să fie transmisă şi suma echivalentă de la cumpărător la vânzător) .
- ☒ capitalul transmis apare sub formă de marfă iar transmiterea îmbracă forma bănească şi se concretizează în documente corespunzătoare (cambii , bilete la ordin , etc.) care conţin valoarea rezultată prin

însumarea valorii mărfii vândute pe datorie cu o dobândă convenită de comun acord ;

- ☒ posibilităţile de acordare a creditului cresc direct proporţional cu creşterea volumului capitalului industrial .

Creditul comercial se confruntă însă cu anumite limite :

- ✓ are volumul limitat la cel mult capitalul disponibil sub formă de marfă;
- ✓ proporţiile sale sunt limitate de frecvenţa cu care se întorc sumele împrumutate în mâinile creditorului ;
- ✓ direcţiile sale de mişcare se limitează la sensurile mişcărilor mărfurilor în economie între diversele ramuri şi domenii şi între diferiţii întreprinzători participanţi la astfel de relaţii comerciale .

Aceste limite duc la imposibilitatea creditului comercial de a asigura toate nevoile de capitaluri din economie .

b) **Creditul bancar** prezintă următoarele caracteristici :

- ☒ subiecţii creditului bancar sunt băncile pe de-o parte şi agenţii economici sau persoanele fizice pe de altă parte ;
- ☒ obiectul creditului bancar îl constituie transmiterea de capital de împrumut sub formă bănească ;
- ☒ poate servi la redistribuirea capitalurilor de împrumut în orice direcţie , în orice sector al economiei ;
- ☒ poate îndeplini două roluri :
  - ✓ poate duce la sporirea capitalului real (dacă este investit);
  - ✓ serveşte mişcării de capitaluri (dacă reprezintă doar simple împrumuturi de sume băneşti) .

II. după ***calitatea debitorului*** se delimitează două forme ale creditului :

- ✓ creditul acordat persoanelor fizice;
- ✓ creditul acordat persoanelor juridice;

La rândul său , creditul acordat persoanelor fizice poate îmbrăca mai multe forme:

- ☒ credit de trezorerie sau pentru facilitarea de casă , în cazul în care contul curent este descoperit , prezentând sold debitor , volumul

Scanned with OKEN Scanner

plăţilor efectuate prin acest cont fiind mai mari decât disponibilităţile existente în cont ;

- ☒ creditul pentru consum , în vederea procurării unor bunuri fungibile care vor fi plătite în rate ;
- ☒ credit personal , vizând un obiectiv neprecizat de către debitor , cu folosinţă liberă ;
- ☒ credit pentru locuinţă etc. .

Creditul acordat persoanelor juridice poate fi :

- ☒ credit de exploatare , cu scopul acoperirii cheltuielilor ce ţin de activitatea curentă de producţie şi de circulaţie a mărfurilor ;
- ☒ credit de mobilizare , obţinut în urma scontării cambiilor ;
- ☒ credit de prefinanţare , care acoperă necesităţile pentru produsele care se fabrică într-o perioadă şi se valorifică într-o perioadă viitoare ;
- ☒ credit pentru finanţare de echipament (de investiţii) ;
- ☒ credit tip leasing (bail) ;
- ☒ credit tip factoring ; etc. .

III. ***din punct de vedere al calităţii debitorului şi creditorului*** luaţi la un loc , se disting două forme ale creditului :

- ✓ credit privat , când subiectele creditului sunt de drept privat ;
- ✓ credit public , când creditorul este reprezentat de populaţie în ansamblul ei ,iar debitorul este statul , care se împrumută de la populaţie pentru acoperirea nevoilor sale .

IV. după ***scopul acordării creditului***, întâlnim trei forme ale acestuia :

- ✓ Credit de producţie;
- ✓ Credit de circulaţie;
- ✓ Credit de consum;

Acesta la rândul sau poate fi:

- ✓ de exploatare;
- ✓ de investiţii;
- ✓ de speculaţie;

Scanned with OKEN Scanner

Creditul de circulaţie este utilizat pentru acoperirea unor cheltuieli de stocare şi de transport a unor mărfuri, având caracter de avans pentru mărfurile vândute şi încă neîncasate;

Creditul de consum vizează procurarea unor bunuri de folosinţă personală.

V. ***din punct de vedere al obiectului creditului*** se disting:

- ✓ credit în bunuri sau în mărfuri (credit comercial);
- ✓ credit în bani (numerar sau efecte de comerţ);
- ✓ credit în credit –când obiectul creditului îl constituie răspunderea ce şi-o asumă o anumită persoană pentru debitori, cum că acesta îşi va onora obligaţiile.

VI. În funcţie de ***modalitatea de garantare*** a creditelor întâlnim:

- ✓ credit real;
- ✓ credit personal;
- ✓ creditul real are o acoperire materială sub forma unei:
  - o garanţii imobiliare, respectiv un contract de ipotecă asupra pământurilor, imobilelor, garanţii care de regulă trebuie să fie de o valoare superioară mărimii creditului, iar în cazul nerambursării sumei, creditorul va intra în posesia garanţiei, valorificând-o şi recuperând astfel suma împrumutată;
  - o garanţii mobiliare (metale preţioase, mărfuri, titluri de credit), care se vor afla în posesia creditorului până la scadenţă, în eventualitatea nerambursării împrumutului.

Creditul personal are la bază garanţii morale. Acesta poate fi:

- ✓ credit personal individual, acordat discret unei persoane fizice, fără nici o formalitate;
- ✓ credit personal cu gaj individual – când o terţă persoană garantează rambursarea împrumutului pe propria ei răspundere morală;
- ✓ credit personal cu gaj colectiv – când mai multe persoane garantează pentru rambursarea împrumutului, dar tot cu răspunderea lor morală.

Scanned with OKEN Scanner

În cazul în care gajul se dă prin semnarea unei cambii trase asupra debitorului, răspunderea morală devine răspundere materială civilă.

VII. din punct de vedere al ***tehnicii de acordare*** se pot distinge trei forme ale creditului:

- ✓ credit acordat prin conturi separate de împrumut, când debitorul dispune de suma împrumutată în întregime şi pe întreaga perioadă pe care s-a acordat creditul;
- ✓ credit acordat prin cont curent, caz în care debitorul foloseşte împrumutul în regim de cont curent (folosirea parţială a limitei de credit aprobate, pe măsură ce apar necesităţi, iar plata dobânzii se face numai pentru sumele efectiv folosite);
- ✓ credit de acceptiune, când o persoană juridică (de regulă o bancă) preia obligaţia debitorului iniţial de a rambursa împrumutul la scadenţă.

VIII. prin prisma ***drepturilor creditorului***, apar trei forme:

- ✓ credit denunţabil, când creditorul îşi rezervă dreptul ca oricând înainte de scadenţă, cu sau fără avizarea debitorului, să ceară rambursarea acestui credit;
- ✓ credit nedenunţabil, când dreptul creditorului de a cere rambursarea operează numai la scadenţă;
- ✓ credit legat, când creditul este condiţionat de folosirea lui numai în anumite scopuri convenite de creditor cu debitorul.

IX. ***după modul de rambursare*** se disting două forme de credit:

- ✓ Credit amortizabil, când rambursarea se face în rate, egale sau neegale, care pot sau nu să cuprindă şi dobânzi;
- ✓ Credit neamortizabil, când rambursarea se face integral la scadenţă.

X. după ***intervalul de timp în care se foloseşte creditul***, se întâlnesc trei forme ale acestuia:

- ✓ Credit pe termen scurt (când perioada nu depăşeşte un an) ;
- ✓ Credit pe termen mediu (când perioada nu depăşeşte 5-7 ani) ;
- ✓ Credit pe termen lung .

Scanned with OKEN Scanner

În perioada contemporană s-au produs numeroase schimbări în sfera creditului. Astfel putem observa o creştere a ponderii creditului bancar în detrimentul celui comercial şi totodată o corelaţie tot mai strânsă între acestea două prin creşterea frecvenţei scontărilor de cambii. Se remarcă de asemenea frecvente modificări ale ratei dobânzii, cu scopul de a reglementa operaţiunile de creditare. Nevoile de credite pentru investiţii cresc în urma dezvoltării accelerate a tehnicii şi tehnologiilor de producţie, care necesită o reînnoire tot mai frecventă a capitalurilor fixe existente.

În zilele noastre se remarcă noi tendinţe legate de credit; se observă o creştere a surplusului de capital de împrumut, ca urmare a deplasărilor capitalurilor din sfera producţiei şi circulaţiei mărfurilor în sfera circuitului bancar, concomitent cu creşterea ponderii creditului utilizat în scopuri speculative sau neproductive.

6.1.2. Principalele tipuri de credite

Creditul pe obiect este o formă de creditare a agenţilor economici, destinat să acopere nevoile de fonduri apărute din specificul activităţii, sau datorită unor disfuncţionalităţi temporare în activitatea desfăşurată (primirea de la furnizori a unor materii prime şi materiale în avans faţă de termenele contractuale, formarea unor stocuri ce nu se pot transforma în produse livrabile datorită unor cauze obiective, greutăţi apărute în livrarea către clienţi a produselor contractuale cu aceştia). Se acordă pentru efectuarea de cheltuieli destinate activităţii autorizate.

Creditul pe obiect este un credit pe termen scurt şi se poate acorda:

- ✓ pentru activitatea de producţie;
- ✓ pentru activitatea de prestări servicii;
- ✓ pentru activitatea de comerţ.

Beneficiarii creditului pe obiect pot fi agenţi economici care îndeplinesc următoarele condiţii:

- ✓ au cont de disponibilităţi la Banca Românească;
- ✓ se încadrează în categoria A sau B de performanţă financiară;
- ✓ nu beneficiază de un alt credit pentru activitatea de bază de la Banca Românească (linie de credit, credit pe credit);
- ✓ stocurile ce urmează a fi creditate, în proporţie de cel puţin 120%

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ urmare analizei complexe efectuate, atât în bancă cât şi pe teren, se constată viabilitatea afacerii, a posibilităţilor de suportare a costurilor a costurilor creditării;
- ✓ gradul de îndatorare să nu fie mare, în care sens se vor analiza datoriilor către buget, alte bănci şi alţi creditori.

Nivelul creditului se stabileşte în funcţie de volumul de activitate realizat pe perioadele anterioare, de planul de afaceri de bugetul de venituri şi cheltuieli previzionat pe perioada creditării, de costurile efective ale stocurilor ce urmează a se constitui, precum şi de mărimea capitalului social.

În vederea acordării creditului, administratorii de credite vor analiza şi verifică realitatea datelor şi situaţiilor prezentate de agenţii economici, inclusiv prin deplasarea şi constatarea la faţa locului a existentei faptice a stocurilor, a condiţiilor de păstrare, conservare şi gestionare a acestora, dacă cheltuielile s-au efectuat sau sunt îndeplinite condiţiile pentru a se efectua situaţia contractelor sau comenzilor ferme de desfacere, precum şi dacă stocurile şi cheltuielile respective au mai stat sau stau la baza şi altor credite acordate de bancă sau alte bănci.

Termenul maxim pentru care se acordă acest tip de credit este de 365 zile.

Creditul pentru facilităţi de cont este un credit pe termen foarte scurt (maximum 15 zile calendaristice) şi se acordă agenţilor economici care au dovedit seriozitate în relaţiile cu banca, cu o situaţie economico-financiară foarte bună (categoria A şi B de performanţă financiară), care nu au înregistrat credite sau dobânzi restante şi care din anumite cauze, bine justificate economic, nu pot face temporar faţă plăţilor.

Nivelul creditului se determină pe baza analizei încasărilor medii din ultimele trei luni, în funcţie de valoarea totală a mărfurilor livrate, serviciilor prestate, cu condiţii certe de încasare, a posibilităţilor de eliminare a cauzelor care au generat întârzierea în termen maxim de 15 zile de la data punerii la dispoziţie a creditului.

În garantarea acestor credite se pot accepta pe lângă celelalte garanţii reale , şi biletele la ordin sau cesiunile de creanţe.

Agenţii economici care nu au rambursat la scadenţă un astfel de credit, nu vor mai putea beneficia de un nou credit pentru facilităţi de cont timp de 90 de zile. Aceste credite se acordă la cererea agenţilor economici în limita sumei de 500 milioane lei.

Scanned with OKEN Scanner

Creditul pe documente în curs de încasare se acordă pe cecuri emise spre încasare, sau pe ordine de plată aflate pe circuitul bancar, pe termen foarte scurt (maximum 15 zile). Rambursarea creditului va fi corelată cu termenele prevăzute pentru depunerea documentelor de încasare în bancă, circuitul bancar şi încasarea lor.

Se admit la creditare numai documentele de decontare confirmate de banca plătitoare. Excepţie fac cecurile emise de plătitori cu o bună reputaţie în ceea ce priveşte onorarea datoriilor, clienţii importanţi şi cei care prezintă interes pentru bancă.

Nu se vor acorda astfel de credite agenţilor economici care au fost înregistraţi în "Fişierul naţional de incidente de plăţi" administrat de Banca Naţională a României. Lista cu incidente de plăţi se comunică operativ şi se actualizează zilnic de Centrala Băncii.

Creditele pe documente în curs de încasare vor fi garantate cu sumele de încasat, care vor fi cesionate în favoarea băncii, conform contractului de credit.

La analiza clientului se va avea în vedere existenţa în contul de disponibilităţi a sumelor necesare pentru comisioanele bancare aferente creditării.

Creditul pentru finanţarea stocurilor este credit pe termen scurt, se acordă agenţilor economici pentru constituirea de stocuri şi efectuarea de cheltuieli sezoniere sau temporare, (stocuri de produse agricole, agro-alimentare, de provenienţă agricolă, precum şi orice alte stocuri care nu sunt de natura celor curente şi care se consumă într-o perioadă mai mare de un trimestru fără a depăşi 12 luni de la constituire).

Stocurile sunt destinate fie activităţii de producţie-prelucrare, fie pentru comercializare în aceeaşi stare în care au fost achiziţionate.

Faţă de principiile generale de creditare, la acest tip de credit, având în vedere perioada de constituire şi valorificare a stocurilor, funcţie de aceasta, se poate acorda perioada de graţie la rambursarea ratelor de credit, dobânda însă se va achita lunar.

Durata creditelor pentru finanţarea stocurilor nu poate depăşi perioada de garanţie a acestora.

Utilizarea creditului se va face eşalonat pe măsura efectuării cheltuielilor, iar rambursarea lui va fi corelată cu perioada de valorificare şi încasare a livrărilor.

Scanned with OKEN Scanner

Administratorul de credite care instrumentează documentaţia de credit va verifica la faţa locului:

- ✓ existenţa spaţiilor de stocare, depozitare şi păstrare;
- ✓ existenţa capacităţilor de producţie, prelucrare, valorificare;
- ✓ existenţa contractelor de aprovizionare-desfacere;
- ✓ existenţa mijloacelor de transport;
- ✓ poziţia firmei faţă de concurenţă.

Garantarea creditului se va face cu garanţii de natura celor agreate de bancă.

Creditul garantat cu valori financiare. Specificul acestui credit este modul de garantare, respectiv cu bunuri a căror marjă de risc este zero (titluri emise de o banca precum şi valori financiare în depozit sau în cont la o altă bancă). Titlurile emise de o altă bancă sau depozitele constituite la altă bancă, se iau în considerare numai dacă banca respectivă este o bancă agreată. Creditul în cazul garanţiei cu disponibilităţi în cont, nu se bonifică dobânda.

Creditul garantat cu valori financiare este un credit pe termen scurt, perioada de acordare fiind condiţionată de termenul de scadenţă a valorilor financiare.

Creditele pentru producţia la export şi exportul de produse au ca destinaţie finanţarea necesităţilor curente sau excepţionale ocazionate de activitatea de export. Documentaţia de credit trebuie să conţină în plus contractele sau comenzile ferme de export încheiate direct cu partenerii externi sau prin intermediul unor comisionari, din care să rezulte cantitatea şi felul mărfii, condiţiile şi graficul de livrare, modalităţile şi termenele de plată, preţul mărfii în valută, etc.

Creditele se pot acorda numai după prezentarea comunicării de la o societate bancară din ţară sau din străinătate, agreată de bancă, a deschiderii acreditivului irevocabil la export în favoarea beneficiarului de credit sau alte forme de plată garantate bancar (acreditiv, scrisoare de garanţie bancară, etc.).

Incasso-ul documentar se va accepta ca modalitate de plată dacă din analiza efectuată rezultă că între parteneri sunt relaţii de colaborare tradiţionale şi nu au existat situaţii de întârziere sau neefectuarea plăţii. În acest scop, unităţile bancare teritoriale vor solicita Centralei Băncii informaţii asupra bonităţii partenerilor externi.

Scanned with OKEN Scanner

Administratorul de credite care instrumentează documentaţia de credit va verifica la faţa locului:

- ✓ existenţa spaţiilor de stocare, depozitare şi păstrare;
- ✓ existenţa capacităţilor de producţie, prelucrare, valorificare;
- ✓ existenţa contractelor de aprovizionare-desfacere;
- ✓ existenţa mijloacelor de transport;
- ✓ poziţia firmei faţă de concurenţă.

Garantarea creditului se va face cu garanţii de natura celor agreate de bancă.

Creditul garantat cu valori financiare. Specificul acestui credit este modul de garantare, respectiv cu bunuri a căror marjă de risc este zero (titluri emise de o banca precum şi valori financiare în depozit sau în cont la o altă bancă). Titlurile emise de o altă bancă sau depozitele constituite la altă bancă, se iau în considerare numai dacă banca respectivă este o bancă agreată. Creditul în cazul garanţiei cu disponibilităţi în cont, nu se bonifică dobânda.

Creditul garantat cu valori financiare este un credit pe termen scurt, perioada de acordare fiind condiţionată de termenul de scadenţă a valorilor financiare.

Creditele pentru producţia la export şi exportul de produse au ca destinaţie finanţarea necesităţilor curente sau excepţionale ocazionate de activitatea de export. Documentaţia de credit trebuie să conţină în plus contractele sau comenzile ferme de export încheiate direct cu partenerii externi sau prin intermediul unor comisionari, din care să rezulte cantitatea şi felul mărfii, condiţiile şi graficul de livrare, modalităţile şi termenele de plată, preţul mărfii în valută, etc.

Creditele se pot acorda numai după prezentarea comunicării de la o societate bancară din ţară sau din străinătate, agreată de bancă, a deschiderii acreditivului irevocabil la export în favoarea beneficiarului de credit sau alte forme de plată garantate bancar (acreditiv, scrisoare de garanţie bancară, etc.).

Incasso-ul documentar se va accepta ca modalitate de plată dacă din analiza efectuată rezultă că între parteneri sunt relaţii de colaborare tradiţionale şi nu au existat situaţii de întârziere sau neefectuarea plăţii. În acest scop, unităţile bancare teritoriale vor solicita Centralei Băncii informaţii asupra bonităţii partenerilor externi.

Scanned with OKEN Scanner

Când banca consideră necesar, pentru diminuarea riscului, acordarea creditului va fi condiţionată şi de asigurarea împotriva riscului de neplată la instituţii specializate din ţară. Asigurarea împotriva riscului de ţară este obligatorie pentru contractele de export încheiate cu parteneri din alte ţări decât cele din categoria "A", nominalizate de Banca Naţională a României.

Creditele pentru export, pe lângă asigurare, vor trebui garantate cu garanţii agreate de bancă.

Creditele pentru mărfuri vândute cu plata în rate se acordă agenţilor economici pentru acoperirea necesarului temporar de lichidităţi pe perioada de timp cuprinsă între vânzarea bunurilor de folosinţă îndelungată către populaţie şi încasarea integrală a contravalorii acestora de la cumpărători.

Mărimea creditului se stabileşte ca diferenţă între preţul bunului şi avansul achitat de cumpărător, care nu poate fi mai mic de 30% din valoarea bunului respectiv.

În scopul determinării de către bancă a volumului creditului şi stabilirii scadenţelor ratelor de rambursat, agenţii economici care solicită astfel de credite vor prezenta băncii, pe lângă documentaţia generală, şi borderoul de cumpărători care va conţine: numărul curent, numărul şi data contractului de vânzare – cumpărare, valoarea totală a contractului, avansul achitat, valoarea fiecărei rate lunare şi data la care s-a convenit a fi achitate. De asemenea va fi prezentată şi o copie după factura fiscală de vânzare a bunurilor.

Creditele pentru mărfuri vândute cu plata în rate vor fi garantate cu garanţii acoperitoare din gama celor agreate de bancă.

Rambursarea creditelor se va face în rate lunare a căror mărime va fi egală cu suma ratelor ce urmează a fi achitate de cumpărători în luna respectivă, în conformitate cu clauzele din contractele de vânzare-cumpărare cu plata în rate.

Acest tip de creditare va avea în mod obligatoriu la bază o convenţie, încheiată între bancă şi împrumutaţi, în care se vor stabili clauzele specifice ale creditării.

Creditele pentru investiţii pe termen scurt îl constituie acoperirea temporară a insuficienţei resurselor proprii pentru finanţarea cheltuielilor privind investiţiile productive ale agenţilor economici.

Creditarea pe termen scurt a investiţiilor se face pe total activate de investiţii sau pe obiective ori acţiuni de investiţii, în cadrul termenului maxim de creditare de 12 luni.

Scanned with OKEN Scanner

Destinaţia creditului de investiţii poate fi:

- ✓ acoperirea decalajului între constituirea resurselor proprii, conform bugetului de venituri şi cheltuieli al clientului şi nevoile de finanţare pentru efectuarea de plăţi către furnizorii şi antreprenorii de investiţii;
- ✓ realizarea în devans a unor cheltuieli de investiţii reprezentând lucrări şi/sau achiziţii de utilaje;
- ✓ dezvoltarea, modernizarea construcţiilor şi/sau retehnologizarea capacităţilor de producţie, utilajelor, maşinilor şi instalaţiilor existente;
- ✓ procurarea de maşini, utilaje şi mijloace de transport şi alte acţiuni de investiţii.

Pentru acest tip de credit documentaţia va trebui să cuprindă în plus:

- ✓ nota de fundamentare sau studiu de fezabilitate;
- ✓ dovada aportului de cel puţin 25% din valoarea investiţiei.

După analiza clientului conform prezentelor norme, se va analiza documentaţia tehnico-economică a investiţiei, care să conducă la viabilitatea afacerii, la posibilitatea suportării de către agentul economic a dobânzilor aferente. Analiza documentaţiei tehnico-economice se va face în baza indicatorilor specifici privind investiţiile.

Rambursarea creditului de investiţii trebuie corelată cu indicatorii din bugetul de venituri şi cheltuieli. Dacă obiectivul de investiţii nu asigură generarea de venituri încă de la punerea lui în funcţiune şi nu există posibilitatea scadenţării creditului cu această dată, banca poate acorda o perioadă de graţie în rambursarea creditului (nu şi la dobândă), dar nu mai mult de 6 luni.

Creditele pentru investiţii se vor garanta cu garanţii asiguratorii din cadrul celor agreate de bancă.

Clauzele specifice privind creditele de investiţii, vor fi prevăzute în mod expres în contractele de credit încheiate de bancă cu beneficiarii de astfel de împrumuturi.

Creditul pentru activitatea de leasing. Leasingul este o formă specială de închiriere a bunurilor imobile sau mobile, aflate în circuitul civil, de către societăţi financiare specializate, care îndeplinesc condiţii prevăzute de lege pentru desfăşurarea acestei activităţi, către agenţi economici care, în general, nu dispun de suficiente fonduri proprii sau împrumutate pentru a-şi achiziţiona astfel de bunuri cu plata integrală, sau nu doresc să-şi achiziţioneze aceste bunuri întrucât le sunt necesare numai pentru perioade scurte de timp.

Scanned with OKEN Scanner

Leasingul reprezintă o convenţie prin care locatorul (în calitate de proprietar) cedează locatarului (în calitate de chiriaş), pe o perioadă determinată, dreptul de utilizare a bunului respectiv, destinat desfăşurării activităţii de exploatare a locatarului, contra unei chirii, cu opţiunea de cumpărare la scadenţă la un preţ convenit prin contractul de leasing.

Beneficiarii acestor credite pot fi

a)societăţi comerciale autorizate să efectueze operaţiuni de leasing:

- ✓ societăţi comerciale care au ca obiect de activate leasingul echipamentului industrial al bunurilor de folosinţă îndelungată şi al imobilelor cu destinaţie comercială sau industrială, al imobilelor cu destinaţie de locuinţă ori leasingul fondului de comerţ sau al unuia dintre elementele sale corporale, denumite societăţi de leasing generale;

b) societăţi comerciale înfiinţate de către societăţi producătoare de echipament industrial sau bunuri industriale cu destinaţie finală, fără a consuma substanţa lor denumite societăţi integrate;

c)societăţi comerciale care au ca obiect de activate achiziţia de imobile cu destinaţie comercială sau industrială, cu scopul utilizării sau vânzării lor, denumite societăţi imobiliare pentru comerţ şi industrie.

Banca poate acorda credite pe termen mediu pentru achiziţionarea activelor care fac obiectul contractelor de leasing financiar încheiate cu utilizatorii.

Volumul maxim al creditului ce se poate acorda nu va depăşi:

- ✓ 85% din preţul de achiziţie inclusiv TVA a bunurilor ce urmează a fi cumpărate şi închiriate în regim de leasing în cazul societăţilor de leasing de intermediere;
- ✓ costul de producţie efectiv al mijlocului fix ce urmează a fi închiriat în regim de leasing în cazul societăţilor de leasing integrate.

La dimensionarea volumului creditului se va avea în vedere cuantumul chiriei ce urmează a se încasa de societatea de leasing, deoarece chiria constituie principala sursă de rambursare a creditului.

Documentaţia de credit şi analiza acestuia va cuprinde în plus:

- ✓ autorizaţia necesară desfăşurării activităţii de leasing;
- ✓ existenţa contractelor de leasing;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ asigurarea bunurilor care fac obiectul contractelor de leasing iar drepturile de încasat din poliţa de asigurare să fie cesionate în favoarea băncii;
- ✓ în contractul de credit se înscrie clauza obligatorie pentru societatea de leasing de a face dovada plăţii primelor de asigurare pe toată perioada de creditare;
- ✓ perioada de creditare să nu depăşească durata contractului de leasing;
- ✓ contractul de leasing să nu prevadă clauza posibilităţii rezilierii înainte de scadenţă;
- ✓ plata chiriei să se efectueze în contul societăţii de leasing deschis la bancă.

Creditele pentru activitatea de leasing se vor garanta cu garanţii asiguratorii din cadrul celor agreate de bancă.

Aprobarea creditelor pentru activitatea de leasing, indiferent de valoarea acestora, este de competenţa centralei băncii, sucursalele având obligaţia întocmirii şi analizării documentaţiei.

Creditele în valută se acordă pentru activităţi de aprovizionare, producţie, desfacere, import-export, prestări servicii, acoperirea decalajului temporar între cheltuieli şi resurse pentru investiţii, etc.

Nu se acordă credite în valută pentru efectuarea de operaţiuni speculative pe seama diferenţelor de curs sau de dobânda între lei şi/sau alte valute;

Este interzisă acordarea de către bancă de credite în valută pentru achitarea împrumuturilor în lei.

Creditele în valută se acordă numai agenţilor economici care realizează încasări în valută, ca urmare a desfăşurării activităţii de bază. De la caz la caz, se pot acorda credite în valută şi pentru agenţii economici care prezintă importanţă pentru bancă şi care nu realizează încasări valutare, credite ce vor fi rambursate prin cumpărarea de valută de către aceste de pe piaţa interbancară.

Acordarea creditelor în valută se poate face astfel:

- ✓ din sursele proprii ale băncii, când analiza documentaţiei de credit se va face în condiţii asemănătoare celor în lei, cu observaţia ca toate calculele se fac în valută. Se va solicita în plus copii după contractele de import-export şi licenţa de import-export
- ✓ din sursele de finanţare externă, caz în care normele de creditare se vor elabora în funcţie de convenţia încheiată cu finanţatorul extern.

Scanned with OKEN Scanner

Determinarea volumului de credite în valută de care pot beneficia agenţii economici care solicită astfel de credite se face în urma analizei fluxului numeralului total în lei cât şi a fluxului de numerar în valută. Intrările şi ieşirile de numerar, precum şi celelalte date avute în vedere la determinarea surplusului/deficitului de lichidităţi în valută vor referi numai la activitatea în valută desfăşurată de agentul economic respectiv şi se vor exprima în valuta în care se solicită împrumutul sau în echivalentul USD ori EURO. Deficitul de lichidităţi reprezintă nivelul maxim de al creditelor în valută care poate beneficia agentul economic

Utilizarea creditelor în valută pe termen scurt acordate de bancă se poate face prin ordine de plată date băncii sau/şi prin deschiderea de acreditive documentare. În cazul utilizării creditului pentru acreditiv documentar, data utilizării creditului se consideră data plăţii documentelor din cadrul acreditivului.

Pentru creditele acordate importatorilor de bunuri şi servicii pe (obiect), termenul de utilizare al creditului se va stabili cu agentul economic, şi se va stipula în contractul de credit. Dacă, după expirarea acestui termen de iniţiere a plăţilor din credit (ordin de plată sau prin deschidere de acreditiv), creditul nu a fost în întregime consumat, banca poate acorda o perioadă suplimentară de iniţiere a plăţii de până la 30 de zile.

Volumul liniei de credit în valută se determină în funcţie de cifra de afaceri realizată în valută şi durata medie de încasare a clienţilor externi, a fluxului de numerar în lei şi valută.

Creditele pe termen scurt în valută se vor garanta cu garanţii acoperitoare de felul celor agreate de bancă. Pe lângă garanţiile asiguratorii la toate tipurile de credite în valută, banca va solicita şi cesionarea încasărilor valutare din contractele externe.

În contractul de credit ce se va încheia se va prevedea clauza prin care, pe parcursul derulării creditului, în cazuri fortuite banca îşi rezervă dreptul de a participa în numele clientului la vânzarea sau cumpărarea de valută pe piaţa interbancară.

Efectuarea plăţilor în valută din credite se va face cu respectarea strictă a Regulamentului BNR privind efectuarea operaţiunilor valutare.

Creditul de investiţii pe termen mediu şi lung se acordă în completarea surselor proprii, necesare acoperirii cheltuielilor prevăzute în proiectele de investiţii aprobate pentru:

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ realizarea de obiective noi şi/sau capacităţi de producţie;
- ✓ dezvoltarea, modernizarea construcţiilor şi/sau retehnologizarea obiectivelor de investiţii, a capacităţilor de producţie, utilajelor, maşinilor şi instalaţiilor existente;
- ✓ procurarea de maşini, utilaje şi mijloace de transport;
- ✓ cumpărarea de active fixe (clădiri, construcţii, unităţi de producţie, etc.);
- ✓ achiziţii de imobilizări necorporale;
- ✓ alte investiţii.

Pentru acest tip de creditare documentaţia va trebui să cuprindă în plus:

- ✓ nota de fundamentare sau studiu de fezabilitate;
- ✓ dovada aportului propriu de cel puţin 25% din valoarea investiţiei.

După analiza clientului conform prezentelor norme, se va analiza documentaţia tehnico-economică a investiţiei, care să conducă la viabilitatea afacerii, la posibilitatea suportării de către agentul economic a costurilor creditării şi rambursării integrale la scadenţă a creditului şi dobânzilor aferente. Analiza documentaţiei tehnico-economice se va face în baza indicatorilor specifici privind investiţiile, din prezentele norme.

Aportul propriu constă fie în lichidităţi în cont, caz în care acesta se va utiliza cu prioritate în efectuarea plăţilor, fie în realizarea efectivă a unei părţi din investiţia respectivă.

Decontarea investiţiilor se efectuează pe baza de documente justificative cu încadrarea în devizul general aprobat, cu acordul băncii.

Se vor urmări asigurarea resurselor de rambursare pe întreaga perioadă de creditare, rambursarea creditului de investiţii trebuie corelată cu indicatorii din bugetul de venituri şi cheltuieli. Dacă obiectivul de investiţii nu asigură generarea de venituri încă de la punerea lui în funcţiune şi nu există posibilitatea scadenţării creditului cu această dată, banca poate acorda o perioadă de graţie în rambursarea creditului (nu şi la dobândă), dar nu mai mult de 6 luni.

Creditele pentru investiţii se vor garanta cu garanţii asiguratorii din cadrul celor agreate de bancă.

Băncile comerciale acordă clientelei financiare şi nefinanciare credite pe termen scurt, mediu şi lung în urma unei analize care se concretizează în CREDITUL SCORING.

Scanned with OKEN Scanner

Creditul scoring presupune identificarea unor criterii care sa evalueze solvabilitatea şi capacitatea de plata a fiecărui potenţial împrumutat.
Din acest punct de vedere, pentru persoanele juridice, criteriile creditului scoring pot fi:

- ✓ forma de proprietate;
- ✓ felul proprietăţii;
- ✓ situaţia patrimonială;
- ✓ dependenţa de pieţele de aprovizionare şi de desfacere;
- ✓ ramura de activitate;
- ✓ garanţii posibile;
- ✓ forma şi natura conducerii etc.

Pentru fiecare criteriu, în funcţie de răspunsul potenţialului creditat, se acordă un număr de puncte, care se ponderează cu coeficientul de importanţă stabilit pentru fiecare criteriu. Suma produselor rezultate pentru fiecare criteriu conduce la obţinerea unui anumit număr de puncte, în funcţie de care persoana juridică respectivă este încadrată în categoria de risc corespunzătoare.

Categoriile de risc sunt:

- ✓ **Categoria A** – clienţi cu situaţii economico-financiare performante, care nu prezintă riscul de nerambursare a creditului;
- ✓ **Categoria B** - clienţi cu situaţie economico-financiare performantă, dar ai căror indicatori au fluctuaţie;
- ✓ **Categoria C** – clienţi cu situaţii economico-financiare performantă, ai căror indicatori de bonitate prezintă tendinţe de scădere;
- ✓ **Categoria D** – clienţi cu situaţii economico-financiare la limita rentabilităţii
- ✓ **Categoria E** – clienţi cu situaţie financiara neperformantă.

Fiecărei categorii de risc se asociază un tip de credite . Astfel :

1. Categoria A - **credite standard;**
2. Categoria B - **credite în observaţie;**
3. Categoria C - **credite sub standard;**
4. Categoria D - **credite incerte;**
5. Categoria E - **credite pierdere.**

Scanned with OKEN Scanner

Indiferent de categoria de credit acordată, activitatea de creditare este caracterizată de un serviciu al datoriei, concretizat în respectarea sau nerespectarea termenelor de rambursare.

Serviciul datoriei este caracterizat astfel :

1. Bun – când creditele sunt rambursate conform graficului de eşalonare (credite curente);
2. Slab – când una sau mai multe din scadenţe sunt depăşite cu maximum 30 de zile (credite cu scadenţa întârziată);
3. Nesatisfăcător – când una sau mai multe din scadenţe sunt depăşite cu mai mult de 30 de zile (credite restante).

În funcţie de categoria de credit acordată şi de serviciul datoriei, BNR a stabilit o matrice a creditelor care ajută băncile să stabilească riscul şi dobânda, în funcţie de modul de rambursare a creditelor.

Matricea are la bază următoarele principii:

- ✓ La acordare: creditul corespunzător categoriei de risc a clientului;
- ✓ Pe parcursul rambursării, în funcţie de serviciul datoriei, creditul se transformă – coboară într-o categorie imediat inferioară.

Matricea este următoarea:

Serviciul datoriei / Categoria de client şi creditul corespunzător.	Bun	Slab	Necorespunzător
A→1	1	2	3
B→2	2	3	4
C→3	3	4	5
D→4	4	5	5
E→5	5	5	5

Dobânzile variază în funcţie de categoriile de credite crescând odată cu creşterea riscului creditului. Mai jos prezentăm o propunere a BNR cu privire la nivelul ratelor dobânzilor

Cotele de provizioane sunt stabilite de BNR şi sunt obligatorii tuturor instituţiilor de credit:

Scanned with OKEN Scanner

TIP CREDIT	Rata dobândă	Cota de provizion
1	Dobânda normală	-
2	Dobânda normală + 3%	5%
3	Dobânda normală + 5%	20%
4	Dobânda normală + 10%	50%
5	-	100%

Băncile trebuie să constituie provizioane pentru valoarea creditului şi a dobânzii neacoperite de garanţii. Aceste provizioane sunt integral deductibile fiscal.

6.2. Contabilitatea creditelor

Evidenţa contabilă a creditelor acordate clientelei se realizează cu ajutorul conturilor din grupa 20 "Credite acordate clientelei".

Acesta grupă este structurată pe sintetice de gradul I, în funcţie de categoria de credite prezentate, astfel:

201 "Creanţe comerciale"
202 "Credite de trezorerie"
203 "credite pentru export"
204 "Credite pentru echipament"
205 "Credite pentru bunuri imobiliare"
206 "Alte credite acordate clientelei"

Fiecare dintre sinteticele de gradul I se dezvoltă pe conturi sintetice de gradul II sau III, în funcţie de formele pe care le pot îmbraca creditele respective.

Fiecărui sintetic de gradul I i s-a ataşat un sintetic de gradul II denumit "Creanţe ataşate", cu care se evidenţiază, pe categorii de credite acordate dobânda de încasat aferentă.

Toate conturile grupei 20 sunt conturi de plasament şi deci au funcţia contabilă de activ. Ele se creditează cu valoarea creditelor acordate (trase) şi se debitează pe măsura încasării ratelor eventual în caz de nerecuperare a debitelor cu sumele trecute în categoria creanţelor restante .

În cazul în care creditele nu sunt recuperate în totalitate de la clienţi, ele urmează o procedură contabilă de înregistrare la contul 281 "Creanţe restante" dacă sumele nu au fost recuperate în maxim 30 de zile de la scadenţă şi respectiv la contul 282

Scanned with OKEN Scanner

"Creanţe îndoielnice" în momentul în care s-a declanşat procedura de recuperare/executare.

Contul 281 este dezvoltat pe sintetice de gradul II astfel :

2811 Credite restante - ratele neîncasate în termenele contractuale
2812 Dobânzi restante – dobânzile neîncasate în termenele contractuale
2817 Creanţe ataşate – dobânzile de încasat pentru credite restante

Contul 282 este dezvoltat pe sintetice de gradul II astfel :

2821 Credite îndoielnice - ratele neîncasate în termenele contractuale
2822 Dobânzi restante – dobânzile neîncasate în termenele contractuale
2827 Creanţe ataşate – dobânzile de încasat pentru credite îndoielnice

Veniturile din dobânzi aferente creditelor restante şi îndoielnice se înregistrează în contul 7028 « Dobânzi la credite restante şi îndoielnice »

După termenele legale, băncile acţionează în justiţie clientul rău platnic, acesta procedură având drept rezultat fie o hotărâre judecătorească prin care clientul execută silit obligaţia faţă de bancă, fie, în cazul în care clientul este găsit insolvabil, banca suportă direct pe cheltuieli sau din rezerva generală acoperirea riscului creditului – parte nerecuperata de la client.

În cazul tuturor categoriilor de credite, există un decalaj între momentul aprobării acordării creditului şi momentul acordării lui efective.

În acest interval de timp, banca se consideră angajată faţă de clientul ei şi îşi evidenţiază angajamentul utilizând un cont în afara bilanţului 903 "Angajamente în favoarea clienţilor".

Contul 903 "Angajamente în favoarea clienţilor" este un cont de activ. Se debitează cu angajamentele de finanţare acordate de către banca clienţilor lor; se creditează cu ocazia utilizării sau stingerii angajamentelor de finanţare. Prezintă sold final debitor şi acesta reprezintă anjamentele de finanţare existentă.

Evidenţierea angajamentelor de finanţare se face utilizând contul 999 "Contrapartida". Acest cont este bifuncţional, fără conţinut economic, utilizat pentru debitarea sau creditarea conturilor în afara bilanţului.

Orice operaţiune de creditare prezintă pentru bănci un anumit risc, care se măsoară cu ajutorul provizioanelor specifice se risc, ale căror cote de constituire sunt date în normele BNR şi se aplică la valoarea nominală a creditului minus garanţia.

Scanned with OKEN Scanner

Evidenţierea dobânzii se face cu ajutorul contului 702 "Venituri din operaţiuni cu clientela", cont ce se dezvoltă pe sintetice de gradul II şi III în funcţie de categoria de credite care s-au acordat şi sunt deci sunt producătoare de dobândă.

O operaţiune de creditare presupune din punct de vedere contabil următoarele etape:

1. Evidenţierea angajamentului faţă de client;
2. Acordarea creditului – etapă care presupune la rândul ei:
3. Stingerea angajamentului faţă de client;
4. Acordarea creditului prin evidenţierea în contul de creditare specific şi în contul în care arată modalitatea de creditare;
5. Evidenţierea creanţei privind dobânda;
6. Constituirea provizionului specific în funcţie de categoria de client şi de creditul acordat;
7. Rambursarea şi plata dobânzii – care presupune:

✓ Rambursarea;

✓ Diminuarea creanţei privind dobânda;

✓ Diminuarea provizionului în funcţie de creditul rămas nerambursat;

Dacă primele trei operaţiuni nu au avut loc, avem de-a face cu nerambursarea la termen, ceea ce implică evidenţierea creditului restant sau îndoielnic.

Un credit restant presupune calcularea şi perceperea unei dobânzi penalizatoare care corespunde categoriei de credite în care se ajunge conform materiei.

6.2.1. Comisioanele bancare

Pentru diferitele operaţiuni efectuate de bancă în contul clientului se percepe un comision. Ori de câte ori are loc o operaţiune, clientul este informat asupra mărimii comisionului, care se va reţine de bancă direct din cont. Tipurile şi nivelurile comisioanelor variază de la bancă la bancă fiind diferenţiate în funcţie de serviciile şi produsele bancare oferite prin operaţiunile efectuate în cont.

În funcţie de serviciile oferite clienţilor săi, în activitatea de creditare banca stabileşte şi încasează următoarele comisioane :

✓ comision pentru analiza documentaţiei şi instrumentarea creditului, care se stabileşte în sumă fixă şi se aplică la valoarea creditului aprobat; se încasează în momentul acordării acestuia;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ comision pentru gestionarea creditului, stabilit în procent ce se aplică la valoarea creditului în momentul acordării; se încasează în momentul acordării acestuia;
- ✓ comision pentru neutilizarea creditelor aprobate, care se stabileşte în procente ce se aplică asupra soldului zilnic neutilizat, calcularea şi încasarea acestuia făcându-se lunar, odată cu dobânda;
- ✓ comision pentru rescadenţarea ratelor de credit, care se stabileşte în procente ce se aplică la valoarea ratei rescadenţate, calcularea şi încasarea acestuia făcându-se odată cu încheierea actului adiţional de rescadenţare.
- ✓ comision pentru reînnoirea liniei de credit, stabilit în procente, ce se aplică la valoarea plafonului care face obiectul reînnoirii şi se încasează în momentul reînnoirii;
- ✓ comision pentru scrisori de garanţie bancară, care se stabileşte în procente ce se aplică asupra valorii scrisorii de garanţie bancara şi se încasează în momentul eliberării;
- ✓ comision pentru rambursare în avans, stabilit în procente, care se aplică la suma creditului rambursată în avans.

Nivelele comisioanelor se stabilesc de Consiliul de Administraţie şi se comunică în scris unităţilor teritoriale ale băncii pentru a putea fi prevăzute în contractele de credite încheiate cu beneficiarii.

Evidenţa comisioanelor din operaţiuni cu clientela se realizează cu ajutorul contului **7029 „Comisioane"** care se dezvoltă pe analitice în funcţie de natura comisionului .

Înregistrare comisioane

25110	=	7029
Conturi curente		Comisioane

6.2.2. Provizioanele specifice de risc

Constituirea şi utilizarea provizioanelor este o consecinţă a aplicării principiului prudenţei.

Provizionul nu trebuie confundat cu rezerva: ⇨ provizionul este constituit pe seama cheltuielilor, chiar în absenţa profitului şi este destinat să acopere o pierdere sau o cheltuială precisă, asupra cărora societatea conservă o marjă de

incertitudine referitoare la mărimea acestora sau la data exigibilităţii; ⇨ rezerva reprezintă o parte din profitul repartizat, destinat să acopere efectele negative ale factorilor aleatori cât şi pentru a contribui la dezvoltarea globală a societăţii.

Provizioanele specifice de risc sunt provizioane pentru deprecierea creditelor curente sau restante acordate clienţilor (inclusiv dobânzile care nu au fost încasate încă, dar care s-au înregistrat în activul bilanţier prin conturile de "Creanţe ataşate" (dobânzi de încasat)), pentru cazul când neîncasarea este în conformitate cu contractul de credit, sau prin conturile de dobânzi restante. Înregistrarea acestor dobânzi se efectuează prin creditul conturilor de venituri.

Ele se constituie atât pentru creditele şi dobânzile aferente existente în sold dar restante, cât şi pentru creditele şi dobânzile aferente, existente în sold care nu sunt restante dar care în urma unor analize (efectuate în baza unor reglementări) au o probabilitate mare de a deveni restante şi apoi neîncasabile total sau parţial.

Pentru că sunt de fapt provizioane pentru depreciere, ele sunt elemente substractive de activ, adică ele diminuează activul bilanţier.

Determinarea provizioanelor specifice de risc se realizează în trei etape:

1. clasificarea creditelor şi dobânzilor aferente, în sold, la data determinării provizionului, în una din următoare cinci categorii: standard, în observaţie, substandard, îndoielnic, pierdere (conform Regulamentului nr. 2 din 7 aprilie 2000 al B.N.R.);
2. analiza garanţiilor creditelor şi dobânzilor aferente, existente în sold la data determinării provizionului;
3. constituirea provizioanelor specifice de risc pentru creditele şi dobânzile aferente în sold.

Constituirea provizioanelor de risc de credit se referă la crearea acestora şi se va realiza prin includerea pe cheltuieli a sumei reprezentând nivelul necesarului de provizioane specifice de risc de credit.

Regularizarea acestor provizioane se referă la modificarea nivelului existent al acestora, în vederea restabilirii egalităţii între nivelul existent şi cel al necesarului, şi se va realiza prin includerea pe cheltuieli sau prin reluarea pe venituri a sumei reprezentând diferenţa dintre nivelul existent în sold al acestor provizioane şi nivelul necesarului.

Utilizarea lor se referă la anularea acestora în cazul realizării riscului de credit şi se va realiza prin reluarea pe venituri a sumei reprezentând nivelul existent în sold al

Scanned with OKEN Scanner

provizioanelor specifice de risc de credit aferente creditelor şi/sau plasamentelor care se scot în afara bilanţului.

Băncile vor constitui şi/sau vor regulariza lunar provizioanele specifice de risc aferente creditelor şi plasamentelor evidenţiate în sold la finele lunii respective şi vor utiliza aceste provizioane folosind moneda de utilizare a creditelor pe care le corectează.

Băncile vor proceda la scoaterea în afara bilanţului a tuturor sumelor aferente unui credit sau unui plasament în următoarele cazuri:

- ✓ cel puţin una dintre sumele respective înregistrează un serviciu al datoriei mai mare de 360 de zile;
- ✓ s-a investit cu formula executorie: contractul de credit, precum şi contractele de garanţie, daca este cazul; hotărârea judecătoreasca definitivă ce dispune asupra contractului de credit precum şi asupra contractelor de garanţie, dacă este cazul, sau asupra contractului de plasament;
- ✓ s-a declanşat procedura de executare silită a patrimoniului în cazul persoanelor fizice;
- ✓ s-a declanşat procedura de reorganizare judiciară sau procedura de faliment împotriva debitorului.

Operaţiunile de scoatere în afara bilanţului, efectuate în cursul lunii ca urmare a îndeplinirii condiţiilor prevăzute anterior, vor fi precedate, în fiecare caz, de încadrarea sumelor respective în categoria ˝pierdere˝ şi de constituirea sau de regularizarea, după caz, a provizioanelor specifice de risc de credit.

Băncile pot include pe cheltuieli provizioane specifice de risc şi pentru alte categorii de active decât creditele şi plasamentele, în condiţiile în care dispun de norme interne care respectă următoarele principii:

- ✓ activele se încadrează în funcţie de criteriul avut în vedere, în categorii de clasificare pentru care se stabilesc coeficienţi de previzionare, ai căror număr şi nivel depind de modul în care banca consideră să reducă impactul realizării riscului de credit asupra situaţiei economico-financiare a băncii;
- ✓ necesarul de provizioane specifice de risc de credit pentru un element de activ se stabileşte în funcţie de riscul de credit al acestuia, utilizându-se ca baza de calcul: expunerea neajustată în cazul categoriei de clasificare ˝pierdere˝; expunerea ajustată în cazul celorlalte categorii de clasificare;

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ la determinarea expunerilor elementare garanţiile comune se distribuie proporţional între elementele de activ garantate.

Băncile vor raporta Băncii Naţionale a României – Direcţia supraveghere: situaţia clasificării creditelor şi a necesarului de provizioane specifice de risc de credit; situaţia clasificării plasamentelor la bănci şi a necesarului de provizioane specifice de risc de credit. Formularele de raportare se vor completa avându-se în vedere următoarele: vor cuprinde ansamblul teritoriului naţional şi toate subunităţile din străinătate ale băncii; vor cuprinde toate operaţiunile, în toate monedele, evaluate în contravaloare lei. Formularele de raportare se întocmesc pe baza datelor înscrise în evidenţa contabilă şi se semnează de către conducătorul băncii şi de către şeful compartimentului financiar-contabil sau de persoanele împuternicite în acest scop. Aceste formulare vor fi transmise lunar B.N.R.-ului în termen de zece zile de la sfârşitul lunii pentru care se face raportarea.

Provizioanele se evidenţiază în contabilitatea bancara cu ajutorul contului 291 "Provizioane pentru creanţe din operaţiuni cu clientela".

Acest cont după funcţia contabila este de pasiv.

Se creditează cu ocazia constituirii/majorării provizioanelor pe seama cheltuielilor, prin debitul contului 662 "Cheltuieli cu provizioanele din operaţiuni cu clientela";

Se debitează cu ocazia anularii/diminuării provizioanelor, prin creditul contului 762"Venituri din provizioanele pentru creanţe din operaţiuni cu clientela".

În conformitate cu Regulamentul BNR băncile comerciale trebuie să-şi constituie provizioane atât pentru credit cat şi pentru dobânda aferentă , neacoperite cu garanţii. Această condiţie a impus dezvoltarea celor trei conturi menţionate mai sus pe sintetice de gradul II prin adăugarea cifrei 1 pentru credit şi 2 pentru dobândă

2911 Provizioane specifice de risc de credit

2912 Provizioane specifice de risc de dobândă

Indiferent de categoria de provizioane care se constituie şi utilizează fluxul de înregistrări contabile este aceleaşi.

✓*constituirea provizionului pentru credit*

6621	=	2911
Cheltuieli cu provizioanele specifice de risc de credit		Provizioane specifice de risc de credit

✓*constituirea provizioanelor pentru dobânzi*

Scanned with OKEN Scanner

662 2 Cheltuieli cu provizioanele specifice de risc de dobândă	=	2912 Provizioane specifice de risc de dobândă

✓*anulare provizioane pentru credit*

2911 Provizioane specifice de risc de credit	=	7621 Venituri cu provizioanele specifice de risc de credit

✓*anulare provizion pentru dobândă*

2912 Provizioane specifice de risc de dobândă	=	7622 Venituri cu provizioanele specifice de risc de dobândă

6.3. Abordări contabile ale operaţiilor de creditare

☒ Exemplu de contabilizare a unei operaţiuni de creditare printr-o linie de credit

Încasarea de la client a comisionului de analiză a cererii – se percepe după aprobarea liniei de credit şi înainte de prima tragere din credit.

2511 Conturi curente	=	7029 Venituri din comisioane	3.500.000

Încasarea de la client a comisionului de utilizare

2511 Conturi curente	=	7029 Venituri din comisioane	5.000.000 (1%*500.000.000)

Punere la dispoziţie a liniei de credit

90319 Alte deschideri de credite confirmate	=	99900 Contrapartidă	500.000.000

Înregistrarea garanţiilor –este vorba de ipoteca evaluată la suma de 700.000.000.

99900 Contrapartidă	=	91441 Ipoteci asupra unor imobile ale firmei	700.000.000

Înregistrările de mai sus se realizează doar după aprobarea liniei de credit.

Utilizarea liniei de credit – înregistrări care se efectuează în fiecare zi în funcţie de necesităţile clientului.

Scanned with OKEN Scanner

20214 Utilizări din deschideri de credite permanente	=	25110 Conturi curente	200.000.000
99900 Contrapartidă	=	90319 Alte deschideri de credite confirmate	200.000.000

Prima tragere a fost în valoare de 200.000.000 extrasă din contul clientului de către acesta şi iar înregistrările contabile aferente acestei operaţiuni au fost înregistrate mai sus.

La sfârşitul zilei pe baza dispoziţiei clientului se va înregistra:

2511 Conturi curente	=	20214 Utilizări din deschideri de credite permanente	100.000.000

Toate aceste înregistrări (mai puţin primele) sunt efectuate în cursul fiecărei luni până la scadenţă.

Înregistrarea dobânzii acordate

202.74 Creanţe ataşate	=	702.13 Dobânzi de la creditele de trezorerie	S1

Înregistrarea comisionului de neutilizare datorat

378 Venituri de primit	=	7029 Venituri din comisioane	S2

Încasarea dobânzii

2511 Conturi curente	=	20274 Creanţe ataşate	S1

Încasarea comisionului de neutilizare

2511 Conturi curente	=	378 Venituri de primit	S2

S1 şi S2 reprezintă suma aferentă soldului creditului din ziua respectivă, respectiv suma aferentă comisionului de angajament, calculat după următoarea formulă: (credit neangajat)*(procentul comisionului de neutilizare [3%]) / 360 zile.

$$comision\ angajament = \frac{credit\ neangajat \times procent\ comision\ neutilizare}{360}$$

Scanned with OKEN Scanner

SOLD LINIE CREDIT PE LUNA IULIE 2002

Ziua	Sold credit	Dobânda	Credit neangajat	Comision angajament
1	200.000.000	222.222	300.000.000	24.657
2	100.000.000	111.111	400.000.000	32.877
3	0	0	500.000.000	41.667
4	50.000.000	55.555	450.000.000	36.986
5	50.000.000	55.555	450.000.000	36.986
8	50.000.000	55.555	450.000.000	36.986
9	150.000.000	166.666	350.000.000	28.767
10	0	0	500.000.000	41.667
11	500.000.000	555.555	0	0
12	500.000.000	555.555	0	0
15	500.000.000	555.555	0	0
16	450.000.000	500.000	50.000.000	4.110
17	350.000.000	388.888	150.000.000	12.329
18	200.000.000	222.222	300.000.000	24.657
19	200.000.000	222.222	300.000.000	24.657
22	150.000.000	166.666	350.000.000	28.767
23	0	0	500.000.000	41.667
24	300.000.000	333.333	200.000.000	16.438
25	245.000.000	272.222	255.000.000	20.959
26	500.000.000	555.555	0	0
29	450.000.000	500.000	50.000.000	4.110
30	200.000.000	222.222	300.000.000	24.657
31	0	0	500.000.000	42.667
	S1			S2

Rambursarea liniei:

Scanned with OKEN Scanner

2511 Conturi curente	=	20214 Utilizări din deschideri de credite permanente	200.000.000
999.00 Contrapartidă	=	903.19 Alte deschideri de credite confirmate	300.000.000

Stingere garanţii

914.41 Ipoteci asupra unor imobile ale firmei	=	999.00 Contrapartidă	700.000.000

☒ Înregistrările contabile aferente creditului de investiţii în lei

✓*cheltuieli de analiză*

2511 Conturi curente	=	7029 Comisioane	7.000.000 lei

✓*comisionul de utilizare*

2511 Conturi curente	=	7029 Comisioane	20.000.000 lei

Tragere credit plus înregistrare garanţii (garanţiile constau în ipotecă în valoare de 2.000.000.000 lei şi gaj utilaj 700.000.000 lei)

✓*înregistrare garanţii*

999.00 Contrapartidă	=	91441 Ipoteci imobiliare	2.000.000.000 lei
999.00 Contrapartidă	=	91460 Gajuri fără deposedare	700.000.000 lei

✓*punere la dispoziţie a creditului*

903.19 Alte deschideri de credite confirmate	=	999.00 Contrapartidă	2.000.000.000 lei

✓*tragere credit*

20410 Credite pentru echipament	=	2511 Conturi curente	2.00

✓*la scadenţa primei dobânzi*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

înregistrare obligaţie de plată dobândă

2047 Creanţe ataşate	=	70215 Dobânzi de la creditele pt. echipament	77.500.000 lei

încasare dobândă

25110 Conturi curente	=	2047 Creanţe ataşate	77.500.000 lei

✓*la scadenţa primei rate*

înregistrarea dobânzii datorate

2047 Creanţe ataşate	=	70215 Dobânzi de la creditele pentru echipament	82.500.000 lei

încasare dobândă

2511 Conturi curente	=	2047 Creanţe ataşate	82.500.000 lei

încasare rată

2511 Conturi curente	=	2041 Credite pentru echipament	55.500.000 lei

BANCA COMERCIALĂ.....

GRAFIC DE RAMBURASRE ORIENTATIV

Nume client:X

Data tragerii: 16.08.2002

Valoare credit: 2.000.000.000,00 lei

Rata dobânzii: 45%/an

Nr. scadenţă	Data scadenţei	Rata	Dobânda	Total de plată
1	16.09.2002	0,00	77.500.000,00	77.500.000,00
2	16.10.2002	0,00	75.000.000,00	75.000.000,00
3	18.11.2002	55.555.556,00	82.500.000,00	138.055.556,00
4	16.12.2002	55.555.556,00	68.055.556,00	123.611.112,00
5	16.01.2003	55.555.556,00	73.194.444,00	128.750.000,00
6	17.02.2003	55.555.556,00	73.333.333,00	128.888.889,00
7	17.03.2003	55.555.556,00	62.222.222,00	117.777.778,00
8	16.04.2003	55.555.556,00	64.583.333,00	120.138.889,00

Nr. scadenţă	Data scadenţei	Rata	Dobânda	Total de plată
9	16.05.2003	55.555.556,00	62.500.000,00	118.055.556,00
10	16.06.2003	55.555.556,00	62.430.555,00	117.986.111,00
11	16.07.2003	55.555.556,00	58.333.333,00	113.888.889,00
12	18.08.2003	55.555.556,00	61.875.000,00	117.430.556,00
13	16.09.2003	55.555.556,00	52.361.111,00	107.916.667,00
14	16.10.2003	55.555.556,00	52.083.333,00	107.638.889,00
15	17.11.2003	55.555.556,00	53.333.333,00	108.888.889,00
16	16.12.2003	55.555.556,00	46.319.444,00	101.875.000,00
17	16.01.2004	55.555.556,00	47.361.111,00	102.916.667,00
18	16.02.2004	55.555.556,00	45.208.333,00	100.763.889,00
19	16.03.2004	55.555.556,00	40.277.778,00	95.833.334,00
20	16.04.2004	55.555.556,00	40.902.777,00	96.458.333,00
21	17.05.2004	55.555.556,00	38.750.000,00	94.305.556,00
22	16.06.2004	55.555.556,00	35.416.666,00	90.972.222,00
23	16.07.2004	55.555.556,00	33.333.333,00	88.888.889,00
24	16.08.2004	55.555.556,00	32.291.666,00	87.847.222,00
25	16.09.2004	55.555.556,00	30.138.889,00	85.694.445,00
26	18.10.2004	55.555.556,00	28.888.888,00	84.444.444,00
27	16.11.2004	55.555.556,00	24.166.666,00	79.722.222,00
28	16.12.2004	55.555.556,00	22.916.666,00	78.472.222,00
29	17.01.2005	55.555.556,00	22.222.222,00	77.777.778,00
30	16.02.2005	55.555.556,00	18.750.000,00	74.305.556,00
31	16.03.2005	55.555.556,00	15.555.555,00	71.111.111,00
32	18.04.2005	55.555.556,00	16.041.666,00	71.597.222,00
33	16.05.2005	55.555.556,00	11.666.666,00	67.222.222,00
34	16.06.2005	55.555.556,00	10.763.888,00	66.319.444,00
35	18.07.2005	55.555.556,00	8.888.888,00	64.444.444,00
36	16.08.2005	55.555.556,00	6.041.666,00	61.597.222,00
37	16.09.2005	55.555.556,00	4.305.555,00	59.861.111,00
38	17.10.2005	55.555.540,00	2.152.777,00	57.708.317,00
TOTAL		2.000.000.000,00	1.561.666.653,00	3.561.666.653,00

BANCA CLIENT

Scanned with OKEN Scanner

6.4. Contabilizarea creditelor consorţiale

Un ***pool bancar*** reprezintă ansamblul băncilor unei singure întreprinderi mari, ansamblu structurat şi organizat de o maniera precisă. Această soluţie are dezavantajul că diluează responsabilitatea băncilor participante, dar şi avantajul divizării riscurilor. Pool-ul permite şi participarea băncilor mici la finanţarea marilor întreprinderi (operaţie mai puţin riscantă şi mai puţin costisitoare) şi are şi autoritate mai mare în impunerea unui plan de redresare a debitorului în caz de dificultate. Într-o relaţie consorţială (pool bancar) băncile care participă se diferenţiază astfel:

- ✓ banca şef de filă – banca unde se află contul solicitantului de credit
- ✓ băncile participante – celelalte bănci care participă la creditarea clientului respectiv.

Obiectul acestor credite îl constituie creditele pe termen mediu şi lung:

- ✓ credite pentru export;
- ✓ credite pentru echipament;
- ✓ credite pentru bunuri imobiliare.

Creditele consorţiale se acordă clienţilor foarte buni ai băncii, cărora li se cere o garanţie materializată în chiar bunul ce face obiectul creditării, sau i se solicita referinţe bancare reprezentate de către depozite la termen (de regulă) deschise la băncile participante sau la alte bănci neafiliate organizaţiei.

Pentru înregistrarea angajamentului de finanţare se utilizează contul 90319 "Alte deschideri de credite confirmate" care funcţionează în corespondenţă cu contul 999 "Contrapartida"

Pentru evidenţierea garanţiei la bancă şef de filă, unde se depune garanţia, se utilizează contul 912 "Cauţiuni şi alte garanţii primite de la bănci".

Contul 912 "Cauţiuni şi alte garanţii primite de la bănci" este un cont de pasiv. Funcţionează în corespondenţă cu contul 999 "Contrapartida"

La banca ce oferă garanţia în numele clientului se utilizează contul 91119 "Alte garanţii date băncilor". Contul 91119 este un cont de activ.

Exemplu:

BRD-SMB primeşte de la un client o cerere de credit pentru suma de 600.000.000 lei pe 2 ani, pentru achiziţionarea unui imobil Clientul este o societate de investiţii.

BRD aprobă cererea de credit în următoarele condiţii:

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ Creditul se acordă în cote egale de către BRD, BCR şi Raiffeisen BANK;
- ✓ BancPost depune o garanţie în favoarea clientului de 200.000.000 lei, reprezentând un depozit la termen al clientului BRD, constituit la BancPost;
- ✓ rambursarea se face în două tranşe egale, cu achitarea dobânzii;
- ✓ rata dobânzii este de 70% pe an;
- ✓ comisionul de finanţare este de 3%.

☒ BRD (şef de filă) înregistrarea angajamentului de finanţare

90319	=	999	200.000.000
Alte deschideri de credite confirmate		Contrapartida	

La BCR şi Raiffeisen BANK înregistrarea angajamentelor de finanţare este identică

☒ La BRD primirea garanţiei reprezentată de un depozit la termen

999	=	912	200.000.000
Contrapartida		Cauţiuni, avaluri şi alte garanţii primite	

☒ La BancPost depunerea garanţiei în favoarea clientului BRD

9119	=	999	200.000.000
Alte garanţii date altor bănci		Contrapartida	

☒ La BRD acordarea creditului în valoare de 600.000.000 lei, cu evidenţierea relaţiilor cu băncile participante:

%	=	2511	600.000.000
2052		Cont curent	200.000.000
Credite promotori			
122/BCR			200.000.000
Conturi de corespondent ale băncilor			
111			200.000.000
Cont curent la BNR			

☒ La BCR , înregistrarea acordării creditului clientului BRD (relaţia dintre BRD şi BCR este de corespondenţă în sensul că BCR are cont deschis la BRD)

Scanned with OKEN Scanner

2052	=	121/BRD	200.000.000
Credite promotori		Conturi de corespondent la bănci	

☒ La Raiffeisen BANK înregistrarea acordării creditului clientului BRD, prin reţeaua BNR

2052	=	111	200.000.000
Credite promotori		Cont curent la BNR	

☒ Înregistrarea comisionului de finanţare la BRD

2511	=	%	18.000.000
„Cont curent"		7029	6.000.000
		„Comisioane"	
		122/BCR	6.000.000
		„Conturi de corespondent ale băncilor"	
		111	6.000.000
		„Cont curent la BNR"	

☒ La băncile participante în funcţie de relaţia pe care o au cu banca şef de filă, se înregistrează încasarea comisionului prin virament. Astfel:

✓ la BCR:

121/BRD	=	7029	6.000.000
„Cont de corespondent la bănci"		„Comisioane"	

✓ la Raiffeisen BANK:

111	=	7029	6.000.000
„Cont curent la BNR"		„Comisioane"	

✓ concomitent cu acordarea efectivă a creditului, toate băncile implicate îşi înregistrează stingerea angajamentului de finanţare

999	=	90319	200.000.000
„Contrapartidă"		„Alte deschideri de credite confirmate"	

☒ Conform contractului de credit scadenţa primei tranşe intervine după an de la acordare. Clientul achită şi dobânda aferentă primei tranşe care este de:

$$D = 600.000.000 \times 70\% = 420.000.000$$

Aceasta este întreaga dobândă care se cuvine în cote egale fiecărei bănci creditoare. Aşadar fiecare bancă va încasa 140.000.000.

Scanned with OKEN Scanner

☒ Încasarea primei tranşe scadente la banca şef de filă, BRD:

2511	=	%	300.000.000
Cont curent		2052	100.000.000
		Credite promotori	
		122/BCR	100.000.000
		Conturi de corespondent ale băncilor	
		111	100.000.000
		Cont curent la BNR	

Concomitent înregistrarea dobânzii aferente primei tranşe:

2511	=	%	420.000.000
Cont curent		70216	140.000.000
		Dobânzi de la credite pentru bunuri imobiliare	
		122/BCR	140.000.000
		Conturi de corespondent ale băncilor	
		111	140.000.000
		Cont curent la BNR	

✓ La BCR, banca participantă în relaţia consorţială se înregistrează încasarea tranşei scadente şi a dobânzii aferente acesteia, ţinând cont de relaţia de corespondenţă cu BRD-ul:

121/BRD	=	%	240.000.000
„Cont de corespondent la bănci"		2052	100.000.000
		„Credite promotori"	
		70216	140.000.000
		„Dobânzi de la credite pentru bunuri imobiliare"	

✓ La Raiffeisen BANK se înregistrează acelaşi lucru, dar prin relaţia derulată prin BNR.

Scanned with OKEN Scanner

111 „Conturi curent la BNR"	=	% 2052	240.000.000 100.000.000
		„Credite promotori" 70216 „Dobânzi de la credite pentru bunuri imobiliare"	140.000.000

La rambursarea celei de-a doua tranşe, băncile vor urma aceleaşi proceduri contabile, legate de încasarea creditului şi a dobânzii aferent. În ceea ce priveşte dobânda, valoarea ei pentru tranşa a doua este de:

$$D = 300.000.000 \times 70\% = 210.000.000$$

Fiecărei bănci îi revin 70.000.000.

☒ Întrucât creditul a fost integral rambursat, garanţia care l-a susţinut a rămas fără obiect, astfel la banca şef de filă garanţia este degrevată de sarcină:

912 „Cauţiuni, avaluri şi alte garanţii primite de la alte bănci"	=	999 „Contrapartidă"	200.000.000

✓ La BancPost se înregistrează scoaterea depozitului de sub sarcina de garanţie

999 „Contrapartidă"	=	9119 „Alte garanţii date altor bănci"	200.000.000

Dacă clientul ar fi fost de altă categorie de risc, băncile şi-ar fi constituit un provizion, nu şi BRD-ul deoarece garanţia acoperă în totalitate creditul acordat.

Creditul consorţial s-a contabilizat în conturi din clasa 2 a planului de conturi deoarece este un credit acordat unui client nefinanciar.

6.5. Creanţe comerciale

În această categorie intră operaţiunile de scontare şi factoring.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

6.5.1. Operaţiuni de scontare

Scontarea reprezintă cumpărarea efectelor comerciale de către o bancă de la un client financiar sau nefinanciar, pentru perioada dintre ziua scontării şi ziua înscrisă pe efect.

Evidenţa contabilă a operaţiunilor privind scontarea se realizează cu ajutorul contului 20111 "Scont şi operaţiuni asimilate"

Contul 20111 "Scont şi operaţiuni asimilate" este un cont de activ, deoarece el evidenţiază un plasament al resurselor băncii. Se debitează cu valoarea nominală a efectelor scontate băncii; se creditează cu recuperarea valorii efectelor de la emitenţi, cu trecerea la credite restante sau îndoielnice a creanţelor prevăzute în efectele comerciale nerecuperate şi cu suma din rezerva generală pentru riscul de credit, utilizată pentru acoperirea unei părţi din valoarea efectelor nerecuperate. Soldul final este debitor şi reprezintă efectele comerciale aflate în portofoliul băncii şi neajunse la scadenţă.

Înregistrarea scontului se face cu ajutorul contului 70211 "Dobânzi de la operaţiuni de scont şi asimilate şi alte creanţe comerciale"

Comisioanele se evidenţiază în contul 7029 "Comisioane".

Pentru evidenţierea creanţei privind dobânda se utilizează contul 2017 "Creanţe ataşate".

Contul 2017 "Creanţe ataşate" este un cont de activ. Se debitează cu creanţa privind dobânda calculată şi neajunsă la scadenţă. Se creditează cu ocazia încasării dobânzii, cu trecerea la dobânzi restante sau îndoielnice, dacă nu se recuperează şi cu suma utilizată din rezerva generală pentru riscul de credit în cazul acoperirii unei părţi din dobânzile neîncasate în cazul creanţelor comerciale.

Exemplu:

S.C. "X" scontează la BRD-SMB pe 15 mai N următorul pachet de efecte comerciale:

Efect comercial	Valoare	Scadenţă	Durata în zile
Cambia A	10.000.000	01.08.N	77 zile
Cambia B	7.000.000	01.07.N	47 zile
Bilet la ordin A	15.000.000	15.06.N	30 zile

Taxa scontului este de 40% pe an.

La scadenţă efectele se încasează de la:

- ✓ BRD-agenţia Braşov Cambia A
- ✓ RoBank-SMB Cambia B
- ✓ Raiffeisen BANK Bilet la ordin A

BRD are cont de corespondent la Raiffeisen BANK.

Comisioanele aferente operaţiunii de scontare sunt:

- ✓ 50.000 lei pentru operaţiuni cu valoare mai mică de 10 mil. lei
- ✓ 100.000 lei pentru operaţiuni cu valoare mai mare de 10 mil. lei

☒ 15.05.N scontarea efectelor la BRD-SMB

20111	=	%	32.000.000 lei
		2511	30.079.000 lei
		Conturi curente	
		70211	1.721.000 lei
		Dobânzi de la operaţiunile de scont asimilate şi alte creanţe comerciale	
		7029	200.000 lei
		Comisioane	

Numere de scont: 77 x 10.000.000 = 770.000.000
47 x 7.000.000 = 329.000.000
30 x 15.000.000 = 450.000.000
Total = 1.549.000.000

Scontul = (1.549.000.000 x 0,4) / 360 = 1.721.000 lei

☒ La scadenţă se încasează de la băncile unde se află conturile emitenţilor:

- ✓ 15.06.N (data cea mai apropiată) se încasează biletul la ordin A de la Raiffeisen BANK

121/Raiffeisen BANK	=	20111	15.000.000
Conturi de corespondent la bănci		Scont şi operaţiuni asimilate	

- ✓ 01.07.N încasarea cambiei B de la RoBank-SMB prin BNR

111	=	20111	7.000.000
Cont curent la BNR		Scont şi operaţiuni asimilate	

- ✓ 01.08.N încasarea cambiei B de la BRD agenţia Braşov

Scanned with OKEN Scanner

341/Braşov Decontări intrabancare	=	20111 Scont şi operaţiuni asimilate	10.000.000

Încasarea de la emitenţi înseamnă de fapt rambursarea împrumutului.

În cazul operaţiunii de scontare, băncile cer clienţilor constituirea unei garanţii ce se stabilesc ca un număr de procente din valoarea nominală a efectelor scontate.

Evidenţa garanţiilor se realizează cu ajutorul contului 25336 "Alte depozite colaterale".

Depozit colateral înseamnă disponibilizarea unei sume fie cu destinaţia expresă de garanţie, fie în scopul rezervării unor sume pentru efectuarea anumitor operaţiuni.

Contul 25336 este un cont de pasiv. Se creditează în momentul constituirii garanţiei; se debitează la recuperarea acesteia, dacă garanţia a rămas fără obiect, sau prin acoperirea unor creanţe nerecuperate din garanţia constituită.

Banca cere clientului constituirea unei garanţii de 20% din valoarea efectelor.

2511 Conturi curente	=	25336 Alte depozite colaterale	6.400.000

La scadenţă se poate întâmpla ca unul dintre efecte să nu se încaseze sau să nu se încaseze integral, ci numai o parte. De aceea se constituie garanţia.

Dacă o parte din efectele scontate nu se recuperează, ea poate fi acoperită din garanţie, până la limita depozitului constituit:

25336 Alte depozite colaterale	=	20111 Scont şi operaţiuni asimilate	6.400.000

6.5.2. Operaţiuni de factoring

Factoringul este o operaţiune generatoare de credite pe termen scurt, acordate de bănci pe baza cesiunii creanţelor unui furnizor faţă de clientul său, înscrise în facturi.

Această operaţiune are la bază un contract încheiat între bancă în calitate de factor şi client în calitate de aderent, contract prin care banca se obligă să pună la dispoziţia aderentului o anumită sumă în schimbul unui comision de factoring.

Contractul de factoring cuprinde:

a. Documentele ce fac obiectul factoringului;

Scanned with OKEN Scanner

b. Suma pe care factorul o pune la dispoziţia aderentului în momentul cedării facturilor; suma poartă denumirea de finanţare imediată sau de factoring disponibil;

c. Garanţia pe care aderentul o constituie pe seama finanţării imediate;

d. Suma pe care factorul se obligă să o achite la data încasării facturilor; suma poartă denumirea de finanţare la încasare sau factoring indisponibil;

e. Dobânda percepută de factor pentru suma ce reprezintă finanţare imediată;

f. Comisionul de factoring.

Evidenţierea operaţiunii de factoring (a creditului acordat în baza cedării facturilor) se ţine cu ajutorul contului 20112 "Factoring".

Contul 10112 "Factoring" este un cont de activ. Se debitează cu creditul acordat în baza facturilor cedate de către aderent; se creditează cu stingerea creanţelor prin recuperare de la plătitorii înscrişi pe facturi, cu trecerea la restanţe sau îndoielnice a creanţelor nerecuperate şi cu suma utilizată din rezerva generală pentru riscul de credit în cazul nerecuperării creanţelor de la plătitorii adevăraţi.

Evidenţa sumei reprezentând finanţarea imediată se realizează cu ajutorul contului 25211 "Conturi de factoring disponibile".

Contul 25211 "Conturi de factoring disponibile" este un cont de pasiv. Se creditează cu suma reprezentând finanţarea imediată acordată în momentul cedării facturilor de către aderent factorului; se debitează cu utilizarea acestei sume pe următoarele destinaţii:

- ✓ Constituirea garanţiei prevăzute în contractul de factoring, prin creditul contului 25336 "Alte depozite colaterale";
- ✓ Achitarea dobânzii aferentă finanţării imediate prin creditul contului 70212 "Dobânzi de la operaţiuni de factoring";
- ✓ Achitarea comisionului de factoring prevăzut în contract prin creditul contului 7029 "Comisioane";
- ✓ Suma ce alimentează contul curent al clientului aderent după efectuarea operaţiunilor de mai sus prin creditul contului 2511 "Conturi curente".

Evidenţa finanţării la încasare se ţine cu ajutorul contului 25212 "Conturi de factoring indisponibile".

Scanned with OKEN Scanner

Contul 25212 "Conturi de factoring indisponibile" este un cont de pasiv. Se creditează cu suma ce urmează a se achita de către factor la momentul încasării facturilor; se debitează cu ocazia achitării sumei de către factor la data recuperării facturilor de la băncile unde îşi au conturile clienţii înscrişi pe facturi la rubrica "cumpărător"

Exemplu:

BCR-SMB achiziţionează trei facturi:

- ✓ Factura A: 90 mil. lei destinată unui client cu cont la BRD-SMB unde BCR are cont de corespondent;
- ✓ Factura B: 10 mil. lei destinată unui client al reprezentanţei Victoria a BCR;
- ✓ Factura C: 20 mil. lei destinată unui client al Raiffeisen BANK sucursala Braşov (prin BNR).

Contractul de factoring prevede:

- ✓ Finanţarea imediată - 75%;
- ✓ Garanţie pentru evitarea riscului la încasare – 20%;
- ✓ Comision de factoring – 5%;
- ✓ Dobânda 50% pe an.

Facturile se cedează băncii pe 10 aprilie şi se încasează pe 25 aprilie.

10 aprilie:

☒ Cedarea facturilor de către aderent şi evidenţierea finanţării imediate şi la încasare:

20111	=	%	120.000.000
Scont şi operaţiuni asimilate			
		25211	90.000.000
		Conturi de factoring disponibile	
		25212	30.000.000
		Conturi de factoring disponibile	

☒ Utilizarea sumei reprezentând finanţarea imediată:

Scanned with OKEN Scanner

25211 Conturi de factoring disponibile	=	% 25336 Depozite pentru garanţii gestionari 70212 Dobânzi de la operaţiunile de factoring 7029 Comisioane 2511 Conturi curente	90.000.000 24.000.000 1.850.000 6.000.000 58.125.000

25 aprilie:

☒ Încasarea facturilor de la plătitorii adevăraţi:

%	=	20112 Factoring	120.000.000
121/BRD Conturi corespondente la bănci			90.000.000
341/Victoria Decontări intrabancare			10.000.000
111 Cont curent la BNR			20.000.000

☒ Achitarea sumei reprezentând finanţarea la încasare:

25212 Conturi de factoring disponibile	=	2511 Conturi curente	30.000.000

Concomitent se returnează clientului garanţia rămasă fără obiect:

25336 Depozite pentru garanţii gestionari	=	2511 Conturi curente	24.000.000

Scanned with OKEN Scanner

7. ALTE OPERAŢII ÎN FAVOAREA CLIENTELEI NEFINANCIARE

Societăţile bancare, exercitându-şi funcţiile specifice, atrag resurse băneşti de la persoane juridice sau fizice, în vederea păstrării şi fructificării lor sub formă de depozite sau de disponibilităţi în cont curent.

Depozitele şi conturile curente sunt strâns legate între ele. Majoritatea persoanelor care constituie un depozit înscriu aceste sume într-un cont bancar.

Prin conturi curente şi depozite se realizează majoritatea operaţiunilor între clienţi şi banca: gestionarea disponibilităţilor curente ale agenţilor economici, gestiunea valorilor mobiliare, servicii de casă, etc.

7.1. Contabilitatea disponibilităţilor la vedere

Istoric vorbind strămoşul contractului de cont curent s-a născut în urma cu 40 de secole.

Codul Hammurabi menţionează între alte contracte bancare şi contractul de comision. Contractul se încheia în forma scrisă, în prezenţa martorilor. Înscrisul avea rolul de mijloc de proba, dar era admisă şi proba cu jurământul, dacă nu putea fi înfăţişat înscrisul original. Operaţiunile care se desfăşurau între "bancher" şi comisionar erau înscrise într-un cont de comision.

În caz de litigiu în legătură cu avansurile primite şi plăţile efectuate, părţile se înfăţişau în justiţie, care era exercitata de preoţi magistraţi. Instanţa obligă la plată pe cel care se dovedea culpabil. Dacă se făcea vinovat comisionarul, plătea triplul sumei în litigiu. Dacă bancherul pierdea procesul, era obligat să plătească de sase ori aceeaşi suma.

În secolele V-IV î.H, bancherii greci, oferind clientelei servicii de casierie, reinventează contractul de cont curent. La începuturile acestor practici, debitorul şi creditorul se înfăţişau împreună la "bancă" pentru a se efectua plata.

Mai târziu, plăţile s-au efectuat prin virament între bănci sau între conturile clienţilor aceleaşi bănci.

Scanned with OKEN Scanner

7.2. Definirea, natura juridică şi caracterele specifice contractului de cont curent

Contractul de cont curent este definit de către profesorul Ion Turcu ca fiind convenţia încheiata intuitu personae prin care părţile, de regulă o bancă şi clientul ei, consimt că toate creanţele şi datoriile lor reciproce să fuzioneze într-un sold unic care să definească poziţia unuia faţă de celălalt ca debitor sau creditor.

Un asemenea contract se poate încheia şi între două bănci sau între doi comercianţi care nu sunt societăţi bancare, dar care consimt ca operaţiunile care se derulează între ei să fie înscrise în cont curent.

Utilitatea contractului de cont curent constă în aceea că:

- ✓ reprezintă un mod simplificat de reglementare a creanţelor reciproce;
- ✓ constituie un instrument de credit comercial.

Contractul de cont curent este :

- ✓ un contract intuitu personae, în sensul că identitatea persoanei cu care se încheie contractul este determinată pentru consimţământul exprimat la naşterea convenţiei.
- ✓ consensual, în sensul că presupune validitatea perfectă a consimţământului şi în sensul că forma scrisă nu este cerută ad validitatem ci doar ad probationem. Cu toate acestea, în practică, nici o bancă nu va încheia un contract de cont curent astfel decât în formă scrisă şi pe propriul formular-tip.
- ✓ sinalagmatic, în sensul că ambele părţi se obliga să-şi facă reciproc credit până la încheierea contului. Orice contract de cont curent se bazează pe generalitatea şi alternanta remiterilor.
- ✓ oneros, deoarece pentru sumele înscrise în contul curent curg dobânzi "în debitul primitorului, de la data înscrierii"(art.370 alin. 3 Cod comercial).
- ✓ cu executare succesivă în timp, prin remiteri reciproce şi alternative.
- ✓ accesoriu, pentru că se încheie în vederea executării altui contract sau a altor contracte între aceleaşi părţi (contract de deschidere de credit, contract de livrare de mărfuri, de prestări de servicii).

În derularea firească a relaţiilor bancher – client se disting trei momente:

1. deschiderea contului – acest moment este condiţionat de existenţa capacităţii civile a titularului. În momentul deschiderii contului, banca trebuie să-şi

Scanned with OKEN Scanner

informeze clientul în legătură cu condiţiile de utilizare ale acestuia, cu modalitatea de remunerare a diferitelor servicii efectuate prin cont;

2. funcţionarea contului bancar. În conformitate cu înţelegerea stabilită (cel mai adesea printr-un contract), bancherul are obligaţia ţinerii contului clientului şi a efectuării operaţiunilor ordonate de titular, cu verificarea prealabilă a valabilităţii semnăturii. Banca trebuie să execute fiecare instrucţiune primită. În cazul în care se constată unele erori, ca urmare a neclarităţii ordinelor primite de la clienţi, banca este exonerată de orice răspundere. Fiecare operaţie este înregistrată în cont printr-un articol contabil şi adusă la cunoştinţa clientului prin extrasul de cont periodic (conform înţelegerii stabilite la deschiderea contului). Clientul are asupra băncii o creanţă egală cu soldul contului deschis. În limita acestuia, el poate trage cecuri, ordona viramente sau retrage numerar.

3. închiderea contului. Durata pentru care se deschide un cont este în general nedeterminată. Închiderea contului poate surveni atât din iniţiativa clientului, prin cererea rambursării soldului, cât şi conform hotărârii băncii, în cazul clienţilor indezirabili. În funcţie de normele stabilite de BNR, conturile în care nu s-a înregistrat nici o operaţiune timp îndelungat sunt închise.

7.3. Contabilitatea disponibilităţilor la vedere ale clienţilor

Contabilitatea disponibilităţilor se realizează cu ajutorul contului 2511 "Conturi curente".

Este cont bifuncţional din punct de vedere al soldului, cu funcţie contabilă de pasiv. În creditul contului se evidenţiază sumele intrate reprezentând depuneri de numerar, încasări prin virament, credite obţinute, dobânzi bonificate de bancă. În debitul contului sunt evidenţiate sumele ridicate în numerar, plăţile efectuate prin virament, sume reprezentând rambursări de credite, plăti de dobânzi şi comisioane percepute de bancă etc.

Soldul creditor reprezintă disponibilităţi în lei sau valute aflate în cont la bancă pe numele titularului de cont. Soldul debitor apare cu totul accidental şi reprezintă credit în descoperire de cont (overdraf).

Conturile curente sunt purtătoare de dobânda la vedere care se calculează după metoda directă sau conform metodei în scară. Ambele au la baza principiul de calcul al dobânzii simple.

Scanned with OKEN Scanner

Metoda directă se utilizează atunci când rata dobânzii este reciprocă (rata dobânzii pentru sumele debitoare este egală cu rata dobânzii pentru sumele creditoare).

Metoda în scară (Hamburg) se poate aplica atunci rata dobânzii pentru sumele debitoare diferă de rata dobânzii pentru sumele creditoare.

În urma calculului dobânzii poate rezulta:

- ✓ dobânda de plătit, care pentru bancă este cheltuială, iar pentru client venit. Este dobânda care , la scadenţă se înscrie în creditul contului curent, sporind astfel disponibilul din cont;
- ✓ dobânda de încasat, care pentru bancă este venit, iar pentru client cheltuială. Este dobânda care, la scadenţă se înscrie în debitul contului curent, fiind aferentă creditului overdraft.

Până la momentul scadenţei dobânda aferentă contului curent se evidenţiază cu ajutorul contului 2517 "Creanţe şi datorii ataşate". Este cont bifuncţional care se dezvoltă în sintetice de gradul al III-lea în:

- ✓ 25171 "Creanţe ataşate" – cont de activ care evidenţiază dobânda calculată şi neajunsă la scadenţă aferentă soldului debitor al contului curent;
- ✓ 25172 "Datorii ataşate" – cont de pasiv care ţine evidenţa dobânzii calculate şi neajunse la scadenţă, aferente soldului creditor al contului curent.

Dobânda reprezintă principala sursă de venit a băncii dar şi o importantă cheltuială. În cazul dobânzilor aferente conturilor curente, conturile de venit şi respectiv cheltuială care le înregistrează sunt următoarele:

- ✓ 7024 "Dobânzi de la conturi curente debitoare" – evidenţiază dobânda de încasat aferentă soldului debitor al contului curent;
- ✓ 6024 "Dobânzi la conturi curente" – evidenţiază dobânda de plătit aferentă soldului creditor al contului curent.

Exemplu:

O societate comercială are cont deschis la BCR-SMB. La 1.04.N ea deţine în cont 150.000.000 lei. În cursul lunii aprilie, banca efectuează următoarele operaţiuni ordonate de client:

☒ pe 2.04.N clientul depune un ordin de plată în valoare de 89.000.000 lei destinat unui partener cu cont la BRD – SMB, unde BCR – SMB are cont de corespondent.

Scanned with OKEN Scanner

2511/S.C. "Cont curent"	=	121/BRD – SMB "Cont de corespondent la bănci"	89.000.000

☒ pe 3.04.N BCR – SMB acordă clientului ei un credit de trezorerie în valoare de 200.000.000 lei, cu scadenţă peste 10 zile şi o rată a dobânzii de 90%/an.

202 "Credite de trezorerie"	=	2511/S.C. "Cont curent"	200.000.000

☒ pe 5.04.N banca încasează în numele societăţii comerciale un cec acceptat şi compensat, în valoare de 300.000.000 lei.

3716 "Conturi indisponibile privind valorile la încasare"	=	2511/S.C "Cont curent"	300.000.000

☒ pe 6.04.N societatea comercială ridică din cont 175.000.000 lei numerar în vederea plăţii salariilor.

2511/S.C. "Cont curent"	=	101/lei "Casa"	175.000.000

☒ pe 10.04.N în baza unui contract de factoring iniţiat în luna martie, banca virează în contul clientului suma de 27.000.000 lei, reprezentând finanţarea la încasare.

25212 "Conturi de factoring indisponibile"	=	2511/S.C. "Cont curent"	27.000.000

☒ pe 13.04.N, societatea comercială rambursează creditul şi achită dobânda aferentă.

$$D = \frac{200.000.000 \times 90 \times 10}{360 \times 100} = 5.000.000 \ lei$$

2511/S.C. "Cont curent"	=	%	205.000.000
		202 "Credite de trezorerie"	200.000.000
		70213 "Dobânzi la credite de trezorerie"	5.000.000

Scanned with OKEN Scanner

☒ pe 17.04.N, societate comercială depune două ordine de plată:

✓unul în valoare de 40.000.000 lei destinat unui partener cu cont la BCR-Sibiu

✓altul în valoare de 110.000.000 lei, decontabil prin compensare multilaterală şi destinat unui client al Băncii Agricole

2511/S.C. "Cont curent"	=	%	150.000.000
		341/Sibiu "Decontări intrabancare"	40.000.000
		111/c.m. "Cont curent la BNR"	110.000.000

☒ pe 18.04.N BCR – SMB confirmă un ordin de plată în valoare de 410.000.000 lei sosit de la BCR – Cluj pe numele societăţii comerciale.

341/Cluj "Decontări	=	2511/S.C. "Cont curent" intrabancare"	410.000.000

☒ pe 21.04.N, societatea comercială deschide un acreditiv de 250.000.000.lei, la dispoziţia unui partener de afaceri care are cont la Banca Bucureşti – SMB

2511/S.C. "Cont curent"	=	111 "Cont curent la BNR"	250.000.000

☒ pe 26.04.N, se achită o factură în sumă de 80.000.000 lei, emisă de un furnizor cu cont la aceeaşi unitate bancară

2511/ S.C. "Cont curent"	=	2511/beneficiar "Cont curent"	80.000.000

La sfârşitul lunii, banca efectuează calculul dobânzii în condiţiile unei rate de dobândă la vedere de 20%/an. Calculul dobânzii se face prin metoda directă, aşa cum reiese din tabelul nr. 1:

$$D = \frac{7.743.000.000 \times 20}{360 \times 100} = 4.301.667 \ lei$$

☒ Înregistrarea dobânzii aferentă contului curent al societăţii comerciale este:

6024 "Dobânzi la conturi curente"	=	2511/S.C. "Cont curent"	4.301.667

În condiţiile utilizării computerelor, calculul dobânzii se face potrivit metodelor specificate dar cu utilizarea unui divizor fix reprezentat de raportul:

Scanned with OKEN Scanner

$$\frac{\textit{Rata dobanzii}}{360\times100}$$

Divizorul fix se actualizează la fiecare modificare a ratei de dobândă.

Calculul dobânzii după metoda directă

Data	Explicaţie	Sume		Nr. zile	Numere	
		D	C		D	C
1.04	Sold		150000000	29		4350000000
2.04	Plata prin OP	89000000		28	2492000000	
3.04	Încasare credit		200000000	27		5400000000
5.04	Încasare CEC compensat		300000000	25		7500000000
6.04	Ridicare numerar	175000000		24	4200000000	
10.04	Încasare factură		27000000	20		540000000
13.04	Rambursare credit şi plata dobândă	205000000		17	3485000000	
17.04	Plată prin OP	150000000		13	1950000000	
18.04	Încasare		410000000	12		4920000000
21.04	Deschidere acreditiv	250000000		9	2250000000	
26.04	Plata factură	80000000		4	320000000	
30.04	Dobândă de plătit		4301667	0	0	0
30.04	Sold final		142301667		14967000000	22710000000

În condiţiile utilizării computerelor, calculul dobânzii se face potrivit metodelor specificate dar cu utilizarea unui divizor fix reprezentat de raportul:

$$\frac{\text{Rata dobânzii}}{360 * 100}$$

Divizorul fix se actualizează la fiecare modificare a ratei de dobândă.

7.4. Depozitele bancare

7.4.1. Contractul de depozit

Clientela poate depune sume de bani în vederea fructificării acestora sau în scopuri de garantare a unor obligaţii contractuale. Aceste depuneri au la bază contractul de depozit care reprezintă convenţia dintre bancă şi clientul acesteia pentru constituirea depozitului bancar şi efectuarea operaţiunilor cu disponibilul

Scanned with OKEN Scanner

acestui cont în sensul diminuării depozitului iniţial, banca având dreptul de a dispune de aceste fonduri în propriul sau interes dar şi obligaţia de a le restitui la cererea deponentului.

Aceste contracte sunt încheiate de bănci îndeosebi cu clienţi care nu au calitatea de comerciant.

Spre deosebire de contul curent, contul de depozit îndeplineşte numai funcţia de reglementare a creanţelor, nu şi funcţia de garanţie.

În consecinţă, o creanţă se consideră intrată în cont numai dacă este certă, lichidă şi exigibilă.

Încheierea contractelor de cont de depozit este monopolul băncilor şi al cooperativelor de credit, singurele instituţii care au capacitatea juridică de a primi spre păstrare fonduri băneşti aparţinând publicului, având totodată posibilitatea de a le utiliza pentru propriul interes, dar cu obligaţia de a restitui la cerere (la vedere) sau la termenul convenit.

✓ ***Natura juridică a contractului***

Contractul de cont de depozit are o configuraţie specifică decurgând din caracterul neregulat al depozitului.

Banca devine proprietara fondurilor, care sunt bunuri fungibile şi consumptibile şi totodată ea suportă riscul pieirii sau degradării fortuite. La cerere sau la termen ea restituie nu aceiaşi bani nici aceeaşi valoare,ci aceeaşi sumă, indiferent de fluctuaţia puterii de cumpărare a banilor depuşi şi chiar dacă în perioada executării contractului banca a utilizat aceşti bani şi a realizat profit. Deseori nici nu se restituie numerar ci se predau carnete de cecuri sau se operează viramente, tot aşa cum uneori nu se depune numerar ci contul se alimentează prin virament sau pe baza scontării de către bancă a unui efect de comerţ.

Datorită încasării dobânzii, contractul de cont de depozit are sub aspect economic aparenţa unui împrumut acordat băncii, mai ales în cazul depozitului pe termen.

✓ ***Obiectul contractului***

Obiectul contractului îl constituie efectuarea operaţiunilor de depozite la vedere şi la termen, în cont, cu numerar şi cu titluri constând în atragerea resurselor băneşti de la persoane juridice şi fizice, în vederea păstrării şi fructificării lor.

Depozitele pot fi purtătoare de dobânda.

Scanned with OKEN Scanner

Restituirea de către bancă a depozitului poate fi refuzată prin opunerea compensaţiei legale cu o creanţă a băncii faţă de clientul deponent. Restituirea se poate efectua şi prin cecuri, nu numai în numerar.

Garantarea restituirii depozitelor şi în special a celor efectuate de persoanele fizice constituie o preocupare majoră atât în legislaţia noastră (Legea 58/1998) cât şi a legislaţiilor altor state.

Astfel, în Franţa, Legea din 24 ianuarie 1984 a conferit comitetului de reglementare bancară dreptul de a impune tuturor instituţiilor de credit reguli de gestiune menite să le asigure solvabilitatea şi să le menţină lichiditatea.

Depozitele bancare sunt constituite fie pentru fructificarea unei sume disponibile temporar, fie cu scopul efectuării unor operaţiuni care, prin natura lor sunt generatoare de sume prezervate, ca de exemplu: vânzări/cumpărări de valută, garanţii, operaţiuni de factoring, etc.

Contractul trebuie să precizeze cu exactitate :

- ✓ perioada de depozitare;
- ✓ valoarea depozitului şi moneda;
- ✓ modalitatea de reînnoire a depozitului

În funcţie de durata pentru care au fost constituite depozitele bancare se clasifică în:

- ✓ *depozite la vedere* – constituite pentru o durată iniţială de cel mult o zi lucrătoare. Aceste depozite sunt purtătoare de dobânda la vedere;
- ✓ *depozite la termen* – constituite pentru un termen fix pentru care durata iniţială este mai mare de o zi lucrătoare.

O categorie aparte, o constituie *depozitele colaterale* care se constituie drept garanţii, în vederea obţinerii unor împrumuturi, sau pentru efectuarea unor plăti ulterioare determinate.

În general, constituirea depozitelor este condiţionată de o suma anume, denumită plafon minim.

Pentru depozitele constituite pe perioade de cel puţin o lună, băncile acordă o dobândă mai mare datorită perioadei îndelungate în care pot dispune de bani.) specifică:

Modalitatea de reînnoire este prevăzuta în contractul de depozit prin formula " depozit cu/fără capitalizare. În cazul unui depozit fără capitalizare, băncile reînnoiesc la expirarea termenului depozitul, pentru suma iniţial depusă spre

Scanned with OKEN Scanner

fructificare. Acest tip de depozit este însoţit de deschiderea unui cont curent în care, la scadenţă se înscrie dobânda calculată funcţie de rata dobânzii stabilită în contract, potrivit formulei dobânzii simple:

$$Dobanda = \frac{Valoarea\ depozitului \times nr.zile \times rata\ dobanzii}{360 \times 100}$$

Depozitul cu capitalizare, presupune, din partea depozitarului la expirarea termenului, reînnoirea depozitului pentru suma iniţială plus dobânda produsă în perioada expirată. Pentru acest tip de depozit dobânda se calculează funcţie de rata dobânzii stabilită în contract, potrivit formulei dobânzii compuse:

$$Dobanda = valoarea\ depozitului\left(1 + rata\ dobanzii\right)^n$$

unde n = nr. perioadelor de fructificare.

✓ ***Formele contractului de depozit***

Forma de bază a contractului de depozit de fonduri în bancă este depozitul la vedere care implică obligaţia băncii de a restitui fondurile în orice moment, la cererea depunătorului.

Această varietate a contractului exclude total ideea de împrumut acordat de client băncii.

Anumite contracte stipulează un preaviz obligatoriu pentru retragerea fondurilor, a cărui durată este cuprinsă între câteva zile şi o luna, menit să faciliteze serviciul de casierie al băncii.

Depozitul pe termen, cu durata normală variind între o săptămână şi 24 de luni, se aseamănă cu un împrumut cu dobânda acordat băncii.

Bonurile de casă (casierie) sunt titluri la purtător, la ordin sau nominative, transmisibile în modalităţile corespunzătoare, reprezentând fondurile depuse în bancă, prin care această se obliga să restituie sumele primite la un termen fix.

Depozitele bancare de fonduri pot fi reprezentate şi prin certificate de depozit, care sunt tot titluri negociabile.

✓ ***Depozitele de economii***

Pentru a face faţă concurenţei caselor de economii ca şi pentru a orienta către anumite forme de plasament economiile persoanelor fizice, băncile au introdus sistemul de depozit de economii, care cunoaşte o mare varietate de forme: librete de economii, economii pentru locuinţă, economii pentru plasament industrial.

Scanned with OKEN Scanner

Libretele de economii, oferă un serviciu de casierie restrâns, care nu permite şi eliberarea de cecuri ci doar retragerea de numerar sau efectuarea de viramente din sau în alt cont aparţinând aceluiaşi titular.

Operaţiunile sunt înscrise în libretul eliberat titularului.

Depozitele de economii pentru constituirea sau cumpărarea unei locuinţe se bazează pe acelaşi mecanism ca şi creditele accesibile după un termen.

O perioadă de economisire în depozit bancar este urmată de acordarea unui credit a cărui sursă îl constituie tocmai depozitele de economii.

Acest instrument de economisire a fost creat cu scopul de a dirija economiile populaţiei spre construcţia de locuinţe.

✓ ***Depozitele de titluri***

Contractul de depozit de titluri este convenţia încheiată între banca şi clientul său care îi predă în depozit titluri de credit sau alte titluri iar banca se obligă să le păstreze şi să le restituie la cererea depunătorului.

În cazul titlurilor de credit, obligaţia de a gira titlurilor conform dispoziţiei clientului, această prerogativa a băncii rezultând dintr-un contract de mandat încheiat cu clientul.

✓ ***Executarea contractului - Operaţiuni de depuneri şi retrageri***

Momentul iniţial al executării contractului este marcat prin deschiderea contului de depozit şi vărsământul efectuat de către deponent.

În acest cont vor fi înregistrate depunerile ulterioare ca şi retragerile operate de titular.

Adeseori, dar nu întotdeauna, aceste operaţiuni se pot efectua şi prin cecuri.

Mecanismul de reglementare al contului de depozit are ca efect compensarea operaţiunilor succesive pentru determinarea unui sold care reflectă poziţia celor două părţi.

În principiu clientului nu-i este permis să se afle în poziţia de debitor al băncii.

În caz contrar, se consideră că banca i-a consimţit un credit.

Banca execută ordinele titularului, verificând în fiecare caz dacă semnătura depusă pe ordin corespunde cu specimenul de semnătura luat la deschiderea contului.

Fiecare operaţiune este înscrisă în cont, devenind un articol al contului. Periodic banca efectuează o încheiere a contului, relevând un sold provizoriu şi comunică clientului un extras de cont.

Scanned with OKEN Scanner

Soldul provizoriu reprezintă un drept de creanţă al clientului faţă de bancă.

El poate dispune de acest drept prin retrageri de numerar, emitere de cecuri sau prin ordine de virament.

Dobânzile cuvenite titularului de cont sunt calculate şi capitalizate periodic (de obicei la fiecare trei luni) ca şi în cazul contului curent.

✓ *Încetarea contractului de cont de depozit*

Întrucât contractul se încheie pe o durată nedeterminată, încetarea lui poate fi determinată de oricare dintre părţi, clientul cerând restituirea soldului iar banca notificând clientului încetarea contractului.

Fiind un contract intuitu personae, el încetează de drept prin decesul clientului său dizolvarea societăţii bancare.

În dreptul francez, un cont de depozit în care nu s-a operat timp de 10 ani nici o înregistrare se încheie şi banca transferă soldul la o casă de depuneri şi consemnaţiuni pe numele clientului. După o perioadă de trei decenii suma trece în proprietatea statului prin prescripţie achizitivă. Ca efect al încetării contractului, soldul definitiv reprezintă pentru titular o creanţă lichidă şi exigibilă. Curgerea dobânzilor continuă, dar capitalizarea lor încetează.

Puterile mandatarilor titularului încetează din momentul închiderii contului.

7.4.2. Contabilitatea depozitelor bancare

Din punct de vedere al gestionarii resurselor atrase de la clientelă sub formă de depozite la nivelul evidenţei contabile s-a impus o delimitare între depozitele clasice (care au în spate numai contractul de depozit) şi variantele mai noi concretizate în înscrisuri la purtător care atestă proprietatea asupra sumelor depuse (avem în vedere certificatele de depozit, libretele de economii, etc.) .

Contabilitatea depozitelor se ţine cu ajutorul sinteticului de gradul I **253 "Conturi de depozit"**

Contul se dezvoltă pe sintetice de gradul al-II-lea în:

2531 "Depozite la vedere"

2532 "Depozite la termen"

2533 "Depozite colaterale"

2537 "Datorii ataşate"

Scanned with OKEN Scanner

Primele trei conturi sintetice de gradul al II-lea sunt conturi de pasiv care reflectă resursele atrase de la clientelă nefinanciară sub forma depozitelor bancare.

Aceste conturi se creditează cu valoarea depozitelor constituite de clientelă, cu dobânzile capitalizate constituite pentru respectivele depozitele şi eventual cu sumele încasate în contul clienţilor.

Conturile se debitează cu diminuările sau lichidările acestor depozite.

Soldurile reprezintă sumele deţinute de bancă sub formă de depozite la vedere, la termen sau colaterale constituite de clientelă.

Contul 2537 Datorii ataşate este cont de pasiv care reflectă dobânda calculată şi neajunse la scadenţă aferentă depozitelor constituite de clientelă.

Contul se creditează cu datoriile din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă aferente conturilor de depozite.

Contul se debitează cu dobânzile plătite la depozitele constituite de clientelă.

Soldul contului reprezintă datorii din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă, aferente depozitelor clientelei.

Exemplu

Pe 1 martie N o persoana fizică , client al băncii comerciale, atras de dobânda practicată de această , decide să-şi constituie un depozit în sumă de 100.000.000 lei cu o durată de 3 luni. Rata dobânzii este de 30% pe an , dobânda plătindu-se lunar.

Clientul deţinea în cont curent în momentul încheierii contractului suma de 75.000.000 lei şi mai depune la casierie diferenţa de 25.000.000 lei.

El acceptă ca lunar dobânda scadentă să fie virată automat în contul curent.

În aprilie datorită unor necesităţi financiare ridică dobânda în numerar, plătind un comision de 0.5% .

Pe 31 mai , la scadenţa depozitului, clientul decide ca suma de 80.000.000 lei să fie depozitată de data asta pentru şase luni cu o dobândă de 35% iar diferenţa o ridică în numerar.

☒ 1 martie – constituire depozit

%	=	2532	100.000.000
2511/client		Depozite la termen	75.000.000
Conturi curente			
101/lei			25.000.000
casa			

Scanned with OKEN Scanner

☒1 martie – înregistrare dobândă

✓ dobândă de plată = 100.000.000 * 30% * 3/12 = 7.500.000 lei

6025	=	2357	7.500.000
Dobânzi la depozite la termen		Datorii ataşate	

☒ 31 martie – plata dobânzii pentru martie

✓dobânda lunară = 7.500.000 / 3 = 2.500.000 lei

2537	=	2511/client	2.500.000
Datorii ataşate		Cont curent	

☒ 30 aprilie - plata dobânzii pentru aprilie

✓comision bancar pentru ridicare numerar = 2.500.000 * 0.5% = 12.500 lei

2537	=	%	2.500.000
Datorii ataşate		101	2.487.500
		Casa	
		7029	12.500
		Comisioane	

☒ 31 mai – plata dobânzii pentru mai

2537	=	2511/client	2.500.000
Datorii ataşate		Cont curent	

☒ 31 mai – lichidarea vechiului depozit şi constituire noului depozit

- ✓ valoarea depozitului scadent 100.000.000 lei
- ✓ valoarea noului depozit 80.000.000 lei
- ✓ comision pt. ridicare numerar 20.000.000 * 0.5% 100.000 lei
- ✓ suma ridicată de client 79.900.000 lei

2532	=	%	100.000.000
Depozite la termen		2532	80.000.000
		Depozite la termen	
		7029	100.000
		Comisioane	
		101	79.900.000
		Casa	

☒ 31 mai – înregistrare dobândă aferentă noului depozit

✓valoare dobândă de plată = 100.000.000 * 35% * 6/12 = 17.500.000 lei

6025	=	2357	17.500.000
Dobânzi la depozite la termen		Datorii ataşate	

Scanned with OKEN Scanner

7.5. Operaţii cu carduri bancare

Cardurile bancare şi-au făcut apariţia pe piaţa bancară în România abia prin anii '90, mai precis în anul 1992 când Banca Română pentru Dezvoltare a emis cardul PRIMA, un card bancar cu caracteristici multiple, el fiind în acelaşi timp card pentru plata salariilor, card de credit şi card business. Acest card era destinat atât persoanelor fizice cât şi celor juridice.

Cu toate acestea, cardul PRIMA avea posibilităţi de utilizare reduse din cauză că el putea fi folosit numai în România, în mediu neelectronic, pentru cumpărarea de bunuri şi servicii de la comercianţii abilitaţi de bancă şi pentru obţinerea de numerar de la ghişeele băncii.

Iată de ce în anul 1999 la data retragerii lor din circulaţie numărul de carduri PRIMA emise era în jur de 4.200 repartizate astfel:

- carduri pentru salariaţii BRD - GSG 35 %,
- carduri pentru plata salariilor 45%,
- alte carduri pentru persoane fizice 12 %,
- carduri pentru persoane juridice 8 %.

Abia pe la sfârşitul deceniului a avut loc o adevărată explozie a acestui tip de produs pe piaţa românească, majoritatea marilor bănci comerciale (Banca Comercială Română, BancPost, Raiffeisen BANK, Banca Română pentru Dezvoltare - Groupe Societe Generale ş.a.) devenind emitente de carduri bancare. Astfel BRD - GSG, la numai trei luni de la lansarea noului pachet de produse de tip card bancar, prezenta următorul grafic de evoluţie:

Această creştere extraordinară continuă, ajungându-se astfel la sfârşitul lunii mai a anului 2000 la peste 140.000 de carduri emise în toată ţara. În funcţie de tipul de card bancar emis această situaţie poate fi reprezentată astfel:

În funcţie de zona în care au fost cardurile bancare emise de BRD - GSG putem să vizualizăm următorul grafic:

Scanned with OKEN Scanner

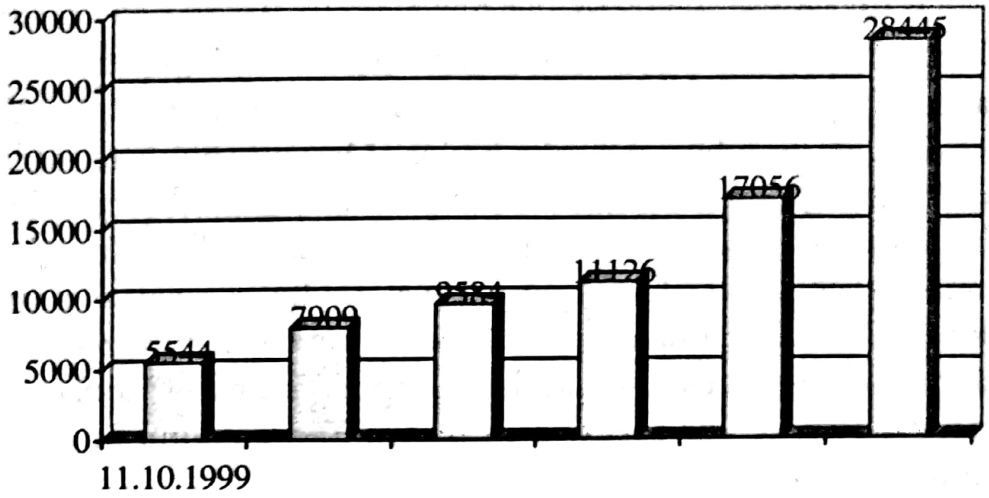

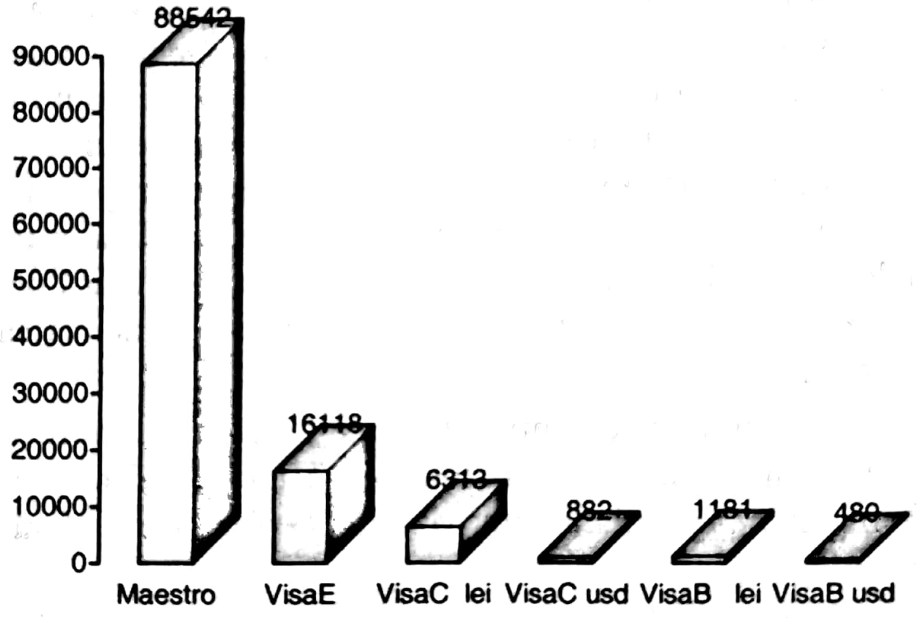

Atracţiile pe care le oferă cardul de credit ca mijloc de plată sunt multe. Acest produs este compact şi uşor de transportat, mai ales în comparaţie cu un carnet de cecuri, oferă o linie de credit pe termen scurt permanentă şi convenabilă, cu o rambursare mai flexibilă decât în cazul unui împrumut obişnuit. Astfel cardul bancar reprezintă un mijloc de plată popular şi cu cât emitenţii de carduri bancare

Scanned with OKEN Scanner

adaugă valoare produselor emise de ei sub forma avantajelor pe care le prezintă, cu atât numărul de carduri de credit emise va creşte odată cu creşterea plăţilor realizate cu ajutorul acestui mijloc de plată.

Cardurile de credit au fost iniţial oferite clienţilor care deţineau conturi curente deschise la instituţiile emiţătoare. Acest lucru îi permitea emiţătorului să controleze mai bine rambursarea creditului. Desigur nu este obligatoriu ca deţinătorii de conturi personale să-şi facă cardurile de credit la aceeaşi instituţie, ei având posibilitatea să-şi aleagă cel mai potrivit card de credit în funcţie de nevoile sale. Cu timpul clienţii cer din ce în ce mai multe servicii şi avantaje de la furnizorii lor de servicii financiare şi dacă varietatea furnizorilor potenţiali continuă să crească va creşte în acelaşi timp şi numărul consumatorilor de asemenea servicii care îşi vor schimba furnizorii în momentul în care aceştia nu mai corespund cerinţelor lor.

O asemenea dezvoltare poate fi numai pentru binele atât al clienţilor cât şi al băncilor care prestează servicii cu carduri de credit.

Previziunile sunt întotdeauna dificil de realizat, oricât de departe ne-am avânta în viitor. Totuşi în privinţa cardurilor bancare sunt câteva lucruri interesante de abordat cum ar fi dezvoltarea continuă a comerţului şi a turismului internaţional care a dus la o utilitate crescută a cardului bancar. Asociaţiile internaţionale de carduri bancare VisaCard şi MasterCard au un rol important în promovarea şi în facilitarea plăţilor realizate prin intermediul acestui mijloc de plată în toată lumea. Convenienţa şi relativa securitate a cardului bancar continuă să-l facă pe acesta din urmă o opţiune atractivă pe piaţa celor care îşi i-au responsabilitatea luării şi rambursării unui credit.

De la apariţia sa din anii '50 piaţa cardurilor bancare a trecut prin numeroase etape de dezvoltare şi de schimbare continuă. Jucătorii principali ai acestei pieţe din prezent riscă să fie marginalizaţi de nou-veniţii pe piaţă care oferă preţuri şi avantaje mai bune.

Aceşti noi-veniţi şi-au anunţat intrarea cu rate ale dobânzii reduse şi cu avantaje mai bune iar principalii jucători de pe piaţă se văd obligaţi să-şi revizuie ofertele. Din punct de vedere tactic piaţa cardurilor bancare este o piaţă dinamică cu oferte noi şi variaţii de preţuri destul de frecvente, iar adevărata bătălie se dă la nivel strategic.

Scanned with OKEN Scanner

În cazul tuturor emiţătorilor de carduri bancare cel mai important lucru este cel fel de card vor purta clienţii în portofelele lor, pe care le vor folosi mai mult şi ce va însemna acest lucru în privinţa relaţiilor dintre cele două părţi.

7.5.1. Principalele operaţii cu cardurile MAESTRO în lei

☒ Depunerea iniţială în conturile posesorilor salariaţi ai agenţilor economici

Depunerea iniţială trebuie efectuată la data intrării în vigoare a convenţiei pentru plata salariilor.

Depunerea iniţială este considerată a fi prima plată a salariilor în conturile de carduri ale salariaţilor de către agenţii economici angajatori, care au încheiat cu banca "Convenţia pentru plata salariilor pe carduri MAESTRO".

Depunerea iniţială în conturile de carduri ale salariaţilor agentului economic este efectuată de către acesta prin întocmirea unui ordin de plată din contul curent principal deschis la unitatea băncii.

La nivelul unităţii băncii se iniţiază către Direcţia Carduri Bancare depunerea iniţială în conturile de carduri ale salariaţilor agentului economic astfel:

2511.009 / persoană juridică Disponibilităţi ale agenţilor economici şi persoanelor fizice	=	3411/DCB Decontări reciproce între unităţile băncii - sume transmise în lei

Document primar : ordin de plată ;

La nivelul Direcţiei Carduri Bancare, se confirmă efectuarea depunerii în conturile de carduri MAESTRO şi se procedează la creditarea conturilor de carduri ale salariaţilor după cum urmează :

3412 / DCB Decontări intrabancare – sume confirmate în lei	=	3566.010/ persoană Creditori din operaţiuni cu carduri

Concomitent

3566.010 / persoană juridică creditori din operaţiuni cu carduri	=	2511.025 / salariat Conturi curente

☒ Oraţiuni de încasări curente în conturile de carduri

Alimentările ulterioare ale conturilor de carduri ale salariaţilor de către agentul economic cu sumele reprezentând salarii şi alte drepturi băneşti se înregistrează contabil în acelaşi mod ca şi depunerea iniţială.

Scanned with OKEN Scanner

Posesorii salariaţi pot efectua alte depuneri în numerar sau prin virament în conturile de carduri MAESTRO de la oricare din unităţile băncii, depuneri care vor fi evidenţiate contabil astfel:

✓*în numerar*

101.02 / sucursală Casa operativă	=	3411 / DCB Decontări reciproce între unităţile băncii sume transmise în lei

✓*prin virament*

2511.009 / client Conturi curente	=	3411 / DCB - cu valoarea depunerii Decontări reciproce între unităţile băncii - sume transmise în lei

Posesorii salariaţi pot efectua alimentări ale conturilor de carduri şi prin virament din conturi deschise la o altă bancă comercială, cu condiţia menţionării corecte a beneficiarului şi a contului de card al acestuia. Aceste operaţiuni se înregistrează numai de către Centrala băncii.

☒ Operaţiuni de încasări curente în conturile de carduri ale posesorilor salariaţi ai băncii.

Pentru alimentarea conturilor posesorilor de carduri, salariaţi ai băncii,cu sume reprezentând salarii şi alte drepturi băneşti, virate de unităţile băncii sau de către Centrala bancara, se procedează astfel:

%	=	3411/DCB
3541/sucursala		Decontări intrabancare – sume transmise în lei
Avansuri acordate personalului 3511.001/sucursala		
Decontări cu personalul unităţii 3513.001-sucursală		
Fonduri proprii de participare la profit		

☒ Alte operaţiuni

Reţinerea comisioanelor prevăzute în condiţiile comerciale pentru vânzarea cardurilor MAESTRO se efectuează la nivelul Direcţiei Carduri Bancare, care le repartizează ulterior fiecărei unităţi a băncii.

Scanned with OKEN Scanner

Înregistrarea operaţiunilor privind angajamentele băncii aferente limitelor de creditare acordate posesorilor de carduri MAESTRO se efectuează numai la nivelul Direcţiei Carduri Bancare.

Evidenţierea operaţiunilor de plăţi şi încasări în conturile posesorilor de carduri MAESTRO se realizează numai la nivelul Direcţiei Carduri Bancare.

7.5.2. Principalele operaţiuni cu cardul VISA ELECTRON

☒ Depunerea iniţială în contul de card VISA Electron

Depunerea iniţială în cont se efectuează de către posesor după aprobarea cererii de emitere de către Direcţia Carduri Bancare şi primirea PIN-ului şi a cardului. Valoarea depunerii iniţiale este prevăzută în condiţiile comerciale pentru vânzarea cardului VISA Electron.

Depunerea se efectuează de către posesor la unitatea bancara la care s-a prezentat cererea de emitere.

Înregistrarea contabilă la unitatea băncii a acestei operaţiuni este următoarea:

✓*în numerar*

1010.002 / sucursală Casa operativă	=	3411 / DCB Decontări reciproce între unităţile băncii - sume transmise în lei

✓*prin virament*

2511.009 / client Disponibilităţi ale agenţilor economici şi persoanelor fizice	=	3411 / DCB Decontări reciproce între unităţile băncii - sume transmise în lei

☒ Operaţiuni de încasări curente în conturile de carduri VISA Electron

Alimentările (depunerile) curente în conturile posesorilor de carduri VISA Electron se pot efectua la toate unităţile băncii.

Înregistrările contabile aferente acestor operaţiuni sunt aceleaşi cu cele efectuate în cazul depunerii iniţiale, şi anume :

✓*în numerar*

1010.002 / sucursală Casa operativă	=	3411 / DCB Decontări reciproce între unităţile băncii - sume transmise în lei

Scanned with OKEN Scanner

✓*prin virament*

2511.009 / client Disponibilităţi ale agenţilor economici şi persoanelor fizice	=	3411 / DCB Decontări reciproce între unităţile băncii - sume transmise în lei

Alimentarea conturilor de carduri VISA Electron se poate efectua şi prin virament din conturi deschise la alte bănci comerciale, cu condiţia menţionării corecte a beneficiarului şi a contului său de card. Aceste operaţiuni se înregistrează numai la Centrala băncii.

☒Alte operaţiuni în conturile de carduri VISA Electron

Reţinerea comisioanelor prevăzute în condiţiile comerciale pentru vânzarea cardurilor VISA Electron se efectuează la nivelul Direcţiei Carduri Bancare, care le repartizează ulterior fiecărei unităţi a băncii.

Evidenţierea operaţiunilor de plăţi şi încasări în conturile posesorilor de carduri VISA Electron se realizează numai la nivelul Direcţiei Carduri Bancare.

7.5.3. Principalele operaţiuni cu cardul VISA CLASSIC (în lei)

☒ Încasarea comisionului de emitere

La primirea cererii de emitere, unitatea băncii procedează la încasarea comisionului de emitere prevăzut în condiţiile comerciale pentru vânzarea cardurilor VISA Classic.

Înregistrarea contabilă la unitatea băncii a acestei operaţiuni este următoarea:

✓*plata în numerar*

1010.002 / sucursală Casa operativă	=	7085.003 / sucursală Comisioane pentru emitere şi utilizare carduri

Document primar : foaia de vărsământ ;

✓*plata prin virament*

2511.009 / client Disponibilităţi ale agenţilor economici şi persoanelor fizice	=	7085.003 / sucursală Comisioane pentru emitere şi utilizare carduri

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

8. CONTABILITATEA OPERAŢIUNILOR VALUTARE

8.1. Cadrul naţional privind operaţiunile şi piaţa valutară

În contextul regulamentului nr. 1/2004 privind efectuarea operaţiunilor valutare, acestea înseamnă: încasările, plăţile, compensările, transferurile, creditările, precum şi orice tranzacţii exprimate în valute şi care se pot efectua prin transfer bancar, în numerar, cu instrumente de plată sau prin alte modalităţi de plată practicate de instituţiile de credit în funcţie de natura operaţii respective.

Operaţiunile valutare se desfăşoară prin intermediul pieţei valutare care, în acelaşi regulament este definită ca fiind „o piaţă continuă în care se efectuează vânzări şi cumpărări de valute contra monedei naţionale sau alte valute la cursuri de schimb determinate liber de intermediari autorizaţi de BNR să participe în nume şi în cont propriu şi/sau în numele şi contul clienţilor".

Considerăm necesar să precizăm că sfera operaţiunilor care implică alte monede decât leul nu se limitează doar la tranzacţionarea de valute efective ci se referă şi la diverse mijloace de plată (cecuri, efecte comerciale) sau titluri pentru care etalonul monetar este altul decât moneda naţională. Toate acestea fac parte din conceptul de devize care cuprinde:

- ✓ valuta efectivă
- ✓ instrumente de plată şi de credit exprimate în valute
- ✓ disponibilităţi valutare aflate în conturi curente bancare
- ✓ titluri sau hârtii de valoare exprimate în valute

Organizarea pieţei valutare trebuie să răspundă unor cerinţe de ordin:

- ✓ *economic*, în sensul procurării de semne monetare necesare activităţii economice;
- ✓ *asigurator*, în condiţiile unei evoluţii nefavorabile a cursului valutar;
- ✓ *speculativ*, în demersul rentabilizării maxime a activităţii financiare;
- ✓ *tehnic*, în cazul ruperii echilibrului oferte – cere de valută.

Aceste cerinţe sunt îndeplinite de o serie de structuri instituţionalizate şi anume bănci comerciale, burse de valori, casele de schimb valutar şi alte persoane juridice sau fizice care sunt autorizate să efectueze operaţiuni valutare. Oricare dintre aceste structuri se poate situa pe poziţie de intermediar într-o operaţiune valutară

în numele clientului (broker) sau o poate efectua în nume şi pe cont propriu (dealer).

Conform regulamentului privind efectuarea operaţiunilor valutare nr. 1/2004, tipologia acestora are la bază caracterul evenimentelor din care decurg:

- ✓ operaţiuni valutare curente: efectuate între rezidenţi şi nerezidenţi şi care decurg din:
  - ☑ *tranzacţii de comerţ internaţional* cu bunuri şi servicii;
  - ☑ *alte operaţiuni* cum ar fi: plăţi/încasări legate de taxe şi impozite, comisioane, onorarii, amenzi, cheltuieli de judecată, câştiguri din jocuri de noroc, cheltuieli de întreţinere a proprietăţilor din străinătate;
  - ☑ *repartizarea veniturilor nete:* dividende, dobânzi, chirii, provenind din operaţiuni valutare curente şi de capital;
  - ☑ *remiteri de sume* reprezentând cheltuieli curente derivate din obligaţii legale de întreţinere, soţ, soţie, copii etc;
  - ☑ *cheltuieli în scop educaţional,* religios, recreare, vacanţă , afaceri, conferinţe, misiuni, etc.
- ✓ operaţiuni valutare de capital: operaţiuni efectuate între rezidenţi şi nerezidenţi ce decurg din:
  - ☑ *investiţii directe* în România ale nerezidenţilor şi în străinătate ale rezidenţilor;
  - ☑ *investiţii imobiliare:* investiţii în bunuri imobile afectate unei investiţii directe;
  - ☑ *operaţiuni cu instrumente financiare tranzacţionale în mod curent pe piaţa de capital* (operaţiuni cu acţiuni sau alte titluri participative, cu obligaţiuni, titluri de credit şi instrumente financiare derivate cu scadenţă iniţială mai mare de un an);
  - ☑ *operaţiuni cu instrumente financiare tranzacţionale în mod curent pe piaţa monetară* (operaţiuni cu titluri de stat, certificate de depozit, instrumente financiare derivate, titluri de credit cu scadenţă iniţială mai mică de un an);
  - ☑ *operaţiuni cu unităţi ale organismelor de plasament colectiv* (operaţiuni cu titluri de natură participativă la fondul de investiţii, fonduri mutuale sau alte entităţi constituite în scopul realizării de investiţii colective);

Scanned with OKEN Scanner

- ☑ *credite legate de comerţul internaţional în care participă un rezident.* În această categorie intră credite acordate pe bază de contract în cadrul operaţiunilor de comerţ internaţional cu bunuri şi servicii sub formă de avansuri, plăţi în rate, credit furnizor indiferent dacă s-au emis sau nu efecte comerciale, inclusiv operaţiuni de factoring. Aceste credite sunt fie:
  - ☒ acordate de nerezidenţi rezidenţilor;
  - ☒ acordate de rezidenţi nerezidenţilor;
- ☑ *credite şi împrumuturi financiare* efectuate pe baze contractuale: împrumuturi ipotecare, credite de consum, operaţiuni de leasing financiar;
- ☑ *garanţii;*
- ☑ *operaţiuni cu conturi curente;*
- ☑ *operaţiuni în conturi de depozit;*
- ☑ *transferuri aferente derulării contractelor asigurate de viaţă şi de credit,* sunt sume reprezentând prime, anuităţi, indemnizaţii, sume asigurate decurgând din contracte de asigurări de viaţă, contracte de asigurări de credite, altele;
- ☑ *transferuri de capital cu caracter personal:* împrumuturi, cadouri şi donaţii, moşteniri, transferuri de active ale rezidenţilor, transferul economiilor imigranţilor, achitarea datoriilor de către emigranţi etc;
- ☑ *import şi export fizic de active financiare:* valori mobiliare şi alte titluri negociabile, instrumente de plată;
- ☑ *alte mişcări de capital:* impozite şi taxe pentru moşteniri, despăgubiri din operaţiunile valutare de capital, restituiri de sume din rezilieri de contracte, drepturi de autor (redevenţe) etc.

În funcţie de timp operaţiunile valutare pot fi operaţiuni la vedere (spot) şi operaţiuni la termen (forwards).

Operaţiunile la vedere (spot) sunt vânzările, cumpărările de valute cu decontare imediată sau după cel mult două zile de la încheierea tranzacţiei. Ele se realizează la un curs stabilit între părţi care este cursul valutar economic al pieţei (cursul spot). Cursul spot îmbracă două variante, funcţie de poziţia intermediarului în operaţiunea spot şi anume:

- ✓ curs valutar economic de cumpărare a valutei de la deţinător către intermediar (este inferior cursului zilei);

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ curs valutar economic de vânzare a valutei de către intermediar către solicitant (este superior cursului zilei).

Diferenţele faţă de cursul economic al zilei asigură intermediarului un profit indiferent de natura operaţiunii, vânzare sau cumpărare de valută.

Operaţiunile spot sunt cele mai frecvente şi sunt realizate cu precădere de casele de schimb valutar în baza Buletinului de schimb valutar. Dacă operaţiunea la vedere implică drept intermediar o bancă comercială sau bursă, tranzacţia va avea la bază Ordinul de vânzare cumpărare depus de ofertanţi respectiv solicitanţii de valute.

Operaţiunile valutare la termen (forwards) s-au amplificat datorită variaţiei rapide a cursului valutar dar şi din pricina lipsei de valute la un moment dat. Ele reprezintă vânzări cumpărări de valute cu decontare după mai mult de două zile de la încheierea tranzacţiei şi se efectuează la un curs stabilit între părţi (curs forwards). Cursul forwards este curs valutar la termen de cumpărare sau de vânzare funcţie de felul tranzacţiei. Indiferent de felul tranzacţiei cursul forwards este influenţat de creşterea sau scăderea faţă de cursul spot (curent). Astfel, cursul forwards poate fi:

- ✓ cu prima (report sau premium) în cazul unei creşteri faţă de cursul spot;
- ✓ în pierdere (deport sau discount) în cazul unei scăderi faţă de cursul spot;
- ✓ la egalitate (au pair) când este egal celui spot.

Reportul sau deportul au la bază variaţiile previzionate de intermediari pentru cursurile valutare la diferite momente şi diferenţele de dobândă consemnate la disponibilitate în monedele tranzacţionate.

Întrucât operaţiunile la termen prezintă risc valutar sporit s-au dezvoltat proceduri tehnice de asigurare contra fluctuaţiei cursurilor, proceduri cunoscute sub denumirea de swap şi hedging.

Swap-ul este o dublă operaţiune de schimb a acelaşi sume în valută şi cu aceeaşi contrapartidă. El se foloseşte în relaţiile interbancare şi presupune o operaţiune la vedere (la cursul spot) şi o operaţiune la termen (la curs forwards), ambele stabilite la data tranzacţiei.

Hedging-ul are la bază un contract încheiat între o bancă comercială şi un client, prin care banca propune acestuia un curs valutar forwards în vederea vânzării sau cumpărării unei valute. Propunerea de curs la termen se bazează pe previziunile fluctuaţiei cursurilor valutare pe piaţa valutară interbancară.

Scanned with OKEN Scanner

Operaţiunile la termen se desfăşoară prin contracte viitoare (futures) sau prin opţiuni. Acestea sunt instrumente financiare derivate care au drept scop acoperirea riscurilor.

Contractele viitoare sau contactele la termen (futures) sunt angajamente ferme şi definitive de a livra sau de a primi la o scadenţă prestabilită, o sumă în devize, la un preţ fixat. Operaţiunile futures se pot finaliza în două moduri:

- ✓ prin executarea efectivă a angajamentelor asumate prin contract, deci prin primirea sau livrarea devizelor cel mai târziu la data scadenţei. Este o modalitate puţin practicată;
- ✓ prin efectuarea unei operaţiuni inverse operaţiunii iniţiale, cu menţiunea că scadenţele trebuie să coincidă; astfel vânzătorul cumpără un contract, iar cumpărătorul vinde un contract pentru aceeaşi scadenţă. Această modalitate de onorare a contractelor futures este posibilă prin casele de compensaţie în care agenţii încasează sau plătesc diferenţa între preţurile celor două tranzacţii. Această procedură poartă denumirea de *arbitraj valutar* şi are drept scop obţinerea de profit sau evitarea pierderilor prea mari din diferenţe de curs valutar.

Opţiunile, spre deosebire de contracte, nu presupun obligaţii. Astfel, solicitantul are dreptul de a efectua în viitor o operaţiune de vânzare (operaţiune put) sau de cumpărare (operaţiune call), opţiunea fiind făcută funcţie de cursul curent la momentul scadenţei opţiunii. Pentru dreptul oferit de opţiune, cumpărătorul plăteşte iar, emitentul primeşte o sumă de bani numită primă. Aceasta se decontează indiferent dacă opţiunea s-a executat sau nu. În cazul unei opţiuni de cumpărare (call), cumpărătorul îşi poate executa opţiunea dar nu este obligat să o facă, în timp ce vânzătorul are obligaţia să vireze devizele la preţul fixat, dacă cumpărătorul o cere. La o opţiune de vânzare (put), cumpărătorul poate vinde activul respectiv dar nu are obligaţia să o facă în timp ce vânzătorul este obligat să accepte devizele.

Datorită adoptării sistemului cursurilor flotante, operaţiunile valutare se efectuează la cursuri de schimb diferite. Din acest motiv operaţiunile de schimb valutar se împart în:

- ✓ operaţiuni care nu generează risc de schimb, adică operaţiuni care nu antrenează o intrare sau o ieşire de devize în şi din patrimoniul băncii;
- ✓ operaţiuni care generează risc de schimb, respectiv care antrenează o intrare sau o ieşire de devize în şi din patrimoniul băncii.

Scanned with OKEN Scanner

În vederea limitării riscurilor financiare ce pot apare ca urmare a derulării operaţiunilor valutare societăţile bancare trebuie să îşi organizeze:

- ✓ un sistem de evidenţă care să permită atât înregistrarea imediată a operaţiunilor valutare cât şi determinarea poziţiilor valutare individuale şi a poziţiei valutare totale;
- ✓ un sistem de supraveghere şi gestiune a riscurilor valutare care să precizeze limite fixe pentru poziţiile de risc;
- ✓ un sistem de control permanent pentru verificarea procedurilor interne.

Poziţia valutară (de schimb) rezultă ca diferenţa între activele şi pasivele exprimate în valute. Activele în valute sunt reprezentate de suma soldurilor în valute din bilanţ plus creanţele ce au rezultat din tranzacţii valutare la vedere sau la termen. Pasivele în valute rezultă din însumarea soldurilor în valute din bilanţ şi angajamentele ce au rezultat din tranzacţii valutare la vedere şi la termen.

Din punct de vedere al *numărului valutelor* pentru care se determină, poziţia de schimb poate fi:

- ✓ *individuală*, atunci când se compară activele cu pasivele exprimate într-o singură valută;
- ✓ *totală*, atunci când se compară activele cu pasivele exprimate în toate valutele existente sau tranzacţionate de o bancă.

Din punct de vedere al *riscului*, poziţia valutară poate fi:

- ✓ *deschisă*, diferenţa între activele şi pasivele în valute pentru care se asumă un risc valutar;
- ✓ *închisă*, active şi pasive în valute care se echilibrează pe total negenerând o poziţie cu risc (deschisă).

Funcţie de felul sau poziţia deschisa este:

- ✓ *lungă*, atunci când totalul creanţelor depăşeşte totalul angajamentelor;
- ✓ *scurtă*, atunci când totalul angajamentelor depăşeşte totalul creanţelor.

Pornind de la suportarea riscului de schimb pe unul sau mai multe exerciţii financiare, poziţia valutară este:

- ✓ *structurală* şi se referă la active imobilizate exprimate în devize de forma:titlurilor de investiţii, părţilor în societăţi comerciale legate, titlurilor de participare, titlurilor activităţii de portofoliu şi dotărilor aferente unităţilor proprii din străinătate;
- ✓ *operaţională* se determină ca diferenţa între poziţia totală şi cea structurală.

Scanned with OKEN Scanner

Această ultimă clasificare are implicaţii asupra înregistrărilor contabile menite să asigure respectarea principiului independenţei exerciţiilor. Astfel, poziţia de schimb operaţională reflectă riscul valutar aferent activelor în valută uşor lichide şi ca atare, evaluarea periodică va afecta structuri de venituri sau cheltuieli, funcţie de natura diferenţei. Poziţia de schimb structurală de referă la elemente greu lichide sau exigibile, iar diferenţele rezultate din evaluarea periodică la cursul de schimb al datei respective va afecta diferenţele de conversie.

8.2. Abordările contabile ale operaţiunilor în devize

Contabilitatea operaţiunilor în devize asigură evidenţa:

- ✓ operaţiunilor de schimb la vedere sau la termen;
- ✓ operaţiunilor cu titluri în devize;
- ✓ operaţiunilor privind conturile curente, conturile de corespondent, depozitele, credite şi împrumuturi în devize;
- ✓ altor operaţiuni în devize.

În vederea evidenţierii corecte, trebuie să precizăm că majoritatea operaţiunilor cu devize presupun un decalaj în timp între momentul încheierii tranzacţiei şi momentul decontării ei. Potrivit Regulamentului nr. 1, data la care se încheie tranzacţia se numeşte data tranzacţiei, iar data la care se petrece decontarea efectivă este data valutei. Aceasta din urmă poate fi;

- ✓ value today – data valutei coincide cu data tranzacţiei;
- ✓ value tomorrow – data valutei este ziua lucrătoare următoare faţă de data tranzacţiei;
- ✓ spot – data valutei survine la două zile după ziua tranzacţiei;
- ✓ forward – orice dată a valutei ulterioare decontării spot.

Pentru contabilizarea operaţiunilor în devize se utilizează conturi în afara bilanţului – operaţiuni care nu prezintă risc valutar – şi conturi de bilanţ – operaţiuni cu risc valutar. Conturile în afara bilanţului sunt cele din grupa 93 „Operaţiuni în devize", structurate pe tipuri de operaţiuni şi anume:

- ✓ 931 „Operaţiuni de schimb la vedere";
- ✓ 932 „Operaţiuni privind devize date şi luate cu împrumut";
- ✓ 933 „Operaţiuni de schimb la termen";
- ✓ 934 „Report/deport calculat anticipat";
- ✓ 935 „Dobânzi neajunse la scadenţa în devize acoperite la termen";

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ 936 „Conturi de ajustare devize în afara bilanţului".

Dacă primele cinci conturi sunt operabile pe feluri de operaţiuni, contul 936 este aplicabil oricărui tip de operaţiune şi are două funcţii foarte clare:

- ✓ de a face legătura între contabilitatea în devize şi contabilitatea în lei privind operaţiunile valutare,
- ✓ de a înregistra diferenţele favorabile sau nefavorabile rezultate din reevaluarea angajamentelor în devize, între data încheierii contractului şi data realizării tranzacţiei.

Întrucât acest cont este comun tuturor operaţiunilor în devize care nu antrenează riscuri, îl vom prezenta pe larg urmând ca celelalte conturi să fie tratate pe feluri de operaţiuni.

Contul 936 „Conturi de ajustare devize în afara bilanţului" se dezvoltă pe următoarele sintetice de gradul al II-lea:

- ✓ 9361 „Poziţia de schimb";
- ✓ 9362 „Contravaloarea poziţie de schimb";
- ✓ 9363 „Conturi de ajustare devize".

Contul **9361 „Poziţia de schimb"** este cont bifuncţional, de legătură între contabilitatea în devize şi cea în ROL aferentă operaţiunilor valutare spot şi forwards, utilizat în perioada dintre data tranzacţiei şi data valutei. În creditul contului se înregistrează devize cumpărate şi încă neprimite, devize vândute şi livrate, dobânzi în devize acoperite la termen şi de încasat. În debitul contului se înregistrează devize vândute şi încă nelivrate, devize cumpărate şi primite, dobânzi în devize acoperite la termen şi de plătit. Soldul creditor reprezintă active nete în devize, iar soldul debitor datorii nete în devize aferente operaţiunilor valutare care nu generează riscuri.

Contul **9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb"** este cont bifuncţional, de legătură între contabilitatea în devize şi cea în lei aferentă operaţiunilor valutare spot şi forwards utilizat în perioada dintre data tranzacţiei şi data valutei. In debitul contului se înregistrează contravaloarea în lei a devizelor cumpărate şi încă neprimite, devizelor vândute şi livrate, dobânzilor în devize acoperite la termen şi de încasat, precum şi diferenţele favorabile rezultate din reevaluarea angajamentelor în devize. În creditul contului se înregistrează contravaloarea în ROL a devizelor vândute şi încă nelivrate, devizelor cumpărate şi primite, dobânzilor în devize acoperite la termen şi de plătit, precum şi diferenţele nefavorabile rezultate din reevaluarea angajamentelor în devize. Soldul debitor

Scanned with OKEN Scanner

reprezintă contravaloarea în lei a activelor nete în devize, iar soldul creditor contravaloarea în lei a datoriilor nete în devize aferente operaţiunilor valutare care nu generează riscuri.

Contul **9363 „ Conturi de ajustare devize "** este cont bifuncţional care evidenţiază diferenţele rezultate din reevaluarea angajamentelor în devize. În credit se înregistrează diferenţe favorabile, iar în debit diferenţele nefavorabile aferente operaţiunilor valutare negeneratoare de riscuri. Soldul creditor reflectă diferenţe favorabile, iar cel debitor diferenţe nefavorabile rezultate din reevaluarea angajamentelor în devize, evidenţiate în afara bilanţului, privind operaţiuni de schimb la vedere şi la termen, între data încheierii contractului şi data realizării.

Pentru operaţiunile valutare care generează risc de schimb (afectează patrimoniul bancar) se utilizează contul 372 „ Conturi de ajustare " care se dezvoltă pe sintetice de gradul al II-lea la fel ca şi 936 „ Conturi de ajustare devize în afara bilanţului " adică:

- ✓ 3721 „ Poziţia de schimb "
- ✓ 3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb "
- ✓ 3723 „ Conturi de ajustare devize ".

Conturile 3721 şi 3722 sunt conturi bifuncţionale care fac legătura între contabilitatea în devize şi cea în lei. Ele se utilizează pentru restabilirea echilibrului dintre active şi pasive prin evidenţierea câştigurilor sau pierderilor din diferenţe de curs valutar aferente evaluării operaţiunilor în devize din bilanţ. Conturile funcţionează la ca şi cele de ajustare devize în afara bilanţului, cu deosebirea că ele consemnează poziţia de schimb şi contravaloarea ei în ROL pentru toate operaţiile în devize care afectează patrimoniul bancar.

Contul 3723 este cont bifuncţional care evidenţiază contrapartida rezultatului provenit din evaluarea angajamentelor privind operaţiile de schimb, la vedere şi la termen, în devize. Contul înregistrează în credit diferenţele nefavorabile aferente operaţiilor în afara bilanţului, între data încheierii contractului şi data realizării tranzacţiei şi diferenţele favorabile aferente operaţiunilor din afara bilanţului, la data înregistrării operaţiunii respective în bilanţ. În debit înregistrează diferenţele favorabile aferente operaţiilor în afara bilanţului, între data încheierii contractului şi data realizării tranzacţiei şi diferenţele nefavorabile aferente operaţiunilor din afara bilanţului, la data înregistrării operaţiunii respective în bilanţ. Aceste operaţiuni se înregistrează în corespondenţă cu contul 3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ". Soldul creditor reprezintă diferenţe nefavorabile aferente

Scanned with OKEN Scanner

operaţiunilor de schimb din afara bilanţului, până la înregistrarea operaţiunilor respective în bilanţ. Soldul debitor reprezintă diferenţe favorabile aferente operaţiunilor de schimb din afara bilanţului, până la înregistrarea operaţiunilor respective în bilanţ.

Periodic, elementele exprimate în devize, de activ şi de pasiv, din bilanţ şi din afara bilanţului, se evaluează în funcţie de natura acestora, la cursurile de schimb ale pieţei valutare comunicate de BNR. Pentru operaţiunile în devize care modifică elemente ce compun poziţia de schimb operaţională, diferenţele rezultate din evaluarea periodică se înregistrează, după caz în conturile:

- ✓ 606 „ Cheltuieli privind operaţiunile de schimb "
- ✓ 706 „ Venituri din operaţiuni de schimb ".

Pentru operaţiunile în devize care afectează elemente componente ale poziţiei de schimb structurale, diferenţele rezultate din evaluarea periodică se înregistrează, după caz în conturile denumite „ Diferenţe de conversie " corespunzătoare naturii elementelor patrimoniale.

La întocmirea raportărilor contabile, conturile „ Poziţie de schimb " (după evaluare) şi „ Contravaloarea poziţiei de schimb " nu se iau în considerare deoarece nu reprezintă un activ sau un pasiv real de natura bilanţieră.

8.3. Particularizări contabile pe tipuri de operaţiuni în devize

☒ Operaţiuni de schimb la vedere (operaţiuni spot)

Schimbul la vedere se face pe bază de ordin de vânzare (când clientul vinde valută băncii) şi ordin de cumpărare (când clientul cumpără valută de la bancă). În ambele situaţii banca constituie pe numele clientului un depozit colateral în valută – în cazul vânzării – sau în lei – în cazul cumpărării. Evidenţa acestui depozit se ţine cu ajutorul contului 25336 „ Alte depozite colaterale ", cont de pasiv.

În intervalul dintre data tranzacţiei şi data valutei, când operaţiunile spot nu afectează patrimoniul bancar se utilizează contul 931 „ Operaţiunile de schimb la vedere " care se dezvoltă pe sintetice de gradul doi astfel:

- ✓ 9311 „ Lei cumpăraţi şi încă neprimiţi " – cont de activ;
- ✓ 9312 „ Devize cumpărate şi încă neprimite " – cont de activ;
- ✓ 9313 „ Lei vânduţi şi încă nelivraţi " – cont de pasiv;
- ✓ 9314 „ Devize vândute şi încă nelivrate " – cont de pasiv.

Scanned with OKEN Scanner

Cazul nr. 1

În baza ordinului de vânzare întocmit de S.C. ALFA, BCR – Sucursala Victoria cumpără 5.000€ cursul tranzacţiei fiind de 36.500lei/€. Data tranzacţiei este 5.01, iar data valutei 7.01.N. Cursul BNR la data tranzacţiei era de 36.371lei/€.

La data tranzacţiei – 5.01.N, BCR face următoarele înregistrări:

a. înregistrarea ordinului de vânzare al clientului

9312 „ Devize cumpărate şi încă neprimite ”	=	9361 „ Poziţie de schimb ”	5.000€

Concomitent se înregistrează contravaloarea în lei, la cursul tranzacţiei convenit de părţi:

9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb”	=	9313 „ Lei vânduţi şi încă nelivraţi ”	182.500.000 (5.000€x36.500lei/€)

b. Ajustarea contravalorii poziţiei de schimb cu diferenţa favorabilă rezultată din cursul inferior al BNR faţă de cursul tranzacţiei (36.500-36.371=129).

9363 „ Conturi de ajustare devize ”	=	9362 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ”	645.000 (5.000€x129lei/€)

c. Construirea depozitului colateral în €, pe numele clientului vânzător de valută:

2511/ALFA „ Conturi curente ”	=	25336 „Alte depozite colaterale”	182.500.000 (5.000€x36.500lei/€)

Întrucât depozitul se constituie la cursul tranzacţiei este necesară ajustarea contravalorii valutei potrivit cursului BNR şi prin conturi de bilanţ (constituirea depozitelor fiind operaţiune pasivă a unei bănci comerciale).

Scanned with OKEN Scanner

Denumire/Nume client S.C. ALFA ..... Adresa/Sediul București Tel./Telex 021.******* Persoane de contact ..... CUI/CNP ..... Nerezident* ☐	ACCEPTAT/RESPINS(motivul ....) la CURSUL COTAT FERM și acceptat de client de 36.500 lei/ EUR ..... sau la CURSUL LIMITAT solicitat de client de lei/ ..... EXECUTAT LA CURSUL de 36.371 lei/ ..... EUR ..... Semnătură autorizată Semnătura clientului L.S. L.S. Se completează de intermediar la sediul acestuia în prezența clientului

ORDIN DE VÂNZARE VALUTĂ ☒ LA VEDERE / ☐ LA TERMEN
Valabil până la data de 07.01.N
Către BCR - Sucursala Victoria
VINDEȚI suma de 5000 / cinci mii EUR din contul nostru nr. 25336xxx
(cifre) (litere)
deschis la BCR – Sucursala Victoria cu data valutei de 7.01.N
Contravaloarea în lei se va vira cu aceeași dată a valutei în contul nostru în lei nr. 2511xxxx deschis la BCR - Sucursala Victoria
2. Scopul vânzării valutei este .....
.....
.....

5.01.N
Data întocmirii

.....
Semnătură autorizată
L.S.

Observații:
1. Se marchează după caz.
2. Scopul vânzării valutei se completează numai de către nerezidenți, persoane fizice, juridice și alte entități.

*Nerezident din punct de vedere valutar, conform art. 2 pct.2.3 din regulament

Scanned with OKEN Scanner

3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ”	=	3723 „ Conturi de ajustare devize ”	645.000

Operaţiunea de schimb în discuţie, este generatoare de poziţie de schimb operaţională. Diferenţele rezultate din reevaluarea la cursul BNR în acest caz determină pierderi din operaţiuni de schimb, ceea ce pentru bancă reprezintă cheltuiala contabilizată în contul 6061 „ Pierderi din operaţiuni de schimb şi arbitraj. Aşadar:

6061 „ Pierderi din operaţiuni de schimb şi arbitraj ”	=	3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ”	645.000

La data realizării efective a schimbului – 7.01.N, BCR-sucursala Victoria înregistrează:

a. Închiderea conturilor în afara bilanţului în care s-a înregistrat angajamentul de efectuare a tranzacţiei:

9361 „ Poziţie de schimb ”	=	9312 „ Devize cumpărate şi în că neprimite ”	5.000€

9313 „ Lei vânduţi şi încă nelivraţi ”	=	%		
		9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb”	182.500.000	(5.000€x36.500lei/€)
			181.855.000	(5.000€x36.371lei/€)
		9363 „Conturi de ajustare devize”	645.000	(5.000€x129lei/€)

Închiderea conturilor de ajustare din bilanţ (cont 3723), cu diferenţă nefavorabilă de 129 lei/€.

3723 „ Conturi de ajustare devize ”	=	3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ”	645.000

b. Înregistrarea cumpărării efective de valută de la S.C.ALFA

25336 „ Alte depozite colaterale”	=	2511/ALFA „ Conturi curente ”	182.500.000

Concomitent înregistrarea poziţiei de schimb operaţionale:

Scanned with OKEN Scanner

3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ”	=	3721 „Poziţie de schimb”	182.500.000(5.000€x36.500lei/€)

Analizând soldurile conturilor specifice operaţiunilor de schimb, constatăm următoarele:

- ✓ Conturile în afara bilanţului , 9361, 9362, 9363 sunt soldate;
- ✓ Contul 3721 „ Poziţie de schimb ” are sold creditor cu valoarea de 5.000€ reprezentând valuta efectivă achiziţionată de bancă (activ net în euro);
- ✓ Contul 3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ” are sold debitor cu valoarea de 181.855.000lei (5.000€ x 36.371lei/€), reprezentând contravaloarea în lei a cursul BNR a valutei efective achiziţionate de banca comercială.

Cazul nr. 2

În baza ordinului de cumpărare întocmit de S.C.ALFA, BCR vinde 500 USD,cursul tranzacţiei fii de 27.520lei/$ Data tranzacţiei este 11.02.N, când cursul BNR era de 27.500lei/$ Realizarea efectivă a schimbului are loc pe 13.02.N.

La data tranzacţiei – 11.02.N, BCR face următoarele înregistrări:

a. Înregistrarea ordinului de cumpărare a valutei

9361 „ Poziţie de schimb ”	=	9314 „ Devize cumpărate şi încă nelivrate „	500$

Concomitent se înregistrează contravaloarea în lei la cursul tranzacţiei convenit de părţi.

Denumire/Nume client S.C. ALFA ..... Adresa/Sediul Bucureşti Tel./Telex 021.******* Persoane de contact ..... CUI/CNP ..... Nerezident* ☐	ACCEPTAT/RESPINS(motivul .....) la CURSUL COTAT FERM şi acceptat de client de 27.500 lei/ USD ..... sau la CURSUL LIMITAT solicitat de client de ..... lei/ ..... EXECUTAT LA CURSUL de 27520 lei/ USD ..... Semnătură autorizată L.S. Semnătura clientului L.S. Se completează de intermediar la sediul acestuia în prezenţa clientului

ORDIN DE CUMPĂRARE VALUTĂ ☒ LA VEDERE / ☐ LA TERMEN

Valabil până la data de 11.02.N .....

Către BCR - Sucursala Victoria .....

CUMPĂRAŢI suma de 500 (cifre) / cinci sute USD (litere) cu data valutei de 13.02.N .....

Echivalentul în lei îl veţi recupera din contul nostru de disponibil nr. 2511xxxx

deschis la BCR – Sucursala Victoria .....

Suma în valută cumpărată o veţi vira cu aceeaşi dată de valută (sus-menţionată) în contul nostru nr. 2511xxxxx deschis la BCR - Sucursala Victoria

1. Anexăm următoarele documente care probează natura operaţiunii valutare: .....
2. Scopul cumpărării valutei este:
   - ☒ Operaţiune valutară curentă;
   - ☐ Operaţiune valutară de capital reprezentând:
     - ☐ Investiţie directă;
     - ☐ Credit şi împrumut financiar;
     - ☐ Credit legat de comerţul internaţional în care participă un rezident;
     - ☐ Operaţiune cu instrumente financiare tranzacţionate în mod curent pe piaţa de capital;
     - ☐ Operaţiune cu instrumente financiare tranzacţionate în mod curent pe piaţa monetară;
     - ☐ Operaţiuni cu unităţi ale organismelor de plasament colectiv;
     - ☐ Altă operaţiune valutară de capital;
   - ☐ Altă operaţiune valutară.
3. Declarăm că suntem de acord ca sumele în valută cumpărate în baza prezentului ordin şi neutilizate în termen de 30 de zile calendaristice de la data expirării termenelor de plată conform destinaţiei iniţiale sau pentru alte operaţiuni valutare curente sau de capital să fie răscumpărate de instituţia de credit prin care se execută prezentul ordin, la cursul de schimb al tranzacţiei iniţiale de cumpărare

11.02.N ..... Data întocmirii

..... Semnătură autorizată L.S.

*Nerezident din punct de vedere valutar, conform art. 2 pct.2.3 din regulament

Scanned with OKEN Scanner

9311 „ Lei cumpăraţi şi încă neprimiţi”	=	9362 „Contravaloarea poziţie de schimb”	13.760.000(500$27.520lei/$)

b. Ajustarea contravalorii poziţiei de schimb cu diferenţa favorabilă faţă de cursul BNR (27.520 – 27.500 = 20lei/$)

9362 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ”	=	9363 „Conturi ajustare devize”	10.000(500$x20lei/$)

c. Constituirea depozitului colateral în lei, pe numele clientului cumpărător al valutei

2511/ALFA „ Conturi curente”	=	25336 „Alte depozite colaterale”	13.760.000

Concomitent se înregistrează în conturi de bilanţ ajustarea contravalorii valutei în curs de tranzacţionare şi diferenţa favorabilă aferentă:

3723 „ Conturi de ajustare devize ”	=	3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ”	10.000(500$x20lei/$)
3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb ”	=	7061 „Venituri din operaţiuni de schimb şi arbitraj ”	10.000

La data realizării efective a tranzacţiei (data valutei) – 13.02.N, BCR înregistrează:

a. Închiderea conturilor în afara bilanţului

9314 „Devize vândute şi încă nelivrate”	=	9361 „Poziţie de schimb”	500USD
%	=	9311 „Lei cumpăraţi şi încă neprimiţi”	13.760.000(500$x27.520lei/$)
9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb”			13.750.000(500$x27.500lei/$)
9363 „Conturi de ajustare devize”			10.000 (500$x20lei/$)

Scanned with OKEN Scanner

Concomitent se închide contul 3723 „Conturi de ajustare devize" pentru diferenţa înregistrată la momentul angajamentului de vânzare a valutei.

3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb "	=	3723 „ Conturi de ajustare devize "	10.000

b. Înregistrarea realizării efective a tranzacţiei (vânzarea valutei de către BCR, societăţii comerciale Alfa)

25336 „ Alte depozite colaterale "/lei	=	2511 „ Conturi curente"	13.760.000(500$x27.520lei/$)

Concomitent, înregistrarea poziţiei de schimb operaţionale

3721 „ Poziţie de schimb"	=	3722 „ Contravaloarea poziţiei de schimb"	13.760.000(500$x27.520lei/$)

☒ Schimbul manual (operaţiune efectuată de casele de schimb valutar)

Această operaţiune presupune schimbarea fizică a unei cantităţi de monedă cu alta şi are la bază un buletin de schimb valutar. În cazul schimbului manual nu există decalaj între momentele ordonării schimbului şi efectuarea sa efectivă.

Din punct de vedere contabil, schimbul manual operează numai cu conturi de bilanţ întrucât patrimoniul bancar este implicat. Operaţiunea are loc prin casieria băncii, deci cu afectarea contului 101 „Casa", cont activ care se dezvoltă analitic pe feluri de monedă tranzacţionată. Schimbul se face la cursul de vânzare sau cumpărare practicat de banca respectivă în ziua tranzacţiei . la sfârşitul zilei se face comparaţia cu cursul BNR, rezultând diferenţe favorabile sau nefavorabile care afectează conturile de venituri sau cheltuielile din operaţiuni de schimb valutar. Astfel:

- ✓ la <u>operaţiunile de vânzare de valută de către bancă</u> se înregistrează:
  - ☑ diferenţă favorabilă când cursul de vânzare este mai mare decât cursul BNR, în contul 7061 „Venituri din operaţiuni de schimb";
  - ☑ diferenţă nefavorabilă când cursul de vânzare este mai mic decât cursul BNR, în contul 6061 „Pierderi din operaţiuni de schimb"
- ✓ la <u>operaţiunile de cumpărare de valută de către bancă</u> se înregistrează:
  - ☑ diferenţă favorabilă când cursul de cumpărare este mai mic decât cursul BNR, în contul 7061 „Venituri din operaţiuni de schimb"

Scanned with OKEN Scanner

☑ diferenţă nefavorabilă când cursul de cumpărare este mai mare decât cursul BNR, în contul 6061 „Pierderi din operaţiuni de schimb"

Cazul 1

BRD vinde clientului X 200USD pe data de 27.02.N când cursul de vânzare este de 27.540lei/$, iar cursul BNR este 27.520lei/$

✓ Vânzarea celor 200$ clientului:

3721	=	101	200$
„ Poziţie de schimb"		„Casa"/$	

✓ Încasarea contravalorii în lei de la client, la cursul de vânzare al zilei:

101	=	3722	5.508.000lei(200$x27.540lei/$)
„Casa"/lei		„Contravaloarea poziţiei de schimb"	

✓ Reevaluarea poziţiei de schimb operaţionale (curs BNR) şi înregistrarea diferenţelor:

3722	=	7061	4.000(200$x20lei/$)
„Contravaloarea poziţiei de schimb"		„Venituri din operaţiuni de schimb"	

După aceste operaţiuni contul 3721 prezintă sold debitor de 200USD a cărui contravaloare este reprezentată de soldul creditor al contului 3722 care este de 5.504.000lei. Această valoare semnifică valuta vândută exprimată în funcţie de cursul de referinţă al BNR.

Cazul 2

BRD cumpără de la clientul Y 700€ la cursul de cumpărare de 36.200lei/€ al zilei de 3.03.N. Cursul BNR este de 36.150lei/€.

✓ Cumpărarea valutei de la client:

101	=	3721	700€
„Casa"/ €		„Poziţie de schimb"	

✓ Achitarea contravalorii în lei a valutei cumpărate

3722	=	101	25.340.000(700€x36.200lei/€)
„Contravaloarea poziţiei de schimb"		„Casa"/lei	

✓ Reevaluarea poziţiei de schimb operaţionale şi înregistrarea diferenţei nefavorabile:

Scanned with OKEN Scanner

6061 „Pierderi din operaţiuni de schimb”	=	3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb”	35.000(700€x50lei/€)

☒ Operaţiuni de creditare în devize

Creditarea clientelei nefinanciare în valută se face în vederea onorării obligaţiilor faţă de clienţi externi. Aceste obligaţii sunt rezultatul unor relaţii comerciale şi se derulează prin bănci cu ajutorul conturilor de corespondent. Operaţiunea de creditare este de unitatea bancară unde clientul are cont deschis, iar relaţia cu partenerul extern este stabilită de centrala bancară prin „Direcţia contabilitate în valută” (DCV).

Ca orice operaţiune de creditare, creditarea în devize produce venituri bancare sub formă de dobândă şi comisioane de utilizare (de efectuare a plăţii externe de către bancă în numele clientului). Întrucât sunt rezultatul unor operaţiuni cu clientela, acestea se vor înregistra în conturile 7021 „Dobânzi din creanţe comerciale şi credite acordate clientelei” şi 7029 „Comisioane”.

Pe perioada dintre ziua aprobării cererii de credit şi ziua acordării efective, angajamentul asumat de bancă faţă de client se înregistrează în contul 9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate”, cont activ în corespondenţă cu 999 „Contrapartidă”.

Evidenţierea creditelor acordate se face prin conturile specifice din clasa 2 „Operaţiuni cu clientela”.

Studiu de caz

Clientul X al BEIR, solicită un credit de 15.000$ în vederea plăţii unui furnizor extern de materii prime. Creditul este aprobat pe 3.03.N şi acordat pe 7.03.N când cursul practicat de bancă este de 27.100lei/$. Cursul comunicat de BNR 26.900lei/$. Dobânda la creditele în USD este de 12%/an, iar comisionul 3%. Creditul se rambursează pe seama unei sume încasate în contul clientului pentru un export efectuat de acesta. Încasarea are loc pe 12.03.N când cursul băncii este de 27.500lei/$, iar cursul BNR 27.400lei/$. În aceeaşi zi, BEIR înregistrează rambursarea creditului şi încasarea dobânzii la cursul zilei.

1. Pe 3.03.N, data aprobării cererii de creditare, BEIR înregistrează angajamentul de avansare a valutei.

9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate”	=	999 „Contrapartida”	15.000$

2. Pe 7.03.N, data acordării creditului, se înregistrează:

a. acordarea creditului în contul curent al clientului X

20216 „Credite pentru finanţarea stocurilor”	=	2511/X,USD „Cont curent”	15.000$

b. stingerea angajamentului de finanţare al băncii

999 „Contrapartidă”	=	9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate”	15.000$

c. transferarea sumei din contul curent al clientului la centrala BEIR, „Direcţia contabilitate în valută”, în vederea efectuării plăţii către partenerul extern

2511/X,USD „Cont curent”	=	341/Centrala „Decontări intrabancare”	15.000$

d. încasarea comisionului de utilizare (3%x15.000$=450$)

2511/X,USD „Cont curent”	=	3721 „Poziţie de schimb”	450$

-înregistrarea contravalorii poziţiei de schimb generate de încasarea comisionului

3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb”	=	7029 „Comisioane”	12.195.000(450$x27.100lei/$)

-înregistrarea diferenţei faţă de cursul BNR

6061 „Pierderi din operaţiuni de schimb”	=	3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb”	90.000(450$x200lei/$)

e. calculul şi înregistrarea creanţei privind dobânda

$$D = \frac{15.000 \times 12 \times 5}{360 \times 100} = 25USD$$

2027 „Creanţe ataşate”	=	3721 „Poziţie de schimb”	25 USD
3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb”	=	7021 „Dobânzi de la creanţe acordate clientelei”	677.500(25$x27.100lei/$)

La centrala BEIR, titulara contului de corespondent deschis la banca din străinătate, se face înregistrarea de confirmare a transferului sumei din contul clientului, concomitent cu crearea obligaţiei faţă de banca străină. Totodată se face plata către partenerul extern prin contul de corespondent:

341/unit. operativă „Decontări intrabancare”	=	1621 „Alte sume datorate”	15.000$
1621 „Alte sume datorate”	=	121 „Cont de corespondent la bănci”	15.000$

3. Pe 12.03.N centrala BEIR încasează prin contul de corespondent la banca străină contravaloarea exportului efectuat de clientul X. Ca urmare înregistrează încasarea prin contul de corespondent la banca străină şi iniţiază operaţiunea de plată către unitatea sa operativă.

121 „Cont de corespondent la bănci”	=	1621 „Alte sume datorate”	15.000$
1621 „Alte sume datorate”	=	341/unit. operativă „Decontări intrabancare”	15.000$

La unitatea bancară operativă, gestionară a contului curent al clientului, se fac la aceeaşi dată, următoarele înregistrări:

a. confirmarea primirii sumei pe numele clientului

341/centrala „Decontări intrabancare”	=	2511/X,USD „Cont curent”	15.000$

b. rambursarea creditului şi achitarea dobânzii la cursul zilei

2511/X,USD „Cont curent”	=	%	15.025$
		20216 „Credite pentru finanţarea stocurilor”	15.000$
		2027 „Creanţe ataşate”	25$

c. întrucât dobânda se încasează la cursul de 27.500lei/$ se regularizează contravaloarea poziţiei de schimb şi implicit se determină şi înregistrează diferenţă faţă de cursul BNR.

3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb”	=	7021 „Dobânzi din creanţe acordate clientelei”	10.000(25$x400lei/$)

6061 „Pierderi din operaţiuni de schimb”	=	3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb”	2.500(25$x100lei/$)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

9. CONTABILITATEA OPERAŢIUNILOR CU TITLURI

9.1. Clasificarea titlurilor şi a operaţiunilor cu titluri

O ramură aparte a activităţii bancare o reprezintă operaţiile cu titluri. În temeiul reglementărilor actuale în categoria titlurilor sunt cuprinse următoarele: valorile mobiliare, titlurile de stat, titlurile de piaţă interbancară, titlurile de creanţă negociabile şi alte creanţe reprezentate prin titluri negociabile pe piaţă.

☒ **Valorile mobiliare** sunt instrumente negociabile, emise în formă materială sau evidenţiate prin înregistrări contabile, care conferă deţinătorilor lor drepturi patrimoniale asupra emitentului, în conformitate cu prevederile legale şi cu condiţiile specifice de emisiune. În această categorie sunt cuprinse acţiuni, obligaţiuni, instrumente financiare derivate, alte titluri de credit încadrate de Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare în această categorie. Specificăm că părţile sociale nu sunt considerate valori mobiliare.

☒ **Titlurile de stat** reprezintă instrumente emise de către administraţia publică centrală, prin organe specializate. În general aceste titluri au o formă dematerializată. Proprietatea acestor titluri se înregistrează la BNR iar orice schimbare a proprietarului trebuie anunţată, conform procedurii legale.

☒ **Titlurile pieţei interbancare** se emit numai de către bănci, fiind negociabile pe piaţă interbancară, piaţă la care au acces numai instituţiile bancare, Trezoreria statului şi BNR. Din această categorie fac parte, în principal, biletul la ordin negociabil, certificatele interbancare cu dobânda plătibilă în avans (CIPA), certificatele interbancare cu dobânda plătibilă în fine (CIFIN) şi alte titluri emise şi negociabile pe piaţă interbancară.

☒ **Titlurile de creanţe negociabile** sunt titluri emise la dorinţa emitentului, negociabile pe o piaţă reglementată, care reprezintă un drept de creanţa cu o durată determinată. Aceste titluri sunt obligatoriu dematerializate. În această categorie sunt incluse certificatele de depozit, biletele de trezorerie, alte titluri emise de bănci cu respectarea legislaţiei specifice.

Având în vedere varietatea titlurilor cu care pot tranzacţiona băncile, din punct de vedere al gestiunii lor, se impun anumite grupări.

Astfel operaţiunile cu titluri sunt divizate în:

- ✓ operaţiuni în cont propriu care reflectă, pe de o parte, tranzacţiile cu titlurile deţinute în portofoliul băncii (reflectate în activ), iar pe de alta parte, emisiunile de titluri proprii (reflectate în pasiv);
- ✓ operaţiuni în contul clientelei (destul de restrânse în practica bancară românească) care pot cuprinde operaţiuni;
- ✓ de conservare de titluri, gestionarea portofoliului de titluri ale clientelei în baza unui contract de mandat, etc.

În funcţie de durata pentru care banca intenţionează să le păstreze , în momentul achiziţionării sau reclasării lor, dar şi de avantajele pe care le conferă deţinătorului titlurile sunt clasificate în:

- ✓ titluri de tranzacţie;
- ✓ titluri de plasament ;
- ✓ titluri de investiţii;
- ✓ părţi în societăţi comerciale legate;
- ✓ titluri de participare;
- ✓ titluri ale activităţii de portofoliu.

9.2. Contabilitatea titlurilor de tranzacţie

În categoria titlurilor de tranzacţie sunt cuprinse atât titluri cu venit fix (obligaţiuni, efecte publice, etc.) cât şi titluri cu venit variabil (acţiuni) care îndeplinesc simultan trei condiţii:

- ✓ intenţia de tranzacţionare să se realizeze înainte de scadenţă, de regulă în mai puţin de 6 luni;
- ✓ titlurile să fie tranzacţionabile în orice moment pe o piaţă lichidă;
- ✓ preţul de piaţă al titlurilor să fie în orice moment accesibil terţilor.

Evaluarea titlurilor de tranzacţie se face la intrarea în patrimoniu (conform standardelor internaţionale IAS 30) la valoarea de achiziţie care cuprinde preţul de cumpărare, cheltuielile de achiziţie, inclusiv dobânzile calculate pentru perioada scursă de la emitere şi primele aferente, în cazul titlurilor cu venit fix.

Scanned with OKEN Scanner

Periodic titlurile de tranzacţie sunt evaluate la preţul pieţei, iar diferenţele care pot apare vor afecta direct rezultatul băncii. Această modalitate de evaluare constituie în practică principiul "mark to market".

Evaluarea cesiunii titlurilor se face la preţul de vânzare, diferenţele dintre valoarea de înregistrare şi preţul de cesiune afectează direct rezultatele (se vor înregistra pe venituri sau pe cheltuieli , după caz).

La inventariere titlurile se vor evalua la preţul pieţei din ziua cea mai apropiată datei inventarierii.

Pentru evidenţa contabilă a titlurilor de tranzacţie se foloseşte sinteticul de gradul I **302 „Titluri de tranzacţie"** dezvoltat pe sintetice de gradul II şi III în funcţie de natura lor şi de operaţiile care se realizează cu aceste titluri după cum urmează:

302 „Titluri de tranzacţie"
- 3021 „Titluri de tranzacţie"
  - 30211 „Efecte publice şi valori asimilate"
  - 30212 „Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix"
  - 30213 „Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil"
  - 30214 „Acţiuni proprii"
- 3025 „Titluri date cu împrumut"
- 3026 „Titluri luate cu împrumut"
- 3027 „Datorii privind titlurile"

Exemple de operaţii cu acţiuni

Pe data de 15 mai N o bancă comercială cumpăra 1.000 de acţiuni „Astra" la preţul unitar de 5.500 lei/acţiune. Cheltuielile de achiziţie au fost de 100.000 lei. Plata şi livrarea au loc în chiar ziua negocierii. Pe 20 iulie N banca vinde 500 de acţiuni la preţul de 7.500 lei, cheltuieli de vânzare 50.000 lei.

Acţiunile au avut următoarele cotaţii :

- ✓ 31 mai 5.000 lei
- ✓ 30 iunie 6.500 lei
- ✓ 31 iulie 7.800 lei

☑ la 15 mai N se înregistrează achiziţia acţiunilor:

- ✓ preţ de cumpărare 1.000 * 5.500 = 5.500.000 lei
- ✓ cheltuieli de achiziţie 100.000 lei

preţ de achiziţie 5.600.000 lei

30213 Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil	=	333 Conturile societăţilor de bursă	5.600.000

☑ la 31 mai se reevaluează acţiunile:

- ✓ valoare actuală 1.000 * 5.000 = 5.000.000 lei
- ✓ valoare de achiziţie 5.600.000 lei

diferenţa nefavorabilă 600.000 lei

6032 Pierderi la titluri de tranzacţie	=	30123 Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil	600.000

☑ la 30 iunie se înregistrează din nou reevaluarea acţiunilor:

- ✓ valoare actuală 1.000 * 6.500 = 6.500.000 lei
- ✓ valoare contabilă 5.000.000 lei

diferenţa favorabilă 1.500.000 lei

30213 Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil	=	7032 Venituri din titluri de tranzacţie	1.500.000

☑ la 20 iulie înregistrăm vânzarea acţiunilor:

- ✓ preţ de vânzare 500 * 7.500 –50.000 = 3.700.000 lei
- ✓ valoare contabilă 500 * 6.500 = 3.250.000 lei

diferenţa favorabilă 450.000 lei

333 Conturile societăţilor de bursă	=	% 30213 Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil	3.700.000 3.250.000
		7030 Venituri din titluri de tranzacţie	450.000

☑ la 31 iulie reevaluarea acţiunilor rămase în portofoliul băncii se înregistrează astfel:

- ✓ valoare actuală 500 * 7.800 = 3.900.000 lei
- ✓ valoare contabilă 500 * 6.500 = 3.250.000 lei

diferenţa favorabilă 650.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

30213 Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil	=	7032 Venituri din titluri de tranzacţie	650.000

Aşadar, la 31 iulie soldul contului 30213 este 3.900.000 lei , adică 500 acţiuni * 7.800 lei/acţiune.

D 30213 "Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil" C

(15 mai)	5.600.000	(31 mai)	600.000
(30 iun)	1.500.000	(20 iul)	3.250.000
(31 iul)	650.000		
RD	7.750.000	RC	3.850.000
SFD	3.900.000		

Exemple de operaţii cu obligaţiuni

Pe 25 octombrie N o bancă comercială cumpăra 1.000 de obligaţiuni emise de SC Gamma prin intermediul unui terţ care le-a deţinut 5 luni, încasând pentru ele şi dobânda. Valoarea nominală este de 50.000 lei/titlu, dobânda este de 30%, scadenţa cuponului este 31 mai N+1, preţul (exprimat procentual) a fost de 105%. Achiziţia pachetului de obligaţiuni a ocazionat cheltuieli totale de 100.000 lei.

Pe 20 decembrie N banca negociază şi angajează vânzarea pachetului de titluri la cursul de 120%, cheltuieli de vânzare 50.000 lei. Livrarea şi plata are loc pe 27 decembrie.

În intervalul scurs obligaţiunile au fost cotate astfel:

- ✓ 31 octombrie 105%
- ✓ 30 noiembrie 110%
- ✓ 27decembrie 120%

☑ la 15 octombrie are loc evidenţierea angajamentului de cumpărare a obligaţiunilor:

- ✓ dobânzi scurse : 1.000*50.000*30%*5/12 = 6.250.000 lei
- ✓ valoare de achiziţie : 1.000*50.000*105%+6.250.000+100.000 = 58.850.000 ei

999 Contrapartidă	=	921 Titluri de primit	58.850.000

☑ la 25 octombrie se înregistrează cumpărarea efectivă obligaţiunilor

30212 Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix	=	333 Conturile societăţilor de bursă	58.850.000

☑ la 30 noiembrie se reevaluează titlurile:

✓ dobânzi scurse : 1.000*50.000*30%*6/12 = 7.500.000 lei

✓ valoare actuala : 1.000*50.000*110%+7.500.000 = 62.500.000 lei

✓ valoare contabilă 58.850.000 lei

diferenţa favorabilă 3.650.000 lei

30212 Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix	=	7035 Venituri din titluri de tranzacţie	3.650.000

☑ la 20 decembrie are loc evidenţierea angajamentului de vânzare a obligaţiunilor:

✓ dobânzi scurse: 1.000*50.000*30%*7/12 = 8.750.000 lei

✓ valoare de vânzare :1.000*50.000*120%+8.750.000-50.000 = 68.700.000 lei

999
Contrapartidă

☑ la 27 decembrie se înregistrează vânzarea efectivă:

✓ valoare de vânzare : 68.700.000 lei

✓ valoare contabilă 62.500.000 lei

diferenţa favorabilă 6.200.000 lei

333 Conturile societăţilor de bursă	=	% 30212 Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix	68.700.000 62.500.000
		7032 Venituri din titluri de tranzacţie	6.200.000

9.3. Contabilitatea titlurilor de plasament

În categoria titlurilor de plasament sunt cuprinse titlurile achiziţionate de bancă cu intenţia de a le deţine o perioadă mai mare de 6 luni, fără ca această deţinere să implice conservarea lor până la scadenţă. În această categorie pot fi reclasate titluri evidenţiate iniţial în categoria celor de tranzacţie dar care nu mai îndeplinesc cele

Scanned with OKEN Scanner

trei condiţii, dar şi titluri de investiţie pentru care banca nu mai dispune de mijloace de acoperire.

Evaluarea titlurilor de plasament la intrarea în patrimoniu se face la preţul de cumpărare.

Cheltuielile ocazionate de achiziţionare (comisioane, curtaje, etc.) se vor înregistra în conturi de cheltuieli corespunzătoare.

În cazul titlurilor cu venit fix se impun anumite precizări.

Astfel primele (de emisiune, de răscumpărare, etc.) trebuie incluse în preţul de cumpărare, iar dobânzile (cupoanele) calculate pentru perioada scursă se înregistrează separat ca şi "creanţe ataşate".

Dobânzile cuvenite pentru perioada rămasă până la scadenţă (cupon nescurs) se evidenţiază distinct în contul de „Creanţe ataşate".

În cazul titlurilor de plasament reclasate de la alte categorii (titluri de tranzacţie, titluri de investiţie etc.) sunt evaluate la cursul pieţei din ziua transferului.

În cazul vânzării titlurile sunt evaluate la preţul de vânzare, eventualele diferenţe care apar între această valoare şi cea contabilă fiind reflectate sub formă de venituri sau de cheltuieli, după caz.

Periodic titlurile de plasament se evaluează la preţul pieţei. Diferenţele favorabile nu sunt reflectate în contabilitate. Pentru cele nefavorabile se calculează şi înregistrează provizioane pentru depreciere.

La inventariere titlurile de plasament se evaluează la preţul pieţei astfel : pentru cele cotate valoarea de inventar este dată de cea mai recentă cotaţie faţă de momentul inventarierii, iar pentru cele necotate în funcţie de valoarea probabilă de negociere determinată de regulă, funcţie de valorile celor mai recente tranzacţii.

Evidenţa contabilă se realizează cu ajutorul contului **303 „Titluri de plasament"** care se dezvoltă astfel:

303 Titluri de plasament

3031 Titluri de plasament

30311 Efecte publice şi valori asimilate

30312 Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

30313 Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil

30314 Acţiuni proprii

Scanned with OKEN Scanner

9.3..1.1.1.1. 3035 Titluri date cu împrumut

3036 Vărsăminte de efectuat privind titlurile de plasament

3037 Creanţe ataşate (care comportă o dezvoltare similară lui 3031)

Contul 3031 „Titluri de plasament" este un cont de activ. Acesta se debitează cu valoarea de achiziţie a titlurilor cumpărate sau răscumpărate, a titlurilor reclasate, a celor date cu împrumut şi restituite, cu valoarea primelor aferente titlurilor de plasament. Contul se creditează cu valoarea titlurilor cedate, cu amortizarea sau decontarea primei de rambursare, cu valoarea titlurilor împrumutate precum şi cu valoarea titlurilor reclasate la alte categorii. Tot în credit sunt înregistrate şi diferenţele nefavorabile rezultate din cesiunea titlurilor de plasament. Soldul contului reprezintă valoarea titlurilor de plasament existente în portofoliu.

Contul 3035 „Titluri date cu împrumut" este un cont de activ. Acesta se debitează cu valoarea iniţială a titlurilor date cu împrumut şi cu valoarea primelor aferente titlurilor. Contul se creditează cu valoarea titlurilor date cu împrumut restituite, cu amortizarea sau decontarea primei de rambursare, cu valoarea titlurilor împrumutate precum şi cu valoarea titlurilor reclasate la alte categorii. Soldul contului reprezintă valoarea titlurilor de plasament date cu împrumut.

Contul 303 „Vărsăminte de efectuat privind titlurile de plasament" este un cont de pasiv. Se creditează cu sumele datorate terţilor privind titlurile achiziţionate. Se debitează cu sumele plătite pentru titlurile de plasament. Soldul contului reprezintă sumele datorate pentru titlurile de plasament achiziţionate.

Contul 3037 „Creanţe ataşate" este un cont de activ. Se debitează cu creanţele din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă pentru titlurile de plasament, precum şi cu dividendele şi alte venituri aferente acestor titluri .

Se creditează cu dobânzile, dividendele şi veniturile încasate , precum şi cu dobânzile aferente titlurilor de plasament trecute la creanţe îndoielnice. Soldul contului reprezintă creanţele din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă pentru titlurile de plasament deţinute de bancă.

Veniturile realizate din tranzacţiile cu titluri de plasament sunt reflectate cu ajutorul contului **7033 „Venituri din titluri de plasament"** , cont care se dezvoltă pe sintetice de gradul III în funcţie de natura venitului (de exemplu : dobânzi, prime, dividende, venituri din cesiune, etc.)

Scanned with OKEN Scanner

Cheltuielile ocazionate de tranzacţiile cu titluri de plasament sunt reflectate cu ajutorul contului **6033 „Cheltuieli cu titluri de plasament"** , cont care se dezvoltă pe sintetice de gradul III în funcţie de natura cheltuielii.

Exemple de operaţii cu acţiuni

Pe data de 2 mai N o bancă comercială cumpără un pachet de 1.000 de acţiuni Omega la preţul de 19.000 lei/acţiune. Plata se face în aceeaşi zi când sunt achitate şi cheltuielile de achiziţie de 0.5% din valoarea tranzacţiei.

În aprilie N+1 banca încasează dividende de 2.850.000 lei.

În aprilie N+2 banca încasează dividende de 2.300.000 lei.

În septembrie N+2 banca vinde acţiunile la un preţ unitar de 20.000 lei, vânzare care generează cheltuieli de 0.1% din valoarea tranzacţiei. Banca încasează în aceeaşi zi contravaloarea pachetului de acţiuni.

Cotaţiile acţiunilor Omega au fost :

- ✓ 31 decembrie N 18.900 lei/acţiune
- ✓ 31 decembrie N+1 19.500 lei/acţiune

☑ la 2 mai N se înregistrează cumpărarea acţiunilor:

- ✓ preţ de cumpărare 1.000 * 19.000 = 19.000.000 lei
- ✓ cheltuieli de achiziţie 19.000.000 * 0.5% = 95.000 lei

total de plată 19.095.000 lei

%	=	333		19.095.000
30313		Conturile societăţilor		19.000.000
Acţiuni şi alte titluri de bursă				
60331				95.000
Cheltuieli de achiziţie				

☑ la 31 decembrie N are loc reevaluarea acţiunilor:

- ✓ valoare de piaţă 1.000 * 18.900 = 18.900.000 lei
- ✓ valoare contabilă 1.000 * 19.000 = 19.000.000 lei

depreciere 100.000 lei

66311	=	39113	100.000
Cheltuieli cu provizioane pt. deprecierea titlurilor de plasament		Provizioane pt. deprecierea acţiunilor şi altor titluri....	

☑ în aprilie N+1 se încasează dividende pentru N

333	=	70333	2.850.000
Conturile societăţilor de bursă		Dividende şi venituri asimilate	

☑ la 31 decembrie N+1 are loc reevaluarea acţiunilor:
- ✓ valoare de piaţă 1.000 * 19.500 = 19.500.000 lei
- ✓ valoare contabilă 1.000 * 18.900 = 18.900.000 lei

apreciere 600.000 lei

Diferenţa favorabilă înregistrată ca urmare a aprecierii cursului determină anularea provizionului constituit la sfârşitul anului precedent, care astfel nu se mai justifică.

39113	=	76311	100.000
Provizioane pt. deprecierea acţiunilor şi altor titluri....		Venituri din provizioane pt. deprecierea titlurilor de plasament	

☑ în aprilie N+2 are loc încasare dividendelor pentru N+1

333	=	70333	2.300.000
Conturile societăţilor de bursă		Dividende şi venituri asimilate	

☑ în septembrie N+2 se vând acţiunile:
- ✓ preţ de vânzare 1.000 * 20.000 = 20.000.000 lei
- ✓ valoare contabilă 1.000 * 19.000 = 19.000.000 lei

câştig realizat 1.000.000 lei

333	=	%	20.000.000
Conturile societăţilor de bursă		30313 Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil	19.000.000
		70336 Venituri din cesiune titluri de plasament	1.000.000

Concomitent se înregistrează cheltuielile de vânzare

✓ cheltuieli de vânzare 20.000.000 * 0.1% = 20.000 lei

60336	=	333	20.000
Pierderi din cesiune titluri cu venit fix		Conturile societăţilor de bursă	

Exemple de operaţii cu obligaţiuni

Pe data de 28 octombrie N banca cumpără de la un vânzător , care le-a deţinut 5 luni, 1.000 de obligaţiuni Beta cu următoarele caracteristici :
- ✓ valoare nominală 50.000 lei
- ✓ preţ 110% (faţă de valoarea nominală)

Scanned with OKEN Scanner

- ✓ dobânda 48%
- ✓ cupon scurs 8.000.000 lei
- ✓ scadenţă cupon 30 iunie N+1
- ✓ cheltuieli de achiziţie 500.000 lei.

Pe data de 31 octombrie N+1 banca vinde obligaţiunile la un preţ de 115% înregistrând cheltuieli de vânzare de 150.000 lei. Plăţile se fac în aceleaşi zile.

☑ la 28 octombrie N se înregistrează cumpărarea titluri:

✓ valoare totala 1.000 * 50.000 * 110% = 55.000.000

✓ cupon scurs (se plăteşte vânzătorului şi se recuperează de la emitent) 8.000.000

✓ cheltuieli de achiziţie 500.000

total de plată 63.500.000

%	=	333	63.500.000
30312		Conturile societăţilor	55.000.000
Acţiuni şi alte titluri de bursă			
30372			8.000.000
Creanţe ataşate			
60331			500.000
Cheltuieli de achiziţie			

☑ la 30 noiembrie N se înregistrează dobânda corespunzătoare lunii noiembrie:

✓ dobânda lunară 1.000 * 50.000 *48% * 1/12 = 2.000.000 lei

30372	=	70331	2.000.000
Creanţe ataşate		Venituri din titluri de plasament - dobânzi	

☑ la 31 decembrie N se înregistrează dobânda pentru decembrie:

30372	=	70331	2.000.000
Creanţe ataşate		Venituri din titluri de plasament – dobânzi	

Concomitent se reevaluează obligaţiunile:

✓ valoare de piaţă 1.000 * 50.000 * 111% = 55.500.000 lei

✓ valoare contabilă 1.000 * 50.000 * 110% = 55.000.000 lei

apreciere 500.000 lei

Fiind vorba de o apreciere această valoare nu face obiectul nici unei înregistrări contabile.

Scanned with OKEN Scanner

☑ în N+1 la datele de 31 ianuarie, 28 februarie, 31 martie, 30 aprilie, 31 mai, 30 iunie se înregistrează dobânda lunară

30372	=	70331	2.000.000
Creanţe ataşate		Venituri din titluri de plasament – dobânzi	

☑ la 30 iunie N+1 se încasează dobânda pe perioada iunie N - mai N+1

✓dobânda anuală 1.000 * 50.000 * 48% = 24.000.000 lei

333	=	30372	24.000.000
Conturile societăţilor de bursă		Creanţe ataşate	

☑ în N+1, la datele de 31 iulie, 31 august, 30 septembrie, 31 octombrie se înregistrează dobânda lunară

30372	=	70331	2.000.000
Creanţe ataşate		Venituri din titluri de plasament – dobânzi	

☑ la 31 octombrie N+1 se vând obligaţiunile:

✓valoare actuală 1.000 * 50.000 * 115% = 57.500.000 lei

✓ valoare contabilă 1.000 * 50.000 * 110% = 55.000.000 lei

câştig din vânzarea titlurilor 2.500.000 lei

✓cupon scurs (iulie, august, septembrie, octombrie N+1) 8.000.000 lei

333	=	%	57.500.000
Conturile societăţilor de bursă		30212	55.000.000
		Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix	
		30372	8.000.000
		Creanţe ataşate	
		70336	2.500.000
		Venituri din cesiune titluri de plasament	

Concomitent se înregistrează cheltuielile de vânzare:

60336	=	333	150.000
Pierderi din cesiune titluri cu venit fix		Conturile societăţilor de bursă	

Scanned with OKEN Scanner

9.4. Contabilitatea titlurilor de investiţii

Titlurile de investiţii sunt titluri cu venit fix care au fost achiziţionate de bancă cu intenţia de a le deţine de o manieră durabilă, până la scadenţă.

Totuşi deţinerea acestor titluri presupune îndeplinirea a cel puţin una din următoarele condiţii:

- ✓ acoperirea în durată . Banca trebuie să dispună de resurse asemănătoare din punct de vedere al duratei pentru a evita sau cel puţin a reduce riscul de lichiditate care ar impune vânzarea titlurilor în condiţii neavantajoase;
- ✓ acoperirea în dobândă. Banca trebuie să dispună de resurse asemănătoare din punct de vedere a ratei dobânzii a limita riscul dobânzii care se manifestă prin pierderile generate de diferenţa de dobândă între costul refinanţării şi randamentul titlurilor. Pentru a se proteja împotriva deprecierii dobânzii banca poate opta pentru operaţiuni pe pieţele organizate (ex. swap de dobânda).

Evaluarea titlurilor de investiţii se face ca şi în cazul titlurilor de plasament cu toate precizările făcute în cazul titlurilor cu venit fix.

Totuşi precizăm că în cazul în care preţul de achiziţie este superior preţului de rambursare diferenţa (prima) trebuie amortizată pe durata rămasă până la scadenţă, pe seama cheltuielilor.

Dacă preţul de achiziţie este inferior preţului de rambursare diferenţa (decontarea) trebuie eşalonată pe durata rămasă până la scadenţă, pe seama veniturilor.

Atât primele cât şi decontările în cazul titlurilor de investiţii sunt incluse în preţul de cumpărare.

Evidenţa contabilă se realizează cu ajutorul contului **304 „Titluri de investiţii"** care se dezvolta astfel :

304 Titluri de investiţii
- 3041 - Titluri de investiţii
  - 30411 – Efecte publice şi valori asimilate
  - 30412 – Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix
- 3045 - Titluri date cu împrumut
  - 30451 – Efecte publice şi valori asimilate
  - 30452 – Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

Scanned with OKEN Scanner

3046 – Diferenţe de conversie
30461 – Efecte publice şi valori asimilate
30462 – Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix
3047 – Creanţe ataşate
30471 – Efecte publice şi valori asimilate
30472 – Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

Contul 3041 „Titluri de plasament" este un cont de activ. Acesta se debitează cu valoarea de achiziţie a titlurilor cumpărate sau răscumpărate, a titlurilor reclasate, a celor date cu împrumut şi restituite, cu valoarea primelor aferente titlurilor de investiţii, cu dobânzile aferente creditelor acordate pe baza titlurilor. Contul se creditează cu valoarea titlurilor rambursate de emitent sau cedate, cu amortizarea sau decontarea primei de rambursare, cu valoarea titlurilor împrumutate precum şi cu valoarea titlurilor reclasate la alte categorii. Tot în credit sunt înregistrate şi creditele acordate pe baza titlurilor de investiţii primite în pensiune livrată, trecute la creanţe îndoielnice. Soldul contului reprezintă valoarea titlurilor de investiţii existente .

Contul 3045 „Titluri de investiţii date cu împrumut" este un cont de activ. Acesta se debitează cu valoarea iniţială a titlurilor de investiţii date cu împrumut şi cu valoarea primelor aferente titlurilor. Contul se creditează cu valoarea titlurilor date cu împrumut restituite, cu amortizarea sau decontarea primei de rambursare, cu valoarea titlurilor împrumutate precum şi cu valoarea titlurilor reclasate la alte categorii, cu valoarea creditelor acordate pe baza titlurilor de investiţii primite în pensiune livrată, trecute la creanţe îndoielnice. Soldul contului reprezintă valoarea titlurilor de investiţii date cu împrumut.

Contul 3036 „Diferenţe de conversie" este un cont de bifuncţional. Se creditează cu diferenţele favorabile rezultate din reevaluarea titlurilor de investiţii în devize. Se debitează cu diferenţele nefavorabile rezultate din reevaluarea titlurilor de investiţii în devize. Soldul creditor reprezintă diferenţe de conversie favorabile. Soldul debitor reprezintă diferenţe de conversie nefavorabile.

Contul 3047 „Creanţe ataşate" este un cont de activ. Se debitează cu creanţele din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă pentru titlurile de investiţii, precum şi cu dividendele şi alte venituri aferente acestor titluri . Se creditează cu dobânzile, dividendele şi veniturile încasate, precum şi cu dobânzile aferente titlurilor de

Scanned with OKEN Scanner

investiţii trecute la creanţe îndoielnice. Soldul contului reprezintă creanţele din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă pentru titlurile de investiţii deţinute de bancă.

Veniturile realizate din tranzacţiile cu titluri de investiţii sunt reflectate cu ajutorul contului **7034 „Venituri din titluri de investiţii"** , cont care se dezvolta pe sintetice de gradul III în funcţie de natura venitului (de exemplu : dobânzi, prime etc.)

Cheltuielile ocazionate de tranzacţiile cu titluri de investiţii sunt reflectate cu ajutorul contului **6034 „Cheltuieli cu titluri de investiţii",** cont care se dezvoltă pe sintetice de gradul III în funcţie de natura cheltuielii.

Exemple de operaţii cu titluri de investiţii

I. cumpărare de titluri

Pe 30 septembrie N banca cumpără 1.000 obligaţiuni cu o valoare nominală de 50.000 lei, preţ de achiziţie 51.000 lei, cheltuieli de achiziţie 0.5% din valoarea tranzacţiei, dobânda 48%, dobânzi scurse 7 (14.000.000 lei), valoarea primei 1.500.000 lei, scadenţă titlurilor 28 februarie N+2. Dobânda se plăteşte anual pe 28 februarie.

Valoarea titlurilor este :

- ✓ 31 decembrie N 51.500 lei
- ✓ 31 decembrie N+1 52.000 lei

☑ la 30 septembrie N se cumpără obligaţiuni

✓preţ de cumpărare 1.000 * 51.000 = 51.000.000 lei

✓ dobânzi scurse 1.000 * 50.000 * 48% *7/12 = 14.000.000 lei

✓cheltuieli de achiziţie 51.000.000 * 0.5% = 255.000 lei

total de plată 65.255.000 lei

%	=	333	65.255.000
30412		Conturile societăţilor	1.000.000
Obligaţiuni şi alte titluri de bursă			
30472			14.000.000
Creanţe ataşate – Obligaţiuni			
60341			255.000
Cheltuieli de achiziţie			

☑ în 31 octombrie, 30 noiembrie, 31 decembrie N – înregistrare dobânda lunară

Scanned with OKEN Scanner

✓calcul dobânda lunară 1.000 * 50.000 *48% * 1/12 = 2.000.000 lei

30472	=	70431	2.000.000
Creanţe ataşate - obligaţiuni		Venituri din titluri de investiţii – dobânzi	

☑ în 31 octombrie, 30 noiembrie, 31 decembrie N – înregistrare lunară a primei

✓amortizare prima lunară 1.500.000 / 15 luni (oct.N – feb.N+2) 100.000 lei

60342	=	30412	100.000
Cheltuieli cu amortizarea		Obligaţiuni şi alte titluri primelor	

☑ în 31 decembrie N se reevaluează obligaţiunile

✓ valoare de piaţă 1.000 * 51.500 = 51.500.000 lei

✓ valoare contabilă 1.000 * 51.000 = 51.000.000 lei

apreciere 500.000 lei

Fiind vorba de o apreciere această valoare nu face obiectul nici unei înregistrări contabile.

☑ în 31 ianuarie, 28 februarie N+1se înregistrează dobânda lunară

30472	=	70431	2.000.000
Creanţe ataşate - obligaţiuni		Venituri din titluri de investiţii – dobânzi	

☑ în 31 ianuarie, 28 februarie N+1 – înregistrare lunară a primei

60342	=	30412	100.000
Cheltuieli cu amortizarea Primelor		Obligaţiuni şi alte titluri	

☑ la 28 februarie – încasare dobânda anuală (martie N – februarie N+1)

333	=	30472	24.000.00
Conturile societăţilor de bursă		Creanţe ataşate	

☑ în 31 martie, 30 aprilie, ….. 31 decembrie N+1 – înregistrare dobânda lunară

30472	=	70431	2.000.000
Creanţe ataşate - obligaţiuni		Venituri din titluri de investiţii – dobânzi	

☑ la 31 martie, 30 aprilie, ….., 31 decembrie N+1 – înregistrare lunară a primei

60342	=	30412	100.000
Cheltuieli cu amortizarea primelor		Obligaţiuni şi alte titluri	

Scanned with OKEN Scanner

☑ în 31 decembrie N+1 – reevaluare obligaţiuni
- ✓ valoare de piaţă 1.000 * 52.000 = 52.000.000 lei
- ✓ valoare contabilă 1.000 * 51.000 = 51.000.000 lei

apreciere 1.000.000 lei

Fiind vorba de o apreciere această valoare nu face obiectul nici unei înregistrări contabile.

☑ la 31 ianuarie, 28 februarie N+2 - înregistrare dobânda lunară

30472	=	70431	2.000.000
Creanţe ataşate - obligaţiuni		Venituri din titluri de investiţii – dobânzi	

☑ la 31 ianuarie, 28 februarie N+2 – înregistrare lunară a primei

60342	=	30412	100.000
Cheltuieli cu amortizarea Primelor		Obligaţiuni şi alte titluri	

☑ la 28 februarie N+2 (scadenţă) rambursare titluri
✓ valoare nominală totală 1.000 * 50.000 = 50.000.000 lei

333	=	30412	24.000.000
Conturile societăţilor de bursă		Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix	

☑ 28 februarie N+2– încasare dobânda anuală (mar. N+1 – feb. N+2)

333	=	30472	24.000.000
Conturile societăţilor bursă		Creanţe ataşate - obligaţiuni	

II. <u>transferuri (reclasări) de titluri</u>

Banca comercială a achiziţionat în N-2 1.000 de titluri cumpărate la cursul de 11.000 lei/titlu. Valoarea de rambursare (la finele lui N+1) a fost stabilită la cursul de 10.000 lei/titlu. La 31 decembrie N-1 titlurile au fost cotate la un curs unitar de 10.200 lei. În aceste condiţii banca a constituit şi înregistrat un provizion pentru depreciere de 800.000 lei [1.000 * (11.000 – 10.200)].

Situaţia în conturi se prezenta la 31 decembrie N-1 astfel :
- ✓ contul 3031 "Titluri de plasament" sold debitor 11.000.000 lei ;
- ✓ contul 3911 „Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament" sold creditor 800.000 lei.

Scanned with OKEN Scanner

În decembrie N banca ia decizia să reclaseze aceste titluri din categoria celor de plasament în categoria titlurilor de investiţii.

☑ în decembrie N - înregistrarea transferului titlurilor între cele două categorii

3041	=	3031	11.000.000
Titluri de investiţii		Titluri de plasament	

☑ decembrie N - înregistrarea şi regularizarea provizioanelor pentru depreciere

Durata reziduală este de doi ani (N şi N+1) şi ca urmare provizioanele vor fi trecute pe venituri în doua transe egale

3911	=	%	800.000
Provizioane pt. deprecierea titlurilor de plasament		3912 Provizioane pt. deprecierea titlurilor de investiţii	400.000
		76312 Venituri din provizioane pt. deprecierea titlurilor de investiţii	400.000

☑ în decembrie N+1 – reluarea provizioanelor la venituri

3912	=	76312	400.000
Provizioane pt. deprecierea titlurilor de investiţii		Venituri din provizioane pt. deprecierea titlurilor de investiţii	

9.5. Titluri în pensiune

9.5.1. Cadrul naţional privind pensiunea de titluri

Pensiunea reprezintă cesionarea unor elemente de activ, pe bază contractuală. Prin care instituţia cedentă se angajează să primească, iar instituţia cesionară să retrocedeze aceleaşi elemente de activ, la un preţ şi la o dată stabilite prin contractul de pensiune.

Instituţie cedentă – instituţia care primeşte împrumutul pe baza elementelor de activ cedate cesionarului.

Instituţie cesionară – instituţia care acordă creditul şi retrocedează elementele de activ cedentului.

Obiectul pensiunii îl constituie diverse titluri de valoare.

Scanned with OKEN Scanner

Este o formă de a procura lichidităţi pe termen scurt, practicată între bănci sau între bănci şi firme cu renume.

În funcţie de livrarea sau nelivrarea efectivă a titlurilor, pensiunea poate fi:

- ✓ *Simplă* – operaţiune de credit împrumut garantată prin transferul temporar de proprietate asupra titlurilor cedate şi care nu fac obiectul unei cedări efective.
- ✓ *Livrată* – operaţiune de credit împrumut realizată pe bază de titluri care îndeplinesc una dintre următoarele condiţii:
  - ☑ la momentul primirii în pensiune, titlurile să fie livrate efectiv şi fizic cesionarului sau mandatarului acestuia (o societate specializată în astfel de operaţiuni)
  - ☑ titlurile păstrate la o societate specializată, circulă prin virament, din cont în cont şi fac obiectul unei înregistrări în contul deschis pe numele cesionarului la un intermediar, la o societate specializată sau la un emitent.

În funcţie de instituţiile angajate în pensiunea de titluri, acestea pot fi:

- ✓ *Pensiune interbancară* – când cedentul şi cesionarul sunt bănci;
- ✓ *Pensiune în favoarea clientului* – când cedentul este un client nefinanciar.

9.5.2. Abordări contabile ale operaţiunilor în pensiune

Pensiunea simplă se contabilizează cu ajutorul conturilor din clasa I dacă este pensiune interbancară şi a celor din clasa II dacă este pensiune în favoare clientelei.

Pensiunea livrată se înregistrează în contabilitate cu ajutorul conturilor din clasa a III-a, indiferent de calitatea contrapartidei (banca sau clientela).

9.5.2.1 Contabilitatea operaţiunilor în pensiunea simplă interbancară

Se realizează cu ajutorul conturilor din clasa I, astfel:

a. *La banca cesionară* – se utilizează contul **151 „Valori primite în pensiune„.** Contul se dezvoltă pe sintetice de gradul al II-lea astfel:

- ✓ ***1511 „Valori primite în pensiune de pe o zi pe alta";***
- ✓ ***1512 „Valori primite în pensiune la termen".***

Contul 151 este un cont de activ care înregistrează în debit creditele acordate altor bănci în baza valorilor primite în pensiune fără livrarea efectivă a titlurilor, iar în

Scanned with OKEN Scanner

credit înregistrează rambursarea creditelor acordate altor bănci pe baza valorilor primite în pensiune şi restituite acestora la scadenţă. Tot în credit se înregistrează creditele acordate altor bănci dar nerecuperate la scadenţă şi trecute la creanţe restante sau îndoielnice. Soldul final al contului reprezintă valoarea creditelor acordate altor bănci pe baza valorilor primite în pensiune şi neajunse la scadenţă, deci nerăscumpărate.

Evidenţierea dobânzii cuprinse în contractul de pensiune se face cu ajutorul conturilor:

- ✓ ***1517 „Creanţe ataşate"*** (A)
- ✓ ***7015 „Dobânzi de la valori primite în pensiune"*** (P)

b. *La banca cedentă* – se utilizează contul **152 „Valori date în pensiune"** care se dezvoltă pe sintetice de gradul II în:

- ✓ ***1521 „Valori date în pensiune de pe o zi pe alta"***
- ✓ ***1522 „Valori date în pensiune la termen"***

Contul 152 este un cont de pasiv care se creditează cu valoarea împrumuturilor primite de la alte bănci pe baza valorilor date în pensiune şi se debitează cu rambursarea împrumuturilor primite de la alte bănci în schimbul valorilor date în pensiune acestora şi restituite. Soldul final creditor reprezintă împrumuturi primite de la alte bănci în schimbul valorilor date în pensiune şi nerambursate.

Evidenţierea dobânzii se face cu ajutorul conturilor:

- ✓ ***1527 „Datorii ataşate"*** (P)
- ✓ ***6015 „Dobânzi la valori date în pensiune"*** (A)

Exemplu:

Între BCR şi BRD se încheie un contract de pensiune prin care BRD cedează efecte publice către BCR şi obţine un împrumut de 2 mld. Lei, scadent după şase luni.

Rata dobânzii este de 50 % pe an.

BCR şi BRD nu au legături directe.

La BCR, banca cesionară înregistrările sunt următoarele:

- ✓ acordarea creditului

1512 „Valori primite în pensiune la termen"	=	111 „Cont curent la BNR"	2.000.000.000

Scanned with OKEN Scanner

✓ creanţe privind dobânda

1517	=	7015	500.000.000
„Creanţe ataşate"		„Dobânzi de la valori primite în pensiune"	

✓ încasarea creditului şi a dobânzii scadente

111	=	%	2.500.000.000
„Cont curent la BNR"		1512	2.000.000.000
		„Valori primite în pensiune la termen"	
		1517	500.000.000
		„Creanţe ataşate"	

La BRD, banca cedentă abordarea contabilă este următoarea:

✓ primirea împrumutului

111	=	1522	2.000.000.000
„Cont curent la BNR"		„Valori date în pensiune la termen"	

✓ datoria privind dobânda

6015	=	1527	500.000.000
„Dobânzi la valori date în pensiune"		„Datorii ataşate"	

✓ rambursarea împrumutului şi plata dobânzii

%	=	111	2.500.000.000
1522		„Cont curent la BNR"	2.000.000.000
„Valori date în pensiune la termen"			
1527			500.000.000
„Datorii ataşate"			

9.5.2.2. Contabilitatea operaţiunilor în pensiune simplă în favoarea clientelei

Pensiunea simplă în favoarea clientelei se face pe baza unei convenţii încheiate expres cu clientela, alta decât cu băncile. Convenţia are drept obiect o operaţiune de credit/împrumut pe bază de titluri care nu fac obiectul unei livrări efective.

Scanned with OKEN Scanner

Convenţia se încheie de regulă cu clientela financiară care poate primi sau acorda împrumuturi, respectiv credite în pensiune.

Evidenţa contabilă se realizează diferit în funcţie de poziţia clientului financiar în operaţiunea cu pensiune.

☑ *Clientul financiar dă în pensiune băncii sale (poziţie de cedent),* iar banca este pe poziţie de cesionar. Se utilizează contul **241 „Valori primite în pensiune"**. Contul se dezvoltă sintetic de gradul II în:

- ✓ ***2411 „Valori primite în pensiune de pe o zi pe alta"***
- ✓ ***2412 „Valori primite în pensiune la termen"***
- ✓ ***2417 „Creanţe ataşate"***

Contul 241 este un cont de activ şi se înregistrează în debit valoarea creditelor acordate clientului în baza valorilor primite în gestiune, iar în credit înregistrează: rambursuri de credite în baza valorilor primite în pensiune şi restituite (prin debitul lui 2511), credite acordate în pensiune nerambursate la scadenţă şi trecute la restante sau îndoielnice (prin debit 2811, 2821) şi cu suma utilizată din rezerva generală pentru riscul de credit în vederea acoperirii creanţei nerecuperate (prin debitul lui 514). Soldul final debitor reprezintă credite acordate în baza valorilor primite în pensiune neajunse la scadenţă.

Evidenţa dobânzilor aferente creditelor în pensiune se realizează cu ajutorul conturilor 2417 „Creanţe ataşate" şi a contului 7023 „Dobânzi de la valori primite în pensiune".

Exemplu:

S.C. Alfa dă în pensiune obligaţiuni în valoare de 100.000.000 lei sucursalei Bucureşti a BCR (BCR-SMB). Obligaţiunile sunt răscumpărabile după trei luni. Rata dobânzii este de 50 % pe an.

✓ acordarea creditului în baza obligaţiunilor primite în pensiune:

2412 „Valori primite în pensiune la termen"	=	2511/Alfa „ Conturi curente "	100.000.000

✓ creanţe privind dobânda:

2417 „Creanţe ataşate"	=	7023 „Dobânzi de la valorile primite în pensiune"	12.500.000

Scanned with OKEN Scanner

✓ încasarea creditului şi a dobânzii:

2511/Alfa	=	%	112.500.000
„Conturi curente"		2412	100.000.000
		„Valori primite în pensiune la termen"	
		2417	12.500.000
		„Creanţe ataşate"	

☑ Clientul *financiar primeşte în pensiune (poziţie de cesionar),* iar o bancă primeşte un împrumut (Cedent). În acest caz, se utilizează contul **243 „Valori date în pensiune"** care se dezvoltă pe sintetice de gradul II în:

- ✓ ***2431 „Valori date în pensiune de pe o zi pe alta"***
- ✓ ***2432 „Valori date în pensiune la termen"***
- ✓ ***2437 „Datorii ataşate"***

Contul 243 este un cont de pasiv care înregistrează în credit valoarea împrumuturilor primite de la clientelă prin pensiune, iar în debit înregistrează rambursarea împrumutului în contrapartida valorilor date în pensiune şi restituite. Soldul final creditor reprezintă valoarea împrumuturilor primite şi neajunse la scadenţă.

Evidenţa dobânzii aferente împrumutului în pensiune se realizează cu ajutorul conturilor:

- ✓ ***2437 „Datorii ataşate"***
- ✓ ***6023 „Dobânzi la valori date în pensiune"***

Exemplu:

Societatea de valori mobiliare „X", cu cont deschis la BCR-SMB primeşte în pensiune de la banca sa titluri în valoare de 200.000.000 lei şi de la BRD primeşte în pensiune titluri în valoare de 100.000.000 lei. Societatea de Valori Mobiliare (SVM) acordă împrumutul celor două bănci cu dobânda de 40 % pe an şi le restituie după cinci zile. Se menţionează că BRD are cont de corespondent la BCR.

Înregistrările ce au loc la BCR sunt următoarele:

✓ acordarea împrumutului de către SVM

2511	=	%	300.000.000
„Conturi curente"		2432	200.000.000

Scanned with OKEN Scanner

„Valori date în pensiune la termen” 122/BRD „Cont de corespondent al băncii” 100.000.000

✓ datoria privind dobânda

6023 „Dobânzi la valori date în pensiune” = 2437 „Datorii ataşate” 1.111.111

✓ rambursarea împrumutului

% 2432 „Valori date în pensiune la termen” 122/BRD „Cont de corespondent al băncii” = 2511 „Conturi curente” 300.000.000 200.000.000 100.000.000

✓ plata dobânzii

% 2437 „Datorii ataşate” 122/BRD „Cont de corespondent al băncii” = 2511 „Conturi curente” 1.666.666 1.111.111 555.555

Înregistrările ce au loc la BRD sunt următoarele:

✓ primirea împrumutului

121/BCR „Cont de corespondent la bănci” = 2432 „Valori date în pensiune la termen” 100.000.000

✓ datoria privind dobânda

6023 „Dobânzi la valori date în pensiune” = 2437 „Datorii ataşate” 555.555

✓ rambursarea împrumutului

2432 „Valori date în pensiune la termen” = 121/BCR „Cont de corespondent la bănci” 100.000.000

Scanned with OKEN Scanner

✓ plata dobânzii

2437	=	121/BCR	555.555
„Datorii ataşate"		„Cont de corespondent la bănci"	

9.5.2.3 . Contabilitatea operaţiunilor în pensiune livrată

Se realizează cu ajutorul contului 301 „Titluri primite sau date în pensiune", cont bifuncţional care se dezvoltă pe sintetice de gradul II, în:

- ✓ ***3011 „Titluri primite în pensiune livrată"*** – cont de activ care funcţionează la banca cesionară;
- ✓ ***3012 „Titluri date în pensiune livrată"*** – cont de pasiv care funcţionează la banca cedentă.

Contul 3011 „Titluri primite în pensiune livrată" se dezvoltă la rândul să pe sintetice de gradul III, în:

- ✓ ***30111 „Titluri primite în pensiune livrată"***;
- ✓ ***30117 „Creanţe ataşate"***;

Contul 30111 înregistrează în debit valoarea creditelor acordate altor bănci şi clientelei în baza titlurilor primite în pensiune livrată de la aceasta, iar în credit înregistrează rambursuri de credite acordate altor bănci sau clientelei, în baza titlurilor primite în pensiune livrată şi restituite acestora; creditele acordate altor bănci sau clientelei în baza titlurilor primite în pensiune livrată, nerecuperate şi trecute la creanţe restante sau îndoielnice. Soldul final debitor reprezintă valoarea creditelor acordate în pensiune livrată şi neajunse la scadenţă.

Pentru evidenţierea dobânzii se utilizează conturile:

- ✓ ***30117 „Creanţe ataşate"***;
- ✓ ***7031 „Dobânzi de la titluri primite în pensiune livrată"***.

Contul 3012 „Titluri date în pensiune livrată" se dezvoltă pe sintetice de gradul III, în:

- ✓ ***30121 „Titluri date în pensiune livrată"***;
- ✓ ***30127 „Datorii ataşate"***.

Contul 30121 înregistrează în credit valoarea împrumuturilor primite de la bănci sau clientelă în baza titlurilor date în pensiune acestora, iar în debit înregistrează rambursarea împrumuturilor în pensiune livrată băncilor sau clientelei în schimbul

Scanned with OKEN Scanner

răscumpărării titlurilor. Soldul final debitor reprezintă valoarea împrumuturilor primite în pensiune livrată de la alte bănci sau clienți și neajunse la scadență.

Pentru evidențierea dobânzii se utilizează conturile:

- ✓ ***30127 „Datorii atașate"***;
- ✓ ***6031 „Dobânzi la titluri date în pensiune livrată"***

Exemplu

SVM X, clientă a BCR-SMB, dă în pensiune livrată băncii sale titluri în valoare de 100.000.000 lei, dobânda fiind de 50 % pe an, răscumpărabilă după o lună. BCR-SMB dă în pensiune livrată titluri în valoare de 1 mld. Lei. La BRD-SMB (prin BNR-SMB), dobânda fiind de 40 % pe an, răscumpărabilă după trei luni.

Înregistrările ce au loc la BCR-SMB sunt următoarele:

✓ Primirea titlurilor în pensiune livrată de la SVM

30111 „Titluri primite în pensiune livrată"	=	2511/SVM „Conturi curente"	100.000.000

✓ creanță privind dobânda aferentă

30117 „Creanțe atașate"	=	7031 „Dobânzi de la titluri primite în pensiune livrată"	4.166.666

✓ Primire împrumut în baza titlurilor date în pensiune la BRD-SMB

111 „Cont curent la BNR"	=	30121 „Titluri date în pensiune livrată"	1.000.000.000

✓ datoria privind dobânda aferentă

6031 „Dobânzi la titluri date în pensiune livrată"	=	30127 „Datorii atașate"	100.000.000

✓ Răscumpărarea titlurilor de către SVM și deci rambursarea creditului și plata dobânzii

2511 „Conturi curente"	=	%	104.166.666
		30111 „Titluri primite în pensiune livrată"	100.000.000

Scanned with OKEN Scanner

		30117 „Creanţe ataşate”	4.166.666

✓ răscumpărarea titlurilor de la BRD-SMB, rambursarea împrumutului şi plata dobânzii

%	=	111	1.100.000.000
30121 „Titluri date în pensiune livrată”		„Cont curent la BNR”	1.000.000.000
30127 „Datorii ataşate”			100.000.000

Înregistrările ce au loc la BRD-SMB sunt următoarele:

✓ Acordarea creditului în baza titlurilor primite în pensiune livrată

30111 „Titluri primite în pensiune livrată”	=	111 „Cont curent la BNR”	1.000.000.000

- creanţa privind dobânda

30117 „Creanţe ataşate”	=	7031 „Dobânzi de la titluri primit în pensiune livrată”	100.000.000

✓ Rambursarea creditului de către BCR-SMB, încasarea dobânzii şi răscumpărarea titlurilor de către BCR-SMB

111	=	%	1.100.000.000
„Cont curent la BNR”		30111 „Titluri primite în pensiune livrată”	1.000.000.000
		30117 „Creanţe ataşate”	100.000.000

Scanned with OKEN Scanner

PLANUL DE CONTURI APLICABIL INSTITUŢIILOR DE CREDIT

CLASA 1 - OPERAŢIUNI DE TREZORERIE ŞI OPERAŢIUNI INTERBANCARE

Grupa 10 - CASA ŞI ALTE VALORI

101 – Casa

109 - Alte valori

Grupa 11 - DECONTĂRI CU BANCA NAŢIONALĂ A ROMÂNIEI

111 - Cont curent la Banca Naţională a României

1111 - Cont curent la Banca Naţională a României

1112 - Depozite la vedere la Banca Naţională a României

1113 - Depozite la termen la Banca Naţională a României

1114 - Depozite colaterale la Banca Naţională a României

112 - Împrumuturi de refinanţare de la Banca Naţională a României

1121 - Împrumuturi colateralizate cu active eligibile pentru garantare

1122 - Împrumuturi lombard

1123 - Alte împrumuturi

117 - Creanţe şi datorii ataşate

1171 - Creanţe ataşate

1172 - Datorii ataşate

Grupa 12 - CONTURI DE CORESPONDENT

121 - Conturi de corespondent la bănci (nostro)

122 - Conturi de corespondent ale băncilor (loro)

127 - Creanţe şi datorii ataşate

1271 - Creanţe ataşate

1272 - Datorii ataşate

Grupa 13 - DEPOZITE INTERBANCARE

131 - Depozite la bănci

1311 - Depozite la vedere la bănci

1312 - Depozite la termen la bănci

1313 - Depozite colaterale la bănci

1317 - Creanţe ataşate

Scanned with OKEN Scanner

132 - Depozite ale băncilor
1321 - Depozite la vedere ale băncilor
1322 - Depozite la termen ale băncilor
1323 - Depozite colaterale ale băncilor
1327 - Datorii ataşate

Grupa 14 - CREDITE ŞI ÎMPRUMUTURI INTERBANCARE
141 - Credite acordate băncilor
1411 - Credite de pe o zi pe alta acordate băncilor
1412 - Credite la termen acordate băncilor
1413 - Credite financiare acordate băncilor
1417 - Creanţe ataşate
142 - Împrumuturi primite de la bănci
1421 - Împrumuturi de pe o zi pe alta primite de la bănci
1422 - Împrumuturi la termen primite de la bănci
1423 - Împrumuturi financiare primite de la bănci
1427 - Datorii ataşate

Grupa 15 - VALORI PRIMITE SAU DATE ÎN PENSIUNE
151 - Valori primite în pensiune
1511 - Valori primite în pensiune de pe o zi pe alta
1512 - Valori primite în pensiune la termen
1517 - Creanţe ataşate
152 - Valori date în pensiune
1521 - Valori date în pensiune de pe o zi pe alta
1522 - Valori date în pensiune la termen
1527 - Datorii ataşate

Grupa 16 - VALORI DE RECUPERAT ŞI ALTE SUME DATORATE
161 - Valori de recuperat
1611 - Valori de recuperat
1617 - Creanţe ataşate
162 - Alte sume datorate
1621 - Alte sume datorate
1627 - Datorii ataşate

Grupa 18 - CREANŢE RESTANTE ŞI ÎNDOIELNICE
181 - Creanţe restante
1811 - Creanţe restante

Scanned with OKEN Scanner

1812 - Dobânzi restante
1817 - Creanţe ataşate
182 - Creanţe îndoielnice
1821 - Creanţe îndoielnice
1822 - Dobânzi îndoielnice
1827 - Creanţe ataşate

Grupa 19 - PROVIZIOANE PENTRU CREANŢE DIN OPERAŢIUNI INTERBANCARE

191 - Provizioane pentru creanţe din operaţiuni interbancare
1911 - Provizioane specifice de risc de credit
1912 - Provizioane specifice de risc de dobândă

CLASA 2 - OPERAŢIUNI CU CLIENTELA

Grupa 20 - CREDITE ACORDATE CLIENTELEI

201 - Creanţe comerciale
2011 - Creanţe comerciale
20111 - Scont şi operaţiuni asimilate
20112 – Factoring
20119 - Alte creanţe comerciale
2017 - Creanţe ataşate
202 - Credite de trezorerie
2021 - Credite de trezorerie
20211 - Vânzări în rate
20212 - Credite acordate persoanelor fizice
20213 - Diferenţe de rambursat legate de utilizarea cărţilor de plată
20214 - Utilizări din deschideri de credite permanente
20215 - Credit global de exploatare
20216 - Credite pentru finanţarea stocurilor
20217 - Credite garantate cu valori financiare
20218 - Credite acordate importatorilor
20219 - Alte credite de trezorerie
2027 - Creanţe ataşate
203 - Credite pentru export
2031 - Credite pentru export

Scanned with OKEN Scanner

20311 - Credite garantate cu creanţe asupra străinătăţii
20312 - Credite furnizori
20313 - Credite comerciale acordate nerezidenţilor
20319 - Alte credite pentru export
2037 - Creanţe ataşate
204 - Credite pentru echipament
2041 - Credite pentru echipament
2047 - Creanţe ataşate
205 - Credite pentru bunuri imobiliare
2051 - Credite investitori
2052 - Credite promotori
2057 - Creanţe ataşate
206 - Alte credite acordate clientelei
2061 - Alte credite acordate clientelei
2067 - Creanţe ataşate

Grupa 23 - CREDITE ŞI ÎMPRUMUTURI PRIVIND CLIENTELA FINANCIARĂ

231 - Credite acordate clientelei financiare
2311 - Credite de pe o zi pe alta acordate clientelei financiare
2312 - Credite la termen acordate clientelei financiare
2317 - Creanţe ataşate
232 - Împrumuturi primite de la clientela financiară
2321 - Împrumuturi de pe o zi pe alta de la clientela financiară
2322 - Împrumuturi la termen de la clientela financiară
2327 - Datorii ataşate

Grupa 24 - VALORI PRIMITE SAU DATE ÎN PENSIUNE

241 - Valori primite în pensiune
2411 - Valori primite în pensiune de pe o zi pe alta
2412 - Valori primite în pensiune la termen
2417 - Creanţe ataşate
243 - Valori date în pensiune
2431 - Valori date în pensiune de pe o zi pe alta
2432 - Valori date în pensiune la termen
2437 - Datorii ataşate

Grupa 25 - CONTURILE CLIENTELEI

Scanned with OKEN Scanner

251 - Conturi curente
2511 - Conturi curente
2517 - Creanţe şi datorii ataşate
25171 - Creanţe ataşate
25172 - Datorii ataşate
252 - Conturi de factoring
2521 - Conturi de factoring
25211 - Conturi de factoring disponibile
25212 - Conturi de factoring indisponibile
2527 - Datorii ataşate
253 - Conturi de depozite
2531 - Depozite la vedere
2532 - Depozite la termen
2533 - Depozite colaterale
25331 - Depozite pentru deschiderea de acreditive
25332 - Depozite pentru emiterea de scrisori de garanţie
25333 - Depozite pentru cecuri certificate
25334 - Depozite pentru ordine de plata cu scadentă
25335 - Depozite pentru garanţii gestionari
25336 - Alte depozite colaterale
2537 - Datorii ataşate
254 - Certificate de depozit, carnete şi librete de economii
2541 - Certificate de depozit
2542 - Carnete şi librete de economii
2547 - Datorii ataşate
255 - Disponibil din contribuţia financiară a Comunităţii Europene la dispoziţia Fondului Naţional
2551 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE 1998, la dispoziţia Fondului Naţional (RO98FN1)
25510 - Disponibil aferent subprogramului Întărirea democraţiei, a statului de drept şi a drepturilor omului, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE 1998, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9803)

Scanned with OKEN Scanner

25511 - Disponibil aferent subprogramului Întărirea capacităţii instituţionale şi administrative de adoptare a acquisului comunitar, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE 1998, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9804)

25512 - Disponibil aferent subprogramului Viitoarea integrare a României în piaţa internă, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE 1998, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9805)

25513 - Disponibil aferent subprogramului Sprijinirea României în vederea îndeplinirii obligaţiilor pilonului al treilea, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE 1998, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9806)

25514 - Disponibil aferent componentelor de twinning ale proiectului Politica regională şi de coeziune, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE 1998, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şiContractare PHARE (RO9807.01)

25515 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE 1998, la dispoziţia Agenţiei Naţionale pentru Dezvoltare Regională (RO9807.01)

25516 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE 1998, la dispoziţia Administraţiei Naţionale a Drumurilor (RO9807.02)

2552 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Facilitatea pentru infrastructuri de mari dimensiuni pe anul 1998, la dispoziţia Fondului Naţional (RO98FN2)

25520 - Disponibil aferent proiectului «România - Proiecte de reabilitare a drumurilor naţionale» din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Facilitatea pentru infrastructuri de mari dimensiuni pe anul 1998, la dispoziţia Administraţiei Naţionale a Drumurilor (RO9808)

2553 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind facilitatea de recuperare (Pre - Ins Facility) pentru anul 1998, la dispoziţia Fondului Naţional (RO98FN3)

Scanned with OKEN Scanner

25530 - Disponibil aferent proiectului «Privatizarea băncilor de stat şi privatizarea şi supravegherea societăţilor de asigurare» la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9809.01)

25531 - Disponibil aferent proiectului «Fond pentru reconstrucţia zonelor miniere» la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9809.02)

2554 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Restructurarea Întreprinderilor şi Reconversie Profesională (RICOP), la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN2)

25540 - Disponibil aferent subprogramului Restructurarea Întreprinderilor şi Reconversie Profesională (RICOP), din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Restructurarea Întreprinderilor şi Reconversie Profesională (RICOP), la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9904)

25541 - Disponibil aferent proiectului Plăţi compensatorii din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Restructurarea Întreprinderilor şi Reconversie Profesională (RICOP), la dispoziţia Agenţiei Naţionale pentru Ocupare şi Formare Profesională (RO9904.01.02)

2555 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 1999, la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN3)

25550 - Disponibil aferent sub programului Întărirea democraţiei, a statului de drept şi a drepturilor omului, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 1999, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9905)

25551 - Disponibil aferent subprogramului Întărirea capacităţii de rezistenţă la presiunile concurenţiale, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 1999, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9906)

25552 - Disponibil aferent subprogramului Îndeplinirea obligaţiilor acquisului, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 1999, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9907)

Scanned with OKEN Scanner

25553 - Disponibil aferent subprogramului Coeziunea economică şi socială, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 1999, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9908)

2556 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Facilitatea pentru infrastructuri de mari dimensiuni - Partea a 5-a, la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN4)

25560 - Disponibil aferent sub programului Facilitatea pentru infrastructuri de mari dimensiuni - Partea a 5-a, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Facilitatea pentru infrastructuri de mari dimensiuni – Partea a 5-a, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9909)

2557 - Datorii ataşate

2558 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Facilitatea de recuperare (Pre - Ins Facility) pentru anul 1999, la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN5)

25580 - Disponibil aferent subprogramului Facilitatea de recuperare (Pre -Ins Facility) pentru anul 1999, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Facilitatea de recuperare (Pre - Ins Facility) pentru anul 1999, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9910) P 256 - Disponibil din contribuţia financiară a Comunităţii Europene la dispoziţia Fondului Naţional

2561 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Facilitatea pentru infrastructuri de mari dimensiuni pe anul 1999, la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN1)

25610 - Disponibil aferent subprogramului Sprijin acordat pregătirii proiectului ISPA, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Facilitatea pentru infrastructuri de mari dimensiuni pe anul 1999 partea IV – Sprijin acordat pregătirii proiectului ISPA, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9903)

2562 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Cooperarea transfrontalieră între România şi Bulgaria 1999, la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN6)

Scanned with OKEN Scanner

25620 - Disponibil aferent subprogramului Cooperarea transfrontalieră între România şi Bulgaria 1999, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Cooperarea transfrontalieră între România şi Bulgaria 1999, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9911)

2563 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Cooperarea transfrontalieră între România şi Ungaria 1999, la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN7)

25630 - Disponibil aferent subprogramului Cooperarea transfrontalieră între România şi Ungaria 1999, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Cooperarea transfrontalieră între România şi Ungaria 1999, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9912)

2564 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Reforma de protecţie socială şi implementarea acquis-ului în domeniul social - Consensus III, la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN8)

25640 - Disponibil aferent subprogramului Reforma de protecţie socială şi implementarea acquisului - Consensus III, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Reforma de protecţie socială şi implementarea acquisului în domeniul social - Consensus III, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9914)

2565 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul PHARE 2000/2001: Facilitatea de pregătire a proiectului, la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN9)

25650 - Disponibil aferent Programului PHARE 2000/2001: Facilitatea de pregătire a proiectului, conform Memorandumului de Finanţare privind Programul PHARE 2000/2001: Facilitatea de pregătire a proiectului, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO9915)

P 2566 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 1999 (Participarea la cel de – al cincilea program cadru în domeniul cercetării şi dezvoltării tehnologice), la dispoziţia Fondului Naţional (RO99FN10)

Scanned with OKEN Scanner

2568 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Participarea României la Programele comunitare: Leonardo da Vinci II, Socrates II, Tineret pentru Europa, şi al cincilea Program Cadru în domeniul cercetării, la dispoziţia Fondului Naţional (RO00FN11)

2567 - Datorii ataşate

258 - Disponibil din contribuţia financiară a Comunităţii Europene, la dispoziţia Fondului Naţional, aferent programelor pe anul 2000

2581 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Cooperare Transfrontalieră între România şi Bulgaria 2000 (CBC România Bulgaria), la dispoziţia Fondului Naţional (RO00FN12)

25811 - Disponibil aferent subprogramelor din Programul Cooperare Transfrontalieră între România şi Bulgaria 2000, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Cooperare Transfrontalieră între România şi Bulgaria 2000, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO0002)

2582 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Cooperare Transfrontalieră între România şi Ungaria 2000 (CBC România Ungaria), la dispoziţia Fondului Naţional (RO00FN13)

25821 - Disponibil aferent sub programelor din Programul Cooperare Transfrontalieră între România şi Ungaria 2000, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Cooperare Transfrontalieră între România şi Ungaria 2000, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO0003)

P 2583 - Disponibil aferent Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 2000, la dispoziţia Fondului Naţional (RO00FN14)

25831 - Disponibil aferent subprogramului Criterii politice – Întărirea democraţiei, statului de drept şi drepturilor omului, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 2000, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO0004)

25832 - Disponibil aferent subprogramului Criterii economice – Întărirea capacităţii de rezistenţă la presiunile

concurenţiale, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 2000, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO0005)

25833 - Disponibil aferent subprogramului Îndeplinirea obligaţiilor acquis-ului, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 2000, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE

25834 - Disponibil aferent subprogramului Coeziunea economică şi socială, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 2000, la dispoziţia Oficiului de Plăţi şi Contractare PHARE (RO0007.01)

25835 - Disponibil aferent subprogramului Coeziunea economică şi socială, din cadrul Memorandumului de Finanţare privind Programul Naţional PHARE România 2000, la dispoziţia Agenţiei Naţionale pentru Dezvoltare Regională (RO0007.02)

2587 - Datorii ataşate

Grupa 26 - VALORI DE RECUPERAT ŞI ALTE SUME DATORATE

261 - Valori de recuperat

2611 - Valori de recuperat

2617 - Creanţe ataşate

262 - Alte sume datorate

2621 - Alte sume datorate

2627 - Datorii ataşate

Grupa 28 - CREANŢE RESTANTE ŞI ÎNDOIELNICE

281 - Creanţe restante

2811 - Creanţe restante

2812 - Dobânzi restante

2817 - Creanţe ataşate

282 - Creanţe îndoielnice

2821 - Creanţe îndoielnice

2822 - Dobânzi îndoielnice

2827 - Creanţe ataşate

Grupa 29 - PROVIZIOANE PENTRU CREANŢE DIN OPERAŢIUNI CU CLIENTELA

291 - Provizioane pentru creanţe din operaţiuni cu clientele

2911 - Provizioane specifice de risc de credit

Scanned with OKEN Scanner

2912 - Provizioane specifice de risc de dobândă

CLASA 3 - OPERAŢIUNI CU TITLURI ŞI OPERAŢIUNI DIVERSE

Grupa 30 - OPERAŢIUNI CU TITLURI

301 - Titluri primite sau date în pensiune livrată

3011 - Titluri primite în pensiune livrată

30111 - Titluri primite în pensiune livrată

30117 - Creanţe ataşate

3012 - Titluri date în pensiune livrată

30121 - Titluri date în pensiune livrată

30127 - Datorii ataşate

302 - Titluri de tranzacţie

3021 Titluri de tranzacţie

30211 - Efecte publice şi valori asimilate

30212 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

30213 - Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil

30214 - Acţiuni proprii

3025 - Titluri date cu împrumut

30251 - Efecte publice şi valori asimilate

30252 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

30253 - Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil

30254 - Acţiuni proprii

30257 - Creanţe ataşate

3026 - Titluri luate cu împrumut

30261 - Efecte publice şi valori asimilate

30262 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

30263 - Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil

30264 - Acţiuni proprii

3027 - Datorii privind titlurile

30271 - Datorii privind titlurile luate cu împrumut

30272 - Alte datorii privind titlurile

30277 - Datorii ataşate

303 - Titluri de plasament

3031 - Titluri de plasament

30311 - Efecte publice şi valori asimilate

30312 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

Scanned with OKEN Scanner

30313 - Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil
30314 - Acţiuni proprii
3035 - Titluri date cu împrumut
30351 - Efecte publice şi valori asimilate
30352 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix
30353 - Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil
30354 - Acţiuni proprii
3036 - Vărsăminte de efectuat privind titlurile de plasament
3037 - Creanţe ataşate
30371 - Efecte publice şi valori asimilate
30372 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix
30373 - Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil
30374 - Acţiuni proprii
304 - Titluri de investiţii
3041 - Titluri de investiţii
30411 - Efecte publice şi valori asimilate
30412 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix
3045 - Titluri date cu împrumut
30451 - Efecte publice şi valori asimilate
30452 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix
3046 - Diferenţe de conversie
30461 - Efecte publice şi valori asimilate
30462 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix
3047 - Creanţe ataşate
30471 - Efecte publice şi valori asimilate
30472 - Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix

Grupa 32 - DATORII CONSTITUITE PRIN TITLURI

321 - Titluri de piaţă interbancară
3211 - Titluri de piaţă interbancară
3217 - Datorii ataşate
322 - Titluri de creanţe negociabile
3221 - Titluri de creanţe negociabile
3227 - Datorii ataşate
325 – Obligaţiuni
3251 – Obligaţiuni
3257 - Datorii ataşate

Scanned with OKEN Scanner

326 - Alte datorii constituite prin titluri
3261 - Alte datorii constituite prin titluri
3267 - Datorii ataşate

Grupa 33 - CONTURI DE DECONTARE PRIVIND OPERAŢIUNILE CU TITLURI

331 - Conturile societăţilor bancare
332 - Conturile organismelor de plasament colectiv de valori mobiliare (OPCVM)
333 - Conturile societăţilor de bursă
334 - Conturile altor instituţii financiare
335 - Conturile clientelei
336 - Alte conturi de decontare privind operaţiunile cu titluri
3361 - Alte sume de plătit privind operaţiunile cu titluri
3362 - Alte sume de încasat privind operaţiunile cu titluri
337 - Creanţe şi datorii ataşate
3371 - Creanţe ataşate
3372 - Datorii ataşate

Grupa 34 - DECONTĂRI INTRABANCARE

341 - Decontări intrabancare

Grupa 35 - DEBITORI ŞI CREDITORI

351 - Personal şi conturi asimilate
3511 - Personal - salarii datorate
3512 - Personal - ajutoare materiale datorate
3513 - Participarea personalului la profit
3514 - Avansuri acordate personalului
3515 - Drepturi de personal neridicate
3516 - Reţineri din salarii datorate terţilor
3519 - Alte datorii şi creanţe în legătură cu personalul
35191 - Alte datorii în legătură cu personalul
35192 - Alte creanţe în legătură cu personalul
352 - Asigurări sociale, protecţia socială şi conturi asimilate
3521 - Asigurări sociale
35211 - Contribuţia unităţii la asigurările sociale
35212 - Contribuţia personalului pentru pensia suplimentară

Scanned with OKEN Scanner

35213 - Contribuţia angajaţilor pentru asigurările sociale de sănătate
35214 - Contribuţia angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate
3522 - Ajutor de şomaj
35221 - Contribuţia unităţii la fondul de şomaj
35222 - Contribuţia personalului la fondul de şomaj
3526 - Alte datorii şi creanţe sociale
35261 - Alte datorii sociale
35262 - Alte creanţe sociale
353 - Bugetul statului, fonduri speciale şi conturi asimilate
3531 - Impozitul pe profit
35311 - Impozitul pe profitul curent
35312 - Impozitul pe profitul amânat
3532 - Taxa pe valoarea adăugată
35323 - TVA de plată
35324 - TVA de recuperat
35326 - TVA deductibilă
35327 - TVA colectată
35328 – TVA neexigibilă
3533 - Impozitul pe salarii
3534 – Subvenţii
3536 - Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate
3538 - Fonduri speciale taxe şi vărsăminte asimilate
3539 - Alte datorii şi creanţe cu bugetul statului
35391 - Alte datorii faţă de bugetul statului
35392 - Alte creanţe privind bugetul statului
354 - Dividende de plată
355 - Debitori diverşi
3551 - Depozite de garanţii vărsate
3552 - Debitori din avansuri spre decontare
3556 - Alţi debitori diverşi
3557 - Creanţe ataşate
356 - Creditori diverşi
3561 - Depozite de garanţii pentru leasing şi locaţie simplă
3566 - Alţi creditori diverşi

Scanned with OKEN Scanner

3567 - Datorii ataşate

Grupa 36 - CONTURI DE STOCURI

361 - Valori din aur, metale şi pietre preţioase

362 – Materiale

363 - Materiale de natura obiectelor de inventar

365 - Stocuri aflate la terţi

367 - Alte stocuri şi asimilate

368 - Alte bunuri diverse

Grupa 37 - CONTURI DE REGULARIZARE

371 - Conturi privind valori la încasare

3712 - Valori primite la încasare

3716 - Conturi indisponibile privind valori la încasare

372 - Conturi de ajustare

3721 - Poziţie de schimb

3722 - Contravaloarea poziţiei de schimb

3723 - Conturi de ajustare devize

3729 - Conturi de ajustare privind alte elemente din afara bilanţului

373 - Conturi de diferenţe

3731 - Diferenţe privind devizele

3732 - Diferenţe privind vânzările de titluri cu posibilitate de răscumpărare

3739 - Alte conturi de diferenţe

374 - Cheltuieli de repartizat

3741 - Prime de emisiune privind titlurile cu venit fix

3742 - Prime de rambursare privind titlurile cu venit fix

3749 - Alte cheltuieli de repartizat

375 - Cheltuieli înregistrate în avans

376 - Venituri înregistrate în avans

377 - Cheltuieli de plătit

378 - Venituri de primit

379 - Alte conturi de regularizare

Grupa 38 - CREANŢE RESTANTE ŞI ÎNDOIELNICE

381 - Creanţe restante

3811 - Creanţe restante

3812 - Dobânzi restanteA 3817 - Creanţe ataşate

Scanned with OKEN Scanner

382 – Creanţe îndoielnice
3821 - Creanţe îndoielnice
3822 - Dobânzi îndoielnice
3827 - Creanţe ataşate

Grupa 39 - PROVIZIOANE PRIVIND OPERAŢIUNI CU TITLURI ŞI OPERAŢIUNI DIVERSE

391 - Provizioane pentru deprecierea titlurilor
3911 - Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament
39111 - Provizioane pentru deprecierea efectelor publice şi a altor valori asimilate
39112 - Provizioane pentru deprecierea obligaţiunilor şi a altor titluri cu venit fix
39113 - Provizioane pentru deprecierea acţiunilor şi a altor titluri cu venit variabil
39114 - Provizioane pentru deprecierea acţiunilor proprii
3912 - Provizioane pentru deprecierea titlurilor de investiţii
39121 - Provizioane pentru deprecierea efectelor publice şi a altor valori assimilate
39122 - Provizioane pentru deprecierea obligaţiunilor şi a altor titluri cu venit fix
393 - Provizioane pentru deprecierea stocurilor
399 - Provizioane pentru creanţe restante şi îndoielnice

CLASA 4 - VALORI IMOBILIZATE

Grupa 40 - CREDITE SUBORDONATE

401 - Credite subordonate la termen
4011 - Credite participative
4019 - Alte credite subordonate la termen
402 - Credite subordonate pe durată nedeterminată
407 - Creanţe ataşate

Grupa 41 - PĂRŢI ÎN CADRUL SOCIETĂŢILOR COMERCIALE LEGATE, TITLURI DE PARTICIPARE ŞI TITLURI ALE ACTIVITĂŢII DE PORTOFOLIU

411 - Părţi în societăţile comerciale legate
4111 - Părţi în societăţi bancare
4112 - Părţi în societăţi cu caracter financiar

Scanned with OKEN Scanner

4113 - Părţi în alte societăţi cu caracter nefinanciar
412 - Titluri de participare
4121 - Titluri de participare la societăţi bancare
4122 - Titluri de participare la societăţi cu caracter financiar
4123 - Titluri de participare la alte societăţi cu caracter nefinanciar
413 - Titluri ale activităţii de portofoliu
414 - Diferenţe de conversie
415 - Titluri date cu împrumut
417 - Creanţe ataşate
418 - Vărsăminte de efectuat pentru părţi în societăţi comerciale legate, pentru titluri de participare şi pentru titluri ale activităţii de portofoliu

Grupa 42 - DOTĂRI PENTRU UNITĂŢILE PROPRII DIN STRĂINĂTATE
421 - Dotări pentru unităţile proprii din străinătate
424 - Diferenţe de conversie

Grupa 43 - IMOBILIZĂRI ÎN CURS
431 - Imobilizări necorporale în curs
432 - Imobilizări corporale în curs
4321 - Amenajări de terenuri şi construcţii
4322 - Instalaţii tehnice şi maşini
4323 - Alte imobilizări corporale
433 - Avansuri acordate pentru imobilizări necorporale
434 - Avansuri acordate pentru imobilizări corporale
4341 - Avansuri acordate pentru terenuri şi construcţii
4342 - Avansuri acordate pentru instalaţii tehnice şi maşini
4343 - Avansuri acordate pentru alte imobilizări corporale

Grupa 44 - IMOBILIZĂRI ALE ACTIVITĂŢII DE EXPLOATARE
441 - Imobilizări necorporale ale activităţii de exploatare
4411 - Fondul comercial
44111 - Fond comercial
44112 - Fond comercial negativ
4412 - Cheltuieli de constituire
4419 - Alte imobilizări necorporale ale activităţii de exploatare
442 - Imobilizări corporale ale activităţii de exploatare
4421 - Terenuri şi amenajări de terenuri

Scanned with OKEN Scanner

44211 – Terenuri
44212 - Amenajări de terenuri
4422 – Construcţii
4423 - Instalaţii tehnice şi mijloace de transport
44231 - Echipamente tehnologice (maşini, utilaje şi instalaţii de lucru)
44232 - Aparate şi instalaţii de măsurare, control şi reglare
44233 - Mijloace de transport
4424 - Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecţie a valorilor umane şi materiale şi alte active corporale

Grupa 45 - IMOBILIZĂRI ÎN AFARA ACTIVITĂŢII DE EXPLOATARE
451 - Imobilizări necorporale în afara activităţii de exploatare
452 - Imobilizări corporale în afara activităţii de exploatare
4521 - Terenuri şi amenajări de terenuri
45211 – Terenuri
45212 - Amenajări de terenuri
4522 – Construcţii
4523 - Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii
45231 - Echipamente tehnologice (maşini, utilaje şi instalaţii de lucru)
45232 - Aparate şi instalaţii de măsurare, control şi reglare
45233 - Mijloace de transport
45234 - Animale şi plantaţii
45224 - Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecţie a valorilor umane şi materiale şi alte active corporale

Grupa 46 - AMORTIZĂRI PRIVIND IMOBILIZĂRILE
461 - Amortizări privind imobilizările activităţii de exploatare
4611 - Amortizarea imobilizărilor necorporale
46111 - Amortizarea fondului comercial
46112 - Amortizarea cheltuielilor de constituire
46119 - Amortizarea altor imobilizări necorporale
4612 - Amortizarea imobilizărilor corporale
46121 - Amortizarea amenajărilor de terenuri
46122 - Amortizarea construcţiilor

Scanned with OKEN Scanner

46123 - Amortizarea instalaţiilor tehnice şi mijloacelor de transport
46124 - Amortizarea altor active corporale
462 - Amortizări privind imobilizările în afara activităţii de exploatare
4621 - Amortizarea imobilizărilor necorporale
4622 - Amortizarea imobilizărilor corporale
46221 - Amortizarea amenajărilor de terenuri
46222 - Amortizarea construcţiilor
46223 - Amortizarea instalaţiilor tehnice, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor
46224 - Amortizarea altor active corporale

Grupa 47 - LEASING, LOCAŢIE SIMPLĂ ŞI OPERAŢIUNI ASIMILATE
471 - Operaţiuni de leasing şi asimilateA 4711 - Leasing mobiliar
4712 – Leasing imobiliar
4713 - Leasing cu active necorporale
4717 - Creanţe ataşate
472 - Operaţiuni de leasing privind imobilizările în curs
4721 - Leasing mobiliar
4722 - Leasing imobiliar
4723 - Leasing cu active necorporale
473 - Imobilizări neînchiriate din leasing reziliat
474 - Bunuri date în locaţie simplă
4741 - Bunuri date în locaţie simplă
4747 - Creanţe ataşate
476 – Amortizări
4761 - Amortizări privind operaţiuni de leasing
4762 - Amortizări privind operaţiuni de locaţie simplă

Grupa 48 - CREANŢE RESTANTE ŞI ÎNDOIELNICE
481 - Creanţe restante
4811 - Creanţe restante
4812 - Dobânzi restante
4817 - Creanţe ataşate
482 - Creanţe îndoielnice
4821 - Creanţe îndoielnice
4822 - Dobânzi îndoielnice

Scanned with OKEN Scanner

4827 - Creanţe ataşate

Grupa 49 - PROVIZIOANE PENTRU VALORI IMOBILIZATE

491 - Provizioane pentru deprecierea părţilor deţinute în cadrul societăţilor comerciale legate, a titlurilor de participare şi a titlurilor activităţii de portofoliu

492 - Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor

4921 - Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs

49211 - Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale în curs

49212 - Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale în curs

4922 - Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale ale activităţii de exploatare

49221 - Provizioane pentru fondul commercial

49222 - Provizioane pentru alte imobilizări necorporale

4923 - Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale ale activităţii de exploatare

49231 - Provizioane pentru deprecierea terenurilor şi amenajărilor de terenuri

49232 - Provizioane pentru deprecierea construcţiilor

49233 - Provizioane pentru deprecierea instalaţiilor tehnice şi mijloacelor de transport

49234 - Provizioane pentru deprecierea altor active corporale

4924 - Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale în afara activităţii de exploatare

4925 - Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale în afara activităţii de exploatare

493 - Provizioane pentru operaţiuni de leasing

494 - Provizioane pentru operaţiuni de locaţie simplă

499 - Provizioane pentru creanţe restante şi îndoielnice

CLASA 5 - CAPITALURI PROPRII, ASIMILATE ŞI PROVIZIOANE

Grupa 50 – CAPITAL

501 - Capital social

5011 - Capital subscris nevărsat

Scanned with OKEN Scanner

5012 - Capital subscris vărsat
502 - Elemente asimilate capitalului
508 - Acţionari sau asociaţi
Grupa 51 - PRIME LEGATE DE CAPITAL ŞI REZERVE
511 - Prime de capital
5111 - Prime de emisiune
5112 - Prime de fuziune
5113 - Prime de aport
5114 - Prime de sciziune
5115 - Prime de conversie a obligaţiunilor în acţiuni
5119 - Alte prime
512 - Rezerve legale
5121 - Rezerve legale din profitul brut
5122 - Rezerve legale din profitul net
513 - Rezerve statutare sau contractuale
514 - Rezerva generală pentru riscul de credit
5141 - Rezerva generală pentru riscul de credit din profitul brut
5142 - Rezerva generală pentru riscul de credit din profitul net
515 - Rezerve pentru acţiuni proprii
516 - Rezerve din reevaluare
5161 - Rezerve din reevaluare aferente bilanţului de deschidere al primului an de aplicare a ajustării la inflaţie
5162 - Rezerve din reevaluări dispuse prin acte normative
518 - Rezerve din conversie
519 - Alte rezerve
Grupa 52 – FONDURI
528 - Alte fonduri
5281 - Fondul imobilizărilor corporale
Grupa 53 - DATORII SUBORDONATE
531 - Datorii subordonate la termen
5311 - Titluri subordonate la termen
5312 - Împrumuturi participative
5319 - Alte împrumuturi subordonate la termen
532 - Datorii subordonate pe durată nedeterminată
5321 - Titluri subordonate pe durată nedeterminată
5322 - Împrumuturi subordonate pe durată nedeterminată

Scanned with OKEN Scanner

537 - Datorii ataşate

Grupa 54 - SUBVENŢII ŞI FONDURI PUBLICE ALOCATE

541 - Subvenţii pentru investiţii

5411 - Subvenţii pentru investiţii

5412 - Subvenţii pentru investiţii înregistrate la venituri

542 - Fonduri publice alocate

Grupa 55 - PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ŞI CHELTUIELI

551 - Provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură

552 - Provizioane pentru facilităţi acordate personalului

553 - Provizioane pentru riscuri de ţară

554 - Provizioane pentru restructurare

555 - Provizioane pentru dezafectarea imobilizărilor corporale şi alte acţiuni similare legate de acestea

559 - Alte provizioane

Grupa 58 - REZULTATUL REPORTAT

581 - Rezultatul reportat

5811 - Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată

5512 - Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puţin IAS 29

5813 - Rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile

5814 - Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor fundamentale

5815 - Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din reserve din reevaluare

Grupa 59 - REZULTATUL EXERCIŢIULUI

591 - Profit sau pierdere

592 - Repartizarea profitului

CLASA 6 – CHELTUIELI

Grupa 60 - CHELTUIELI DE EXPLOATARE BANCARĂ

601 - Cheltuieli cu operaţiunile de trezorerie şi operaţiunile interbancare

6011 - Dobânzi la Banca Naţională a României

Scanned with OKEN Scanner

6012 - Dobânzi la conturile de corespondent
6013 - Dobânzi la depozitele băncilor
60131 - Dobânzi la depozitele la vedere
60132 - Dobânzi la depozitele la termen
60133 - Dobânzi la depozitele colaterale
6014 - Dobânzi la împrumuturile de la bănci
60141 - Dobânzi la împrumuturile de pe o zi pe alta
60142 - Dobânzi la împrumuturile la termen
60143 - Dobănzi la împrumuturile financiare
6015 - Dobânzi la valorile date în pensiune
60151 - Dobânzi la valorile date în pensiune de pe o zi pe alta
60152 - Dobânzi la valorile date în pensiune la termen
6017 - Alte cheltuieli cu dobânzile
60171 - Dobânzi privind titlurile cu posibilitate de răscumpărare
60172 - Report/deport
60179 - Cheltuieli diverse cu dobânzile
6019 – Comisioane
602 - Cheltuieli cu operaţiunile cu clientela
6021 - Dobânzi la conturile de factoring
6022 - Dobânzi la împrumuturile primite de la clientela financiară
60221 - Dobânzi la împrumuturile de pe o zi pe alta
60222 - Dobânzi la împrumuturile la termen
6023 - Dobânzi la valorile date în pensiune
60231 - Dobânzi la valorile date în pensiune de pe o zi pe alta
60232 - Dobânzi la valorile date în pensiune la termen
6024 - Dobânzi la conturile curente
6025 - Dobânzi la conturile de depozite
60251 - Dobânzi la depozitele la vedere
60252 - Dobânzi la depozitele la termen
60253 - Dobânzi la depozitele colaterale
6026 - Dobânzi la certificatele de depozit, carnetele şi libretele de economii
6027 - Alte cheltuieli cu dobânzile

Scanned with OKEN Scanner

60271 - Dobânzi privind titlurile cu posibilitate de răscumpărare
60272 - Report/deport
60279 - Cheltuieli diverse cu dobânzile
6028 - Dobânzi aferente disponibilităţilor provenite din contribuţia financiară a Comunităţii Europene
6029 – Comisioane
603 - Cheltuieli pentru operaţiunile cu titluri
6031 - Dobânzi la titlurile date în pensiune livrată
6032 - Pierderi la titlurile de tranzacţie
6033 - Cheltuieli cu titlurile de plasament
60331 - Cheltuieli de achiziţie
60336 - Pierderi din cesiune
6034 - Cheltuieli cu titlurile de investiţii
60341 - Cheltuieli de achiziţie
60342 - Cheltuieli cu amortizarea primelor
6036 - Cheltuieli privind datorii constituite prin titluri
60361 - Dobânzi privind titlurile de piaţă interbancară
60362 - Dobânzi privind titlurile de creanţe negociabile
60363 - Dobânzi privind obligaţiunile
60369 - Alte cheltuieli privind datoriile constituite prin titluri
6037 - Cheltuieli diverse privind operaţiunile cu titluri
6039 – Comisioane
604 - Cheltuieli cu operaţiunile de leasing, locaţie simplă şi asimilate
6041 - Cheltuieli cu operaţiunile de leasing şi asimilate
60411 - Cheltuieli cu amortizarea
60412 - Pierderi din deprecierea imobilizărilor date în leasing şi asimilate
60413 - Pierderi din cesiunea imobilizărilor date în leasing şi asimilate
60414 - Cheltuieli cu provizioane pentru operaţiunile de leasing şi asimilate
60419 - Alte cheltuieli cu operaţiunile de leasing şi asimilate
6042 - Cheltuieli cu operaţiunile de locaţie simplă
60421 - Cheltuieli cu amortizarea

Scanned with OKEN Scanner

60422 - Pierderi din deprecierea imobilizărilor date în locaţie simplă
60423 - Pierderi din cesiunea imobilizărilor date în locaţie simplă
60424 - Cheltuieli cu provizioane pentru operaţiunile de locaţie simplă
60429 - Alte cheltuieli cu operaţiunile de locaţie simplă
605 - Cheltuieli privind datoriile subordonate şi fondurile publice alocate
6051 - Cheltuieli privind datoriile subordonate la termen
6052 - Cheltuieli privind datoriile subordonate pe durată nedeterminată
6053 - Cheltuieli privind fondurile publice alocate
606 - Cheltuieli privind operaţiunile de schimb
6061 - Pierderi din operaţiunile de schimb şi arbitraj
6069 – Comisioane
607 - Cheltuieli privind operaţiunile în afara bilanţului
6071 - Cheltuieli cu angajamentele de finanţare
60711 - Cheltuieli cu angajamentele de finanţare primite de la alte bănci
60712 - Cheltuieli cu angajamentele de finanţare primite de la clientelă
6072 - Cheltuieli cu angajamentele de garanţie
60721 - Cheltuieli cu angajamentele de garanţie primite de la alte bănci
60722 - Cheltuieli cu angajamentele de garanţie primite de la clientelă
6077 - Cheltuieli cu alte angajamente primite
608 - Cheltuieli cu prestaţiile de servicii financiare
6081 - Cheltuieli cu mijloacele de plată
6087 - Alte cheltuieli cu prestaţiile de servicii financiare
609 - Alte cheltuieli de exploatare bancară
6092 - Cota-parte privind operaţiunile de exploatare bancară efectuate în comun
6093 - Venituri retrocedate privind operaţiunile de exploatare bancară efectuate în comun
6099 - Cheltuieli diverse de exploatare bancară

Scanned with OKEN Scanner

Grupa 61 - CHELTUIELI CU PERSONALUL

611 - Cheltuieli cu salariile personalului

612 - Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială

6121 - Contribuţia unităţii la asigurările sociale

6122 - Contribuţia unităţii pentru ajutorul de şomaj

6123 - Contribuţia angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate

6127 - Alte cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială

617 - Alte cheltuieli privind personalul

Grupa 62 - CHELTUIELI CU ALTE IMPOZITE, TAXE ŞI VĂRSĂMINTE ASIMILATE

627 - Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate

Grupa 63 - CHELTUIELI CU MATERIALELE, LUCRĂRILE ŞI SERVICIILE EXECUTATE DETERŢI

631 - Cheltuieli cu materialele

6311 - Cheltuieli cu materialele consumabile

6312 - Cheltuieli privind combustibilii

6313 - Cheltuieli privind piesele de schimb

6317 - Cheltuieli privind alte materiale

632 - Cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar

633 - Cheltuieli privind alte stocuri

634 - Cheltuieli cu lucrările şi serviciile executate de terţi

6341 - Cheltuieli de întreţinere şi reparaţii

6342 - Cheltuieli privind energia şi apa

6343 - Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii

6344 - Cheltuieli cu colaboratorii şi de intermediere

6345 - Cheltuieli cu deplasări, detaşări, transferări şi transportul personalului şi bunurilor

6346 - Cheltuieli cu serviciile furnizate de societăţile grupului

6347 - Alte cheltuieli cu lucrările şi serviciile executate de terţi

63471 - Cheltuieli cu primele de asigurare

63472 - Cheltuieli cu redevenţele privind operaţiunile de leasing şi asimilate

63473 - Cheltuieli cu redevenţele privind concesiunile, locaţiile de gestiune şi chiriile

Scanned with OKEN Scanner

63479 - Alte cheltuieli
635 - Cheltuieli de protocol, reclamă şi publicitate
Grupa 64 - CHELTUIELI DIVERSE DE EXPLOATARE
641 - Venituri retrocedate privind operaţiunile de exploatare nebancară efectuate în comun
642 - Cota-parte privind operaţiunile de exploatare nebancară efectuate în comun
643 - Cota-parte din cheltuielile sediului social
646 - Pierderi din cesiunea imobilizărilor
6461 - Pierderi din cesiunea imobilizărilor necorporale şi corporale
6462 - Pierderi din cesiunea imobilizărilor financiare
649 - Alte cheltuieli diverse de exploatare
6491 - Despăgubiri, amenzi şi penalităţi
6492 - Donaţii şi subvenţii acordate
6493 - Cheltuieli privind sponsorizările
6494 - Pierderi din debitori diverşi
6497 - Alte cheltuieli diverse de exploatare
Grupa 65 - CHELTUIELI CU AMORTIZĂRILE PRIVIND IMOBILIZĂRILE NECORPORALE ŞI CORPORALE
651 - Cheltuieli cu amortizările imobilizărilor necorporale
652 - Cheltuieli cu amortizările imobilizărilor corporale
Grupa 66 - CHELTUIELI CU PROVIZIOANE, PIERDERI DIN CREANŢE NERECUPERABILE ŞI AJUSTAREA LA INFLAŢIE
661 - Cheltuieli cu provizioane pentru creanţe din operaţiuni interbancare
6611 - Cheltuieli cu provizioane specifice de risc de credit
6612 - Cheltuieli cu provizioane specifice de risc de dobândă
662 - Cheltuieli cu provizioane pentru creanţe din operaţiuni cu clientela
6621 - Cheltuieli cu provizioane specifice de risc de credit
6622 - Cheltuieli cu provizioane specifice de risc de dobândă
663 - Cheltuieli cu provizioane privind operaţiuni cu titluri şi operaţiuni diverse
6631 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea titlurilor
66311 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament

Scanned with OKEN Scanner

66312 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea titlurilor de investiţii

6633 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea stocurilor

6637 - Cheltuieli cu provizioane pentru creanţe restante şi îndoielnice

664 - Cheltuieli cu provizioane pentru valori imobilizate

6641 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea părţilor deţinute în cadrul societăţilor comerciale legate a titlurilor de participare şi a titlurilor activităţii de portofoliu

6642 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea imobilizărilor

66421 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs

66422 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea imobilizărilor activităţii de exploatare

66423 - Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în afara activităţii de exploatare

6647 - Cheltuieli cu provizioane pentru creanţe restante şi îndoielnice

665 - Cheltuieli cu provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

6651 - Cheltuieli cu provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură

6652 - Cheltuieli cu provizioane pentru facilităţi acordate Personalului

6653 - Cheltuieli cu provizioane pentru risc de ţară

6654 - Cheltuieli cu provizioane pentru restructurare

6655 - Cheltuieli cu provizioane pentru dezafectarea imobilizărilor corporale şi alte acţiuni similare legate de acestea

6657 - Cheltuieli cu provizioane pentru alte riscuri şi cheltuieli

667 - Pierderi din creanţe nerecuperabile acoperite cu provizioane

668 - Pierderi din creanţe nerecuperabile neacoperite cu provizioane

669 - Cheltuieli cu ajustarea la inflaţie

Grupa 67 - CHELTUIELI EXTRAORDINARE

671 - Cheltuieli privind calamităţile şi alte evenimente similare

Grupa 69 - CHELTUIELI CU IMPOZITUL PE PROFIT ŞI ALTE IMPOZITE

Scanned with OKEN Scanner

691 - Cheltuieli cu impozitul pe profit
6911 - Cheltuieli cu impozitul pe profit curent
6912 - Cheltuieli cu impozitul pe profit amânat
699 - Alte cheltuieli cu impozitele care nu apar în elementele de mai sus

CLASA 7 – VENITURI

Grupa 70 - VENITURI DIN ACTIVITATEA DE EXPLOATARE BANCARĂ
701 - Venituri din operaţiunile de trezorerie şi operaţiunile interbancare
7011 - Dobânzi de la Banca Naţională a României
7012 - Dobânzi de la conturile de corespondent
7013 - Dobânzi de la conturile de depozite la bănci
70131 - Dobânzi de la depozitele la vedere
70132 - Dobânzi de la depozitele la termen
70133 - Dobânzi de la depozitele colaterale
7014 - Dobânzi de la creditele acordate băncilor
70141 - Dobânzi de la creditele de pe o zi pe alta
70142 - Dobânzi de la creditele la termen
70143 - Dobânzi de la creditele financiare
7015 - Dobânzi de la valorile primite în pensiune
70151 - Dobânzi de la valorile primite în pensiune de pe o zi pe alta
70152 - Dobânzi de la valorile primite în pensiune la termen
7017 - Alte venituri din dobânzi
70171 - Dobânzi privind titlurile cu posibilitate de răscumpărare
70172 - Report/deport
70179 - Venituri diverse din dobânzi
7018 - Dobânzi din creanţe restante şi îndoielnice
7019 – Comisioane
702 - Venituri din operaţiunile cu clientela
7021 - Dobânzi de la creanţe comerciale şi credite acordate clientelei
70211 - Dobânzi de la operaţiunile de scont, asimilate şi alte creanţe comerciale
70212 - Dobânzi de la operaţiunile de factoring
70213 - Dobânzi de la creditele de trezorerie

Scanned with OKEN Scanner

70214 - Dobânzi de la creditele pentru export
70215 - Dobănzi de la creditele pentru echipament
70216 – Dobânzi de la creditele pentru bunuri imobiliare
70217 - Dobânzi de la alte credite acordate clientelei
7022 - Dobânzi de la creditele acordate clientelei financiare
70221 - Dobânzi de la creditele de pe o zi pe alta
70222 - Dobânzi de la creditele la termen
7023 - Dobânzi de la valorile primite în pensiune
70231 - Dobânzi de la valorile primite în pensiune de pe o zi pe alta
70232 - Dobânzi de la valorile primite în pensiune la termen
7024 - Dobânzi de la conturile curente debitoare
7027 - Alte venituri din dobânzi
70271 - Dobânzi privind titlurile cu posibilitate de răscumpărare
70272 - Report/deport
70279 - Venituri diverse din dobânzi
7028 - Dobânzi din creanţe restante şi îndoielnice
7029 – Comisioane
703 - Venituri din operaţiunile cu titluri
7031 - Dobânzi de la titlurile primite în pensiune livrată
7032 - Venituri din titlurile de tranzacţie
7033 - Venituri din titlurile de plasament
70331 – Dobânzi
70333 - Dividende şi venituri asimilate
70336 - Venituri din cesiune
7034 - Venituri din titlurile de investiţii
70341 – Dobânzi
70342 - Venituri din prime
7036 - Venituri din datorii constituite prin titluri
7037 - Venituri diverse din operaţiunile cu titluri
7038 - Dobânzi din creanţe restante şi îndoielnice
7039 – Comisioane
704 - Venituri din operaţiunile de leasing, locaţie simplă şi asimilate
7041 - Venituri din operaţiunile de leasing şi asimilate
70411 - Venituri din chirii

Scanned with OKEN Scanner

70413 - Venituri din cesiunea imobilizărilor date în leasing şi asimilate
70414 - Venituri din provizioane pentru operaţiunile de leasing şi asimilate
70419 - Alte venituri din operaţiunile de leasing şi asimilate
7042 - Venituri din operaţiunile de locaţie simplă
70421 - Venituri din chirii
70423 - Venituri din cesiunea imobilizărilor date în locaţie simplă
70424 - Venituri din provizioane pentru operaţiunile de locaţie simplă
70429 - Alte venituri din operaţiunile de locaţie simplă
7048 - Venituri din creanţe restante şi îndoielnice
705 - Venituri din credite subordonate, părţi în cadrul societăţilor comerciale legate, titluri de participare şi titluri ale activităţii de portofoliu
7051 - Dobânzi de la creditele subordonate la termen
7052 - Dobânzi de la creditele subordonate pe durată nedeterminată
7053 - Dividende şi venituri asimilate
7058 - Dobânzi din creanţe restante şi îndoielnice
706 - Venituri din operaţiunile de schimb
7061 - Venituri din operaţiunile de schimb şi arbitraj
7069 – Comisioane
707 - Venituri din operaţiunile în afara bilanţului
7071 - Venituri din angajamentele de finanţare
70711 - Venituri din angajamentele de finanţare în favoarea altor bănci
70712 - Venituri din angajamentele de finanţare în favoarea clientelei
7072 - Venituri din angajamentele de garanţie
70721 - Venituri din angajamentele de garanţie în favoarea altor bănci
70722 - Venituri din angajamentele de garanţie în favoarea clientelei
7077 - Venituri din alte angajamente date
708 - Venituri din prestaţiile de servicii financiare

Scanned with OKEN Scanner

7081 - Comisioane privind titlurile gestionate sau în depozit
7082 - Comisioane privind operaţiunile cu titluri efectuate în contul clientelei
7083 - Comisioane din activităţile de asistenţă şi de consultanţă
70831 - Comisioane din activităţile de asistenţă şi consultanţă pentru persoane fizice
70832 - Comisioane din activităţile de asistenţă şi consultanţă pentru persoane juridice
70839 - Alte comisioane
7085 - Venituri privind mijloacele de plată
7087 - Alte venituri din prestaţiile de servicii financiare
709 - Alte venituri din activitatea de exploatare bancară
7092 - Cota-parte privind operaţiunile de exploatare bancară efectuate în comun
7093 - Cheltuieli refacturate privind operaţiunile de exploatare bancară efectuate în comun
7094 - Transferuri de cheltuieli de exploatare bancară
7099 - Venituri diverse de exploatare bancară

Grupa 74 - VENITURI DIVERSE DIN EXPLOATARE
741 - Cheltuieli refacturate
7411 - Cheltuieli refacturate societăţilor grupului
7412 - Cheltuieli refacturate altor societăţi
742 - Cota-parte privind operaţiunile de exploatare nebancare efectuate în comun
743 - Cota-parte din cheltuielile sediului social
746 - Venituri din cesiunea imobilizărilor
7461 - Venituri din cesiunea imobilizărilor necorporale şi corporale
7462 - Venituri din cesiunea imobilizărilor financiare
747 - Venituri accesorii
7471 - Venituri privind imobilele legate de exploatare
7472 - Venituri din activităţi nebancare
7479 - Alte venituri accesorii
74791 - Venituri din operaţiuni de intermediere în domeniul asigurărilor
749 - Alte venituri diverse din exploatare
7491 - Transferuri de cheltuieli de exploatare nebancară

Scanned with OKEN Scanner

7492 - Cota-parte din subvenţiile de investiţii trecută la venituri
7493 - Venituri din subvenţii de exploatare
7494 - Venituri din producţia de imobilizări
7495 - Venituri privind bunurile mobile şi imobile din executarea creanţelor
7499 - Alte venituri
74991 - Venituri din despăgubiri, amenzi şi penalităţi
74992 - Venituri din donaţii şi subvenţii
74997 - Alte venituri diverse de exploatare

Grupa 76 - VENITURI DIN PROVIZIOANE, RECUPERĂRI DE CREANŢE AMORTIZATE ŞI AJUSTAREA LA INFLAŢIE

761 - Venituri din provizioane pentru creanţe din operaţiuni interbancare
7611 - Venituri din provizioane specifice de risc de credit
7612 - Venituri din provizioane specifice de risc de dobândă
762 - Venituri din provizioane pentru creanţe din operaţiuni cu clientela
7621 - Venituri din provizioane specifice de risc de credit
7622 - Venituri din provizioane specifice de risc de dobândă
763 - Venituri din provizioane privind operaţiuni cu titluri şi operaţiuni diverse
7631 - Venituri din provizioane pentru deprecierea titlurilor
76311 - Venituri din provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament
76312 - Venituri din provizioane pentru deprecierea titlurilor de investiţii
7633 - Venituri din provizioane pentru deprecierea stocurilor
7637 - Venituri din provizioane pentru creanţe restante şi îndoielnice
764 - Venituri din provizioane pentru valori imobilizate
7641 - Venituri din provizioane pentru deprecierea părţilor deţinute în cadrul societăţilor comerciale legate, a titlurilor de participare şi a titlurilor activităţii de portofoliu
7642 - Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor
76421 - Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs
76422 - Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor activităţii de exploatare

Scanned with OKEN Scanner

76423 - Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în afara activităţii de exploatare

7647 - Venituri din provizioane pentru creanţe restante şi îndoielnice

765 - Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

7651 - Venituri din provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură

7652 - Venituri din provizioane pentru facilităţi acordate personalului

7653 - Venituri din provizioane pentru risc de ţară

7654 - Venituri din provizioane pentru restructurare

7655 - Venituri din provizioane pentru dezafectarea imobilizărilor corporale şi alte acţiuni similare legate de acestea

7657 - Venituri din provizioane pentru alte riscuri şi cheltuieli

766 - Venituri din fondul comercial negativ

767 - Venituri din recuperări de creanţe amortizate

769 - Venituri din ajustarea la inflaţie

Grupa 77 - VENITURI EXTRAORDINARE

771 - Venituri din subvenţii pentru evenimente extraordinare şi altele similare

Grupa 78 - VENITURI DIN RELUAREA REZERVEI GENERALE PENTRU RISCUL DE CREDIT

781 - Venituri din reluarea rezervei generale pentru riscul de credit

7811 - Venituri din reluarea rezervei generale pentru riscul de credit constituită din profitul brut

7812 - Venituri din reluarea rezervei generale pentru riscul de credit constituită din profitul net

Grupa 79 - VENITURI DIN IMPOZITUL PE PROFIT AMÂNAT

791 - Venituri din impozitul pe profit amânat

CLASA 9 - OPERAŢIUNI ÎN AFARA BILANŢULUI

Grupa 90 - ANGAJAMENTE DE FINANŢARE

901 - Angajamente în favoarea altor bănci

902 - Angajamente primite de la alte bănci

903 - Angajamente în favoarea clientelei

9031 - Deschideri de credite confirmate

Scanned with OKEN Scanner

90311 - Garanţii imobiliare
90312 - Deschideri de credite documentare
90319 - Alte deschideri de credite confirmate
9032 - Acceptări sau angajamente de plată
9039 - Alte angajamente în favoarea clientelei
904 - Angajamente primite de la clientela financiară şi instituţiile administraţiei publice

Grupa 91 - ANGAJAMENTE DE GARANŢIE
911 - Cauţiuni, avaluri şi alte garanţii date altor bănci
9111 - Confirmări de deschideri de credite documentare
9112 - Acceptări de plată
9119 - Alte garanţii date altor bănci
912 - Cauţiuni, avaluri şi alte garanţii primite de la alte bănci
913 - Garanţii date pentru clientelă
9131 - Cauţiuni, avaluri şi alte garanţii
91311 - Cauţiuni imobiliare
91312 - Cauţiuni administrative şi fiscale
91313 - Garanţii financiare
91314 - Garanţii de rambursare a creditelor acordate de alte bănci
9139 - Alte garanţii date pentru clientelă
914 - Garanţii primite de la clientelă
9141 - Garanţii primite de la instituţiile administraţiei publice şi asimilate
9142 - Garanţii primite de la societăţi de asigurare şi capitalizare
9143 - Garanţii primite de la clientela financiară
9144 - Ipoteci imobiliare
9145 - Gajuri cu deposedare
9146 - Gajuri fără deposedare
9149 - Alte garanţii primite de la clientelă

Grupa 92 - ANGAJAMENTE PRIVIND TITLURILE
921 - Titluri de primit
9211 - Titluri vândute cu posibilitate de răscumpărare
9219 - Alte titluri de primit
922 - Titluri de livrat

Scanned with OKEN Scanner

9221 - Titluri cumpărate cu posibilitate de răscumpărare
9229 - Alte titluri de livrat

Grupa 93 - OPERAŢIUNI ÎN DEVIZE

931 - Operaţiuni de schimb la vedere
9311 - Lei cumpăraţi şi încă neprimiţi
9312 - Devize cumpărate şi încă neprimite
9313 - Lei vânduţi şi încă nelivraţi
9314 - Devize vândute şi încă nelivrate

932 - Operaţiuni privind devizele date şi luate cu împrumut
9321 - Devize date cu împrumut şi încă nelivrate
9322 - Devize luate cu împrumut şi încă neprimite

933 - Operaţiuni de schimb la termen
9331 - Lei de primit contra devize de livrat
9332 - Devize de livrat contra lei de primit
9333 - Devize de primit contra lei de livrat
9334 - Lei de livrat contra devize de primit
9335 - Devize de primit contra devize de livrat
9336 - Devize de livrat contra devize de primit

934 - Report/deport calculat anticipat
9341 - Report/deport de primit
9342 - Report/deport de plătit

935 - Dobânzi neajunse la scadenţă în devize acoperite la termen
9351 - Dobânzi în devize acoperite la termen, de încasat
9352 - Contravaloarea în lei a dobânzilor în devize acoperite la termen, de încasat
9353 - Dobânzi în devize acoperite la termen, de plătit
9354 - Contravaloarea în lei a dobânzilor în devize acoperite la termen, de plătit

936 - Conturi de ajustare devize în afara bilanţului
9361 - Poziţie de schimb
9362 - Contravaloarea poziţiei de schimb
9363 - Conturi de ajustare devize

Grupa 95 - ANGAJAMENTE DIVERSE

951 - Redevenţe, locaţii de gestiune, chirii şi alte datorii asimilate
952 - Titluri primite în garanţie

Scanned with OKEN Scanner

953 - Titluri date în garanţie
959 - Alte angajamente diverse
9591 - Alte angajamente date
9592 - Alte angajamente primite

Grupa 98 - ANGAJAMENTE ÎNDOIELNICE
981 - Angajamente îndoielnice

Grupa 99 - CONTURI DE EVIDENŢĂ
991 - Mijloace fixe luate cu chirie
992 - Valori primite în păstrare sau custodie
993 - Creanţe scoase din activ, urmărite în continuare
9931 - Creanţe scoase din activ, urmărite în continuare potrivit dispoziţiilor legale
99311 - Credite aferente contractelor de credit investite cu formulă executorie, urmărite în continuare
99312 - Valori primite în pensiune aferente contractelor de credit investite cu formulă executorie, urmărite în continuare
99313 - Titluri primite în pensiune livrată aferente contractelor de credit investite cu formulă executorie, urmărite în continuare
99317 - Dobânzi aferente contractelor de credit investite cu formulă executorie, urmărite în continuare
99319 - Alte creanţe scoase din activ, urmărite în continuare
9937 - Creanţe ataşate
994 - Debitori din penalităţi pretinse
995 - Amortizarea aferentă gradului de neutilizare a mijloacelor fixe
998 - Alte conturi de evidenţă
9981 - Alte valori primite
9982 - Alte valori date
9983 - Capital în devize
99831 - Capital social subscris şi nevărsat în devize
99832 - Capital social subscris şi vărsat în devize
99833 - Capital de dotare în devize
9984 - Prime de emisiune plătite în devize
999 - Contrapartidă

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE

Basno C, Dardac N — *Management bancar,* Editura Economică, Bucureşti, 2002

Bernstein J — *Piaţa contractelor futures,* Editura Hrema , Bucureşti, 2000

Botea M. — *Gestiunea riscurilor bancare,* Editura InfoMega, Bucureşti, 2004

Cetină I. — *Marketing financiar – bancar,* Editura Economică, Bucureşti, 2005

Dascălu C, Botea M. — *Contabilitatea principalelor operaţiuni ale băncilor comerciale,* Editura ASE, Bucureşti, 1999

Dănilă N, Anghel C L, Dănilă M I — *Managementul lichidităţii bancare,* Editura Economică, Bucureşti, 2002

Dedu V., Enciu A — *Contabilitate bancară,* Editura Economică, Bucureşti, 2001

Diaconescu M. — *Bănci, sisteme de plăţi, riscuri,* Editura Economică, Bucureşti, 1999

Dragotă V (coordonator) — *Gestiunea portofoliului de valori mobiliare,* Editura Economică, Bucureşti, 2003

Rusovici Al, Cojoc F., Rusu Gh — *Audit financiar, servicii conexe şi de consultanţă în băncile comerciale,* Editura Monitorul Oficial, Bucureşti, 2001

Turcu I — Operaţiuni şi contracte bancare, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1995

Zaharciuc E — *Contabilitatea societăţilor bancare,* Editura Teora, Bucureşti, 2000

IASB — *Standardele Internaţionale de Contabilitate 2002,* Editura Economică, Bucureşti, 2002

BNR — *Instrumente de plată,* Bucureşti 1994

*** — *Legea nr 58/1998 privind activitatea bancară,* republicată cu toate modificările şi completările, M.O. nr 78/24.01.2005

*** — *Regulamentul nr. 1/30.01.2004 privind efectuarea operaţiunilor valutare,* M.O. nr.117/10.02.2004

*** — *Regulamentul nr. 2 privind codurile IBAN în România,*

Scanned with OKEN Scanner

M.O. nr.165/25.025.2004

*** *Legea nr. 312 privind statutul Băncii Naţionale a României,* M.O. nr. 582/30.06.2004

*** *Ordin al MFP şi BNR privind modificările şi completările planului de conturi pentru instituţii de credit şi a normelor metodologice de utilizare a acestuia,* M.O. nr.237 bis/2003

*** *Ordin al MFP privind aprobarea regulamentului contabilităţii armonizate cu Directiva CEE nr.86/635 şi cu standardele internaţionale de contabilitate aplicabile instituţiilor de credit,* M.O. nr.694/2001

Scanned with OKEN Scanner

Contabilitate și tehnică bancară

Din cuprins:

Trecut şi prezent în activitatea financiar-bancară
Organizarea contabilităţii instituţiilor de credit româneşti
Contabilitatea decontărilor intrabancare şi interbancare
Contabilitatea altor operaţiuni interbancare creditarea clientelei nefinanciare
Alte operaţii în favoarea clientelei nefinanciare
Contabilitatea operaţiunilor valutare
Contabilitatea operaţiunilor cu titluri
Planul de conturi aplicabil instituţiilor de credit

www.infomegaro.ro

10002504300634 1-2-8

Scanned with OKEN Scanner